

**MAHALLE KİMLİĞİ KAVRAMININ KENTSEL
DÖNÜŞÜM PROJE YARIŞMALARI ÜZERİNDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Pınar TUĞCU

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MAHALLE KİMLİĞİ KAVRAMININ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJE
YARIŞMALARI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Pınar TUĞCU
0000-0003-2786-5912

Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN
0000-0003-2072-4981
(Danışman)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

BURSA-2019

TEZ ONAYI

Pınar TUĞCU tarafından hazırlanan “Mahalle Kimliği Kavramının Kentsel Dönüşüm Proje Yarışmaları Üzerinden Değerlendirilmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN

Başkan : Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN
0000-0003-2072-4981
Bursa Uludağ Üniversitesi,
Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Sibel POLAT
0000-0003-4380-0457
Bursa Uludağ Üniversitesi,
Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Funda Uz
0000-0003-4299-7710
İstanbul Teknik Üniversitesi,
Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Anabilim Dalı

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Hüseyin Aksel EREN
Enstitü Müdürü

24/9/2019

U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

03/09/2019

Pınar TUĞCU

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MAHALLE KİMLİĞİ KAVRAMININ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJE YARIŞMALARI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Pınar TUĞCU

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN

Küreselleşmenin etkileri, gelişen teknolojiye ayak uydurulması ile birlikte getirilen hızlı ve ekonomik çözümler hem insan yaşamında hem de kentsel mekânlarda tek tipleşmeyi beraberinde getirmekte ve bunun sonucunda yerel kimlik özelliklerinin sürdürülebilirliğini etkilemektedir. Bu durum dünyada da yerelliğin ön plana alındığı ve sürdürülmesinin önem kazandığı çalışmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ülkemizde de kapalı konut siteleri, alışveriş merkezleri gibi yeni mekânsal kurgular ile birlikte geleneksel yaşam biçimlerinden ve toplumsallıktan uzaklaşarak bireysel odaklı yaşama dönüldüğü, komşuluk ilişkilerinin neredeyse yok olduğu ve mahalle kavramının eski anlamından koparak belirli bir yerleşim sınırını tanımlamada kullanıldığı görülmektedir.

Kentlerdeki problemler için çözüm önerileri getiren kentsel dönüşüm uygulamaları son dönemde ülkemizde hız kazanmıştır. Ancak yapılan uygulamaların sonuçları hak kaybı, katılım eksikliği, kentsel üst ölçeği dikkate almayan parçacı uygulamalar, kimlik sorunu gibi konularda eleştirildiğinden bu konuların üzerinde çalışılması gerektiği anlaşılmaktadır. Kimlik sorunu da kentsel dönüşüm uygulamalarında daha detaylı olarak ele alınması gereken konulardan biri olup son dönemde mahalle ölçeğinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamalarında yerel kimliğin sürdürülmesine yönelik birtakım arayışlar başlamıştır. Bu kapsamda mahalle ölçeğinde yapılacak olan kentsel dönüşüm uygulamalarında alanın yerel kimlik özelliklerinin belirlenerek tasarıma yansıtılmasına yardımcı olacak bir rehber geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik bir rehber oluşturulabilmesi için öncelikle mahalle kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak bileşenleri belirlemek ve bu bileşenlerin kamu eliyle düzenlenen mahalle ölçekli kentsel dönüşüm yarışmalarında ödül alan projelerde hangi ölçüde dikkate alındıklarını tartışmaktır.

Çalışma kapsamında mahalle kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak bileşenler literatür analizi ile belirlenmiştir. Daha sonra belirlenen mahalle kimliği bileşenleri ve “Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES)”, “Şehircilik Şûrası” ve “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi” çalışmalarının sonuçlarından faydalanılarak hedef, gösterge ve yöntemlerden oluşan bir rehber oluşturulmuştur. Alan çalışması kapsamında Türkiye’nin yedi farklı bölgesinde farklı tasarımcılar tarafından çalışma yapıldığı TOKİ-Emlak Konut GYO A.Ş. tarafından düzenlenen “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ve İller Bankası A.Ş. tarafından düzenlenen “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması” sonucunda ödül alan kırk üç projedeki mahalle kurgusu yaklaşımları oluşturulan rehberdeki hedefler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent kimliği, kentsel dönüşüm, yarışma projeleri
2019, viii +321 sayfa.

ABSTRACT

MSc Thesis

THE EVALUATION OF NEIGHBORHOOD IDENTITY CONCEPT BY URBAN REGENERATION PROJECT COMPETITIONS

Pınar TUĞCU

Bursa Uludağ University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN

The effects of globalization and the rapid and economic solutions brought with the adaptation of developing technology bring uniformity both in human life and in urban spaces and as a result it affects the sustainability of local identity characteristics. This situation reveals the necessity of the studies in which locality is taken into prominence and sustained in the world. In our country it is seen that, with the new spatial constructions such as closed housing estates and shopping malls, society moved away from traditional life styles and sociality and turned into an individual oriented life, the neighborhood relations are almost disappear and the concept of neighborhood is used to define a certain settlement boundary by breaking away from its old meaning.

Urban transformation practices which provide solutions for problematic areas in cities, have accelerated in our country recently. However, as the results of these practices were criticized on issues such as loss of rights, lack of participation, fragmentary practices that do not take into account the urban upper scale and identity problem, it is understood that these issues should be studied. Identity problem is one of the issues that should be dealt with in more detail in urban regeneration practices, and a number of searches have been started to sustainment of local identity in the neighborhood scale urban regeneration practices. In this context, it is necessary to develop a guideline which helps to identify the local identity characteristics of the area and reflect it to the design in urban regeneration practices in the neighborhood scale. The aim of this study is to create a guideline for the sustainment of neighborhood identity through determining the components that will enable the comprehension of neighborhood identity by discussing the extent to which these componets are taken into consideration within award-winning projects in neighborhood scale urban regeneration competitions that are sponsored by the public.

Within the scope of the study the components that provides understanding of neighborhood identity were specified by literature analysis. Upon this, a guideline consisting of targets, indicators and methods was improved by determined neighborhood identity components and taking the advantage of the results of “Integrated Urban Development Strategy and Action Plan (KENTGES)”, “City Planning Council” and “Project to Development of Planning Principles and Criteria in the Urban Regeneration Practices”. Within the scope of field study, neighborhood approaches of the forty-three projects that were awarded as a results of the “7 Climate 7 Region: Neighborhood National Architectural and Urban Design Idea Competition” organized by TOKI-EMLAK GYO A.Ş. and “Neighborhood Design Idea Competition” organized by Iller Bankası A.Ş. which were studied by different designers in seven regions of Turkey evaluated with the targets in the guideline.

Key words: Urban Identity, urban regeneration, competition projects
2019, vii +321 pages.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Günümüzün en önemli kentsel müdahale aracı olan kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen mahalle ölçekli uygulamaların sadece yıkıp yeniden yapmak anlayışı ile değil, toplumsal ve mekânsal kimlik özelliklerinin gözetilerek yere özgü uygulamalar olarak gerçekleştirilmesine yardımcı olacak bir rehber oluşturmayı hedefleyerek başladığım tez çalışmamda;

Öncelikle yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez çalışmamın her aşamasında bana yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini paylaşarak beni yönlendiren sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN'a,

Tez savunmasındaki katkıları için jürisi üyelerinden hocalarım Doç. Dr. Sibel POLAT ve Doç. Dr. Funda UZ'a,

Hayatım boyunca her daim bana destek ve sevgilerini veren annem, babam ve kardeşime çok teşekkür ederim.

Bu çalışma, Marmara Belediyeler Birliği Şehir Politikaları Merkezi 2018 Lisansüstü Tez Destek Programı kapsamında desteklenmiştir.

Pınar TUĞCU
03/09/2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problemin Tariflenmesi	1
1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı	9
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI: MAHALLE ÖLÇEĞİNDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARINDA KİMLİK BİLEŞENLERİNİN BELİRLENMESİ	13
2.1. Kimlik Kavramı	13
2.1.1. Kent kimliği	13
2.1.2. Mahalle kimliği	16
2.1.3. Mahalle kimliği bileşenleri	18
2.1.3.1. Fiziksel yapı	20
2.1.3.2. Sosyo-kültürel ve ekonomik yapı	28
2.1.3.3. Anlam ve algısal yapı	31
2.2. Kentsel Dönüşüm Kavramı	39
2.2.1. Kentsel dönüşüm kavramı ve tanımı	39
2.2.2. Kentsel dönüşümde uygulanan yöntemler	41
2.2.3. Kentsel dönüşüm uygulamalarının tarihsel gelişimi	43
2.2.3.1. Dünya’da kentsel dönüşüm uygulamalarının tarihsel gelişimi	43
2.2.3.2. Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarının tarihsel gelişimi	50
2.2.4. Kentsel dönüşüm uygulamalarının boyutları	64
2.2.4.1. Sosyal boyut	64
2.2.4.2. Ekonomik boyut	66
2.2.4.3. Fiziksel boyut	67
2.2.4.4. Yasal ve yönetsel boyut	68
2.2.4.5. Kültürel boyut	69
2.2.5. Mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamaları	70
3. MATERYAL ve YÖNTEM	74
3.1. Materyal: Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Kimlik Arayışı	74
3.1.1. Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES)	78
3.1.2. Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi	80
3.1.3. Şehircilik Şûrası	83
3.1.4. Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi	87
3.1.5. “Mahalle” temalı yarışma projeleri	90
3.2. Yöntem	92
3.2.1. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemlerin belirlenmesi	92
3.2.2. “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ve “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nda ödül alan projelerin kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedefler ile değerlendirilmesi	100

4. BULGULAR	102
5. TARTIŞMA ve SONUÇ	125
KAYNAKLAR.....	129
EKLER.....	139
EK 1	140
EK 2	319
EK 3	320
ÖZGEÇMİŞ.....	321

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler Açıklama

ha	hektar
m	metre
m ²	metrekare

Kısaltmalar Açıklama

CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites
KENTGES	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
MİA	Merkezi İş Alanı
MSGSÜ	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Barselona’da kaldırım taşı örneği	27
Şekil 2.2. Berlin Duvarı’nın izleri	34
Şekil 2.3. Bursa Tophane Surları.....	35
Şekil 3.1. Denizli – Kurudere Gecekondu Dönüşüm Uygulaması	75
Şekil 3.2. Bursa-Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesi	75
Şekil 3.3. Nevşehir Gecekondu Dönüşüm Uygulaması.....	75
Şekil 3.4. İzmir - Konak Kentsel Dönüşüm Uygulaması.....	75
Şekil 4.1. Odunpazarı yerleşim şeması - önerilen yerleşim şeması / İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon	103
Şekil 4.2. Geleneksel ve öneri mahalle dokusu / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon .	104
Şekil 4.3. Kavramsal diyagram / Diyarbakır Eşdeğer Ödül.....	104
Şekil 4.4. İç sokak şema gösterimi / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon)	105
Şekil 4.5. Sokak perspektifi / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon	105
Şekil 4.6. Üst plaka ve konut ilişkisi / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon	106
Şekil 4.7. Dar sokak ve abbara / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon	106
Şekil 4.8. Siluet / Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon.....	107
Şekil 4.9. Siluet / İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 1. Mansiyon.....	107
Şekil 4.10. Ölçek / Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon.....	107
Şekil 4.11. Konut-sokak ilişkisi / Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Mansiyon	108
Şekil 4.12. Kent mobilyaları / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon.....	109
Şekil 4.13. Abbara yorumu / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon.....	110
Şekil 4.14. Revak yorumu / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon	110
Şekil 4.15. Makro serender kurgusu / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Ödül	110
Şekil 4.16. Alt odak / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül	111
Şekil 4.17. Konut üniteleri ve etkileşim alanları / Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül ..	112
Şekil 4.18. Konut alanı girift yerleşimi / Ege Bölgesi (Denizli) 1. Ödül.....	112
Şekil 4.19. Eyvan-sokak ilişkisi / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül	112
Şekil 4.20. Konut-kamusal alan kurulum ilkeleri / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül.....	113
Şekil 4.21. Geleneksel mimarinin yorumlanması / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon	113
Şekil 4.22. Mahalle merkezi ve çayır / Bursa Eşdeğer Ödülü.....	114
Şekil 4.23. Mahalle kurgusu / Bursa Eşdeğer Ödülü.....	115
Şekil 4.24. Ortak alan kullanımları / Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül.....	116
Şekil 4.25. Havuş kullanımı / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül.....	117
Şekil 4.26. Çardak altı / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül.....	117
Şekil 4.27. Sokak-eyvan ilişkisi / Diyarbakır Eşdeğer Ödül.....	117
Şekil 4.28. Kabaltı / Diyarbakır Eşdeğer Ödül.....	118
Şekil 4.29. Gezemek / Diyarbakır Eşdeğer Ödül.....	118
Şekil 4.30. Teras çatı kullanımı / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı	119
Şekil 4.31. Ortak mutfak / Diyarbakır Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı	119
Şekil 4.32. Çıkmaz sokak kurgusu-peyzaj bahçeleri / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül.....	123

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 1.1. Sosyal boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları	2
Çizelge 1.2. Kültürel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları.....	3
Çizelge 1.3. Fiziksel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları	4
Çizelge 1.4. Yönetimsel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları.....	5
Çizelge 1.5. Yasal boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları	6
Çizelge 1.6. Ekonomik boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları	6
Çizelge 2.1. Kent kimliği parametreleri.....	19
Çizelge 2.2. Kültürün parçalara ayrılması	28
Çizelge 2.3. Kentsel dönüşümde hâkim paradigma ve yaklaşımları evrimi	46
Çizelge 3.1. Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik arayışı.....	78
Çizelge 3.2. Çalışma kapsamında belirlenen on iki ülkenin mahalle ölçeğinde planlama yaklaşımları	82
Çizelge 3.3. Alt komisyonlar ve çalışma konuları	84
Çizelge 3.4. Mahalle kimliği bileşenleri.....	94
Çizelge 3.5. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler	95

1. GİRİŞ

1.1. Problemin Tariflenmesi

Ülkemizde son dönemde hız kazanan kentsel dönüşüm uygulamaları genellikle kentsel yenileme yöntemi ile mevcut yerleşim yerlerinin yıkılıp yeniden yapılması yoluyla gerçekleştirilmektedir. Kentlerde farklı ölçeklerde gerçekleştirilen bu kentsel yenileme örnekleri kimi zaman mahalle ölçeğinde kimi zaman riskli olarak tespit edilen tekil bir yapının yerinde yenilenmesi şeklinde parsel ölçeğinde uygulanmaktadır. Ancak afet riski altındaki binaların yenilenmesi ya da çöküntü alanlarının ıslahı gibi problemlere çözüm getirilmesi hedeflenen kentsel dönüşüm uygulamalarının sonucunda yoğunluk artışı, rant kaygısının oluşması, hak kaybı, sosyal dışlanma, soylulaştırma gibi yeni problemler de meydana gelmektedir. Kimlik sorunu da yapılan dönüşüm projeleri sonucunda en fazla eleştiri alan noktalardan biridir.

Kentsel dönüşüm konusu çok boyutlu bir kavram olup disiplinler arası birçok akademik alanda farklı konular ile ele alınmaktadır. Çalışma konusu belirlenirken daha önce kentsel dönüşüm ile ilgili çalışılan yüksek lisans ve doktora tezlerinde kavramın hangi konular ile çalışıldığına ilişkin ön araştırma yapılmıştır. Yapılan bu araştırmanın amacı Türkiye’de üretilmiş olan lisansüstü tezlerde kentsel dönüşümün hangi boyutlarının araştırıldığına ortaya konulması ve kimlik konusunun ne oranda araştırıldığına tespit edilmesidir. Bu kapsamda 1997-2017 yılları arasında Türkiye’deki üniversitelerde hazırlanan, başlığında “kentsel dönüşüm” ifadesi geçen 335 adet yüksek lisans ve doktora tez çalışması incelenmiştir. İncelenen tez çalışmalarında kentsel dönüşüm kavramının ele alındığı konulara göre sosyal, kültürel, fiziksel, yasal, yönetsel ve ekonomik boyutlar altında sınıflandırıldığı matrisler oluşturulmuş (Çizelge 1.1, Çizelge 1.2, Çizelge 1.3, Çizelge 1.4, Çizelge 1.5 ve Çizelge 1.6) ve sonrasında bu tezlerde çalışılan konular ile ilgili tespit edilen eksiklikler ve geliştirilen öneriler üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan ön çalışma sonucunda kentsel dönüşümde en fazla eleştiri alan konulardan biri olan kent kimliği konusunda yapılan çalışmaların sayıca az olduğu ve geliştirilmesi gerektiği görülmüştür. Bu nedenle kentsel dönüşüm kavramının “kimlik” konusu ile ele alınmasına karar verilmiştir.

Çizelge 1.1. Sosyal boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018)

	KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
SOSYAL BOYUT	Aktörlerin Katılımı	Kütük İnce E. (2006); Zeydanlı H. (2007); Eraslan İ.G. (2007); Aşık R. (2007); Kömürcüoğlu N. (2008); Elgin F. C. (2008); Aslan A. S.(2008); Küçüksaraç H. (2008); Çelik D. (2009); Yılmaz E. (2009); Ertürk F. (2009); Gümüşboğa B. (2009); Yılmaz M. (2010); Kayacan T. (2010); Ayyıldız İ. (2010); Ayseli F. (2010); Kaban E. (2011); Tokay F. (2011); Gül G. (2012); Gün T. (2013); Ceylan Ş. (2013); Yıldız G. S. (2013); Bilen Ö. H. (2013); Canan F.T. (2014); Çaptuğ M. (2014); Ataş M. (2015); Artuç D. (2016); Gülcüoğlu M. (2016); Ak (2016); Has Ö. (2016); Özcivan K. (2016); Kırpık E. (2017); Dağ M. (2017); Şen A. T. (2017)	Ergun C. (2011); Kaş M. (2014); Perçin S.Ş. (2017)
	Gecekondu Dönüşümü	Arıkanlı M. (1999); Kütük İnce E. (2006); Burkey H.Ö. (2006); Sekmen S. (2007); Tolanlar M. (2007); İveynat N. (2008); Bal (2008); Demirkıran S. (2008); Karagüney F. (2009); Tokur (2009); Nurakova (2010); Yılmaz M. (2010); Kayacan T. (2010); Aksümer G. (2010); Nerse S. (2010); Alver Z. D. (2010); Özüdoğru İ. (2010); Poyraz U. (2011); Mirioğlu G. (2013); Bilen Ö. H. (2013); Demir M. (2013); Avcı E. (2013); Armağan V. (2014); Şahin M.R. (2014); Hardal S. (2014); Abuawad M. (2015); Ajazi G. (2015); Şahin B. (2016); Akın Sarp N. (2016); Gözözkut B. (2016); Aslan (2017); Angın M. (2017); Tamer Özer M. (2017); Aydın B.N.A. (2017)	Egercioğlu Y. (2008); Kahraman Z. E. (2008); Ergun C. (2011); Arık F. (2017); Bektaş Y. (2017)
	Kent Hakkı	Arıkanlı M. (1999); Alınçık A. (2008); Arslan A.A (2011); Çolak Y. (2013); Dinçer B. (2014); Güneş S. (2014); Baba (2015); Cin (2016); Ak (2016)	Sadı S. Z. (2008); Arslan H. (2011); Solmaz Y. (2013); Metlioğlu S. Ö. (2017)
	Göç	Alver Z. D. (2010); Tokay F. (2011); Çivici S. (2014); Abuawad M. (2015)	Kahraman Z. E. (2008)
	Toplumsal Ayrışma / Dışlanma	Arıkanlı M. (1999); Yüksel Ö. (2007); Bülbül Ş. (2008); Aslan A. S.(2008); Uysal Ü. E. (2008); Ertürk F. (2009); Uzun H. (2009); Ata H. K. (2010); Çiçek Z. (2010); Alver Z. D. (2010); Parker G. A. M. (2013); Armağan V. (2014); Şahin B. (2016); Haghrahmani S. (2017)	Arslan H. (2011)
	Soylulaştırma	Yüksel Ö. (2007); Aslan A. S. (2008); Uysal Ü. E. (2008); Demirkıran S. (2008); Ertürk F. (2009); Alver Z. D. (2010); İnanlı F. (2013); Osterlund P. (2013); Açıköz A. T. (2015); Güneş S. (2014)	Kadioğlu Polat D. (2015)
	Kullanıcı Memnuniyeti	Sarpkaya A. (2011); Pestil M. Z. (2015)	

Çizelge 1.1. Sosyal boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018) (devam)

SOSYAL BOYUT	KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
	Sosyal Konut / TOKİ	Burkay H.Ö. (2006); Gümüşboğa B. (2009); Uzunçarşılıoğlu Baysal C. (2010); Çardak F. S. (2011); Sarpkaya A. (2011); Eranıl Demirli M. (2011); Mirioğlu G. (2013); Ünal Topkaya Ö. (2014); Açıköz A. T. (2015); Kahya F. N. (2015); Tüter A. (2016); Şahinbaş U. (2017)	Kaş M. (2014); Aksümer Kaynarca G. (2016)
	Komşuluk İlişkileri	Yılmazöz Ü. (2010); Demir M. (2013); Dur M. (2015); Angın M. (2017)	
	Çöküntü Alanları	Uyan A. (2008); Ay V. (2012); Ateş B. (2013); Korkma M. (2016)	
	Sosyal Kimlik	Tolanlar M. (2007); Balcı H. (2009); Safdari N. (2014)	Çakır M. (2017)
	Sosyo-Ekonomik Değişim	Selim E. (2011); Çatalbaş F. (2011); Ayık U. (2014); Açıköz A. T. (2015)	Polat Y. (2014); Mutlu Kılıç E. (2016)
	Kentlilik Bilinci / Aidiyet	Uzun H. (2009); Deringöz T. (2017)	Mutlu Kılıç E. (2016)
	Kamusal Alan	Okumuş D. E. (2014)	
	Eğitim	Aslan F. B. (2017)	Bayhan Gür S. (2016)
	Suç	Binay R. A. (2012)	
Direniş / Toplumsal Hareketler	Ban S. (2012)	İngün Karkış Ö. (2015)	

Çizelge 1.2. Kültürel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018)

KÜLTÜREL BOYUT	KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
	Tarihi Kentler	Osmançavuşoğlu A. (2006); Kihitir Öztürk P. (2006); Gül M. (2008); Değirmenci İ. (2009); Yıldırım T. (2010); Çatalbaş F. (2011); Çubukcuoğlu B. (2013); Küçük Brusadin Viola A. H. (2014); VaezEslami S. (2014); Demiröz M. (2015); İlyasoğlu T. (2016); Dayıoğlu B. (2017); Ismaelozaira A.A.M. (2017)	Yılmaz G. I. (2008); Ertuğrul A. (2011); Güner Y. (2017)
	Kültür Odaklı Dönüşüm	Öztaş N. (2005); Niksarlıoğlu A. (2007); Akçakaya İ. (2008); Ak D. (2012); Kahya F. N. (2015); Doğrucan P. (2016); Omarova D. (2017)	Sadri S. Z. (2008); Mutman D. (2010)
	Kentsel Kimlik	Demirsoy M. S. (2006); Banjaku Gökdemir O. (2009); Çubukcuoğlu B. (2013); Kara A. (2013); Safdari N. (2014); Keşoğlu M. (2014); Doğan Öztürk R. (2016); Yeğenağa O. H. (2017); Dayıoğlu B. (2017)	Arabulan S. (2015)
	Kentsel Koruma	Osmançavuşoğlu A. (2006); Aslan A.S. (2008); Gül M. (2008)	
Kültür Politikaları	Doğrucan P. (2016)		

Çizelge 1.3. Fiziksel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018)

		KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
FİZİKSEL BOYUT	Sürdürülebilir Gelişme	Bütüncül Yaklaşım	Kütük İnce E. (2006); Sekmen S. (2007); Öner Ş. (2007); Karaburun N. (2009); Başarır A. (2010); Ayyıldız İ. (2010); Ayseli F. (2010); Atabay İ. (2012); Bilen Ö. H. (2013)	Üstün G. (2008); Yaman M. (2011); Kandaloğlu N. (2012); Ilıca Erzene Ş. (2013); Arabulan S. (2015)
		Sürdürülebilirlik	Yorgancı M. (2011); Atabay İ. (2012); Kara A. (2013); Nami M. (2014); Hürol H. Y. (2014); Korkmaz C. (2015); Tatar H. (2015); Başkan B. (2015); Diker B. (2016); Tüter A. (2016); Yıldız E. (2016); Işıkcevhahir E. (2017); Yeniçeri B. (2017); Topçuoğlu D. (2017); Çinçin İ. (2017)	Mutman D. (2010); Türker Devecigil P.A. (2003); Çiftçi S. (2016)
		Afet Odaklı Dönüşüm	Durmaz S. B. (2006); Eser N. (2009); Akdoğan İ. (2013); Dağtekin Üçüncü M. (2014); Sarı Ü.H. (2014); Ataseven C. (2015); Gürcan O. (2015); Doğan B. (2016); D. Şahin (2016); Vatan E. (2017)	Polat H. İ. (2017); Kepenek E. (2016)
		Kentsel Yaşam Kalitesi	İveynat N. (2008); Şahin M. R. (2014); Yılmaz O. (2015); Yılmaz S. (2015); Alaş C. (2016); Kışlal Aydın H. (2017); Çinçin İ. (2017)	Gür M. (2014)
	Enerji ve Çevre	Yenilenebilir Enerji	Kiriççi H.A. (2017)	
		Enerji Korunumu	Arslankaya Ş. M. (2016)	
		Binalarda Isı Yalıtımı	Anıl F. (2015); Akelci B. (2016)	
		Atıkların Geri Dönüşümü	Kartalkanat S. (2014); Akça K. R. (2014); Kalem Z. (2015); Maçın K.E. (2017)	
		AsbestMaruziyeti	Konak Ö. (2017)	
	Yeşil Alanlar	Peyzaj	Ceylan A. (2007); Gençay A. (2009); Öz A. (2009); Bogenç Ç. (2009); Bayulu E. (2009); Yazgı D. (2013); Çetinkaya D. M. (2013); Nami M. (2014); Cesur B. (2017)	Demircan N. (2010); Serdar Köknar A. B. (2012); Kalaycı Önaç A. (2017)
		Yeşil Alanlar	Yorgancı M. (2011); Çetinkaya D. M. (2013); Çinçin İ. (2017)	
	Bilgi Sistemleri	CBS	Aksu A. (2007); Yağcı C. (2014); Özçatal H. M. (2016); Aslan B. (2016)	
		Tematik Harita Kullanımı	Foto S. B. (2014)	
		Kadastro	Çağla H. (2007); Sonel E. (2014)	
		Uzaktan Algılanmış Görüntüler	Uslu A. (2007)	
		Kentsel Entropi	Özdemir B. (2015)	
Mühendisli	Zemin Taşıma Gücü	Kıyım E. (2015)		
	Jeolojik /Jeoteknik	Gürcan O. (2015)		
	Deprem Yüğü	Ünlü H. (2015)		

Çizelge 1.3. Fiziksel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018) (devam)

	FİZİKSEL BOYUT		KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
	FİZİKSEL BOYUT	Mühendislik	Zemin İyileştirme	Kalem Z. (2015)	
Statik			Olbağ M. (2016); Ekici M. (2016); Caymazer D. (2017)		
Yapı Yıkımı			Ünal H. (2017)		
Su dağıtımı / Hassasiyet Analizi			Çelik M. E. (2015)		
Planlama		İmar Mevzuatı	Tuçaltan G. (2008); Karakoç M. (2011); Gervan A. (2014); Şentürk T. (2014); Arınç Akkuş Ş. (2016)		
		Kent Planlama	Karaburun N. (2009); Acar Y. (2011); Çolak Y. (2013); Duman S. (2016); Şahin M.A. (2016)	Akulut M. R. (2004); Yılmaz G. I. (2008); Budak F. (2013); Polat H. İ. (2017)	
		Hibrit Planlama Sistemi	Gürsoy N. (2015)		
		Ulaşım	Başkan B. (2015)		
		Arazi Kullanımı	Başkan B. (2015)	Bozdağ A. (2015)	
		Yeni konut alanları	Barka İ. (2006)	Şahin K. (2016)	
	Sanayi ve Endüstri Bölgeleri	Işıkkaya D. (2002); Öztaş N. (2005); Kihitir Öztürk P. (2006); Tarkan B. (2007); Acar Y. (2011); İnançlı H. (2017)	Yılmaz G. I. (2008); Özkan Eren M. (2017)		
	Transfer Merkezi	İnanlı F. (2013)			
Diğer	Mimari Yaklaşımlar	Baykal G. E. (2012)	Güzeloğlu M. (2017)		
	Sayısal Tasarım	Berkaya S. C. (2014)			
	Yapı Bilgi Modelleme (BIM)		Akkoyunlu T. (2015)		

Çizelge 1.4. Yönetimsel boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018)

	YÖNETSEL BOYUT		KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
	YÖNETSEL BOYUT	Yerel ve Merkezi Yönetimler	Eraslan İ.G. (2007); Demirkıran S. (2008); Çelik D. (2009); Güldüler E. S. (2010); Sakarya İ. (2010); Dengiz S. (2010); Durukan S. (2013); Dinar A. (2015); Tüfekçi Y. (2017); Şahinbaş U. (2017); Dinç C. (2017)		
Süreç Yönetimi		Kütük İnce E. (2006); Kocamemi G. N. (2006); Eraslan İ.G. (2007); Binay R. A. (2007); Gül G. (2012); Çağtaş Ceylan (2014)	Ilıca Erzene Ş. (2013)		
Proje Yönetimi		Çırakoğlu E. (2005); Çağtaş Ceylan (2014)	Kütükçüoğlu A. G. (2015)		

Çizelge 1.5. Yasal boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018)

	KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
YASAL BOYUT	Yasal Düzlem	Kütük İnce E. (2006); Binay R. A.(2007); Aşık R. (2007); Yılmaz E. (2009); Eser N. (2009); Arıkan F. S. (2010); Karabaş F. (2010); Güldüler E.S. (2010); Dengiz S. (2010); Ayyıldız İ. (2010); Özüdoğru İ. (2010); Uzunçarşılıoğlu Baysal C. (2010); Tokay F. (2011); Yılmaz M. (2011); Çakallı M. E. (2012); Gül G. (2012); Dükkancı U. (2013); Saraç M. (2014); Çaptuğ M. (2014); Dinçer B. (2014); Tunç A. (2014); Tüzer M. (2014); Ayık U. (2014); Ataş M. (2015); Çevik M. (2016); Arınç Akkuş Ş. (2016); Beyazkılıç Y. (2016); Doğanay E. (2016); Demir E. (2016); Dirikoç A. (2016); Bilgehan R. (2016); Tüfekçi Y. (2017); Kırtay H. (2017)	Ergun C. (2011); Kömürcüoğlu M. (2012)
	6306 sayılı Kanun	Gül G. (2012); Dükkancı U. (2013); Saraç M. (2014); Çaptuğ M. (2014); Dinçer B. (2014); Tunç A. (2014); Çivici S. (2014); Tüzer M. (2014); Derindere A. M. (2014); Çaçtaş Ceylan (2014); Ataseven C. (2015); Yılmaz O. (2015); Beyazkılıç Y. (2016); Dirikoç A. (2016); Yeniçeri B. (2017); Çınar Ö. F. (2007); Çınar S. (2017); Kaplan O. (2017)	Polat H. İ. (2017); Sarı M. (2017)
	Siyasi Etki	Araşan A. (2011); Ban B. (2012); Hayal S.(2013); Ajazi G. (2015); Bayralı Ö. G. (2016)	
	Hak Sahipliği ve Mülkiyet Hakkı	Yetişkul E. (1999); Zeydanlı H. (2007); Çağla H. (2007); Esentürk M. (2009); Karagüney F. (2009); Arıkan F. S. (2010); Özüdoğru İ. (2010); Tokay F. (2011); Arslan Z. (2014); Gervan A. (2014); Tunç A. (2014); Derindere A. M. (2014); Büyükgöz A. (2014); Sonel E. (2014); Durmaz Ö. (2016); Konbul Y. (2016)	Kandaloğlu N. (2012); Sakaklı K. K. (2012)

Çizelge 1.6. Ekonomik boyutla ilgili yapılan tez çalışmaları (Tuğcu ve Vural Arslan 2018)

	KAVRAMLAR	YÜKSEK LİSANS TEZLERİ	DOKTORA TEZLERİ
EKONOMİK BOYUT	Gayrimenkul Piyasası / Geliştirme	Demircioğlu E. (2004); Çırakoğlu E. (2005); Ocak E. (2006); Yüksel Ö. (2007); Tarkan B. (2007); Uçar C. (2009); Karabaş F. (2010); Kılıç H. (2014); Durmuş (2016); Mutlu O. (2016)	Daşkiran F. (2016); Başeğmez O. (2017)
	Kentsel Rant	Tuçaltan G. (2008); Uslugil T. (2010); Yılmaz M. (2011); Avcı E. (2013); Kılıç H. (2014); İlyasoğlu T. (2016); Şahin D. (2016); Bülbül B. (2017); Cankurt İ. (2017)	
	Finansman Sistemi / Ortaklıklar	Çırakoğlu E. (2005); Eren F. (2006); Kocamemi G. N. (2006); Kütük İnce E. (2006); Zeydanlı H. (2007); Tarkan B. (2007); Aşık R. (2007); Akkoyun N. (2007); Kömürcüoğlu N. (2008); Elgin F.C. (2008); Gün T. (2013); Ağırman Y. (2014); Tüzer M. (2014); Ataş M. (2015); Has Ö. (2016); Mutlu O. (2016)	Doğaner A. (2017)
	Küreselleşme	Çakır N. (2006); Özdaş G. (2007); Uysal Ü. E. (2008); Gümüş N. A. (2010); Girit Mcdaniel G. (2010); Uzunçarşılıoğlu Baysal C. (2010); İnanduğçar E. (2013); Durukan S. (2013)	Ergun C. (2011)
	Tüketici Konut Tercihi	Gül S. (2013)	

Kentsel dönüşüm kavramı kimlik ile ele alındığında tarihi kent merkezleri, konut alanları, kültür yapıları, kültür odaklı dönüşüm müdahaleleri gibi kendi içerisinde farklı alan ve müdahale çeşitlerini yer aldığı görülmektedir. Konut alanlarındaki kentsel dönüşüm uygulamalarında hem mekânsal hem de toplumsal kimlik bileşenleri süreci etkilemektedir. Kent kimliğini oluşturan ana aktörler “toplum” ve “mekân” olup toplumsal özellikleri yansıtan sosyal unsurlar ile mekânın fiziksel boyutunun etkileşim halinde olması bu iki aktör arasındaki etkileşimin daha iyi ve ayrıntılı okunabileceği mahalle ölçeğinde ele alınması ihtiyacını ortaya koymaktadır. Bu nedenle çalışmanın kapsamı mahalle ölçeğinde daraltılarak, kimlik sorunu mahalle ölçeğinde ele alınmıştır.

Kentlerin içinde bulunduğu küreselleşme süreci teknolojik gelişmeler ile birlikte kentsel dönüşüm uygulamalarında geniş imkânlar sunmasına karşın doğru politikalar uygulanmadığında yerel kimlik özelliklerinin kaybolması ve mekânda tek tipleşme gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda hızlı ve ekonomik çözümler ile yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarında ortaya çıkan ürünlerin birbirine benzer olması kentler arasındaki kimlik farklılıklarını ortadan kaldırmaktadır. Kentsel dönüşüm yöntemleri kimliğin korunması ve sürdürülmesine yönelik bir araç olarak kullanılabilecekken, yapılan dönüşüm uygulamaları sonucunda hem fiziksel hem de sosyal boyutta kimlik kaybı ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak mahalle dokusu yerine kapalı konut sitelerinin getirilmesi ile yaşanan mekânsal çözümler bir yandan mekânsal ayrışmayı getirirken diğer yandan kimlik unsuruna sahip değerlerin kaybolmasına neden olmaktadır. Söz konusu çözümler sadece fiziksel çevre özellikleri olarak değil fiziksel çevre ile etkileşim halinde olan toplumsal ortak değerlerin de kaybolması şeklinde gerçekleşmektedir. Bu süreç insanların yaşam tarzlarını etkileyerek toplumsallıktan uzak bireysel odaklı yaşama doğru şekillenen bir yaşam tarzı ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle sahip olunan sosyal ve mekânsal kimlik değerlerinin kaybolması yerel kimlik özelliklerinin sürdürülmesinin önemi konusunda hassasiyet yaratmış ve kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik arayışı ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Küreselleşmenin etkisi altında olan mekânsal ve toplumsal dinamikler değişkenlerini ifade etmede yerelleşme olgusuna ihtiyaç duymaktadır. Yerellik kavramı toplumun katılım süreçlerinde yer almasını sağlamak ve kendi yaşamlarını biçimlendirmelerinde tercih şansı vermektedir. Kente ait hizmetlerin yerel eliyle yerinde gerçekleştirilmesi ile

bu hizmetlerin en çabuk ve doğru şekilde yerel topluma ulaştırılması mümkün olmaktadır. Bu sistem içinde yerelin mekândaki en küçük örgütlenme birimi olarak “mahalle” kavramı öne çıkmaktadır. Bu bağlamda kentsel dönüşüm uygulamalarında var olan yerel değerlerin öne çıkarılması ve yerel kimlik üzerinden özgün yenileme stratejileri benimsenmesi önemli olup yapılan uygulamaları da değerli kılmaktadır (Özden 2008).

Kentlerin problemlerini çözmeye yönelik geliştirilen yöntemler bütünü olarak tanımlanan kentsel dönüşüm kavramı kentlerdeki kötü yaşam şartlarının iyileştirilmesi amacıyla ortaya çıkmış olup 19. yüzyılın ikinci yarısından günümüze kadar olan süreçte gelişmeye devam etmiştir. Bu gelişim süreci içerisinde kentlerin problemleri ve ihtiyaçları, kentsel dönüşüm uygulamalarının konusunu ve yöntemini belirlemiştir.

Son yıllarda küreselleşmenin dünya kentlerinde etkisini göstermesi üzerine kentsel dönüşüm uygulamalarının sürdürülebilirlik yaklaşımı ile ele alındığı ve “topluluk”, “yerellik”, “mahalle” gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir. Bu kavramların ele alınmasının bir diğer önemli nedeni kentlerdeki çöküntü alanlarına “toplum” odaklı olarak yaklaşılmasıdır.

Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarının hız kazanması 2000’li yıllarda kentsel dönüşüm konusunun yasalarda yer almaya başlamasına denk gelmektedir. Gecekondu mahalleleri ve tarihi kent merkezlerine yönelik başlatılan dönüşüm uygulamaları, 1999 Marmara Depreminin ardından “afet odaklı” olarak yeni bir yön çizmeye başlamıştır. Özellikle 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile getirilen “riskli alan” kavramı, yapı veya zemin nedeniyle afet riski taşıyan bölgelerin kentsel dönüşüm alanı ilan edilebilmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda ilan edilen riskli alanların sınırı genelde bir veya birden fazla mahalleyi kapsayan alanlardır ve bu alanlarda yapılan uygulamalar riskli yapı stokunun yenilenmesi amacıyla yıkıp yeniden yapma şeklinde gerçekleştirilen kentsel yenileme yöntemi ile yürütülmektedir. Bu alanlarda yapılan uygulamaların üst ölçekte bir kentsel dönüşüm politikasına bağlı olmaması, kamu veya özel sektör tarafından yürütülen planlama ve tasarım süreçlerinde her projeyi kendi içerisinde bağımsız kılmaktadır. Bu durumda hem kentsel dönüşüm uygulamalarında bir denetimin olmaması hem de kimlik kaybı nedeniyle olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilmektedir.

Diğer yandan Türkiye’de konut üretimi ve kentsel dönüşüm uygulamalarıyla ön planda olan Toplu Konut İdaresi (TOKİ) tarafından üretilen projelerin kentlerin kimlik bağlarından kopuk dokular ortaya çıkarması ve tek tip ürünler ortaya koyması kurum tarafından gerçekleştirilen projelerin hem fiziksel hem de sosyal kimlik açısından eleştirilmesine neden olmaktadır. Buna karşın TOKİ son dönemlerde “yatay mimari” ve “mahalle konsepti” söylemleri ile kimlik konusunda yeni arayışlara girildiğini göstermektedir. Düzenlemiş olduğu yarışma projeleri ile de bu söylemlerini destekleyerek uygulamaya geçirmeyi amaçlamaktadır.

Bugün Türkiye’de riskli konutların dönüşümüyle hız kazanan süreç son dönemde yerel kimliğin korunmasına yönelik yaklaşımlar izlenmesini gerekli kılmaktadır. Yapılan uygulamalarda “kimlik” konusunda görülen eksiklikler ve küreselleşmenin etkileri ile kentlerin kimliksizleşme süreci kentsel dönüşüm uygulamalarında yerel kimliğin sürdürülmesi yaklaşımını beraberinde getirmektedir.

Türkiye yüzleşmek durumunda olduğu riskli yapı stoku problemine bir çözüm olarak kentsel dönüşümü araç olarak kullanmaya devam etmek durumdadır. Kentlerdeki mevcut riskli yapı stoku göz önüne alındığında, Türkiye bu yolun henüz başlarındadır. Bu nedenle devam edecek olan süreçte kentsel dönüşüm kavramı donmuş bir araç olarak görülmemeli ve uygulama ve yöntemler de sorunlar ve ihtiyaçlar dahilinde geliştirilmelidir. Nitekim son dönemde kentsel dönüşüm ve kentsel dönüşümde kimlik sorununa yönelik yeni arayışlar mevcuttur.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Kapsamı

Konut alanlarında gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamalarında yerleşim yerlerinin kimlik değerlerinin göz ardı edilmesi sonucunda kimlik problemleri ortaya çıkmaktadır. Kamu ya da özel sektör eliyle gerçekleştirilen mahalle ölçekli kentsel dönüşüm uygulamalarında alanın fiziksel, sosyal ve ekonomik boyutlardaki potansiyellerinin dikkate alınması, planlama ve tasarım açısından yere özgü yaklaşım izlenmesi gerekmektedir. Bunu gerçekleştirmek için mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik bir rehber oluşturulması hedeflenmiştir.

Söz konusu rehberin oluşturulması için birkaç yöntem izlenmesi mümkün olup bu yöntemlerin geliştirilmesi ile daha kapsamlı bir sonuç elde edilmesi mümkündür. Tez çalışması kapsamında “mahalle kimliği bileşenleri”nin belirlenmesine ilişkin detaylı literatür araştırması yapılmış ve Türkiye’de kentsel dönüşümde kimlik arayışı kapsamında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Sonraki aşamada elde edilen veriler sentezlenerek kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemlerden oluşan bir rehber geliştirilmiştir.

Bu bağlamda tez çalışmasının amacı TOKİ-Emlak Konut GYO A.Ş. tarafından düzenlenen “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ve İller Bankası A.Ş. tarafından düzenlenen “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nda ödül alan projelerin tasarım yaklaşımlarının mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik geliştirilen rehber üzerinden değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında, kamu eliyle düzenlenen “mahalle” ölçekli yarışmalarda mahalle kimliği bileşenleri yazılı olarak belirlenmemesine rağmen zihinlerde mevcut olan bu bileşenlerin tasarım yaklaşımlarına yansıtılarak mahalle kurgusunun oluşturulduğu projelerin yarışmalarda ödül aldığı hipotezinden yola çıkılmıştır.

Çalışmanın içeriğinde kaynak araştırmasının yer aldığı tezin ikinci bölümünde mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik bileşenlerinin belirlenmesine yönelik literatür analizi yapılmıştır. Mahalle kimliği konusunda yapılan literatür araştırmaları sonucunda mahalle kimliği bileşenleri fiziksel yapı, sosyo-kültürel ve ekonomik yapı, anlam ve algısal yapı olarak üç başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu üç başlık altında yer alan mahalle kimliği bileşenlerinin birbirleriyle karşılıklı ilişki içinde olduğu ve kesin sınırlarla birbirlerinden ayrılmadığı tespit edilse de mahalle ölçeğinde kimlik unsurlarının daha kolay okunması ve anlaşılabilmesi amacıyla bir sınıflandırma yapılması uygun görülmüştür.

Daha sonra kentsel dönüşüm kavramı ele alınarak; kentsel dönüşüm kavramı ve tanımı, kentsel dönüşümde uygulanan yöntemler, kentsel dönüşümün Dünya’daki ve Türkiye’deki gelişim süreçleri, kentsel dönüşüm uygulamalarının boyutları ve son dönemde Dünya’da ve Türkiye’de mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm

uygulamalarındaki yaklaşımlar incelenmiştir. Bu bölümde kentsel dönüşüm kavramı “mahalle” ve “kimlik” perspektiflerinden ele alınmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde öncelikle Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik sorunu ve bu soruna yönelik olarak geliştirilen kimlik arayışı yöntemleri incelenmiştir. Bu kapsamda “kentsel dönüşüm” ve “kimlik” konuları üzerinde çalışıldığı ve bu konular hakkında birtakım stratejilerin geliştirildiği T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülen Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023) ve Şehircilik Şûrası çalışmaları, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İstanbul Teknik Üniversitesi arasındaki yapılan protokol kapsamında yürütülen Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterlerin Geliştirilmesi Projesi, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından yürütülen “Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi” incelenmiştir. Kaynak araştırmasında elde edilen mahalle kimliği bileşenleri, materyal bölümünde incelenen çalışmalar ile sentezlenerek “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Rehber” oluşturulmuştur. Oluşturulan rehberde ile mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler belirlenmiştir.

Dördüncü bölümde geleneksel mahalle bağlamını koruyarak günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek mahalle kurgusunun oluşturulmasının amaçlandığı TOKİ-Emlak Konut GYO tarafından düzenlenen “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ile İller Bankası A.Ş. tarafından düzenlenen “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nın mahalle kimliği konusunda farklı tasarımcıların önerilerinin görülebileceği bir platform sağlaması ve mahalle ölçeğindeki uygulamalarda kimlik bileşenlerinin mekânsal kurguda nasıl ele alınacağı konusunda çeşitli örnekler sunması nedeniyle alan çalışması kapsamında bu yarışmaların sonucunda ödül alan projeler geliştirilen rehber ile incelenmiş ve elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

“7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” sonucunda ödül alan otuz beş proje ile “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması” sonucunda ödül alan sekiz projenin her biri için proje bilgilerinin, tasarım yaklaşımlarının ve görsellerinin yer aldığı proje künyesi oluşturulmuş ve her biri “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında

Mahalle Kimliğinin Sürdürölmesine Yönelik Rehber”de belirlenen hedefler doğrultusunda analiz edilmiştir. Analiz yapılırken ödüllü yarışma projelerinin sonuç raporlarından ve sunum paftalarından yararlanılmıştır. Sonuç raporlarındaki nesnel veriler ile sunum paftalarından elde edilen öznel yorumlar yorumlanarak Ek 1’de yer alan çizelgelere aktarılmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI: MAHALLE ÖLÇEĞİNDEKİ KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARINDA KİMLİK BİLEŞENLERİNİN BELİRLENMESİ

2.1. Kimlik Kavramı

Güvenç (1993) kimliği en yalın tanımı olarak “kişilerin, grupların, toplum veya toplulukların “kimsiniz, kimlersiniz? sorusuna verdikleri yanıtlar” olarak açıklarken, Ocakçı (2012) doğadaki herhangi bir varlığın başka varlıklardan ayrılan özelliklerinin ifadesi, kendine özgü olma durumu olarak tanımlamaktadır.

Nasıl bir insan kendine özgü niteliklerle diğerlerinden farklı ve özel hale gelerek belirli bir kimse oluyorsa, bir yer ya da kent de kendisini diğer yerlerden farklı kılan nitelikleriyle algılanarak zihinlere yerleşir ve özel bir yer/kent olur (Oktay 2011).

Bir kişinin, nesnenin ya da yerin ayırt edici özelliklerini ortaya koyan kimlik kavramı kentler ve mimari öğeler açısından ele alındığında, görsel boyutuyla ön plana çıksa da ayrıca doğal, coğrafi, kültürel ve sosyal yaşam normlarını da barındıran geniş bir tanıma sahiptir. Kentlerin sahip olduğu kimlik özellikleri uzun bir süreçte farklı boyutlardaki bileşenlerden oluşmaktadır (Ulu ve Karakoç 2004).

Güvenç (1993) geleneksel topluluklarda töreler, gelenek ve görenekler kişilerin kimliğini belirlediğinden bir sorun olmadığını, ancak sosyal-kültürel değişmelerin artmasıyla birlikte kişilerin kimlik kavramı seçimi ya da özdeşiminin bir sorun olduğunu çünkü kimliğin bir kültür sorunu olduğunu belirtmektedir. Kent veya kent parçalarının kimlikleri küresel veya yerel ölçekteki ekonomik, politik, sosyo-kültürel değişimlerden etkilenecek şekilde ve buna bağlı olarak mekânsal ve toplumsal boyutlarda kimlik sorunu ortaya çıkmaktadır.

2.1.1. Kent kimliği

Lynch (1983) yer kimliğini bir kişinin bir yeri canlı, benzersiz veya en azından özel bir karaktere sahip olmasından dolayı diğerlerinden farklı olarak tanıma ya da hatırlama derecesi olarak tanımlar ve hissedilen, tanınabilen yerlerin kişisel anılar, duygular ve değerler ile yakından ilişkili olduğunu belirtir.

Kentsel çevre esasen inşa edilmiş bir çevredir, yalnızca insan davranışını ve deneyimini ifade etmekle kalmayıp aynı zamanda bu davranış ve tecrübeyi şekillendiren ve etkileyen yerleşik bir ortamdır (Proshansky 1978). Kentler taş, tuğla, beton, çelikle inşa edildiği kadar anılar, anlatılar, söylemler, karikatürler, resimler ve fotoğraflar gibi arkitektonik ve mekânsal olmayan pratiklerle inşa edilmektedir. Hatta mekânlara ilişkin anılar ve tarihsel bilgiler, mekânların fiziksel içeriğinden daha dayanıklıdır (Tanyeli 2014). Farklı zaman katmanlarının birikimi ile oluşan kent kimliği durağan değil süregelen bir yapıya sahiptir. Bu süreçte kent kimliğini oluşturan bileşenlerin özellikleri de değişmektedir. Bu nedenle bir yerin kimliğini analiz ederken bugünkü kimlik özelliklerinin tarihsel bağlamıyla ele alınması gerekmektedir. Zaman içerisinde biriken katmanlaşmış kimlik özellikleri yerin özgün kimliğini oluşturan önemli unsurlardır.

Bir kentin kimliği yapıların mimari değeri ve doğal çevresinin özellikleri ile birlikte içinde geçirilen yaşam deneyimiyle tanımlanır ve bir anlam, değer kazanır. Kentte yaşayan kişilerin içinde yaşadıkları çevre, orada yaşayanlar için araçsal nitelikler dışında bir anlam ifade etmiyorsa bu yerin kimliğinden değil ancak kimliksizliğinden söz edilebilir. Çünkü kişiler yaşadıkları mekâna bir değer yükledikleri ve oraya bağlandıkları zaman bu değerler için gerektiğinde fedakârlıkta bulunmaya başladıklarında o yerin anlamlı bir kimliği bulunur. Bununla beraber kentin bir konut bölgesi, merkezi, sembol haline gelen bir anıt yapısı veya geçici nüfusa hizmet eden bir mahallesi gibi farklı parçalarında kimliğin oluşumunda çevre-insan etkinliklerinin tamamlayıcılığı farklı nitelikler kazanabilir. Bu da söz konusu farklı alanlarda insan etkinliklerinin katkısının farklı düzeyde, nitelikte ve yoğunlukta olmasına bağlıdır (Tekeli 2011).

Yer kimliğini, “binaların ve manzaranın görünümleri gibi özneler arası amaçlar ve deneyimlerin bir fonksiyonudur ve sadece tekil yerlerin farklılığına değil aynı zamanda farklı yerler arasındaki aynılığa da atıfta bulunur” şeklinde açıklayan Relph’e (1976) göre önemli olan sadece bir yerin kimliği değil, aynı zamanda o yerle beraber bir kişinin ya da topluluğun kimliği, hatta kişilerin onu içeriden ya da dışarıdan tecrübe etmeleridir.

Kent kimliği kişisel deneyimlerin sembolize edilmesidir (Lalli 1992) ve aidiyetlik, kentsel kimlik, mekânsal kimlik, mekânsal uyum, mekânsal harmoni, kent kişiliği, sembolik öğeler, kent simgesi, kültür, insanlar gibi pek çok kavramı kapsamaktadır

(Aydoğan 2001). Bu nedenle kent kimliğinin anlaşılması sadece fiziksel çevre ile değil orada yaşayan insanların kendi deneyimlerinin de anlaşılması ile mümkündür. Fiziksel, sosyal, ekonomik, tarihi ve kültürel boyutlarda mekânsal ve toplumsal özellikler bir araya gelerek kent kimliğini oluşturmaktadır. Kent kimliğinin anlaşılması için bu bileşenlerin tespit edilmesi ve birbirleriyle olan ilişkisinin çözümlenmesi gerekmektedir. Çözümleme yapılırken söz konusu bileşenlerin zaman boyutunda farklı katmanları ile birlikte ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle dışarıdan bir gözlemci olarak değil, orada yaşayan insanların deneyimleri ve o yerin tarihselliğini de çözümlenmek gerekmektedir.

Tekeli (2011), tarihsel bir olgu olan kent kimliğinin zaman içinde oluştuğunu ve sürekli değişmekte olan toplum ve insan ilişkileri ile yeniden tanımlandığını ya da üretildiğini belirtmektedir. Sürekli bir oluşum ve yeniden tanımlama sürecindeki kimliğin ne kadar denetlenebileceği ve planlama ve tasarım konusu olabileceği konusunda iki uç tutumu şu şekilde açıklar; birincisi kimliğin bir oluşum olduğu ve hiçbir biçimde denetlenemeyeceğidir, ikinci tutum ise yaşanan fiziki çevrenin tasarımı ile bu kimliğin oluşturulabileceğidir. Kent yönetimleri açısından gerçekçi tutum bu ikisi arasında bir yerdedir. Bir kent yönetiminden kent imgesinin, kimliğinin yeterince oluşmadığı durumda kimliğin oluşmasına başlatıcı katkılar yapabilecek kritik noktalarda müdahalelerde bulunması beklenir. Beklenen etkinin yaratılabilmesi için iyi bir programlama ve tasarım gerekmektedir. Kent kimliğinin yalnızca fiziksel çevreden oluşmadığı, insan etkinlikleri ve yaşam biçiminin de buna katkısı olduğu kabul gördüğünden kent yönetiminin yaşam biçiminin oluşmasında ve eğer gerekirse kurulmasında rol alması beklenir. Kentsel dönüşüm projeleri kentlerin kimliğini de etkilemekte kimi zaman kent kimliğini de dönüştürmektedir. Yapılan uygulamalarda yerel kimlik özelliklerinin analiz edilmemesi, uygulama programına ve tasarıma dahil edilmemesi uygulamaların kimlik kaybı sorunu ile sonuçlanmasına neden olmaktadır.

Relph (1976) fiziksel çevre, aktiviteler ve anlamın yer kimliğinin üç temel unsuru olduğunu ve fiziksel çevre ve aktivitelerin anlaşılmasının daha kolay, “anlam”ın ise kişinin o yer hakkındaki deneyimleriyle ilgili hissettiklerini ifade ettiğinden kavraması daha zor bir bileşen olduğunu belirtmektedir. Yer kimliğinin bu üç temel bileşeni bir diğerinin yerine indirgenemez, çünkü bu üç temel bileşen bizim yer deneyimlerimizde ayrılmaz bir biçimde iç içe geçmiş durumdadır. Oktay (2011) da kentsel kimliğin sadece

ayrımsanabilir ve anımsanabilir biçimsel özellikleriyle değil, bireylerin kente yüklediği anlamla birlikte oluştuğunu belirtmektedir.

Lalli (1992) kent ile ilgili kimliğin ölçülebilir beş boyutunu şu şekilde açıklamaktadır: kişinin kendi yaşadığı kent ve diğerleri arasında algılanan farklılıkları ve özel karakteri değerlendirmesi; kentle ilgili kişisel deneyimlerini sembolize etmesini ifade eden süreklilik; ait olma ve köklülüğü ifade eden bağlılık; kentteki günlük deneyimlerin etkilerini kapsayan aşinalık ve kişinin o yerde kalmayı istemesi. Buradan hareketle yer kimliğin ölçülmesinde fiziksel verilerden çok bireylerin yer ile kurdukları ilişkilerin derinliğinin veri sağladığı anlaşılmaktadır.

2.1.2. Mahalle kimliği

“Mahalle, geçmişten günümüze aktarılan kentsel ve kültürel bir miras olarak Türk toplumunun yaşam biçimlerinden ve aynı zamanda kent kurucu öğelerinden birisidir” (Özbek Eren 2012). Toplumsal kimlik özelliklerinin mekânda okunduğu en küçük birim olan mahalle hem fiziksel hem de sosyo-kültürel boyutlarıyla kentin ve kent kimliğinin bir parçasıdır. Kendi içinde bir kimliğe sahip olan mahalle birimlerinin bir araya gelmesiyle kent dokusu ortaya çıkmaktadır.

Mahalle denildiğinde geleneksel anlamıyla, birbirini tanıyan, belirli ölçüde birbirlerinin tutum ve davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içindeki kişilerin yaşamlarını geçirdikleri evlerin oluşturduğu, sınırları kesin çizgilerle ayrılmamış bir veya birkaç sokağı olan, camisi ya da mescidi bulunan bir alan anlaşılmaktadır (Çadırcı 1996).

Alada (2001) yerel topluluklar aracısından mahalleyi gelişmiş bir iş bölümü içinde örgütlenmiş, paylaşımcı toplumsal dayanışmanın hâkim olduğu ve insan ilişkilerinin gelenekselleşmiş “komşuluk hukuku” ile düzenlendiği ortak yaşam alanı, şeklinde tanımlamaktadır.

Köklü bir geçmişe sahip mahalle yapısının Osmanlı Döneminden günümüze kadar değişimine bakıldığında, uzun bir zaman dilimini kaplayan Osmanlı Dönemi içerisinde 19. Yüzyıla kadar mahalle özelindeki konut bölgelerinin yapısında büyük bir değişim görülmemektedir (Özbek Eren 2012).

16. yüzyıla kadar kale içi ve dışı olarak iki bölümden oluşan kent yapısında kale içi asıl kent konumundayken, kale altı yerleşik olmayan ticari faaliyetlerin sürdürüldüğü bölge olarak kullanılmaktaydı. 16. yüzyılda Osmanlı kentlerinde nüfus artışı ve yerleşik tüccarların ortaya çıkması ile birlikte kent yapısında dönüşüm meydana gelmiş ve kale altında yer alan yerleşik olmayan ticari faaliyetler yerini bedestenlere bırakmıştır. Böylece kentin yapılaşması kale dışına taşarak yeni konut mahallelerinin oluşumunu başlatmıştır ve söz konusu konut mahalleleri toplumdaki dini ve etnik gruplara göre farklılık göstermiştir (Tekeli 1985).

17. ve 18. yüzyıllarda kent yapısında önemli bir değişim görülmezken 19. yüzyılda yeni kapitalist iş ilişkileri çerçevesinde bedesten çevresindeki merkez yetersiz kalmış ve bankalar, iş hanları, çeşitli devlet kuruluşlarının yer aldığı yeni bir merkezi iş alanı oluşmuştur. Konut alanlarının gelişiminde milletler arası farklılaşmanın yanında sınıfsal farklılaşmanın da etkisi olmuştur (Tekeli 1985).

1923 yılında yeni kurulan devlet ile birlikte yapılan kalkınma planlarına ilişkin altyapı çalışmaları ve bayındırlık faaliyetleri ön plana çıkmıştır, ancak 1950'lere kadar kent kurgusu içinde mahallenin organizasyon yapısına yansıyan önemli değişimler olmamıştır. 1950'lerle birlikte kentleşme süreci toplum, ekonomi ve sosyo-kültürel açıdan önemli bir değişim geçirmiştir. 1960'lı yıllarda kent yapısına apartmanlar, gecekondular ve toplu konutlar adı altında yeni konut tipleri eklenmiştir (Özbek Eren 2012).

Kentsel gelişim şeması için idari, sosyo-kültürel ve mekânsal nitelikleriyle özgün yapısına kavuşan mahalle 1980'lere kadar ana strüktürünü devam ettirmiştir. 1980'lerden bu yana küresel boyuttaki ekonomik ve kültürel hareketler sosyal yapıda da etkisini göstermiş, komşuluk ve mahallenin anlamı yerel yönetim bağlamıyla sınırlanmıştır. 2000'lerden sonra yaşanan hızlı kentsel dönüşüm süreçleriyle farklı sosyal ve mekânsal yansımalar oluşmuştur. Kentsel dönüşüm süreçleri ile üretilen yeni mahalleler farklı deneyimleri getirdiği gibi mekânsal ve sosyal ayrışmalara neden olmuştur (Özbek Eren 2012).

Bununla birlikte, Alver (2013) mahallenin kentin temeli ve özü olduğunu ve mahallenin temelinde ise "insan" ve "mekân"ın yer aldığını belirtmektedir. Mahalle insan ilişkilerinin estetik, mimari, kültürel, toplumsal ve hukuki düzlemidir. Ayrıca mahalleyi

“güçlü bir metafor”, “sembolik bir harita” olarak tanımlayan Alver (2013) mahalleyi sürekli hale getirenin bu sembolik öze sahip olması olarak açıklamaktadır. İnsanlar ve kentler gibi zaman içerisinde değişim gösterse de mahallenin öz değerleri tüm zamanlar için geçerlidir. Mahalle kimliğinin özü mahalle ritüellerinde ve pratiklerinde var olur ve bu ritüeller sayesinde süreklilik sağlar.

Özbek Eren (2017) mahallenin toplumsal bir kod ve birikim olarak sosyal, mekânsal kimliğin şekillenmesinde belirleyici olduğunu söylemektedir. Kentte olduğu gibi mahalle de belirli kimlik özellikleriyle tanımlanmaktadır. Ancak mahalle, sosyal kodların okunabilmesi ve anlaşılmasında kente göre daha uygun bir ölçek sunmaktadır.

Geleneksel dokuda kimlik özellikleri daha iyi okunabilirken, özellikle büyük kentlerde sınırlarının oldukça genişlemesi nedeniyle mahalleler daha çok fiziksel bir sınır olarak tanımlanmakta ve kimlik özelliklerinin okunabileceği bir mahalle ölçeğinden uzaklaşmaktadır. Ancak yine de belleklerde yer alan “mahalle” kavramı, mahallenin öz değerinin sürdürülebileceğini göstermektedir. Günümüzde yeni yapılacak uygulamalarda bu özün sürdürülerek, mahalle dokusunda yerel kimliğin vurgulandığı çalışmaların yapılması beklenilmektedir.

2.1.3. Mahalle kimliği bileşenleri

Kentlerin küçük yapı taşları olan mahalle birimleri, hem kent ölçeğindeki kimlik bileşenleri ile hem de daha alt ölçekte özelleşmiş mekânlara sahip olması nedeniyle yer kimliği bileşenleri ile birlikte açıklanabilmektedir. Bu kapsamda mahalleyi oluşturan konut, sokak, park, meydan gibi mekânsal düzenlemeler ve mahallelinin sahip olduğu sosyo-ekonomik özellikleri ile sakinlerin mahalle ile kurdukları bağ incelenerek mahalle örüntüsünü oluşturan kimlik bileşenlerinin sınıflandırılması hedeflenmektedir.

Galster (2001) mahalleyi oluşturan mekânsal özellikleri konut ve konut dışı binaların yapısal özellikleri (tip, ölçek, malzeme, tasarım, onarım durumu, yoğunluk, peyzaj vb.), altyapı özellikleri (yollar, kaldırımlar, caddeler, kamu hizmetleri, vb.), yerleşik nüfusun demografik özellikleri (yaş dağılımı, aile, ırksal, etnik ve dini tipler, vb.), yerleşik nüfusun sınıf durumu özellikleri (gelir, meslek ve eğitim durumu), vergi/kamu hizmeti özellikleri (değerlendirilen yerel vergiler ile ilgili olarak güvenlik, devlet okulları, kamu idaresi,

parklar ve rekreasyon, vb.), çevre özellikleri (arazi derecesi, hava, su ve ses kirliliği, topoğrafik özellikler, manzara vb.), yakınlık (önemli yerlere erişim), siyasi özellikler, sosyal etkileşim (yerel arkadaş ve akraba ağları, sosyalleşme, yerel temelli gönüllü derneklere katılım vb.) ve duyuşsal özellikler (mahallelinin yerle özdeşleşme duygusu, binaların veya bölgenin tarihi önemi vb.) olarak gruplandırmaktadır.

Özbek Eren (2014a) Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesi ile Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesini uygulama alanlarının önceki ve sonraki durumları üzerinden incelediği çalışmasında; kentsel dönüşüm uygulama alanlarının kent kimliği bileşenlerini fiziksel ölçütler, anlamsal ve algısal ölçütler ve sosyo-kültürel ve fonksiyonel ölçütler ile ele almıştır (Çizelge 2.1.) (Özbek Eren 2014a).

Çizelge 2.1. Kent kimliği parametreleri (Özbek Eren 2014a)

KRİTERLER	Fiziksel Ölçütler	Doğal Çevre	İklim ve bitki örtüsü Topografya
		Yapılı Çevre	Morfoloji (Ada, parsel, sokak) Tipoloji (Tip, işlev, sirkülasyon) Topoğrafya (Geometrik form)
	Anlamsal ve Algısal Ölçütler	Tarih	Sosyal çevre, tarihi binalar, süreklilik
		Estetik ve Algısal Özellikler	Zemin şekli, topoğrafya, kentsel ilişki, kentsel yoğunluk, kentsel mekânda kısmi bütünlük ilişkisi
		Anlam	Kolektif hafıza, yaşam biçimi, aitlik, aşinalık
	Sosyo-kültür ve Fonksiyonel Ölçütler	Demografik Özellikler	Nüfus, okur-yazarlık, iş durumu
		Kurumsal Özellikler	Yasal, idari, ekonomik, dini
		Davranışsal Özellikler	Süreklilik, sosyal ilişkiler, aktiviteler

Birik (2011) kentsel mekân kimliğini oluşturan nitelikleri doğal, yapısal ve kültürel nitelikler olarak tanımlamıştır. Birik (2011)'in çalışmasına göre doğal nitelikler; vadi, tepe, sırt, su yatağı, kıyı oluşumları vs. gibi doğal morfolojik yapının tanımladığı karakteristik oluşumlar ile orman, koruluk, ağaçlandırılmış alanlar, göl, gölet gibi kırsal ve kentsel peyzaja ait ekolojik bütünlüğü olan doğal ya da yapay sistemlerden meydana gelmektedir. Yapısal nitelikler; yol, köprü, tünel, yer altı ulaşım sistemleri ve bağlantılarından oluşan altyapı sistemleri, hava fotoğraflarından izlenebilen yapay

sınırlayıcılar, tarım alanı sınırları, duvar, çit vs. ve parsel dokusunun oluşturduğu mülkiyet izleri ve yapısal elemanların oluşturduğu morfolojik bütün, volumetrik düzen, yapı adası, yapı, ölçek ve form ilişkisinin oluşturduğu kentsel morfolojik yapıdan oluşmaktadır. Kültürel nitelikler ise; sosyo-kültürel yapının göstergesi olan ve mekâna anlam kazandıran algıya dayalı izler, referansları kapsayan mekânsal referanslardır.

Mahalle konut, sokak, bahçe, kapı önü, meydan, dini yapı, park, eğitim, sağlık hizmet birimleri, kafe, kahvehane, kültür ve çeşitli ticaret mekânlarından oluşurken, bu mekânlar yürüme, karşılaşma, selamlaşma, toplanma, dinlenme, oyun oynama, ibadet, alışveriş, iş, eğlenme, vakit geçirme, üretim gibi eylemlere karşılık gelmektedir. Söz konusu mekânlar ve bu mekânlara karşılık gelen eylemler karşılıklı ilişki içerisinde olup mahalle kurgusunun oluşumunda rol oynamaktadır.

Bu doğrultuda çalışma kapsamında ele alınacak olan mahalle kimliği bileşenleri; fiziksel yapı, sosyo-kültürel ve ekonomik yapı; anlam ve algısal yapı başlıkları altında incelenecektir.

2.1.3.1. Fiziksel yapı

Doğal çevre ve yapılı çevrenin birleşiminden meydana gelen fiziksel kimliği doğal yapı elemanları ve doğal çevre üzerine inşa edilen yapılı çevre elemanları oluşturmaktadır. Doğal çevre; topografya, iklim, bitki örtüsü, su ile ilişki vb. coğrafi oluşum ve şartlardan oluşmaktadır. Mahalle ölçeğinde yapılı çevre elemanlarını oluşturan bileşenler ise morfolojik yapı, ölçek, yapılı öğeler, mimari özellikler altında ele alınacaktır. Doğal ve yapılı çevre elemanları fiziksel boyut altında ele alındığı kadar sosyal boyut ve algısal yapı ile de ilişkidir.

- **Doğal çevre elemanları**

Yerleşim yerlerinin kimliğini belirleyen en etkili faktörlerden biri doğal yapıdır. Doğal yapı hem yapılı çevreyi hem de sosyo-kültürel yapıyı etkilemektedir. Topografya, iklim, coğrafi özellikler bir kentin kendine özgü bir imaj kazanmasını zorunlu olarak etkilemektedir (Çöl 1998). Vadi, tepe, dere, yamaç, ova, göl, nehir, deniz gibi coğrafik oluşumlar, bölgenin yağışlı ya da kurak olması gibi iklimsel özellikler, bitki örtüsü çeşidi

gibi doğal morfolojik yapıyı oluşturan unsurlar, yapılı çevrenin şekillendirilmesinde önemli etkiye sahiptir.

Topografya yerleşim yerlerine yön verirken, ısı, ışık, yağış, rüzgârlar, güneş açıları gibi veriler yapıların konumlamasında ve dolayısıyla kent formunun oluşumu için alınan kararlarda önem taşır (Çöl 1998). Tasarımcı iklimsel veriler, arazinin konumu, hâkim rüzgâr, güneş ve gölgeli zamanları gibi parametreleri dikkate alarak tasarımını yapar (Ayan 1991). Geleneksel yerleşimlerde daha belirgin gözlemlenebilen yerleşim yerinin mimari tipolojisi, bina yapım türü, malzeme kullanımı gibi birçok yapılı eleman özelliklerini de doğal çevre unsurları etkilemekte ve fiziksel kimliğin belirlenmesine katkı sağlamaktadır. Örneğin Doğu Karadeniz Bölgesinde fazla yağışı tahliye etmek için dik eğimli çatılar tasarlanırken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi gibi yağışın az olduğu sıcak bölgelerde teras çatılar gözlemlenmektedir. Yine Doğu Karadeniz Bölgesinde ormanların çok olması ahşap malzemesinin kullanımını arttırmış ve yöresel mimaride ahşap yapılar kentsel imaj oluşturmuştur.

Doğal çevre sadece yerleşim şeklini değil, o yerin kültürünü, işlevini, ekonomisini de belirleyebilmektedir. Bir kent ya da bölgeden maden çıkartılıyorsa maden bölgesi/kenti olarak, denize kıyısı var ve ticaret yapılıyorsa liman bölgesi/kenti olarak veya doğal özelliklerine göre turizm bölgesi/kenti gibi kimlik özellikleri kazanabilmektedir.

Ocakçı (2012) kentin sahip olduğu doğal çevreden kaynaklı kimlik öğelerinin çözümlenmesi, korunması, güçlendirilmesi ve öne çıkarılması ile kent kimliğinin korunması ve güçlendirilmesinin sağlanacağını ve aynı zamanda kentsel algılanabilirlik ve okunabilirliğin de güçlendirilmiş olacağını belirtmektedir. Bu nedenle yapılacak uygulamalarda doğal çevre özelliklerine saygılı, doğal verilerin tasarım ile ilişkilendirildiği, doğal verileri koruyan ve vurgulayan bir yaklaşım izlenmesi gerekmektedir. Doğal çevreyle kurulan bağlam yapılı çevre öğelerinin de özgün kimliğin bir parçası olmasını sağlayacaktır.

- **Yapılı çevre elemanları**

Yapılı çevre elemanları insan yapımı unsurların doğal çevre üzerine inşa edilmesi ile oluşmaktadır. Yapılı formlar, yapılı çevre özelliklerini ve dönüşüm süreçlerini

gösterirken, yapı tipolojisi toplumsal değer ve gereksinmelerin mekânda somutlaşmış halidir (Altaban 2013).

Bina, parsel, yapı adası, sokak, açık alan gibi kentsel öğelerin ilişkisi derinlik, genişlik ve yükseklik ölçüleri ile boyut kazanarak kent dokusunu oluşturur. Yapılar ile boşlukların tipolojisi, topolojisi, bir araya geliş biçimleri, ilişkileri, formları, taşıdıkları anlam, dokunun olduğu dönemi de ifade eden, sosyo-kültürel çevrenin yansımalarıdır. Kolektif bir ürün olan kent dokusu, temsil ettiği dönemin morfolojik özelliklerini, yaşam şeklini, değerlerini gösteren kodları taşımaktadır (Ocakçı 2012).

Sokak-meydan birlikteliğinden oluşan doku, sınırlayıcılar, malzeme-renk-doku birleşimi ve yeşille olan ilişkilerin tümü yapıyı çevreyi oluşturur. Bu elemanların konumları, özellikleri, çevreyle ilişkileri, katkıları ve değişimleri kent kimliğini olumlu ya da olumsuz biçimde etkilemektedir (Çöl 1998). Biçim, strüktür, oran-orantı, doku, malzeme, simgesel özellikler, konum vb. faktörler de yapıyı çevre elemanlarının kimlik bağlamında değerlendirilmesini sağlar (Kutlu ve ark. 2011).

Morfoloji

Kentsel morfoloji parseller, yapı adaları, yapı yüksekliği, yapılaşma düzeni ve sokak örüntüsünde gözlemlenebilen fiziksel biçimler ile ilgilenmektedir (Ayan 2010). Binaların ve sokakların oluşturduğu düzen morfolojiyi oluşturur. Kentin morfolojik yapısı kültüre, ekonomiye ve tiplere ve mekânsal tasarım arasındaki ayrılmaz bütünlüğe dayanan en uygun kimlik metnini okumayı sağlar. Kent parçaları şehri inşa eden sosyo-kültürel kodları da içermektedir. Kentsel mekâna ilişkin morfolojik işaretler mekânsal, sosyo-kültürel ve ekonomik hafızanın izleri ile oluşur (Özbek Eren 2014a).

Sokaklar, kentin ve mahallenin damarı ve temel dokusunu oluşturmaktadır (Alver 2013). Fiziksel bir birim olmanın ötesinde sokak günlük yaşamın geçtiği önemli bir mekândır. Yoğun taşıt kullanımına geçmeden önce çocuklar için oyun alanı olan sokak, komşuluk ve esnaf ilişkilerinin geliştiği kamusal mekândır. Site duvarları arasında yer alan sokaklar fiziksel bir birimden öteye geçemezken, konutlarla ilişkili bir sokak yaşayan bir mekânı temsil eder. Sokağın kimliği konut, ticaret ya da karma kullanımlı olmasına göre

değişiklik gösterir. Sokak tipolojisi o yere ait mahremiyet, güven duygusu, canlılık, ölçek gibi özellikler hakkında bilgi vermektedir.

Duvarlar, zemin eğimi, merdivenler, çıkmalar, kapılar ve konumları, çeşme ögesi, malzeme türü, doku, renk, yeşil ile ilişki, sınırlar, kent mobilyaları, ölçek, yoğunluk vb. öğeler sokağın fiziksel mekân öğeleridir. Mevcut bir sokağın kimlik öğelerini fiziksel öğeler ile orada bulunanların sokak yaşamı göstermektedir. Sokak yaşamının ve sokakta gerçekleştirilen eylemlerin anlaşılması için günün farklı zamanlarında gözlemler yapılarak orada hangi etkinliklerin gerçekleştiği, nerede gerçekleştiği, kimlerin katıldığı, katılanların cinsiyeti, yaş grubu ve sayısı, eylemlerin hangi koşullar altında gerçekleştiği ve nasıl süreklilik gösterdiği gözlemlenebilir (Çevik 1991).

Geleneksel dokuda gözlemlenen çıkmaz sokak özel, mahrem, ortak kullanım alanı olan, komşuluğun sıkı yapıldığı bir mekândır. Oturmaya, muhabbete, sohbete, oyuna imkân tanıyan bu ortak mekân mahremiyet nedeniyle kapalıdır, geçişe izin vermez. Ancak günümüzde çıkmaz sokak sahip olduğu bu anlamların ötesinde bir engel olarak görülmektedir (Alver 2013). Sosyal yaşamdan uzaklaşan ve taşıtların kullanımına bırakılan sokaklarda çıkmaz sokak yapısı ulaşımı engellediğinden tercih edilmemektedir.

Özbek Eren (2014b) kamusal bir mekân olarak meydanları “kentsel sürdürülebilirlik bağlamında, toplumsal belleği ve sosyal paylaşımı kuvvetlendirme, fiziksel-algısal ve sosyal gereksinimleri karşılama, erişilebilir olma, sosyo-kültürel ve sanatsal farkındalık yaratma, demokrasiye imkân tanıma, doğal çevre ve kentsel morfolojide dengeleyici olma gibi özellikleri ile yaşamsal önem sahip mekânlar” olarak ifade etmektedir. Kentin organik birer parçası olan sokaklar ve meydanlar insan hareketliliğinin izlenebildiği mekânlar olup, sosyal bir üretim olmaları, fiziksel, algısal ve sosyal gereksinimleri karşılamaları ve erişilebilirlik gibi özellikleri ile önem göstermektedir. Kentte nirengi noktası oluşturan meydanlar, kent imajına ve estetiğine vurgu yapmakla birlikte, aidiyet ve paylaşım fırsatı tanıyarak toplumsal bellek ve kent kimliği ile kurulacak etkileşimi geliştirmektedir.

Mahalle ölçeğinde ele alındığında sokak ve meydan ilişkisi günlük yaşam pratiğinde sosyal aktivitelerin gerçekleştirilmesi için önemli mekânsal düzenlemelerdir. Morfolojik doku bazı sokakların yarı kamusal mekân olarak da kullanılmasına imkân

sağlayabilmektedir. Örneğin çıkmaz sokak veya arka sokak olarak adlandırılan sokaklar genel olarak birkaç konutun kullanımını için özelleşen mekânlar olmaktadır. Meydanlar ise genelde ticaret ve ibadet birimleri ile kurgulanmakta ve mahalle geneline hizmet eden mekânsal düzenlemeler olarak kurgulanmaktadır. Her iki mekânsal düzenlemede mahalle kimliğinin kurgulanması açısından insan ölçeğinde ele alınması gerekmektedir.

Ölçek

Kurtuluş (2006) kent, semt, mahalle gibi ölçekleri sadece fiziksel ve demografik olarak ölçülebilen sayısal bir büyüklük değil, belli bir tarihsel dönemde, belirli toplumsal sınıflar tarafından, belirli maliyetler ödenerek “sosyal olarak kurulmuş” ölçekler olarak tanımlamaktadır. Toplumumuzda bir geleneği temsil eden mahalle ölçeğinden bakıldığında günlük yaşantıda yoğun sosyal ilişkilerin yaşandığı mekân örüntüsü giderek kaybolmaktadır. Bazı uygulamalarda yerini duvarlar ardındaki kapalı yerleşim birimlerine bırakırken, bazılarında kamusal mekânların, komşuluk, paylaşım gibi değerlerin yok sayıldığı alanlara dönüşmektedir.

Ölçek, bina yüksekliğinin sokak genişliğine oranının, bağıl mesafenin, geçirgenliğin ve ihtişam duygusunun veya mekânın yakınlığının bir birleşimidir ve yoğunlukla yakından ilgilidir (Montgomery 2007). Meegan ve Mitchell (2001) mahallenin günlük yaşam dünyasının inşasını ve işleyişini araştırmak için uygun bir mekânsal ölçek olarak görülebileceğini belirtmektedir.

Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte ve nitelikte olması, insanlar arasındaki etkileşimi, bilgiyi, tanınmayı sağlayacağı gibi bunlarla birlikte toplumsal bellek, aidiyet ve sürdürülebilirliğin inşasına da yardımcı olmaktadır (Özbek Eren 2012). Bunun için mahalle yerleşiminin insanların çevreyi algılayabileceği ölçekte olması, mekân kurgularının insan odaklı olarak tasarlanması gerekmektedir. Sokaklar bireyler arasında etkileşime izin verecek bir şekilde tasarlanmalı, kat yükseklikleri insanlar üzerinde ezici bir etki oluşturmamalıdır. Yoğunluk/emsal artışının kentsel dönüşüm uygulamalarında bir finansman geliri olarak kullanılmasındansa yoğunluk ve yükseklik artışı yaratmayacak alternatif ekonomik dönüşüm modelleri geliştirilmesi önerilmelidir (ÇŞB 2017a).

Kentin gökle birleştiği ara kesiti yansıtan silüet, kentsel estetiğin değerlendirilmesinde ve kentsel bütüne ulaşmada önemli bir yol göstericidir. (ÇŞB 2017c, Sakıcı 2017). Mahalle ölçeğinde ele alındığında, kent silüetine uyumlu bir tasarım yerel kent kimliğinin vurgulanması açısından oldukça önemlidir. Aksi takdirde Bursa Doğanbey TOKİ kentsel dönüşüm uygulamasında olduğu gibi yakın çevre özelliklerinin dikkate alınmadığı mahalle ölçeğinde bir kentsel yenileme uygulaması tarihi kent silüetini olumsuz etkileyen bir sonuç verecektir. Bu nedenle kat yükseklikleri belirlenirken yakın çevre ve kent silüeti bütününde düşünülmelidir.

Yürüme eylemi ulaşım, rekreasyon, sosyalleşme, kamusal alana katılımı sağlarken, yürünebilir bir yerleşim birimi her kullanıcı için kapsayıcı ve kendilerini güvenli, rahat, elverişli hissedecekleri bir yer sunar (Yazıcıoğlu Halu 2010, Akkar Ercan ve Belge 2017). Sokak ve yapı adalarının uzunluğu, yapı adalarının tasarım özellikleri, kavşak ve çıkmaz sokak sayısı gibi özellikler bir yerin yürünebilir olmasını etkilemektedir. Bu nedenle yol ağlarının ilişkisi ve bağlanabilirliği önemlidir (Akkar Ercan ve Belge 2017). Sürdürülebilir kentlerin bir bileşeni olan yürünebilirlik, kimlik ile doğrudan ilişkili olarak görünmese de çevrenin algılanması, sosyalleşme imkânı tanınması ve güvenliği sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Mahalle kurgusu içinde ölçek yaklaşımı önemli olduğu gibi mahallenin de üst ölçeklerle ilişkisi bütünlük sağlayacak bir şekilde kurgulanmalıdır. Mahalle ölçeğindeki girişimler kentsel ve bölgesel bağlamından izole edilmeden ele alınmalıdır. Bu alanlarda yapılacak olan müdahaleler parçası olduğu bölge/kent ile arasındaki ilişkiyi güçlendirmek ve tamamlamak üzere planlanmalıdır. Aynı zamanda mahalle düzeyindeki girişimler ile daha kapsamlı kent ve bölge politikaları arasında uyum olması gerekmektedir (Turok 2005).

Yapılı öğeler

Ev, sokak, mescit, cami, çeşme, hamam, berber dükkânı, mezarlık, okul, kreş, pazar, çarşı, kahvehane, kafe, bakkal, market, atölye, fırın, park, internet kafe, spor salonu, fitness salonu, durak vb. mekânlar birbiriyle irtibatlı olarak mahalleyi oluşturmaktadır. Nasıl mahalle kentin bir parçası olup onunla ilişki içindeyse, sokaklar mahallenin, evler de sokağın bir parçası olarak bir ilişki ağı içinde yer almaktadır (Alver 2013). Söz konusu

mekânlar günlük hayatın geçtiği örüntünün bir parçası olarak fiziki, sosyal ve ekonomik yaşamın bütününe oluşturmaktadır.

Kent belleğinde önemli yeri bulunan tarihi yapıların sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya uyumlu bir şekilde korunmaları da sürdürülebilirlik için önem arz etmektedir (Oktay 2011). Kentlerde yer alan kalıcı ve temel unsurlar olarak anıtlar, kentlerin büyümesiyle diyalektik olarak ilişkilidir. Anıtlar kentsel yaşamın devamlılığı hakkında bir his sağlar ve köklü olma duygusunu geliştirir. Tarihi yapılar, anıtlar gibi kalıcı unsurlar köklü anlama sahiptirler ve yer kimliğinin yorumlanması açısından önemlidirler (Butina Watson ve Bentley 2007).

Kent kimliğinin en önemli bileşenlerinden biri olan tarihi doku kentlerin geçmişinden parçalar ve izler taşıyarak günümüze ulaşmasını sağlar. Kentlerin geçmişi bu izler sayesinde tarihi dokuda süreklilik kazanır. İnsanlar o dönemlerde yaşamamış olsalar dahi çevrelerinde var olan tarihi yapılar onlar için bir anlam ifade eder ve kentle olan bağlarını güçlendirir. Kentleri tarihsel metinlere benzeten Rossi (1982), tarihe başvurmadan kentsel olguların incelenmesinin hayal edilemeyeceğini belirtmektedir.

Dönüşüm uygulaması yapılacak alanlarda yer alan tarihi yapıların ve eserlerin korunması ve sağlıklılaştırılması, algılanmasının sağlanması ve çevre düzenlemelerinin yapılması gerekmektedir. Özellikle kentlerin tarihi merkezinde ve yakın çevresinde yer alan mahallelerde yapılacak olan kentsel dönüşüm uygulamalarında tarihi dokuyu olumsuz etkilemeyecek tasarım yaklaşımlarının izlenmesi gerekmektedir. Bu bakımdan kentlerin tarihi merkezleri ve yeni gelişme alanları için kimlik koruma ve geliştirme yaklaşımları farklılaştırılmalıdır (ÇŞB 2017a). Uygulama yapılacak alanda olmasa dahi yakın çevresinde bir tarihi doku bulunuyorsa tasarım yaklaşımında mutlaka göz önüne alınmalıdır.

Oturma elemanları, sokak lambaları, posta kutuları, çöp kutuları gibi kent mobilyaları; aydınlatma, çeşme, yol kaplamaları, sınır ve park elemanları gibi alt yapı elemanları ve bitki, havuz gibi peyzaj elemanları da donatı ölçeğindeki yapıları öğelerdir (Örer 1993). Donatı elemanları da bazı kentlerde kimlik öğesi haline gelmektedir. Örnek olarak Şekil 2.1'de Barselona kent merkezinde yer alan kaldırım taşları birer kimlik öğesidir.

Şekil 2.1. Barselona’da kaldırım taşı örneği (Anonim 2018)

Mimari özellikler

Bir yapının kimlik ögesi olarak ifade edilebilmesi için konturu, biçimi, dokusu, strüktürel yapısı, simgesel etkisi, oranları, malzemesi vb. açılardan oluşturduğu görünümü onu farklılaştırabilir ve özgün kılabilir (Ocakçı 2012). Bir kentsel dokuda, yapıların cephe öğeleri, çatı biçimleri, yapım teknikleri, kullanılan malzemelerin türü gibi özellikler mimari özellikler olarak yer almaktadır. Mimari özellikler mevcut dokudaki yapıların dönemleri ve oradaki yaşam tarzları hakkında ipucu verir. Bir yapının malzemesine, cephe elemanlarına, mimari tipolojisine bakılarak mimari biçimsel özelliklerinden hangi tarihsel döneme ait olduğu yorumlanabilir.

Farklı dönemlere ait yapıların mimari özelliklerinin ya da yapı elemanlarının taklit şeklinde günümüzde yeniden yapılması çoğu zaman fonksiyonla dahi ilişki kurmayan cephe görünümünden öteye gidememekte ve tarihsel bağlamda bir şey ifade etmemektedir. Bu nedenle bir yerin kimliğinin sürdürülmesinde mevcut mimari öğelerin taklit edilmesi yerine bu kimlik öğelerinin günümüz şartlarına göre yorumlanması beklenilmektedir.

Kentsel tasarımda yöreye özgü malzemelerin kullanılması hem çevreye duyarlılık ve ekonomik olma açısından hem de yöresel mimari kimliğin vurgulanması açısından önemlidir. Tasarımlarda geçmiş kopyalanmadan da bulunan yörenin malzemeleri ile mimari kimliğin vurgulanması söz konusudur.

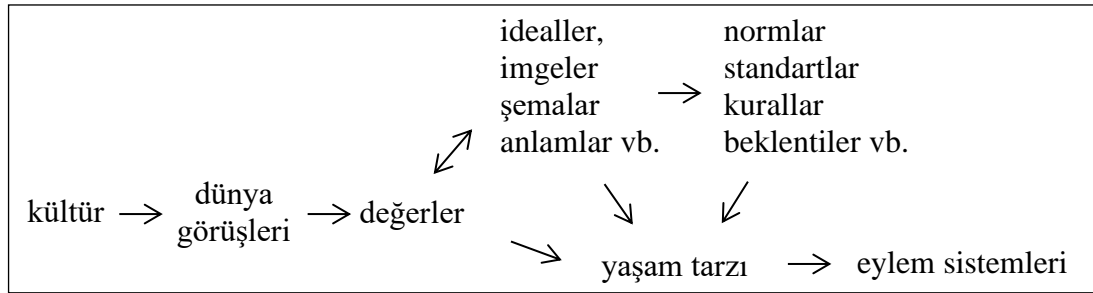
Tasarımda mahremiyeti sağlama, ışık ve gölge gerekliliklerini yerine getirme, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi gerekmektedir (Ocakçı ve ark. 2017).

2.1.3.2. Sosyo-kültürel ve ekonomik yapı

Mahalleyi oluşturan sosyal bileşenlerin kaynağında insan yani “mahalleli” yer almaktadır. Toplumsal statüsü, etnik kökeni, cinsiyeti, ekonomik durumu, entelektüel seviyesi ne olursa olsun, mahallede yaşayan, ikamet eden herkes mahallelidir (Alver 2010). Mahalleli ile ilgili sosyo-kültürel ve ekonomik boyutlar altındaki kodlar da mahalle kimliğinin bir parçasıdır.

Rapoport (2004) son derece genel ve soyut bir kavram olan kültürün parçalanması sonucunda elde edilen somut ve gözlenebilir sosyal ifadeler ile anlaşılır hale getirileceğini belirtmektedir. Araştırmada ve tasarımda kültürden faydalanabilmek için kavramın parçalanması gerekmektedir. Kültürün altında yer alan daha özel bir grup “dünya görüşleri” ile tanımlandığında, bu dünya görüşlerinin bir yönü “değerler”i yansıtmaktadır. Değerler de genellikle idealler, imgeler, şemalar, anlamlar ve vb. kavramlarla ifade edilirken belirli normları, standartları, beklentileri ve kuralları ortaya çıkartmaktadır. Çevrelerin gelişiminde önemli rol oynayan bu kavramlar değerler ile birlikte yaşam tarzını oluştururlar ve yaşam tarzı da bizi eylemlere götürür. Kültürün en somut ifadeleri diyebileceğimiz bu kavramlar çevrelerin çözümlenmesinde ve tasarlanmasında yardımcı olurlar (Çizelge 2.2.) (Rapoport 2004).

Çizelge 2.2. Kültürün parçalara ayrılması (Rapoport 2004)

Mahalle kültürünü oluşturan da mahallelinin hayatını sürdürme esasları ve bu esasların biçimleridir. Mahalledeki yaşantının hangi değerler, kaideler, ritüeller, inançlar, adetler, töreler, gelenek ve görenekler etrafında biçimlendiği mahalle kültürünün parçalarını oluşturmaktadır (Alver 2013).

Kamusal alan kültürel boyutun kent içinde tüm kesimlere görünür kılındığı ve kent kimliğine yansıdığı yer olup toplumsal iletişimi destekleyen fiziksel boyuta ve burada

gerçekleşen etkinliklerin oluşturduğu sosyal boyuta sahiptir. Cadde ve sokaklar, meydanlar, parklardan oluşan kamusal alanların niteliği ve korunması sosyo-kültürel boyutun sürdürülebilirliği açısından önemlidir (Oktay 2011).

Mekânı, deneyimlenebilen yer olarak tanımlayan Certau (1984), kentsel planlamada geometrik olarak tanımlanan sokağın orada yürüyen yayalar tarafından mekâna dönüştürüldüğünü söylemektedir. Bu durum sadece sokak özelinde değil, mahalle kurgusunu oluşturan diğer mekânlar için de geçerlidir. Daha önce fiziksel yapı altında ifade edilen bileşenler orada yaşayan insanların deneyimleri ile birlikte anlam kazanarak sosyal mahalle örüntüsünü oluşturmaktadır.

Mahallede sosyal, kültürel, ekonomik çeşitlilik; paylaşım, bilgi edinme, yüz yüze iletişim gibi sosyal donatı ve değerler ile birlikte mekânsal boyutta sokak-bina-insan ilişkisinin iletişime imkân sağlaması, yaya ulaşımı, servislere erişim olanağı gibi özelliklerin kuvvetli olması komşuluk ve mahalleli olma durumunu devam ettirmektedir (Özbek Eren 2012). Mahalledeki hayattan bahsederken; tanıdık, bildik simaların yüz yüze gelmelerini sağlayan karşılaşma ve buluşma eylemleri ön plana çıkmaktadır (Alver 2013). Mahalle komşuluğa dayalı olarak bu ilişkilerin yoğun olarak gerçekleştiği bir ortam sunmaktadır. Sokaklar ve küçük meydanlar insanların yüz yüze gelmelerini sağlayan ve komşuluk ilişkilerini destekleyen mekânlardır. Kapı önleri, portikler gibi fiziksel çevre kurguları komşuluk ilişkilerinin artmasına olanak sağlamaktadır (Wilkerson ve ark. 2011).

Mekânsal olarak ikametinin yakınlığı ile oluşan komşuluk, insanlar arasında iletişim, bakış, iş birliği veya dedikodu yoluyla kurulan sosyal ilişkiler üzerinde bir bilinç sağlar. Komşuluk kişisel yaşam alanı olarak bilişsel ve işlevsel boyutlara sahip olup yaşa, zamana ve mekâna, kişisel ilişkilere, coğrafi bağlamı olan temel eylemlere, güvenlik ve sosyal statü gibi niteliklere bağlı olarak değişen anlamlara sahiptir. Mahalle ve komşuluk ilişkileri sosyal bir ağ üzerinden inşa ediliyor olsa da yüz yüze ilişkileri etkileyen ve karşılaşma olanağı yaratan mesafeler ya da konut-sokak-insan ilişkilerinde etkili olan bina yükseklikleri gibi yapısal çevre de bu ilişkileri etkilemektedir (Özbek Eren 2017). Daha önce ölçek başlığında da bahsedildiği üzere mahalle kurgusunun deneyimlenebilir ölçekte olması komşuluk ilişkilerini fiziksel ortamda desteklemektedir.

Komşuların birlikte hareket ettiği mahalle düzeyindeki örgütlenmeler hem aidiyeti hem de yerel olanı güçlendirme bağlamında önemli toplumsal potansiyel taşımaktadır (Alada 1989). 1990'lı yıllarda İstanbul'da Arnavutköy Mahallesi'nde 3. Boğaz Köprüsü tartışmaları nedeniyle mahalledeki komşular arasında görülen örgütlenme veya son yıllarda kentsel dönüşüm uygulamaları sürecinde mahalle sakinleri arasında görülen sivil dayanışma örnekleri "mahalleli olma" bilincini ve aidiyet duygusunu hatırlatmıştır (Özbek Eren 2017).

Mahalle ile ilgili çalışmalarda bölge sakinleriyle birlikte katılımcı sürecin izlenmesi geleneksel mahallede var olan ancak günümüzde zayıfladığı görülen toplumsal dayanışma, yardımlaşma, paylaşma gibi eylemlerin güncel yorumlarla canlandırılmasıyla gerçekleştirilebilir. Bu tür paylaşımlarla suni bir güvenlik yerine gerçek güven ortamı sağlanabilir. Komşular arasında tanınmayı kuvvetlendiren mahalle mekânları da buna yardımcı olmaktadır (Özbek Eren 2017).

Kurtuluş'un (2006) da belirttiği üzere kentsel dönüşüm projeleri, belli tarihsel dönemde sosyal, ekonomik, kültürel olarak örülmüş, maliyetleri toplumsal sınıflar tarafından ödenmiş sosyo-mekânsal ölçekler üzerinde gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle toplum temelli bu mekânsal oluşumda yer alan kimlik öğelerinin ve toplumsal sınıfların dışlanmadan sürece dahil edilmesi gerekmektedir. Kentsel dönüşüm uygulamalarının sosyal boyutu altında dikkat çekilen katılım kavramının bu noktada bir kez daha vurgulanarak, mahalle ölçeğindeki dönüşüm uygulamalarında mahallelinin de yer aldığı bir süreç izlenmesi gerektiği belirtilmelidir. Mahallede yaşayan sakinlerin deneyimleri, paylaşımları, komşuluk ilişkileri, aidiyet duyguları mahalle kimliğinin belirleyici unsurlarıdır.

Mahalleliyi ortak bir mekânda, ortak değerler etrafında, ortak eylemlerde bir araya getiren mahalle etkinlikleri, mahallenin kendine özgü bir kültür yaratma ortamını sağlamaktadır. Mahalle bilincinin oluşmasına katkı sağlayan bu etkinlikler geleneksel olabileceği gibi günümüz ruhuna uygun yeni etkinlik biçimlerinin üretilmesi de mümkündür. Düğünler, cenazeler, kutlamalar, bayramlar, ramazan etkinlikleri, festivaller, kermesler gibi çeşitli etkinlikler mahalle kültüründe önemli bir yere sahiptir. Bu durumda mahalle kurgusu

içinde çeşitli etkinliklerin düzenlenebileceği mekânların tasarlanması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır (Alver 2013).

Mahalle çarşısını oluşturan esnaf, kişiler, ilişkiler ve mekânlar mahallenin köklü, sürekli ve etkili olmasını sağlamaktadır. Çarşı, meydan vb. mekânlar da mahallenin nirengi noktalarını belirlemektedir (Alver 2013). Esnaf mahallede yerel ekonomik kültürü devam ettirmektedir. Yerel ekonomik kültür hem yere özgü üretimin devamlılığını sağlamakta hem de istihdam oluşturmaktadır. Yere özgü tarım, turizm ya da zanaat türlerine göre esnaf kültürü oluşmakta ve dolayısıyla mekânsal organizasyon da ona göre şekillenmektedir.

Ekonomik işlevler kentin fiziksel mekânı, sosyal yapısı ve kültürel yapısı üzerinde etkilidir. Kent yaşamının hemen her noktasında yer alan ekonomik boyut kimlik oluşumunu da doğrudan etkiler. Ekonomik aktivitelerin yoğun yaşandığı kentler bir adım önde olurken, kimliklerini de çeşitli şekillerde vurgulamaktadırlar (Demirsoy 2006). Bu nedenle yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması, yerel geleneksel ekonomide istihdam alanlarının ve sektörlerinin desteklenmesi gerekmektedir (ÇŞB 2017a). Mahalle dokusunda yer alan sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi de hem yerel ekonomiye hem de yerel kimliğe katkı sağlayacaktır.

2.1.3.3. Anlam ve algısal yapı

Yer, anlam yüklenen mekâna işaret ederken; kültür de insanların davranış ve değerlerini güçlü bir şekilde etkileyerek mekâna anlam katmalarında ve biçimlendirmelerinde etkili bir rol oynamaktadır (Altman ve Low 1992, Tuan 1997).

“Mekân, deneyimler, algı ve bellek yoluyla insanda bir yer izlenimi yaratır” ve mahalledeki yaşamın esası da insan deneyimi, aidiyet, bellek ve değerler gibi manevi unsurların etrafında örüntülenen mekân ile bütünselliğine dayanmaktadır. Geleneksel anlamdaki bu bütünselliğin parçalanmasıyla tekilleşen insan, estetik, anlam, bellek, değer gibi kavramlar, bugün mekânın yeniden yorumlanması sürecinde yeniden sorgulanmaktadır (Özbek Eren 2017).

Aidiyet, genel anlamıyla insanlar ve belirli yerler arasında duygusal bir bağ veya bağlantı olarak tanımlanmaktadır (Hidalgo ve Hernandez 2001). Norberg-Schulz (1980) aidiyet hissinin temelini kimliğin oluşturduğunu ifade etmektedir. Ölçek, yüz yüze ilişkiler ve zamana bağlı komşuluk ilişkileri aidiyeti pekiştiren unsurlardır (Özbek Eren 2017)

Renk, biçim, hareket, koku, ses, dokunma gibi ipuçları bir yerin algılanmasına yardımcı olmaktadır. Kent okunaklı olduğunda, tanımlanabilir sembollerle bir doku oluşturularak görsel olarak kavranabilir. Anlık duygular ve geçmiş deneyimlerin bir ürünü olan çevresel imge, grup iletişimini olanaklı kılan kolektif hafıza ve sembollerin oluşmasına zemin hazırlar. İyi bir çevresel imge, deneyimlerin derinliğini ve yoğunluğunu artırırken duygusal olarak güven de sağlar. İmge, bireyler tarafından bireysel olarak oluşur ve taşınır ancak belirli bir grubun üyeleri arasında da tutarlı bir uzlaşma vardır (Lynch 1960). Bu uzlaşmayı ortaya çıkaran imgeler kolektif bilinç ve kimliğin somut yönlerini yansıtmaktadır.

Mahallede yaşamak bir aidiyet ortamına dâhil olma anlamına gelir, çünkü mahallenin kendisi bir kimlik ve aidiyet sunmaktadır. Çocuklukta zihinde oluşan “bizim mahalle” algısı, aidiyet duygusunu temsil eder. Bütün mahalleyi kuşatan bir duygu olmasa da kolektif bir algıdır, orayı sahiplenmeyi, oraya bağlanmayı ifade eder (Alver 2013). Yaşadığı çevrede söz sahibi olan insanlar aidiyet ve aidiyete bağlı sorumluluklar geliştirmektedir (Özbek Eren 2017). Bu bağlamda kentsel dönüşüm süreci itibariyle mahalle planlamasına karar verme süreci için mahalle komiteleri, mahalle dernekleri gibi sivil örgütlenmeler ile katılım mekanizmaları geliştirilmesi önem kazanmaktadır (ÇŞB 2017a).

Kente ait kolektif bellek, kentlinin birbirleriyle ve kentle olan etkileşimlerinin bir ürünü olup kentin ve kentlinin kimlik inşasında rol oynamaktadır (Al 2011). Kent dokusundaki bellek alanlarının muhafaza edilmesi sadece anlam yüklü geçmişe saygı göstermek için değil, bugünün kolektif deneyimini sürdürmek için de gereklidir (Neill 1977). Tanıdıklık, bilinirlik gibi bağlılık getiren unsurlara ek olarak yer isimleri de güçlü bir aidiyet duygusu oluşturmaktadır. Mahalle ve sokak adları bir zihniyetin, görüşün, düşünce tarzının, dönem algısının ya da hayata bakış açısının iz düşümüdür (Alver 2013).

Birey çevresini gözlemlerken bir mekân-zaman algısı geliştirir ve resmedilen görüntüleri zihninde belirli bir düzen ve alakaya göre sıralayarak bir imge oluşturur. Zaman-mekân algısı bireyin bulunduğu bağlama ait verileri belleğinde tutarak aidiyet hissi geliştirmesine yardımcı olur. Kentsel imgeler fiziki görünümün ötesinde yaşanmışlık duygusu ile toplum belleğinde yer alır. Kentlileri bir araya getiren ve kentin gündelik hayatıyla şekillenen kent mekânlarının toplum bireylerinin kullanımından çekilmesi ve kendi tarihsel bağlamından koparılması zihinlerdeki anlamının değişmesine neden olur. Ayrıca kentlinin kent ile kurduğu bağ ve kenti yeniden üretme sürecinde kullandığı referansların zamanla yok olması anlamına gelir. Mekâna ait kodların sürekliliği bozularak üzerine yeni bağımsız kodların yüklenmesi kolektif bellekte yer tutan imgelerin silikleşmesine ve zamanla yok olmasına neden olur (Al 2011).

Bu noktada kent belleğinin korunması için eskinin izleriyle var olması istenilenin bir arada olabileceği *palimpsest* yaklaşımı izlenebilir. Eski zamanlarda kullanılan bir çeşit parşömen olan palimpseste, üzerine yazılan yazıların bir sonraki kullanım için silindiğinde, eski yazının izlerinin de kaldığı görülmektedir. Yani palimpsest eskinin tam olarak silinmediği ve yeninin eskiden kalanların üzerine bindirildiği bir katmanlar bütünüdür. Farklı zamanlardaki izler birbirinin üzerine oturur, böylece izlerin birbirine karışması ve bir yanılısama yaşatması kaçınılmaz olur. Bir kentin kendi geçmişinden gelen özellikleri ile günün koşullarına göre değişen gereksinimleri uygun fiziksel koşullarda kaynaştırılmadığında tarihsel ve kültürel süreklilik zedelenir ve kimlik kaybı ortaya çıkar. Bu durumda dönüşüm adı altındaki uygulamalar ile sokakların ve sokağa yüklenen sosyal anlamların yitirilmesi kolektif belleği oluşturan tarihsel özelliklerin ortadan kalkmasıyla sonuçlanabilmektedir (Al 2011).

Kent kimliğinin “geçmişten geleceğe” bir süreklilik olarak kavranması gerektiğini belirten Güvenç (1991) bunun için; tarihi-geçmişini yıkmadan yenileşme ve gelişmeyi/yenileşmeyi durdurmuyacak, engellemeyecek bir korumanın iki temel kural olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda geçmişin yaşatılmasının sadece yapılar ve anıtlar ile değil, geçmişini canlandıran ve geleceğe bağlayan festivaller, bayramlar, törenler, toplantılar, şenlikler, yarışmalar ile birlikte mümkün olduğunu belirtmektedir.

Kentsel dönüşüm uygulaması yapılacak alanların tabula rasa anlayışıyla tamamen yıkılıp yeniden yapılmasındansa kolektif hafızada yer alan izlerin sürdürüldüğü bir yenileme anlayışı bireyler için anlam ifade eden bellek unsurların sürekliliğini sağlayacaktır. Böylece kent kimliğinin hem fiziksel hem de sosyo-kültürel boyuttaki katmanları sürdürülecek ve palimpseste olduğu gibi izlerin üst üste okunabildiği katmanlardan oluşan kent dokuları ile özgün bir kimlik oluşturulacaktır.

Kolektif bellek, mekânsal bir çevrede gelişir. Bireyleri çevreleyen maddi ortam muhafaza edilmediğinde hafızalardaki hatıraların korunması da zorlaşmaktadır. Herhangi bir hatıranın canlanmasında içinde bulunulan, sık sık geçilen, daima erişimin olduğu, hayal gücü ve düşünce ile oluşturulan mekânın etkisi büyüktür (Halbwachs 2018). Örneğin korunması konusunda tartışmalar yaşanan, kentin geçmişinde acı verici ve tedirgin edici olaylar ile bağlantılı olan Berlin Duvarı'nın kalıntıları ve izleri bugün kent peyzajının önemli bir ögesi olarak varlığını sürdürmektedir. Duvarın yıkılan bölümlerinin izleri geçtiği sınırın zemininde malzeme farklılığı oluşturularak sürdürülmeye devam etmektedir (Şekil 2.2.) (Bilge ve Güler 2016). Benzer şekilde kentliye Bursa surlarının geçmiş dönemdeki devamlılığını gösteren izler de döşemede malzeme farklılığı ile sürdürülmektedir (Şekil 2.3.)

Şekil 2.2. Berlin Duvarı'nın izleri (Bilge ve Güler 2016)

Şekil 2.3. Bursa Tophane Surları (Tuğcu 2019)

Yerel alışkanlıklar onları dönüştürme eğiliminde olan güçler karşısında direnç gösterir. Bu direnç toplumda kolektif belleğin mekânsal imgelerden ne kadar destek aldığına bir göstergesidir. Yere bağlı olan topluluk geleneklerinden aldığı kuvvetle direniş gösterir. Yeni koşullarda eski dengesini arar ve eskiden ona ait olan ama artık ona göre inşa edilmiş olmayan bir mahalle ya da sokakta tutunmaya ya da kendini yeniden şekillendirmeye çalışır (Halbwachs 2018).

“Yere bağlılık, insanların mekânlarla etkileşimlerinde genel olarak paylaştıkları bir eğilimi ve mekâna yönelik yaşadıkları duygusal bağı ifade etmektedir” (Göregenli ve ark. 2014). Çocukluk deneyimleri ile ortaya çıkan yere bağlılık süreci, yaşanılan odaya, mahalleye, kente ilişkin deneyimlerin oluştuğu bir bellek sürecidir. Çocuklukta öncelikle anne-babaya duyulan bağlılık, olgunlaşma ve yaşanılan çevreye alışma ile birlikte akrabalara ve komşulara olan bağlılık olarak gelişmektedir. Semboller, belirli bir yerin kolektif olarak seçili kodlarına işaret eder, nitelik ve durumları genelleştirir. Bireysel bağlılıkların mekânla ilişkisi de sembollerin ve duygulanımların ifade edilmesiyle oluşur (Göregenli 2018).

Göregenli ve ark. (2014) mahalleye bağlılığın daha çok mahalle ve mahalleli ile kurulan ilişkiden kaynaklandığını belirtirken; mahalleye bağlılık düzeyini en iyi şekilde açıklayan değişkenleri; mahallede yaşamdan memnuniyet, mahallede yaşama süresi, mahalle sakinleriyle ilişkilerden memnuniyet ve sokaktaki yaşamdan memnuniyet düzeyleri olduğunu belirtmektedirler.

İnsanların fiziksel çevreyi nasıl algıladıkları ve şekillendirdiklerinin anlaşılması, çevre-insan ilişkilerinin daha iyi anlaşılmasını ve insanlar için daha temsil edilebilir ve yaşanılabilir mekânlar üretilmesini sağlayabilir. Zihinsel (bilişsel, psikolojik) haritalar çevre-insan etkileşimi sonucu oluşan algıları anlamayı amaçlar. İnsanların gözlemleri sonucu çevreye ilişkin oluşturdukları kodlar, algılarının imgeye dönüştüğü zihinsel haritalar, onların zihinlerindeki simge ve anlamların tümüdür (Göregenli 2018). Bu nedenle kentsel müdahalelerde alınacak kararlarda katılımın bir ayağı orada yaşayan halk olmalıdır. Bir yerde var olan anlamın anlaşılabilmesi orada mevcut yaşayanlar için ne ifade ettiğinin, neler hissettirdiğinin çözümlenmesi ile gerçekleştirilebilir. Özellikle kentsel dönüşüm projelerinde mevcut düzendeki sosyo-psikolojik ve kültürel analizlerin yapılması ve mahallelinin temsilcileri ile birlikte katılımcı bir yol izlenmesi önemlidir.

Güvenç (1991) kent kimliği sorununa çözümün kentte yaşayanlara, kente gelip yerleşenlere, kentlileşenlere “kentlilik bilinci” kazandırılarak çözüleceğini belirtmektedir. Kenti sadece çalışma, kazanma, ulaşma, tüketme, yerleşme mekânı görmek yerine kentin yaşama ve yaşatma eğitim ve kültür merkezine dönüştürülmesi ile insanların doğal olarak üyesi buldukları yerlere sahip çıkmalarını ve korumalarını sağlayacaktır. Bu nedenle mahallelerin yenilenmesinde de mahalle bilincinin kazandırılmasına ve sürdürülmesine yönelik olarak kentlilik/mahalle bilinci farkındalık eğitim programları hazırlanması ve sosyal etkinlikler düzenlenmesi gerçekleştirilebilir (Anonim 2010).

Ruhsal bir fonksiyon olan anlam, tanılamaya dayanır ve “ait olma” hissini ifade eder. Yerin ruhu (*genius loci*) da “anlam” ve “strüktür”den oluşur (Norberg-Schulz 1980). Relph (1976) fiziksel görünüm, aktiviteler ve anlamların yer kimliğinin ham maddesi olduğunu ve aralarındaki diyalektik bağların bu kimliğin temel yapısal ilişkileri olduğunu belirtmektedir. Bu bileşenlerden daha soyut olarak yerin ruhunu/duygusunu (spirit of

place/sense of place/genius of place) onları bağlayan ve kapsayan bir kavram olarak açıklamaktadır. Bir yerin temel kimlik bileşenleri üzerinde derin değişiklikler yapılmasına rağmen yerin ruhu devam edebilir. Yerin ruhu kavramsal olarak kolayca analiz edilmez; ancak mekân deneyiminde mekânların bireyselliğini ve benzersizliğini oluşturur (Relph 1976). Rossi (1982) kentin tarihini, *municipium*¹'un duvarındaki işareti, kentin kendine özgü ve belirli karakterini ve hafızasını kentin ruhu olarak tanımlarken kentin, kentlinin ortak hafızası olduğunu belirtmektedir. Kısaca kent, kolektif hafızanın yeridir. Yer ile kentli arasındaki bu ilişki daha sonra hem mimari hem de peyzaj olarak kentin baskın imajı haline gelir ve bazı eserler hafızasının bir parçası haline geldiğinde yeni alanlar ortaya çıkar (Rossi 1982).

Roma mitolojisinde bir yerin koruyucu ruhu anlamına gelen “yerin ruhu” kavramı, çağdaş kullanımda bir yerin kendine özgü atmosferi anlamına gelmektedir. Somut olmayan kültür (öyküler, sanat, el sanatları, hatıralar, inançlar) ile birlikte bir yerin dokusunda (anıtlar, sınırlar, nehirler, ormanlar, mimari, yollar, bakış açıları vb.) ve ayrıca aile, arkadaşlar, toplumlar ve benzerleri gibi kişilerarası taraflarda temel alan bir kavramdır (LeBlanc 2019).

Yerin ruhu yere anlam, değer, duygu ve gizem yükleyen maddi (binalar, bölgeleri manzaralar, yollar, nesnelere vb.) ve manevi (anıtlar, anlatılar, yazılı belgeler, ritüeller, festivaller, geleneksel bilgiler, değerler, dokular, renkler, kokular vb.) unsurlarla tanımlanmaktadır. Yer in ruhu çeşitli sosyal aktörler, mimarlar, yöneticiler ve aynı zamanda aktif ve eşzamanlı olarak yere anlam vermeye katkıda bulunan kullanıcılar tarafından kurulur. Yer in ruhu bir şekilde pratik olarak dünyanın bütün kültürlerinde var olur ve insanlar tarafından toplumsal ihtiyaçlara cevap olarak inşa edilir (ICOMOS 2008).

Yer in ruhunun korunmasında özellikle manevi unsurların da kültürel mirasla ilgili mevzuatlarda ve yapılan koruma ve restorasyon projelerinde yer alması gerekmektedir. Konusunda uzman ve yerel topluluklardan kişilerce yer in ruhunun korunması ve geliştirilmesi için eğitim programları ve politikaların geliştirileceği forum ve istişarelerin kurulması, yer ruhuna ilişkin belgelerin çeşitliliğini ve sürekli olarak yenilenmesinin kolaylaştırmak üzere modern teknolojiler aracılığı ile (veri tabanları, web siteleri vb.)

¹ Municipium: Latince taşra kenti, kasaba (Kabağaç ve Alova 1995).

kültürel mirasın maddi ve manevi unsurlarını birleştiren multimedya envanterlerinin geliştirilmesi tavsiye edilmektedir (ICOMOS 2008).

Yerin ruhu esasında insanlar aracılığı ile iletilmekte olup bu iletişim yerin ruhunun korunmasının önemli bir parçasıdır. Söz konusu iletişimin sağlanmasında örgün olmayan (anlatılar, ritüeller, performanslar, geleneksel deneyim, uygulamalar vb) ve örgün (eğitim programları, dijital veri tabanları, web siteleri, pedagojik araçlar, multimedya sunumları vb.) aktarım araçları teşvik edilmelidir. Ayrıca nesiller arası bir iletişim söz konusu olduğundan yerin ruhunun korunması ve sürdürülmesine ilişkin politika geliştirilmesinde alana ilişkin farklı sosyal grupların yanı sıra genç kuşakların katılımı da önerilmektedir (ICOMOS 2008).

Kentsel çevrenin nasıl bir süreç izlediğinin anlaşılması “yer duygusu”nun oluşturulmasında ya da güçlendirilmesinde esas olup kent kimliğinin güçlendirilmesine de katkıda bulunmaktadır (Derya 2011). Ölçülmesi zor bir kavram olan yer duygusu, mahalleleri ve yer topluluklarını sosyal kimlikleri olan sosyal yapılar olarak anlamada öneme sahiptir (Meegan ve Mitchell 2001).

2.2. Kentsel Dönüşüm Kavramı

2.2.1. Kentsel dönüşüm kavramı ve tanımı

Kentler kuruluşlarından bu yana küresel ve yerel gelişmelerin etkisinde kalarak farklı gelişim süreçlerinden geçmektedirler. Bir yandan ekonomik ve teknolojik gelişmelere paralel olarak artan nüfus ile birlikte büyürken, diğer yandan da savaş, göç, ekonomik kriz gibi olayların olumsuz etkileri altında kalmışlardır. Kentlerin geçirdiği bu değişim süreçleri bugün kentsel dönüşüm olarak adlandırılan kentsel müdahaleleri beraberinde getirmiştir. Bugün Türkiye’de yapılmakta olan farklı ölçekteki kentsel müdahalelerin başında da kentsel dönüşüm uygulamaları gelmektedir. Gecekondu ve çöküntü alanlarının ıslah edilmesi, afet riski taşıyan alanların dönüştürülmesi, eski sanayi bölgelerinin temizlenmesi vb. birçok farklı müdahale örneği kentsel dönüşüm adı altında sürdürülmektedir. Kapsamlı bir konu olması nedeniyle toplumsal, ekonomik, çevresel, politik birçok etken sürece etki etmekte ve bu süreçten etkilenmektedir. Yapılan kimi uygulamalar özellikle sosyal boyutta çözüm üretmek yerine yeni problemlerin doğmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle yapılacak uygulamalar öncesinde kentsel dönüşümün tüm boyutlarıyla bir kavram olarak iyi anlaşılması ve tüm boyutlarının bütüncül olarak birlikte ele alınması gerekmektedir.

“Kentsel dönüşüm”, Türkiye’de gerçekleştirilen uygulamalar için kullanılan bir ifadeyken, batı dillerinde gerçekleştirilen çeşitli uygulamalar için birçok farklı kavram kullanılmaktadır. Kavramlar arasındaki farklılıklar ve çeşitlilik ülkelerde gerçekleşen deneyimlerin derinlik ve zenginlik farklılıklarını göstermektedir. Ülkeye, kültüre ve yere göre değişen yaklaşımlar “kentsel dönüşüm (urban regeneration)” kavramına hangi boyutlardan yaklaşıldığının da bir göstergesidir. Örneğin “kentsel yenileme (urban renewal)” kavramı Amerika Birleşik Devletleri’nde son yıllarda yeşil ve enerji verimliliğine dayalı bir dönüşümü içerirken, Avrupa’daki örneklerine bakıldığında çok işlevli ve kentin hizmet sektörü dönüşümünün gerçekleştirilmesine yönelik uygulamalar şeklinde gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de ise “kentsel dönüşüm” kavramı içerisinde farklı müdahaleleri barındıran bir şemsiye kavram niteliğindedir (Şahin 2015).

Roberts (2000) kentsel dönüşümü en genel anlamıyla “değişime uğramış bir kentsel alanın ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarında kalıcı iyileşmeyi amaçlayan

kapsamlı ve bütünlük vizyon ve eylemler” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımda da açıklandığı üzere kentsel dönüşüm bütüncül bir yaklaşımla farklı boyutlarda uzmanlık gerektiren farklı ölçekteki kentsel müdahale eylemlerini kapsamaktadır.

Roberts (2000) tarihsel süreçte kentsel problemler ve fırsatlar ile şekillenen kentsel dönüşümün temellerinin beş temadan geldiğini belirtmektedir. Bunları fiziksel koşullar ile sosyal yansımaların arasındaki ilişki; kentsel dokunun birçok unsurunun fiziksel olarak değiştirilmesi ihtiyacı; ekonomik başarının kentsel refah ve yaşam kalitesi için bir dayanak olarak önemi; kentsel arazinin en iyi şekilde kullanılması ve gereksiz yayılmadan kaçınılması; kentsel politikaların günümüzdeki egemen sosyal sözleşmeleri ve siyasi güçleri yansıtması olarak sıralarken sürdürülebilir kalkınmayı da yeni bir tema olarak eklemektedir.

Turok (2005) kentsel dönüşümü tanımlamanın bir yöntemi olarak üç ayırt edici özelliğini şu şekilde açıklamaktadır:

- 1- Bir ‘yer’in (mekânın) doğasını değiştirmeyi ve yerleşik halk ile söz konusu yerin geleceğinde söz hakkı bulunan diğer aktörleri sürece dahil etmeyi amaçlar.
- 2- Bölgenin özel sorunlarına ve potansiyeline bağlı olarak devletin temel işlevsel sorumlulukları ile kesişen çok çeşitli hedefleri ve faaliyetleri içerir.
- 3- Ortaklığın özel kurumsal yapısı değişkenlik gösterse de, genellikle, farklı paydaşlar (ortaklar) arasında işleyen bir ortaklık yapısı içerir.

Aldemir ve Doğan (2015) kentsel dönüşüm uygulamalarında ideal olanın kentlerin fiziksel koşulları ile toplumsal problemler arasında doğrudan bir ilişki kurulması olduğunu belirtmektedir. Temelde toplumsal bozulmaların nedenleri araştırılmalı ve bu bozulmaları önleyecek önlemler geliştirilmelidir. Özellikle çöküntü alanlarında sürecin bir nedeni olan ekonomik boyutta ekonomik canlılığın yeniden geliştirileceği stratejiler sunulmalı, farklı boyutlarda kent dokusunu oluşturan birçok ögenin sürekli değişim ihtiyacına da cevap verilmelidir. Değişen, bozulan kent parçalarının yenilenmesi ya da yeniden geliştirilmesi sağlanırken fiziksel, ekonomik, toplumsal ve çevresel ihtiyaçlar ile birlikte kentlerde sürdürülebilirlik, dayanıklılık, sosyal adalet, kent hakları gibi konuların da gözetilmesi gerekmektedir.

Erden (2003) kentsel yenileşme sürecinin dört kriteri yerine getirmeyi amaçladığını belirtmektedir. Bu kriterlerin birincisi tarihi kent merkezlerinde, gecekondulu alanlarında ya da terk edilmiş kent alanlarında yaşanan fiziksel çöküşün durdurularak, sürdürülebilir ve bütüncül bir yaklaşımla iyileştirilmesidir. İkincisi fiziksel ve sosyal çöküntü alanların yeniden canlandırılması için yerel ekonominin canlandırılmasıdır. Çöküntü alanlarında yerel ticaret ve üretim faaliyetlerini harekete geçirecek mekânsal veya örgütsel kurgu oluşturulması, terk edilen alanların yeniden işlevlendirilmesi, küresel ölçekte uluslararası finansı bölgeye çekme çalışmaları gibi ekonomiyi kullanarak bir itici güç oluşturulması hedeflenmektedir. Üçüncü kriter fiziksel çevrenin iyileştirilmesi ve yerel ekonominin canlandırılması ile kentsel yaşam kalitesinin artırılması ve yerel kültüre bağlı dinamiklerin harekete geçirilmesidir. Son olarak da fiziksel, ekonomik ve sosyal sorunların çözülmesinde yukarıdan aşağıya izlenen karar süreçleri ile aşağıdan yukarıya doğru katılımın birleştirilmesi sağlanmasıdır. Her ölçekte katılımın sağlanarak uygulama sürecinde geri bildirimlerin alınması ve karar mercileri ile iş birliği içinde olunması amaçlanmaktadır.

Fiziksel, sosyal, ekonomik, kültürel, yasal ve yönetsel boyutları kapsayan ve uygulamada çok yönlü stratejiler geliştirilmesi vurgulanan kentsel dönüşüm uygulamalarının Türkiye’de gerçekleştirilen örneklerinin ele alındığı akademik çalışmalar “katılım”, “bütüncül yaklaşım”, “sürdürülebilirlik”, “hak kaybı”, “kimlik” gibi önemli konuların zayıf kaldığını göstermektedir. Dönüşüm uygulamalarının yalnızca fiziksel şartların değişimi şeklinde gerçekleştirilmesi var olan sosyal, ekonomik problemlere yanıt vermemekle birlikte bazı durumlarda sosyal problemlerin başka alanlara taşınarak yer değiştirmesi ile sonuçlanmaktadır.

2.2.2. Kentsel dönüşümde uygulanan yöntemler

19. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle küresel ölçekte gerçekleşen siyasal, sosyal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler ile daha yerel ölçekteki değişimler kentlerin gelişimlerinde kırılma noktaları oluşturarak bugün dilimizde kentsel dönüşüm olarak adlandırılan farklı müdahale türlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kentsel yenileme, koruma, yeniden geliştirme, kentsel canlandırma, soylulaştırma, yeniden üretim, alansal temizleme, gecekondulu tasfiyesi, sağlıklaştırma, boşlukları doldurarak geliştirme, kentsel bezeme gibi

farklı ölçekli, yıkıp yeniden yapma ya da minimum müdahale ile gerçekleştirilen kentsel dönüşüm yöntemleri bu süreçte kentsel sorunlara bir çözüm olarak geliştirilmiştir.

Kentsel yenileme (urban renewal), kentte istenmeyen, sorunlu görülen ya da yaşanabilirlik, barınma hakkı gibi sorunlar nedeniyle yenilenmesi gerektiği ortaya koyulan eski kent dokusu ya da çöküntü bölgeleri gibi alanların daha çok fiziksel olarak (yıkılıp yeniden inşa edilmesi) yeniden yapılandırılmasını ifade etmektedir (Şahin 2015).

Koruma (conservation), tarihsel, mimari ve kültürel değer taşıyan bölgelerin ve içinde yer alan genellikle işlevlerini yerine getirebilen yapıların birlikte korunmasının sağlanması için plansızlığın denetlenmesi ve nüfus birikiminin önlenmesini kapsamaktadır (Keleş 2017).

Yeniden geliştirme (redevelopment), belirli kentsel alanların ve bu alanlarda yer alan yapıların farklı planlama anlayışı ve yapılaşma koşulları ile yitirdikleri ekonomik ve toplumsal değerleriyle fiziksel standartlarına yeniden kavuşturulmasını amaçlamaktadır (Şahin 2003, Keleş 2017).

Kentsel canlandırma (revitalisation), ekonomik, sosyal veya fiziksel olarak çöküntü süreci yaşayan ya da bu süreç sonucunda terk edilen kent parçalarının özellikle tarihi kent dokusu ve kent merkezlerinin çöküntü sürecinin kaynağı olan faktörlerin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesiyle yeniden canlılık kazanmalarının sağlanmasını amaçlamaktadır (Şahin 2003, Özden 2008).

Soylulaştırma (gentrification), sosyal boyutta çöküntü, deformasyon yaşayan kent parçalarında, konut piyasasında ıslahı sağlayabilmek ve sağlıklı kentsel gelişimi kentsel yenileme ilkeleri ile gerçekleştirebilmek için müdahale edilecek alanın sosyal dokusunun değiştirilmesi, yeni ve daha nitelikli bir sosyal tabakanın alanda gelişiminin sağlanmasıdır (Özden 2008). Bu süreçte orta ve üst gelir grubu bu alanlara yerleşirken alt gelir grubu ve yoksullar bölgeden ayrılmak zorunda kalmaktadır ve bu süreç diğer kentsel dönüşüm uygulamaları sonucunda da gerçekleşebilmektedir (Şahin 2015). Kentsel yeniden yapılanmanın bir süreci ve aynı zamanda sonucu olan soylulaştırma, getirdiği sonuçlar itibariyle mekânsal ve toplumsal ayrışma ile toplumsal eşitsizlik yaratan bir etkiye sahiptir (Şen 2005).

Yeniden üretim (regeneration), yok olmuş, bozulmuş, çöküntüye uğramış anlarda yeni bir doku oluşturulmasıdır. Bu süreçte ıslah edilebilecek alanların da yeni dokuya kazandırılması yeniden üretim sürecinin bir parçasıdır. Dilimizde yaygın olarak kullanılan kentsel dönüşüm kavramının da karşılığına gelmektedir (Özden 2008).

Alansal temizleme (clearance), çöküntüye uğramış kentsel alan parçasındaki fiziksel dokunun tamamen ya da kısmen yıkılarak yerine yeni bir doku getirilmesi yöntemidir (Özden 2008). Daha özelleşmiş olarak gecekondu tasfiyesi (slum clearance), kentte sorun teşkil eden ve sakinlerinin yaşama koşullarının kötü durumda olduğu gecekondu alanlarının yıkılıp yeniden yapılmasını ifade eder (Şahin 2015).

Sağlıklaştırma, esenleştirme (renovation), kentin belli bir yerindeki potansiyelleri açığa çıkarmaya yönelik kısmi yeniden inşa ve eskiyi ihya etme hareketlerini içeren önlemleri kapsar (Şahin 2015). Bu yöntem ile kentsel alanın özgün dokusuna aykırı tüm oluşumlar ayıklanır. Üst ölçekli kentsel alanlar için zor bir yöntem olmasına karşın alt ölçekli uygulamalarda başarılı sonuçlar verebilecek bir yöntemdir (Özden 2008).

Boşlukları doldurarak geliştirme (infill development), mevcut dokudaki kentsel boşlukların yeni aktivite ve binaların eklenmesiyle yeniden yapılandırılmasıdır (Polat ve Dostoğlu).

Kentsel bezeme (urban refurbishment), kentte yer alan yapı ve sokakların görünümünü iyileştirmeye yönelik uygulamalarla canlılığın tetiklendiği yöntem şeklindedir (Şahin 2015).

Yukarıda sayılan birçok kentsel dönüşüm uygulama yöntemi dönem içerisinde giderilmeye çalışılan kentsel problemlere yönelik olarak geliştirilmiş olup bu kavramların bugüne kadar geçen süreçte hangi aşamalardan geçtiği bir sonraki bölümde kentsel dönüşüm süreci ve gelişimi başlığı altında ele alınacaktır.

2.2.3. Kentsel dönüşüm uygulamalarının tarihsel gelişimi

2.2.3.1. Dünya’da kentsel dönüşüm uygulamalarının tarihsel gelişimi

19. yüzyılın son on yılında kontrolsüz kentsel büyümenin tanınması kentsel fiziksel koşullar ile sosyal müdahale arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak bugünkü kentsel dönüşüm uygulamalarında iletilen mesajlardan birini de açığa çıkartmıştır. Dönemin zayıf fiziksel

koşulları ile sosyal yoksulluk arasındaki bağlantının kabul edilmesinin ardından, kent sakinlerinin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için hastalıkların temizlenmesi, yeterli barınmanın sağlanması, su temini, açık alanların tasarlanması gibi bir dizi müdahale uygulamalarını ortaya çıkartmıştır (Roberts 2000).

Dünya deneyiminde kentsel dönüşüm kavramının temelleri Avrupa kentlerinde sanayi devrimi sonrasında işçi sınıfının içinde bulunduğu kötü koşulların iyileştirilmesine yönelik fikirlerin ortaya çıkmasına dayanmaktadır. 19. Yüzyılda kentsel nüfusun artışı ve sanayi devriminin etkilerinin kent sağlığı problemlerini meydana getirmesi ve işçi sınıfının içinde bulunduğu insanlık dışı koşullar kentlerin daha iyi ve yaşanabilir hale dönüşmeleri üzerine tartışmalar başlatmıştır. Bu tartışmalar dönemin şehir plancıları tarafından ütöpik yaklaşımlar geliştirilmesini sağlamıştır. Ebenezer Howar'ın "Bahçe Şehirleri" ya da Tony Garnier'in "Endüstri Kenti" fikirlerinde fiziksel dönüşüm aracılığıyla sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal boyutlarda bütünsel bir dönüşüm hedeflenmektedir. Bu ütöpik yaklaşımlar kentsel dönüşümün temellerini oluşturmuş ve 2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa kentlerinin yeniden inşası ile kentsel dönüşüm kavramını ütopyacı bağlamından uygulama ağırlıklı bir çerçeveye taşımıştır (LeGates ve Stout 1996, Şahin 2003 ve Şahin 2015).

Endüstri kentlerindeki dehşet ve toplumsal yerinden edilmelere verilen ilk tepkiler olarak ütopyacı vizyonlar sosyal ve çevresel kent reformlarında önemli rol oynamıştır. Kenti ve kırsal bölgeyi yeniden bütünleştirmek isteyen Ebenezer Howard'ın Bahçe Şehir Planı 19. yüzyıl kent ütopyaları arasında, hem kentsel gelişim konularını bütünleşik olarak ele alan bir vizyon olarak hem de bir meslek ve teori bakımından modern şehir planlamasının ortaya çıkışı ve biçimlendiricisi olarak açık ara en önemlisi sayılmaktadır (LeGates ve Stout 1996).

Hall (1988), Ebenezer Howard'ın Bahçe Şehir anlayışıyla Letchworth (1903) ve Welwyn Bahçe Şehri (1920) gibi sınırlı sayıda bahçe şehri inşa edilmiş olsa da 1945 sonrası inşa edilen yeni kent uygulamalarının özünü Howard'ın vizyonunun oluşturduğunu belirtmektedir (Roberts 2000).

Kentsel dönüşüm uygulamaları 19. Yüzyıl Avrupası'nda kentsel büyüme hareketleri sonucu kentsel yenileme yöntemi olan yıkıp yeniden yapma yaklaşımı ile başlamıştır. Bu

süreçte İngiltere’de sosyal konut programları ve iyileştirme projeleri gerçekleştirilmesi stratejisine sahip olan Konut Kanunu (1851) ile 1851-1873 yılları arasında Fransa’da kamulaştırma, geniş alanlar açma, yeniden yapma gibi kentsel gelişim müdahaleleri gerçekleştiren Haussmann Operasyonları dönüşüm uygulamalarının temelini oluşturmuştur (Gürler 2003). Bu uygulamalar ile hem çevre hem de trafikte iyileştirmeler sağlanmış aynı zamanda kent merkezi ve çevresindeki aşırı kalabalık azaltılmıştır (Akkar 2006).

1. Dünya Savaşı (1914-1918) sonrasında Avrupa kentlerinde Fordist ekonomi sistemi doğrultusunda modern hareket yönelimli “*kentsel yenileme yaklaşımı*”nın sürdürüldüğü görülmüştür. 1910’larda Güzel Kent Kavramı ile kentlerde meydanlar, bulvarlar, açık kamusal alanlar ve yeşil alanların dönüştürülmesi anlayışı ile tek merkezli ideal kentlere yönelik stratejiler geliştirilmiştir. 1920’lerde modernist imaj yönelimli kentsel yenileme yaklaşımı ile modern şehirlerin planlanması yaklaşımı vurgulanmıştır. 1930’larda ise CIAM tarihi miras yönelimli kentsel yenileme yaklaşımı ile kent içi tarihi bölgelerin dönüşümü sağlanmıştır (Gürler 2003).

Kentleşmenin hızla kent dışına doğru geliştiği 1919-1939 yılları arasında İngiltere’de “slum clearance” yaklaşımının uygulandığı görülmektedir. Bu dönemde düşük gelirli insanlar için kiralık konut üretimine başlanmıştır (Keskin ve ark. 2003).

2. Dünya Savaşı (1939-1945) sonrasında kapitalist ekonomi sistemi doğrultusunda bölgesel endüstriyel kentsel gelişim nedeniyle boşalan kent merkezlerindeki endüstri alanlarının rehabilitasyonu dönemin kentsel dönüşüm müdahale biçimi olmuştur. 1940’lı yıllarda endüstriyel modernist imaj ile kentsel rehabilitasyon yaklaşımı kent içi endüstri alanlarında sosyal konut programlarının önemini vurgulamıştır (Gürler 2003).

Savaş dönemi sonrasında kentlerin yeniden inşasında modernist hareket etkili olmuş, savaş nedeniyle oluşan büyük yıkımlar, kentlerin yeniden inşası (urban reconstruction) yaklaşımını gündeme getirmiştir. 1940 ve 1950’li yılların kent politikası olarak yeni kentsel kullanımların eskilerin yerine gelmesi ve geçmişten gelen fiziksel sorunların çözümüne yönelik kentlerin yeniden inşa edilmesi öngörülmüştür. 1940’ların ikinci yarısı itibariyle kentsel gelişim (urban development) stratejisi uygulanmaya başlanmıştır. Bu

dönemde batı kentlerinde kentsel gelişimin çeperlere sıçraması ile banliyölerin oluştuğu görülmektedir (Akkar 2006).

1940'ların sonunda İngiltere'de düşük standartlı konutların yer aldığı kent-içi mahallelerin okul, açık alan, ticaret ve sosyal donatı alanlarının bulunduğu mahallelere dönüşümü için yıkıp yeniden yapmaya dayalı ilk mahalle yenileme örneği gerçekleştirilmiştir (Keskin ve ark. 2003).

1950'lerde kapitalist endüstri yönelimli kentsel rehabilitasyon yaklaşımı, kapitalist endüstri şehirlerinde MİA ve çevresine yönelik yeniden geliştirme programlarının önemini vurgulamıştır (Gürler 2003).

Çizelge 2.3. Kentsel dönüşümde hâkim paradigma ve yaklaşımları evrimi (Hall 2006)

Hâkim Kentsel Dönüşüm Yöntemi	1950'ler Yıkıp Yeniden Yapma	1960'lar Yeniden Canlandırma	1970'ler Yenileme	1980'ler Yeniden Geliştirme	1990'lardan sonra Kentsel Yeniden Yapılandırma
Ana Strateji ve Yönelim	Kentlerin eski kısımlarının yenilenmesi ya da banliyöleşme ile genişletilmesi	1950'li yıllardaki yaklaşımın devamı, banliyö ve çeper gelişimi, bazı rehabilitasyon denemeleri	Çeperde, yerinde ve mahalle odaklı yenileme	Büyük ve sembolik arazi geliştirme projeleri, kentin dışına çıkılması	Bütüncül ve bütüncül siyasalara ve uygulamalara yönelim
Aktör ve Paydaşlar	Merkezi ve yerel yönetimler, özel sektör aktörleri, taşeronlar	Kamu ve özel sektör arasında denge arayışı	Özel sektörün rolünün artması ve yerleşme	Özel sektör ve bazı yeni kurumlara, iş birliklerine odaklanma	İş birliklerinin baskın olması
Faaliyetlerin Mekânsal Ölçeği	Yerel ve proje ölçeği	Bölgesel faaliyetlerin belirmesi	Başlangıçta bölgesel ve yerel ölçek daha sonra yerel ölçek	Başlangıçta proje daha sonra yerel ölçek	Stratejik yaklaşım ve bölgeselliğin yükselmesi

1950'lerde ABD'de gerçekleştirilen New Heaven Kentsel Yenileme uygulamasında kent merkezi bütünü ile kent içerisinde dağınık olarak yer alan birçok çöküntü alan dönüştürülerek yeniden inşa edilmiştir. Uygulama kent planları, siyasalar ve projeler belediye eliyle gerçekleştirilmiştir. Kent plancıları, mimarlar ve mühendislerden oluşan bir profesyoneller ekibi ve üniversitelerin desteği bütüncül ve kapsamlı bir dönüşümle çöküntü alanlarındaki sorunların çözüleceği düşünülmüştür. Ancak 1967 yazında New

Heaven kent merkezinde başlayan sokak isyanları bu programın başarısızlığı olarak yorumlanmıştır (Şahin 2003).

1960’larda Post-Fordist Ekonomi sistemi ile post modern hareket yönelimli kentsel-yeniden canlandırma yaklaşımı görülmüştür. Bu dönemde hâkim kentsel dönüşüm müdahale biçimi terk edilmiş kentsel alanların yeniden canlandırılmasıdır. Aynı zamanda tarihi ve kentsel koruma programlarının önemi vurgulanmıştır. 1970’lerde yıpranmış kentsel alanların turizm endüstrisi ile iyileştirilmesinin önemi vurgulanmıştır (Gürler 2003).

1970’lerin sonlarında art arda yaşanan dünya petrol krizleri devlet- toplum-sermaye-emek ilişkilerini yeniden belirlerken kentsel dönüşüm kavramını da etkilemiştir. Kaynak sıkıntısı nedeniyle devletin kamusal alanı özel aktörler ve sivil toplum örgütleriyle paylaşma gerekliliği doğmuştur. Yine kentsel dönüşüm için yeterli kaynak bulunamaması bütüncül uygulamalar yerine parçacı uygulama alternatiflerinin getirilmesine neden olmuştur. Bu süreçte yerel yönetimler hizmet sektörünü kentsel dönüşümü teşvik edici bir unsur olarak ele almış ve bununla birlikte kentsel dönüşüm kamu yararı kapsamında ticarileşmeye ve kâra doğru kaymıştır (Şahin 2003).

1980’li yıllara gelindiğinde endüstri sonrası gelişim ve küresel sürece entegrasyon yönelimli ekonomi hâkimdir. Kentsel rönesans yaklaşımı ile çökmüş kent içi alanlara yönelik yeniden yapılandırma programlarının önemi vurgulanmıştır (Gürler 2003). Bu dönemde merkezi devletin kentsel dönüşüm için gerekli tüm kaynakları sağlaması fikrinden uzaklaşarak “ortaklık” anlayışına vurgu yapılmıştır (Roberts 2000). 1980’lerin başlarında yaşanan ekonomik durgunluk, işsizliğin artması yenileşme uygulamalarının piyasa şartları altında şekillenmesine neden olmuştur. Kamu harcamalarının düşürülmesi için yerel yönetim kaynakları ve güçlerinin azaltılarak merkezde toplanması görülürken, özelleştirmeler artmıştır (Keskin ve ark. 2003).

1980 dönemi öncesindeki kentsel dönüşüm yaklaşımları ile 1980 sonrası yaklaşımlarının kendi içerisinde farklı dallara ayrıldığını belirten Şahin (2015), bu ayrımların yanında, her bir kentsel dönüşüm örneğinde yere ve ulusa özgü koşulların ve yere özgü yenilikçi yaklaşımların gelişmekte olduğunu eklemektedir. 1980’lerde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamalarının ortak özelliği ekonomik kriz sonrasında yerele sermaye akışını

sağlayacak alanların oluşturulmasıdır. Bu nedenle dönüştürülen alanlara turistik misyon yüklenmesi, yeni bir kimlik ve marka yaratma çabaları görülmüştür. Kentlerin pazarlanması ile birlikte anılmakta olan dönüşüm uygulamalarının çoğunda kamu-özel sektör ortaklıkları ve kamu öncülüğünde kurulan özel örgütlenmeler ve ajanslar yer almıştır (Şahin 2015). Kentsel yeniden yapılandırma (urban redevelopment) stratejisinin ön planda olduğu bu dönemde ekonomik canlandırmayı sağlamak amacıyla gerçekleştirilen öncü projeler dikkat çekmektedir. İngiltere’de Birmingham Senfoni Sarayı ve Kültür Merkezi, Londra Canary Warf Projesi, Liverpool Albert Dock Projesi, Rotterdam’da Rotterdam Waterstad Projesi ve Rotterdam The Cultural Triangle Projesi, New York’ta New York Battery Park Projesi ve New York South Street Seaport Projeleri kentsel işlev çeşitliliği içeren, kamu yararından çok yatırımcısının karını ön planda tutan, yarattıkları yeni imajlarla buldukları kentlerin pazarlanmasında kullanılan öncü projelerdendir (Akkar 2006).

1990’larda kentsel politikalar ve işleyişinde birçok değişiklik yapılırken “sürdürülebilir kalkınma” hedefine uygun politikalar geliştirilmesi gündeme gelmiştir (Roberts 2000) Çok aktörlü, çok sektörlü iş birlikleri yapılırken özel sektörün yanında sivil toplum kuruluşları ve toplumun değişik kesimlerinin de süreçte yer alması vurgulanmıştır (Akkar 2006). Bu dönemde ortaya çıkan kentsel yeniden yapılandırma (regeneration) ile sivil toplum örgütleri de sürece dâhil edilmeye çalışılmış, kentsel dönüşüm uygulamaları toplumsal mutabakat aracı olarak algılanmaya başlanmıştır (Şahin 2015).

1980’lerde kentsel dönüşümün fiziksel ve ekonomik boyutlarına vurgu yapılırken, 1990’lardan itibaren mekânın fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları kentsel dönüşümün yasal, kurumsal, örgütlenme, izleme ve değerlendirme süreçleriyle birlikte bütüncül olarak ele alınması gerektiğine vurgu yapılmıştır (Akkar 2006).

1990’lardan sonra genel olarak kentlerin pazarlanması, kentler arası rekabet ve yarış unsurlarının devam etmesiyle birlikte tarihi ve kültürel mirasın korunması, ekonomik darboğazların aşılması, kültürel çeşitliliğin sürdürülmesi, çevresel iyileştirme gibi çoklu amaçlar bütüncül ve bilinçli biçimde ortaya konulmaya başlanmıştır (Şahin 2015). İngiltere’de Avrupa Topluluğu Komisyonu’nun çabaları ve hazırlanan raporların etkisiyle, birçok yerel yönetim, kent merkezlerini geliştirici öneriler ve yatırım stratejileri

ile planlama politikaları üretilmiştir. Bu doğrultuda merkezi hükümet tarafından hazırlanan kılavuzlar doğrudan ya da dolaylı olarak kentsel yenilemeye ilişkin düzenlemeleri bünyesinde barındırmaktadır (Özden 2008).

Hızlı küresel ekonomik yapılanmaların ardından bozulmaya başlayan kentsel alanlarda artık sadece bina ve altyapıya yapılan fiziksel yatırımlar değil, aynı zamanda ekonomik kalkınmayı ve toplumsal kapsayıcılığı teşvik etmek için süreçleri ve faaliyetleri birleştiren bölgesel müdahalelerin, Alan Tabanlı Girişimlerin (ABI) geliştirilmesi gerekli görülmüştür (Larsen 2009).

2000'lerden sonra İngiltere'de takip edilen kentsel dönüşüm politikaları ikiye ayrılmaktadır: İlki sosyal dışlanma ve ilgili kentsel sorunlar bağlamında geleneksel konutların yer aldığı alanlarda mahalle ve toplumun yenilenmesine odaklanan politikalar kapsamındadır. İkincisi de şehir merkezleri ve daha önce endüstri ve ticaret kullanım ağırlıklı bölgeleri yenilemeye dayanan politikalar (Tallon 2010).

Son otuz yıldaki deneyimlerden sonra şu anda İngiltere'deki kentsel dönüşüm deneyimlerinde üç yaklaşımın görülmektedir. Birincisi “sosyal açıdan bütünleşme (*social inclusion*)” olup yoksul mahallelerdeki koşullara odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, toplumun yoksul kesimlerindeki sosyal koşullar, psikolojik ihtiyaçlar ve kişiler arası ilişkilerle ilgilenmektedir. Mahalle ve toplumun yenilenmesini sağlamak için sosyal sermayenin ve toplumun katılımını teşvik etmektedir. “Kentsel rönesans (*urban renaissance*)” olarak adlandırılan ikinci yaklaşım sürdürülebilir topluluklar kapsamında daha çok kentlerin merkez alanlarındaki fiziksel ve çevresel koşullarla ilgilenmektedir. Üçüncü yaklaşım ise “ekonomik rekabet (*economic competitiveness*)”tir. Ekonomik rekabet, üretimi, üretkenliği ve yerelliği arttırmak ve kentlerdeki ekonomik ve istihdama dayalı koşulları iyileştirmek ile ilgilenmektedir. Üç farklı yaklaşım olmasının nedeni kısmen mekânsal ölçekten kaynaklanmaktadır. Ekonomik büyüme kent geneli düzeyi ile ilgilenirken, sosyal açıdan bütünleşme özellikle yoksulluğun yaygın olduğu mahalle düzeyindeki uygulamalar için geçerlidir (Turok 2005).

İngiltere'de yürütülen kentsel dönüşüm politikalarında katılımın teşvik edilmesi ve alan odaklı kentsel dönüşüm stratejilerinin sunulması son dönemlerdeki önemli stratejiler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda Yerelcilik Yasası (2011) ile toplulukların katılımı

için yeni fırsatlar sunulması hedeflenmiştir. Yerelcilik Yasası bölge sakinlerinin ve işletmelerin mahalle konseyleri oluşturmasına ilişkin ve mahalle planlarının hazırlanması konusunda hükümler içermektedir (Bailey 2009). Bailey (2009) katılımın sağlanmasının karar alma sürecinde ele alınabilecek bir süreç olarak değil, yönetişimin doğal bir yönü olarak görülmesinin muhtemel olduğunu belirtmektedir.

Son dönemde kentsel dönüşüm söyleminde “sosyal boyut” ve “yerellik” yaklaşımlarının yer aldığı görülmektedir. Ayrıca birçok ülkede ulusal ve yerel yönetimlerin “mahalle dönüşüm” stratejilerinin kentlerin ekonomik ve mekânsal stratejileri içindeki yerini daha yakından incelemeye başladıkları görülmektedir (Turok 2010).

2.2.3.2. Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarının tarihsel gelişimi

Türkiye’de kentlerin gelişimi tüm Dünya’da kırılma etkisi yaratan küresel değişimler ile Cumhuriyetin ilanı, çok partili sisteme geçiş, yeni ekonomi politikaları, sanayi kentleri ve sanayileşme süreci sonucunda oluşan göçler, planlı döneme geçiş gibi ulusal düzeyde gerçekleşen olaylar ile şekillenmiştir.

Türkiye on dokuzuncu yüzyılda başlayan sanayileşme-kentleşme sürecine geç girmiş ve bu süreç sonucunda geç sanayileşme ve geç modernleşme sorunları yaşamıştır. 1950-1980 döneminde ithal ikameci sanayileşme modeli çerçevesinde kırdan kente hızlı ve büyük bir göçle şekillenen kentleşme sürecinde gecekondulaşma ve kat mülkiyetinin tesisi ile apartmanlaşma, kente uyum/kentlileşememe, bölgesel eşitsizlikler, azman kente dayalı kentsel sistem gibi sorunlar ortaya çıkmış ve bu şehirleşme bağlamı 1980 sonrasında dönüşüme uğramıştır (Duman ve Coşkun 2015).

1980’lerde uygulamaya koyulan liberal ekonomik politikalar, kentleşme ve planlama süreçlerinde yeniden yapılanmayı zorunluluk olarak sunmuştur. Uygulamaya koyulan serbest piyasa ekonomisi ile kentler şekillenmeye başlamış, gecekondu alanları başta olmak üzere pek çok kentsel alanda dönüşüm süreci başlamıştır (Özdemir Sönmez 2006). 1980’li yıllarda siyasetin rolü daha pasif olup gelişmelere göz yumulması nedeniyle yasadışı bir kent mekânı örüntüsü görülmüştür. 2000’li yıllardan sonra ise siyaset kent için önemli bir ağırlık noktası haline gelmiştir ve kentsel dönüşüm yasalarda yer almaya başlamıştır. Bu dönemde küreselleşme ve Avrupa Birliği dış unsurlar olarak kent

politikalarına yön verirken, 1999 Marmara Depremi de kent yönetiminde değişim ihtiyacının en temel dayanaklarından biri olarak sürece etki etmiştir (Özden 2010).

Türkiye'deki kent planlama sisteminde kentsel dönüşümün bir kentsel yenileme stratejisi olarak en yaygın uygulaması özellikle kent merkezlerinde ve yakın çevresinde kalmış gecekonduların yeniden kazanımı ve yeniden yapılandırılması arayışlarıdır (Dündar 2003). Gecekonduların ortaya çıkışı, gelişimi ve dönüşüm süreçleri Türkiye'de kent planlama ve kentsel dönüşüm uygulamalarının en önemli konusu olmuştur.

1923-1950 dönemi

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte bir ulus devlet olan Türkiye'de modernleşme projesi mekân organizasyonunda da değişim etkilerini göstermiştir. Tek partili bir rejim döneminin sürdüğü bu dönemde izlenen mekânsal stratejinin üç önemli ögesinin en önemlisi uzun dönem üç imparatorluğa başkentlik yapmış olan İstanbul'un bırakılarak bir Anadolu şehri olan Ankara'nın başkent ilan edilmesidir. İkinci öge ülkenin değişik bölgelerini, etkisi altında olduğu küresel gücün ekonomisiyle bütünleştirmek amacıyla demiryolu sisteminin geliştirilmesidir. Demiryolu sistemi, yabancı şirketler eliyle gelişmesi nedeniyle kopuk hatlar halinde de olsa ülkeyi baştanbaşa sarmasıyla hem iç pazarın bütünlüğünü sağlamış hem de başkent in ülke üzerindeki denetimini güçlendirmiştir. İzlenen stratejinin üçüncü ögesi olarak da 1929 krizi sonrasında gelişen devletçilik politikasıyla birlikte sanayi planlarında yapılması öngörülen fabrikaların yerleri demiryolu güzergâhı üzerinde yer alan küçük Anadolu şehirlerinden seçilmiştir (Tekeli 1998).

Ankara'nın başkent olması kentte yapılmak istenen ulusalcı çizgide kent planlaması konusunu da beraberinde getirmiştir. Planlama konusunda bir birikimin olmayışı nedeniyle bu dönemde uluslararası üç plancı arasında sınırlı olan bir yarışma açılmıştır. 1928 yılında düzenlenen bu yarışma sonucu Herman Jansen tüm kenti kapsayan bir plan hazırlamıştır, ancak hızla büyüyen bir kentte plan uygulamanın zorlukları ilk kez Ankara örneği sayesinde anlaşılmaya başlamıştır. Bu süreç ile birlikte 1930 ve 1935 yılları arasında bir takım yasal düzenlemeler getirilerek oluşturulan sistem 1980'li yıllara ve hatta daha sonrasına kadar süren kent yönetimi ve kent planlaması konusundaki yaklaşımı belirlemiş ve belli büyüklükteki kentlere planlama zorunluluğu getirilmiştir. Kentin

tümünün planlanması “güzel kent” anlayışının Türkiye’de yayılmaya başlamasının da bir sonucu olmuştur. Yine batıda gelişen “bahçe kent” ütopyasının bir yansıması olarak yeni kurulan bölgelerde bahçeli evler düzeni önerildiği görülmektedir (Tekeli 1998).

1930’lu yıllarda fabrikaların kurulduğu sanayi kentlerindeki işçi konutlarının ardından, Ankara’da Saracoğlu Mahallesi ve İstanbul’da Birinci Levent Mahallesi gibi yapılan ilk toplu konut örnekleri görülmektedir (Sey 2005). Planlama ve mimarisi ile Cumhuriyet Döneminin özgün eserlerinden olan Saracoğlu Mahallesi Ankara’da Bakanlıklarda çalışan memurların konut sorununu azaltmak için gerçekleştirilmiştir (Altaban 2005).

Türkiye’de en önemli konut sorunu olan gecekondular olgusu, 1930’lu yıllarda Ankara’da “baraka” olarak adlandırılan evlerin meydana çıkmasıyla başlamıştır. Ancak gecekonduların sayılarının artarak kitlesel olarak mekânda görünür hale gelmeleri İstanbul’un önemli bir sanayi gelişimine sahne olduğu 1950’li yıllara denk gelmektedir (Türkün ve ark 2014).

1950-1980 dönemi

İkinci Dünya Savaşı sonrasında tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Türkiye’nin dünyada yeni kurulan düzen içerisinde saygın bir konum alabilmesi için yeni oluşan kurumlar benimsenmiş, bunlar içinde yer almış ve bu gelişmelerle paralel olarak tek partili siyasi rejimden çok partili siyasi rejime geçilmiştir. Bu dönemde, savaş öncesinde iç pazara bağlı olan ülke ekonomisinde, özellikle tarıma ağırlık verilerek dışa açılma süreci başlamıştır (Tekeli 1998).

İthal ikameci sanayileşme ile birlikte tarımda yaşanan çözümler ile kentlere kitlesel göçler başlamıştır. Kırdan sanayi kentlerine gerçekleşen göçler hızlı kentleşmeyi de beraberinde getirmiştir (Ataöv ve Osmay 2007).

1950’lerde kırdan kentlere olan yoğun göç sonucu dar gelirlilerin barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik oluşan gecekondular alanları gelişmeye başlamıştır. Gecekondular genelde iş merkezi ve yerleşik bölgelere yakın ancak eğim, sel yatağı, heyelan bölgesi gibi topografik eşiklerdeki yerleşmeye açılmamış alanlarda ve ana yollara en yakın noktalarda kümelenmeye başlamıştır. Zamanla bu gecekondular kümelerinin içleri yoğunlaşmış ve kümeler bitişmeye başlamıştır. Gecekondular alanlarının hedefi kent

yönetiminin yasal bir parçası olmaya ve teknik altyapı, eğitim, sağlık ve iletişim hizmetlerinden faydalanabilmeye yönelik mahalle statüsünü elde etmek olmuştur (Şenyapılı 1996).

Bu dönemin ön plana çıkan sorunu savaş sonrası dönemde ülkedeki konut yapımının duraksamış olmasının yanında savaş sonrasında yaşanan hızlı kentleşmenin getirdiği büyük konut açığı olmuştur. Hızlı artan talebin karşısında yetersiz kalan konut arzındaki bu tıkanıklığın aşılması ise zaman içinde oluşan gecekondular ve yapsatçılık ile gerçekleşmiştir (Tekeli 1998).

Metropolitan kentlerde yeni iş merkezleri oluşurken, yeni konut biçimleri görülmeye başlamıştır. Kent çeperlerinde gecekondulaşma süreci devam ederken, kent içinde apartmanlaşma süreci hızlanmıştır. Ayrıca süreç içinde bazı gecekondular da çok katlı apartmanlara ve toplu konutlara dönüşmeye başlamıştır (Ataöv ve Osmay 2007).

İlk Beş Yıllık Planlamaların yapılmaya başlandığı, planlı dönemin başlangıcı sayılan 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurulmuş ve 1. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967) hazırlanmıştır. İmar Planı hazırlama yetkisi Belediyelere verilirken, bu planları uygulama yetkisi İmar ve İskân Bakanlığında toplanmıştır (DPT 1963). Bu dönemde konut sorunları ilk kez bir bütün olarak ele alınırken, kalkınma programı ile ilişkilendirilmiştir (Keleş 2017).

1965 yılında çıkarılan 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu gecekonduların yıkılarak yerlerine yüksek apartmanların yapılması sürecini başlatmıştır (Keleş 2017). Bu dönemde kentsel bozulma ve çöküntü süreçleri belirginleşirken ülkemizde yerel yönetimlerin Amerika ve Avrupa ülkelerinin aksine “kentsel yenileme” kavramına uzak kaldıkları görülmektedir (Özden 2008). Bu kentsel bozulma ve çöküntü süreçleri müdahalesiz kalmış ve sonuç olarak kontrolsüz büyüme ve saçaklanmalar azman kent dokularını oluşturmuştur (Ataöv ve Osmay 2007).

Bir yandan kent içinde yer alan ruhsatlı konut stokları çok katlı apartman konutlarına dönüşürken, diğer yandan gecekonduları yasallaştıran 1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondular Yasası gibi af süreçleri ruhsatsız apartman yapımını tetiklemiştir (Ataöv ve

Osmay 2007) Gecekondu yapımı ticarileşerek, toplumun bu kısmı için barınak olmanın dışına çıkarak bir yatırım aracına dönüşmüştür (Tekeli 1998).

Ataöv ve Osmay (2007) 1950-1980 yılları arasında yaşanan kentsel dönüşüm süreçlerini dörde ayırmıştır. Bunlardan birincisi Menderes İmarı uygulamaları gibi merkeziyetçi ve büyük ölçekli dönüşüm projeleridir. Bu uygulamalar eskinin yıkılarak yeniden inşa edildiği kentsel yenileme (urban renewal) örneğini oluşturmuştur. Diğer üç uygulama ruhsatsız konut alanlarına yönelik olarak gerçekleştirilmiş olup, ikinci kentsel dönüşüm uygulaması gecekondu alanlarına altyapı hizmetlerinin götürülmesi ve yeni kurulacak gecekondu alanları için gecekondu ıslah alanlarının planlanması şeklinde mahalle ölçeğinde gerçekleştirilen sağlıklaştırma (upgrading) uygulamalarıdır. Üçüncü uygulama örneği kent çeperinde yer alan gecekonduların kendi olanaklarıyla çok katlı binalar üretmesi ve taşınmasıyla gerçekleşen yeniden yapılandırma (redevelopment) sürecidir. Son olarak da gecekonducuların bedel karşılığında kentin diğer alanlarına gitmelerinin sağlanması ve bu alanların büyük inşaat firmaları tarafından geliştirilmesi ile özel sektör girişimiyle gerçekleştirilen kentsel yenileme (urban renewal) süreci izlenmiştir (Ataöv ve Osmay 2007).

Menderes İmarı uygulamaları sürecinde İstanbul'da eski kent dokusunda yapılan yıkımlarla apartmanlaşma başlatılmış ve yeni taşıt yollarının açılması gerçekleştirilirken tarihi yapılar ortadan kaldırılmıştır (Şahin 2003).

Bu dönemde konut sorununa çözüm olarak gelişen gecekondu, yapsatçılık ya da konut kooperatif sunum biçimi uygulamalarından hiçbiri yaşam kalitesini arttıran, nitelikçi çevreler oluşturan sunum biçimleri olmamıştır. 1970'lerin ortasına kadar kentler yağ lekeli formunda büyümüşlerdir. Kent merkezlerindeki yık-yap süreçleri tarihi ve kültürel dokunun tahrip edilmesine, sürekli bir yoğunluk artışına, sosyal altyapının yetersiz kalmasına neden olmuştur. 1970'li yılların ikinci yarısından sonra toplu konut sunum biçimleri gelişmiş, küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgelerinin sayıları artmıştır. Toplu iş yeri yaptırma kooperatifleri, yükseköğretim kuruluşları, sağlık hizmeti kuruluşları, özel sektör kuruluşlarına ait hizmet binaları inşa edilmeye başlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda kente tek tek eklenen yapılar şeklindeki büyüme biçiminden, kente büyük parçaların eklenmesiyle gelişen bir büyüme biçimine geçilmiştir. Sonuç olarak

metropolleşen bir yapıdan çok azmanlaşmış sanayi kentleri ortaya çıkmıştır (Tekeli 1998).

Bu dönemde kentsel dönüşüm uygulamaları planlı bir süreç olmak yerine spontan çözümlerle gerçekleştirilmiştir. Bunun sonucu olarak, büyük kentlerin etrafında gecekondu oluşumları görülmüştür, kentlerde hızlı büyüme sonucu altyapı yetersizlikleri ortaya çıkmış ve kent içi ulaşım sistemleri yetersiz kalmıştır. Bunlarla birlikte kentin modernleşme süreciyle gelişen kısımları ile kendiliğinden gelişen kısımları arasında ayrışma yaşanmıştır (Tekeli 1998).

1950'lerden 1980'lere, gecekondu mahalleleri en düşük gelirli göçmen emekli sınıflarına yönelik yerleşim alanları olmaktan çıkarak, düşük gelirli kentli orta sınıflar için standart yerleşim alanlarına dönüşmeye başlamıştır. Bu yerleşim alanları biçimsel ve oluşum süreci açısından modern kent banliyölerinden farklı olsa da içerik ve fonksiyon açısından benzerlik göstermişlerdir (Kurtuluş 2006).

1980-2000 dönemi

1980 sonrası dönemde üç önemli tercih Türkiye'nin küreselleşme sürecinde yer almasında etkili olmuştur. Bunların birincisi 1980'lere kadar devam eden iç piyasaya dönük kalkınma modelinin, dışa açık ihracata yönelik bir kalkınma modeline dönüşmesidir. Bu durum Türkiye'nin de dünya pazarlarıyla entegrasyonunu ve küreselleşme sürecinde yer almasını gerektirmekteydi. İkinci tercih bu durumun sağlanması için gerekli olan altyapı politikalarında telekomünikasyon yatırımlarına öncelik verilmesidir. Bu iki strateji aynı zamanda birbirini desteklemiştir. Üçüncü olarak da küresel ekonominin gerektirdiği sermaye piyasalarının, serbest ticaret ve üretim bölgelerinin kurulması, bankacılık sektöründe önemli reformların yapılması gibi değişikliklerin gerçekleştirilmesidir (Tekeli 1998).

1980 öncesi dönemde getirilen yasal düzenlemeler ile gecekondu yasallaşmaya başlaması ve pazarlanabilir hale gelmesi, gecekonduların organize bir şekilde üretilmesinin temelini hazırlamış ve bu dönemin sosyo-ekonomik yapısını etkilemiştir. Ruhsatsız yapı üretimi bu dönemde de devam ederken, kent içinde yer alan gecekondu çok katlı binalara dönüşerek apartmanlaşmıştır (Ataöv ve Osmay 2007).

Bu dönemde konut alanında yapılan en önemli düzenlemelerden birisi günümüzde de inşaat sektörünün önemli aktörlerinden olan Toplu Konut İdaresinin kurulmasıdır. 1980 sonrası dönemde toplu konut uygulamalarında merkezi yönetim etkinlik kazanmıştır (Türkün ve ark. 2014).

1984 yılında çıkartılan 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu ile toplu konut projelerinin gerçekleştirilmesi için gecekonduların dönüştürülmesi ve tarihi konut stokunun iyileştirilmesi öngörülmüştür. Ayrıca belediyelerin konut üretimi uygulamalarını teşvik etmek üzere toplu konut fonundan yararlanmaları için imkân sağlanmıştır. Bu yasa doğrultusunda yapılan uygulamalar ile kent çeperlerinde yeni konut alanlarının oluşturulması, kırsal alanların yapılanması ve eski gecekonduların yıkılıp yeni konut alanlarına dönüştürülmesine olanak verilmiştir (Ataöv ve Osmay 2007).

1985 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu çıkartılmıştır. İmar Kanunu kentsel dönüşüm uygulamaları konusunda doğrudan bir düzenlemeye sahip olmasa da arazi ve arsa düzenlemesini açıklayan 18. Maddesi kentsel dönüşüm uygulamalarında bir araç olarak kabul edilmektedir (Özden 2008).

1983-1988 yılları arasında çıkartılan birbiriyle ilişkili beş af yasası ile gecekonduların mülkiyet sorunlarının çözülerek bu alanlara yasal statü kazandırılması ve bu yapıların düzenli apartman türü konutlara dönüştürülmesi amaçlanmıştır (Şenyapılı 1998). Aynı zamanda bu af yasaları ile gecekondularla birlikte diğer kaçak yapılar da af kapsamına sokulmuştur (Türkün 2015).

1990'lı yılların başında tek bina ölçeği yerine yapı adası ya da alansal ölçekte kentsel dönüşüm yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Ankara'daki Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Tasarım Projesi ve Dikmen Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi bu dönemdeki alansal ölçekli kentsel dönüşüm projelerinin en temel örnekleridir (Ocakçı ve ark. 2017). Bu iki örnek Türkiye'deki belediyeler için kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik önemli bir model oluşturmuştur (Güzey 2009).

Türkiye 1996 yılında uluslararası bir organizasyon olan Habitat II Konferansına ev sahipliği yapmıştır. Bu süreçte hazırlanan Türkiye Ulusal Raporu Habitat II'nin ana teması olan sürdürülebilir yerleşme ve herkese yeterli konut konusunda, toplumla birlikte ilgili aktörlerin duyarlılığını arttırmaya odaklı katılımcı bir süreçle hazırlanmıştır

(Anonim 1996). Hazırlanan Türkiye Ulusal Raporu ve Eylem Planı ile konut üretiminin çok boyutluluğu, ödenebilir konut sunum biçimleri, herkes için eşit erişim, ilgili aktörlerin katılımı ve ortaklıklar üzerinde durulmuş, söz konusu gelişmenin ekonomik kalkınma, sosyal gelişim ve çevre konularıyla birlikte ele alınması gerekliliği vurgulanmıştır. Ancak devam eden yıllarda yapılan uygulamalar bu taahhütlerin; karar alma, uygulama, izleme ve değerlendirme sürecinde yer alacak kurumlara ve mali kaynaklara açıkça yer verilmemesi, sürecin genel olarak tek aktörlü olarak yürütülmesi, etkilenen grupların katılım yöntemlerinin belirsizliği, esnek ve sürdürülebilir yaklaşım eksikliği gibi planlama sürecinde yaşanan kurumsal ve yasal düzenlemeler nedeniyle etkili bir biçimde hayata geçirilmediğini göstermektedir (Ataöv ve Osmay).

Bu dönemde değişen ekonomi politikaları ve siyaset biçimi yeni bir sermaye birikim modeli ve sermaye kesimi oluşturmuştur. Üretimi temsil eden emek kesiminin gecekonduları yanında, tüketimi temsil eden, sermaye birikimi, eğitim, mesleki uzmanlaşma ve gelir düzeyi yoluyla bölünmüş orta ve üst sınıflara göre tasarlanmış planlı alt kentler ortaya çıkmıştır. Bu süreçte yeniden biçimlenen kent makro formunda yeni kent örüntüleri ortaya çıkmıştır. Oluşan bu yeni kent oluşumları toplumsal ayrışmaya dayalı ve kentin göreceli olarak birbiri ile temas halindeki toplumsal sınıfların temasını ortadan kaldıracak biçimde tasarlanmıştır. Bu süreç aynı zamanda imara açılan geniş arazilerin çevresinde gecekondulaşmayı hızlandırmıştır (Kurtuluş 2005a).

1980'lerin sonunda küreselleşmenin etkileri mekânda görülmeye başlamıştır ve 1990'lı yıllarda kentsel mekân ve yaşam biçimleri değişmeye başlamıştır. Kent mekânının değerli hale gelmesiyle, uydu kentler, yeni siteler gibi kent içinde kent oluşumları yer almaya başlarken gecekondular ve kaçak yapılaşma gibi niteliksiz yapılaşmalar önceki dönemlere göre fazla görülmemiştir (Özden 2008). Kamuya kapalı, kendi içinde bir yönetime sahip, kentsel alandan özelleştirilmiş arazi üzerine inşa edilmeye başlanan bu yeni adacıklar modern kent planlaması açısından radikal bir dönüşüm süreci başlatmıştır. Mekânın sert bir biçimde sınıflara ayrılmasına neden olan kapalı yerleşmeler "güvenlik" nedeninden çok küresel tüketim kültürü ile bütünleşmenin yaşam tarzı yoluyla ifade edilmesi ihtiyacından kaynaklanmıştır. 1980'lerde birkaç tane ile başlayan bu süreç 2000'li yılların başında yeni ulaşım aksları ile hızla çoğalmıştır (Kurtuluş 2005b). Bu süreç apartman

mahallelerine etki etmeye başlamıştır. Mahalleler içinde güvenli apartman siteleri ortaya çıkmış ve mahallelerin sosyal ve fiziksel dokusu değişmeye başlamıştır.

“Yeni orta sınıfın” ortaya çıktığı bu dönemde bir toplumsal dönüşüm süreci başlamıştır. Özellikle İstanbul’da daha önce gayri Müslimlerin bulunduğu, tarihsel birikime sahip ve merkezi iş alanlarına yakın semt ve mahallelerde farklı soylulaştırma süreçleri yaşanmıştır. İstanbul’da Ortaköy, Cihangir, Galata, Fener - Balat ile eski boğaz köyleri olan Kuzguncuk ve Arnavutköy semtlerinde görülen bu süreçte rantın artmaya başlaması ile mülkler el değiştirmeye ve yenilenerek dönüşmeye başlamıştır (Şen 2005).

2000 sonrası dönem

2000’li yıllarda kentsel dönüşüm kavramı yasalarda yer almaya başlamıştır. Bu dönemde konut talebinin çok üstünde konut üretilmesi dikkat çekmektedir. Belediyeler tarafından oluşturulan toplu konut kooperatifleri artmış, deprem riski olan alanlarda devlet kredisiyle afet konutları üretilmiştir. Özel sektör eliyle kent dışında lüks konut siteleri yapılmıştır. Kent merkezlerinde yer alan tarihi konut stoku, konut ve iş yeri olarak kullanılmaya devam edilmiştir (Ataöv ve Osmay 2007).

2000 sonrası dönemde küreselleşmenin etkileri iyice hissedilirken sürdürülebilirlik, eşitlik, demokrasi kavramları öne çıkmış ve Avrupa Birliği’ne uyum süreci, uluslararası ortaklıklar kapsamında gerçekleşen uygulamalar, kamuda özelleşmenin artması, göçler ve yerleşim alanlarında görülen kutuplaşmanın artması gibi etkenler kentsel dönüşümün gerekçeleri olmuştur (Ataöv ve Osmay 2007).

Özellikle 1999’da gerçekleşen ve büyük can ve mal kaybına yol açan Marmara Depremi’nin ardından Amerika ve Avrupa örneklerinden farklı olarak kentsel dönüşüm konusu afet riski boyutuyla ele alınmış böylece mevzuat ve örgütlenme yapılanmasında yeni arayışlar ortaya çıkmıştır. 2003 yılında TMMOB Şehir Plancıları Odası tarafından düzenlenen Uluslararası Kentsel Dönüşüm Sempozyumunda ve 2004 yılında Küçükçekmece Belediyesi tarafından düzenlenen Uluslararası Kentsel Dönüşüm Sempozyumunda kentsel dönüşümün deprem riski altında bulunan yerleşim alanları için bir zorunluluk olduğu dile getirilmiştir, ancak ulusal bir kentsel dönüşüm mevzuatının henüz olmayışı bu konuda eyleme geçmede engel oluşturmuştur (Özden 2008).

5216 sayılı Büyükşehir Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin kentsel dönüşüm konusundaki görev ve yükümlülükleri belirlenirken belediyeler kentsel yenileme ve dönüşüm uygulamalarının yerel uygulayıcıları olmuştur. 2004 yılında Toplu Konut İdaresinin yetkileri genişletilmiş ve merkez uygulayıcı kurum olmuştur. 2012 yılında ise 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Kurulması sonucunda kentsel dönüşüm uygulamalarında merkezileşme süreci başlamıştır (Özden 2008).

2004 yılında kabul olunan 5226 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile tarihi kent alanlarının dönüştürülmesinin önü açılmıştır. Aynı yıl yürürlüğe giren 5104 sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu ile Kuzey Ankara girişi ve çevresini kapsayan alanlarda gerçekleştirilen uygulamalarda fiziksel durumun ve çevre görüntüsünün geliştirilmesi, güzelleştirilmesi ve daha sağlıklı bir yerleşim düzeni ile kentsel yaşam düzeyinin yükseltilmesi amaçlanmıştır (Keleş 2017).

2005 yılında kabul olunan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun sadece sit alanlarında yürütülecek olan dönüşüm uygulamalarının düzenlenmesine yönelik olarak çıkartılmıştır. Yasanın ardından yürürlüğe giren Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Yönetmelik ile Toplu Konut İdaresi bu alanlarda yenileme projelerinin uygulanmasında yetkili kılınmıştır. 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun kapsamında sit alanlarında ilan edilen yenileme alanlarına ilişkin yürütülen uygulamalarda, özgünlük ve kimlik kaygıları ortaya çıkmıştır. Mevcut kullanıcıların başka bir alana ötelenmeleri özgünlük ve kimlik unsurlarının bir diğer önemli boyutu olan sosyal yapının yeterince dikkate alınmadığını göstermiştir. Bununla birlikte fiziksel boyutta kısmen sürdürülebilirlik sağlansa da sosyal boyutta sürdürülebilirlik sağlanamamıştır (Özden 2010). Tarla başı, Sulukule, Süleymaniye, Yenikapı, Fener-Balat bölgeleri 5366 sayılı Kanun kapsamında yenileme alanı olarak ilan edilmiştir.

2005 yılında Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin kendi sınırları içerisinde kalan alanlarda var olan ya da gelişen kentsel sorunların çözümlenmesinden sorumlu oldukları bu kanunla hükme bağlanmıştır. Kentlerin sağlıklı, düzensiz ve kötü görüntülerinin giderilmesi belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır (Aldemir ve Doğan 2015). 5393 sayılı Kanunun Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı başlığı altında yer alan 73. Maddesinde (Değişik: 17/6/2010-5998/1 md.); *“Belediye, belediye meclisi kararıyla; konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak, eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek, kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak veya deprem riskine karşı tedbirler almak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Bir alanın kentsel dönüşüm ve gelişim alanı olarak ilan edilebilmesi için yukarıda sayılan hususlardan birinin veya birkaçının gerçekleşmesi ve bu alanın belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması şarttır. Ancak, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Cumhurbaşkanınca bu yönde karar alınması şarttır.”* şeklinde ifade edilmekte olup devamında kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilecek alan kriterleri; üzerinde yapı olan veya olmayan imarlı ya da imarsız alanlar olması, yapı yükseklik ve yoğunluğun belirlenmesi, alan büyüklüğünün en az 5 en çok 500 hektar büyüklüğünde olması gerektiği gibi belirsiz tanımlarla ifade edilmiştir (Anonim 2005).

Aynı yıl kentsel dönüşümle ilgili olarak sit alanlarında yer alan ve yıkılma tehlikesi altındaki tarihi yapıların sorunlarına çözüm getirilmesi ve çöküntü alanı haline gelen sit alanlarının yenilenmesi amacıyla 05.07.2005 tarih ve 25866 sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenecek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir (Aldemir ve Doğan 2015). Sadece sit alanlarında yürütülecek olan kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik çıkartılan 5366 sayılı Kanun bütüncül planlama anlayışını reddedişi, yenileme alanlarının sosyo-ekonomik boyutunu göz ardı edişi, parçacı/noktasal çözümleri teşvik edişi, “Kentsel Yenileme Alanı” ilanının bilimsel kriterlere dayanmayışı ve istismar edilmeye açık olması nedeniyle birtakım sakıncaları beraberinde getirmiştir. Öte yandan yenileme alanındaki uygulamalarda her türlü vergi, resim, harç ve ücretlerden

muaf tutulması mülk sahiplerinin yapacağı uygulamayı teşvik etmesi açısından olumlu bir düzenleme olarak görülmüştür (Özden 2010).

Türkiye’de konut üretimini teşvik ederek artan konut talebinin planlı bir şekilde karşılanması amacıyla kurulan Toplu Konut İdaresi Başkanlığı’nın yetkileri 05.05.2004 tarihinde kabul edilen ve 5162 sayılı Yasa’nın 4’üncü maddesi ile 2985 sayılı Toplu Konut Yasası’na eklenen Ek 7’nci madde ile; gecekondular alanlarında yapılacak olan kentsel dönüşüm uygulamaları için genişletilmiştir. Buna göre gecekondular alanlarında yapılacak olan kentsel dönüşüm projelerinin doğrudan TOKİ tarafından geliştirilmesi, inşaat uygulamaları ve finansman düzenlemelerinin yapılmasının önü açılmıştır. Daha sonra 16.06.2005 tarihinde kabul edilen 5366 sayılı Yasa ile sit alanlarındaki yenileme projelerinin uygulamasına yönelik yeni roller edinmiştir. Bu kapsamda Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesi gerçekleştirilmiştir. 24.07.2008 tarihinde 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu’nun Ek 7’nci maddesine eklenen “Başkanlık, yukarıda belirtilen hükümler kıyas yoluyla uygulanmak suretiyle depremle ilgili dönüşüm projeleri de gerçekleştirebilir. Bu projelere dair işlemlerin usul ve esaslarını belirlemeye Başkanlık yetkilidir” fıkrası ile TOKİ’nin yetkileri arasına depremle ilgili dönüşüm uygulamaları da eklenmiştir. Bu noktada TOKİ’nin yapmış olduğu kentsel dönüşüm uygulamalarında 2000’li yılların ortalarına kadar gecekondular ve kaçak yapılaşma sorunlarının arka planında yatan sosyo-ekonomik parametreler yer alırken, 2010’ların başında deprem riski odaklı bir yaklaşım izlendiği görülmektedir (Demirdizen 2015). Bugün TOKİ’nin konut programında; sosyal konutlar, afet konutları, kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri, idare konut uygulamaları, alt gelir grubu, tarım köy gibi uygulamalar yer almaktadır (TOKİ 2018b).

2012 yılında “*Afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemek*” amacıyla çıkartılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun 31.05.2012 tarih ve 28309 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (T.C. Resmi Gazete 2012).

17 Ağustos 1999 Marmara Depremi’nin ardından afet riskli kapsamında kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik olarak çıkartılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların

Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile Türkiye'nin hemen her ilinde kentsel dönüşüm uygulamaları ivme kazanmıştır. Söz konusu Kanun ile birlikte *riskli alan*, *rezerv yapı alanı* ve *riskli yapı* kavramları ile ilgili uygulama yöntemleri belirlenmiştir. Kanun kapsamında parsel, ada ya da mahalle ölçeğinde kentsel dönüşüm uygulaması yapılabilmektedir. Özetle ekonomik ve fiziksel ömrünü tamamlamış yapı ya da yapıların yıkılıp yeniden yapılmasına yönelik "kentsel yenileme" uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

6306 sayılı Kanununun 2. Maddesinde Tanımlar başlığı altında;

Rezerv yapı alanı: Bu kanun uyarınca gerçekleştirilecek uygulamalarda yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere, TOKİ'nin veya İdarenin talebine bağlı olarak veya resen Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenen alanları,

Riskli alan: Zemin Yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan alanı,

Riskli yapı: Riskli alan içinde veya dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış olan ya da yıkılma veya ağır hasar görme riski taşıdığı ilmi ve teknik verilere dayanılarak tespit edilen yapıyı ifade eder, şeklinde belirtilmektedir.

Riskli yapı kapsamında yürütülen uygulamalarda yapıların yıkılıp yerinde yapılması kullanıcıların yerinde kalmasına olanak sağlarken, üst ölçekte çevresel ve altyapı konularında bütüncül planlamaya imkân sağlamadığı görülmektedir. Bu da bütüncül uygulamalar yerine parçacı uygulamaları meydana getirmektedir. Riskli yapıların dönüştürülmesi süreci maliklerin başvurusu ile başlatılmakta olsa da daha özel sektörün talebi ile gerçekleşmektedir.

Riskli alanlar, zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma nedeniyle can ve mal kaybına yol açma riskli bulunan alanlarda gerçekleştirilen kentsel yenileme uygulamalarını kapsamaktadır. 6306 sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin 5. Maddesinde TOKİ veya İdarenin (Belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeleri, bu sınırlar dışında il özel idarelerini, büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerini, Bakanlık tarafından yetkilendirilmesi hâlinde büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri) riskli

alan belirlenmesine ilişkin bilgi ve belgeleri içeren dosya ile T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığında riskli alan tespitine ilişkin talepte bulunabilecekleri belirtilmektedir. Bakanlıkça uygun görülen talepler Cumhurbaşkanına sunulmakta ve uygun görüldüğünde riskli alan ilan yapılmaktadır.

İstanbul'da Esenler Havaalanı Mahallesi, Beyoğlu Örnektepe-Sütlüce Mahalleleri, Pendik Batı Mahallesi, Bursa'da Yıldırım İlçesinde yer alan Mevlâna, Ulus, Arabayatağı, Yunusemre, Şirinevler Mahalleleri, Demirkapı Mahallesi, Kestel Vani Mehmet Mahallesi; İzmir'de Kemalpaşa İlçesinde Atatürk ve Soğukpınar Mahalleleri sınırları için belirli alanlar 6306 sayılı Kanun kapsamında ilan edilen riskli alanlardan bazılarıdır.

Afet odaklı olarak ilan edilen riskli alanlarda yapılan uygulamalar talepte bulunan TOKİ ve belediyeler tarafından gerçekleştirilmekte olup üst ölçekte bir denetim mekanizmasına sahip değildir. Yapılan uygulamalar sonucunda görülen eksikliklerin temel nedenlerinden biri de sürecin izlenebileceği bir denetimin olmaması ve yapılan uygulamalardan geri dönüşler alınmamasıdır. Yapılacak uygulamaların yere özgü olarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir birlikte üst ölçekte bağlı kalınacak kriterler ile kentsel dönüşümün sosyal, fiziksel, kültürel, ekonomik, yasal ve yönetsel boyutları ile ilgili dikkate alınması gereken başlıca kriterler sistematik olarak ele alınmalı ve süreç denetime tabi tutulmalıdır. Kentsel dönüşüm kavramının da kentler gibi durağan bir olgu olmaması nedeniyle oluşturulacak denetim mekanizmaları ile yapılan uygulamalardan geri dönüşler alınması oluşturulan sistemin geliştirilmesi için kullanılmalıdır.

Son otuz yıl boyunca art arda yürürlüğe giren kentsel dönüşüm mevzuatı fiziksel dönüşüm üzerine güçlü bir vurgu yapmıştır. Bu süreçte bütüncül bir yaklaşım yerine proje tabanlı bir yaklaşım izlenmiştir. Yoksul mahallelerde yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarında fiziksel bozulmalar iyileştirilirken, bu alanların sosyal yapısının güçlendirilmesi dikkate alınmamış ve yapılan uygulamalar orada yaşamakta olan zayıf toplulukların yerlerinden uzaklaşması ile sonuçlanmıştır (Akkar Ercan 2013). Sulukule Mahallesi örneğinde olduğu gibi soylulaştırma ile sonuçlanan bu tür uygulamalar, alanın sosyal kimliğinin kaybolması ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle sadece fiziksel dönüşüm ile tam anlamıyla bir kentsel dönüşüm uygulaması gerçekleştirilmediği kabul edilerek, yapılacak olan uygulamalar kentsel dönüşümün tüm boyutları ile birlikte ele alınmalıdır.

2.2.4. Kentsel dönüşüm uygulamalarının boyutları

Kentsel dönüşüm kavramı her ne kadar ülkemizde fiziksel dönüşüm olarak algılsa da farklı boyutlarla ilgilenen ve tüm boyutlarıyla ele alınması gereken bir kavramdır. Kentler fiziksel bir mekân olmanın ötesinde toplumla etkileşim halinde olan karmaşık ve değişken bir yapıya sahiptir. Bireylerin yaşam biçimi, ekonomik düzenleri, yasal yönetsel yaklaşımlar, planlama ve tasarım gibi birçok etken kentsel dönüşümü ilgilendirmektedir. Bu nedenle sosyal boyut, ekonomik boyut, fiziksel boyut, yasal-yönetsel boyut, planlama ve tasarım boyutları, kültürel boyut kendi alt bileşenleri ile birlikte kentsel dönüşüm uygulamalarında çok yönlü düşünülmesi gereken unsurlardır. Her alanın problemleri ve potansiyelleri dahilinde alana özgü kentsel dönüşüm yaklaşımları izlenmeli ve bu süreçte kentsel dönüşümün farklı boyutlarındaki temel kriterler göz önüne alınmalıdır.

2.2.4.1. Sosyal boyut

İnsan ve toplumla ilgilenen sosyal boyut, bulunulan coğrafi koşullar ile birlikte bir kentin ayırt edilebilir özelliklerinin oluşmasında en önemli etkidir. Kentler toplumun taşıdığı tüm sosyal bileşenlerin mekâna yansımasıdır. Bu nedenle toplumsal sorunlara çözüm getirilmesi, sosyal dışlanma ve toplumsal ayrışmanın ortadan kaldırılması, yaşam kalitesinin yükseltilmesi, eğitim seviyesinin ve gelir düzeyinin artırılması gibi sosyal müdahaleler kentsel dönüşümün öncelikli konuları olmuştur.

Yerel halkın geldiği yer, eğitim durumu, kültürel özellikleri, gelenek ve görenekler gibi toplumsal verileri, yöreden hoşnutluk, mülk sahipliği ve kullanıcı türünün çeşitliliği, ekonomik durum gibi faktörler kentsel dönüşüm uygulamalarında alınacak kararları etkiler ve yönlendirir. Dönüşüm yapılacak alanda toplumsal verilerin analiz edilmesi hem alandaki sosyal problemlerin çözümü için, hem de sosyal kimliğin sürdürülmesi açısından önemlidir. Toplumsal kimliği ve karakteri ortaya çıkarırken toplumsal karakterin olumlu yönleri öne çıkarılmalı, olumsuz yönlerini iyileştirmeye yönelik strateji geliştirilmelidir (Özden 2008).

Bu unsurların kentsel dönüşümü yönlendirmesinin sağlanması alanın toplumsal verilerinin analiz edilmesi ve yerel halkın katılımcı olarak süreçte yer almasıyla mümkündür. Kentsel dönüşümde uygulama alanında yer alan sakinlerin yerlerinden edilmemesi ve orada yaşamlarını sürdürebilecekleri şekilde bir uygulama yapılması

sosyal boyutun en önemli anahtar kavramı olan *katılımın* sağlanmasını gerektirmektedir. Sosyal çöküntü alanları için bir uygulama gerçekleştirilirken problemlerin ve ihtiyaçların belirlenmesinde yerel halkın sürece dahil olması çöküntüye sebep olan sorunların belirlenmesi açısından önemlidir.

Kentsel dönüşümün katılımcı yapısı, dönüşüm gerçekleştirilecek alanda hak iddia eden her kentlinin karar verme sürecine katılmasını öngörür. Bunun sağlanması için dönüşümün gerçekleştirileceği mahallede yerel halkın toplumsal değişimini gerçekleştirmek üzere sürece katılımları sağlanarak, ihtiyaç ve önerilerinin alınabileceği demokratik bir örgütlenme yapısı kurulabilir. Bu süreç aynı zamanda kolektif tartışmalara ve fikir alışverişine dayalı güçlü bir toplumsal öğrenme ortamı sunar (Ataöv ve Osmay 2007).

Güçlü bir sosyal boyutun olduğu kentsel dönüşüm süreçlerinde katılımın yoğun olması muhtemeldir. Çünkü yerel ihtiyaçlara uygun strateji ile sonucundaki faaliyetler konusunda “sahiplenme” olgusunun oluşması sağlanacaktır. Özel programlar ve projeler dahilinde yerel halkın strateji hakkında karar vermesi ve uygulamaya etkin bir biçimde dahil olması sağlanabilir. Böylece toplum bireyleri aktif bir şekilde rol aldığı kentsel dönüşüm uygulamalarına meşruiyet, güvenilirlik, yerel bilgi, aidiyet katabilir ve sürece sahip çıkmaları sağlanır (Turok 2005).

Kentsel dönüşüm uygulamalarında sosyal boyutta, uygulama yapılacak alanda yaşayan aile sayısı, mahalledeki değişim algısı, komşuluk ilişkileri ve düzeyi, gelenekler ve kültürel değişim, mahalledeki iletişim ağlarının varlığı, sosyal sermaye düzeyi, karşılıklı güven algı düzeylerinin bilinmesi önemlidir. Diğer yandan sosyal boyutun göz ardı edildiği durumlarda yapılan uygulama sonrasında yakın çevre ile mekânsal ve sosyal ayrışmanın oluşması ve kentsel dönüşüm sonrasında sosyal yapının değişmesi nedeniyle, alana geri dönen eski mahalle sakinlerinin alana ilişkin aidiyet hisleri de azalmaktadır (Ocakçı ve ark. 2017).

Türkiye’de yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarında, pratikte sosyal boyutun ihmal edildiği görülmektedir. Kentsel dönüşümün sosyal problemler odaklı olarak gerçekleştirildiği durumlarda sorunların yerinde çözülmesine yönelik bir program izlenmesi bu problemlerin kentsel dönüşüm uygulamaları sonucunda yer değiştirmesini

engelleyecek ve yerel halkın aitlik hissini güçlendirerek yapılan uygulamalara sahip çıkmasına yardımcı olacaktır.

2.2.4.2. Ekonomik boyut

Ekonomik boyut kentsel dönüşüm uygulamalarının finansman ayağı, ortaklık biçimi ve gayrimenkul piyasası gibi konularıyla ilgilenmektedir. Üretim ve tüketim ilişkileri, iyelik, hane halkı hareketliliği, gayrimenkullerin değeri ve dağılımı, gelir durumu, sosyal statü, çalışan iş gücü dağılımı, hizmet sektöründeki farklılaşma ve mekânsal dağılımı ile son dönemde rant kaygısıyla gündeme gelen merkezi ve yerel yönetim stratejileri ekonomik boyut kapsamında ele alınmaktadır (ÇŞB 2017a).

Ekonomik boyut her şeyden önce iş imkanları ve gelirle ilgilenmektedir. Uygulama yapılacak alanın içinde veya çevresinde istihdam olanaklarının nitelik veya nicelik bakımından artırılması ve daha geniş yerel emek piyasasında rekabet edebilmeleri için yerel halkın becerilerini ve işe kabul edilebilirliğini artırılması amaçlanır (Turok 2005). Kentsel dönüşüm projelerinde yerel seviyede istihdam yaratılması ve yerel çevrenin gelişmesine katkıda bulunan ekonomik aktivitelerin sağlanması gerekmektedir. Bu aktivitelerin mahalleye ve yerel koşullara uygunluğunun gözetilmesi projenin mahalleli tarafından kabullenilmesini de kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle kentsel dönüşümde ekonomik aktiviteler yeterli miktarda ve çeşitlilikte belirlenmeli ve istihdam alternatifleri sağlanmalıdır (Ocakçı ve ark. 2017).

Türkiye’de yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarında ekonomik boyut genelde inşaatın inşaatla finans edilmesi üzerine kurulu olmakta ve üst gelir gruplarına yönelik yapılan uygulamalar bölgenin eski sakinlerinin bölgeden ayrılması ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle yerel halkın yerinde istihdam edilmesini sağlayacak alternatif finansman sistemlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının bir amacı olan ekonomik canlılığın sağlanması, çöküntü alanları gibi kent parçalarında bölgenin refah ve yaşam kalitesini arttırmaktadır (Karagöl 2013). Bu nedenle çöküntü alanlarının dönüştürülmesinde ekonomik canlılığın sağlanması önemli bir araç olarak görülmekte olup ekonomik boyut finansman ayağıyla olduğu kadar sosyal boyutta dönüşümün sağlanmasına da yardımcı olmaktadır.

2.2.4.3. Fiziksel boyut

Kentsel dönüşüm uygulamalarının fiziksel boyutu, sürdürülebilir gelişme, planlama, tasarım, mühendislik, bilgi sistemleri, enerji ve çevre ile yeşil alanlar gibi uygulamaları kapsamaktadır. Fiziksel boyut denildiğinde genel olarak binaların durumu akla gelse de fiziksel boyut bileşenleri daha geniş bir kapsamı içine alır ve tüm bu bileşenlerin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bileşenler; binalar, arazi ve alanlar, kentsel alanlar, açık mekânlar ve su, kamu hizmetleri, telekomünikasyon, ulaşım altyapısı ve çevre kalitesi olarak sıralanabilir (Jeffrey ve Pounder 2000).

Planlamada bütüncül yaklaşım ile kentsel dönüşüm projelerinde uygulama yapılacak alan sadece kendi içerisinde değil, kent içindeki yeri ve bağlamı ile birlikte de düşünülmelidir. Ulaşım ve diğer hizmetlerle üst ölçeklerle uyum sağlanmalıdır. Alan içerisinde yaya odaklı tasarım anlayışı benimsenirken engelliler, yaşlı ve çocuklar da düşünülmelidir.

Özden (2008) kentsel yenileme uygulamalarında tasarıma yönelik hedefleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Kentsel projeler yapılar, açık alanlar, caddeler ve kamusal alanları kapsayan bütüncül bir tasarım fikrinin benimsemesi,
- Faydacıl tasarım anlayışı ile otobüs-durak cephelerinden sokak yüzeylerine, yaya kaldırımlarından kenar taşlarına, işaretlere kadar her şeyi içine alması ve kaliteli bir çevre kurgusunun amaçlanması,
- Kentsel yenileme uygulamalarının olabildiğince genç, yaşlı, aile ve engellilerin gereksinimlerini mekânsal tasarımda karşılayabilmesi,
- Araçlar, bisikletliler, yayalar, bebek arabalı anneler, engelliler gibi farklı kullanıcılara yönelik yol ve park alanlarının temin edilmesi,
- Su yolları, eski şapeller gibi terk edilmiş yapıların dönüştürülerek yeniden kullanılması ve mümkün olan yerlerde atölye, iş alanları ve kurslar düzenlenmesi,
- Kötü hava koşullarına yönelik gerekli tedbirlerin alınması (kemerler, kubbeler vb.), polis karakolları ve gece aktiviteleri için güvenlik sağlanması,
- Nirengi ve manzara noktalarından faydalanılması, devamlılığı sağlayan yeni manzaralar, semt parklarının kurgulanması,

- Heykel, sergi alanları ve müzeler aracılığıyla tarihi çevreye ve yerel kimliğe saygılı olunması,
- Rijit cadde şemaları, sokak mobilyaları ve kaldırım taşları gibi standart çözümlerden kaçınılması,
- Yerel bayramlar, festival ve kutlamalarda kullanılmak üzere açık ve kapalı kamusal alanlar kurgulanması ya da mevcut alanların arttırılması,
- Sürdürülebilirliği kolay, dayanıklı ve doğal malzemeler tercih edilmesi, ile kentlerin yenilenmesinde, planlama ve tasarımın bütüncüllüğü, sürdürülebilirliği, yaşam kalitesini arttırıcı tedbirlerin alınması ve özgünlüğün korunması ilkeleri yer almaktadır.

2.2.4.4. Yasal ve yönetsel boyut

Kentsel dönüşüm projelerinin uygulama yöntem ve esaslarını belirleyen yasal düzlemdeki kanun ve yönetmeliklerdir. Bununla birlikte yönetsel boyutta uygulayıcı ya da denetim mekanizması olarak yerel ve merkezi yönetimlerin görev ve sorumlulukları oldukça önemlidir. Yerel karar verme mekanizmasının yapısı, yerel halkla ilişkiler, diğer grup ve çıkarların katılımı ve liderliğin özelliği ve türü de yönetsel boyutun ilgilendiği alanlardır (Turok 2005).

Yasal ve yönetsel boyut kentsel dönüşüm uygulamalarında en çok sorunun kaynaklandığı alanlardan biridir. Temelde her ülkenin kentsel yenilemeyle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili yasaları mevcuttur. Yenileme uygulamalarının hayata geçirilmesinde mevcut yasa ve düzenlemelerin birbiriyle uyumlu ve tamamlar durumda olması önemlidir (Özden 2008).

Türkiye’de kentsel dönüşüm konusunda yapılan yasal düzenlemeler 2000’li yıllardan sonra hız kazanmıştır. 2012 yılında çıkartılan ve uygulama yönetmeliğinin de bulunduğu 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun bugüne kadar kentsel dönüşüm konusunda çıkartılan en kapsamlı kanun olup, günümüzde yapılan dönüşüm uygulamalarının birçoğunun da yasal dayanağını oluşturmaktadır.

Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarında yasal yönetsel boyut ile ilgili daha önce yapılmış olan tez çalışmalarında üzerinde durulan eleştirilere bakıldığında hak sahipliği,

mülkiyet konuları ve özellikle 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile ilgili olduğu görülmektedir. 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ile ilgili olarak; denetleme mekanizmasının eksikliği (Dükkancı 2013), yetkinin yerel yönetimlere devredilmesi ve denetimin sağlanamaması nedeniyle rant elde etme amacının ön plana çıkması (Tüzer 2014), 3194 sayılı İmar Kanunu ile arasında imar ve planlama konusunda ikili yapının oluşması ve bu nedenle planın tekliği ilkesin zarar görmesi (Çaptuğ 2014), üst ölçekli ilkesel kararlara bağlı olmaması (Derindere 2014), tekil yapıların dönüşümlerinin parçacı çözümler getirmesi nedeniyle bunların depreme dayanıklı konut stokunun artırılması yanında kentsel yaşam kalitesinin arttırılmasına yönelik ölçütler ile birlikte ilişkilendirilmesi gerektiği (Yılmaz 2015) ve hak ve özgürlüklere müdahale eden bir kanunda yer alan “yapabilir”, “yapılabilir”, “isteyebilir”, “verilebilir” gibi muğlak ifadeler yerine daha açık ve net ifadelerin yer alması (Dirikoç 2016) gerektiği belirtilmektedir.

2.2.4.5. Kültürel boyut

Özünde kimlikle ilgilenen kültürel boyut hem sosyal hem de fiziksel boyutla ilişkilidir. Kentlerin ve toplumların kimlikleri şekillenirken birbiri ile yoğrulmakta ve bir bütün oluşturmaktadır. Küresel rekabetin içinde kentler de bir meta olarak pazarda yerini alırken onları bu yarışa hazırlayacak en önemli unsur kimlikleridir. Bu nedenle son dönemde kent kimliklerinin ön plana çıkartılması veya yeni kimlik temalarının oluşturulması kentsel dönüşüm uygulamalarının bir amacı olmuştur. Kentsel dönüşüm projeleri kaybolan kimlik öğelerinin yeniden kazandırılması veya var olan kimlik öğelerinin sürdürülmesi için bir araçtır. Ancak bazı durumlarda kimliğin sürdürülmesi için bir araç olmaktan çıkıp kentlerin kimliksizleşmesine neden olmaktadır.

Günümüzde tüm dünyanın etkilendiği küreselleşmenin etkileri hem toplumların yaşam biçimlerini hem de kent mekânlarını belirli standartlara yöneltmektedir. Bu süreçte dünyanın birbirlerinden farklı kimliklere sahip bölgelerinde aynı kimlik özelliğini gösteren mekânların üretimi söz konusudur. Karma kullanımlı rezidans, alışveriş merkezi, otel, iş merkezi gibi konsept projeler buldukları yerin bağlamından kopuk yapı grupları olarak kent kimliklerini olumsuz etkilemektedir.

Görgülü (2009) Türkiye’de üretilen kentsel dönüşüm projelerinin özellikle kullanıcı gereksinimleri uygunluğu ve kentlerin kimliği ile olan tutarlılığı açısından tartışma yarattığını belirtirken, uygulanan pratiğin yalnızca gayrimenkule odaklı fiziksel mekân düzenlemesi olarak algılanması ve bu düzenlemelerin mimari ve kentsel kimlikten referans almadan üretilmesi sonucu üretilen yeni mekânların kentin ruhuna ve mekânına yabancılaşması konusunda kritik edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Türkiye’de TOKİ tarafından üretilen toplu konut ve kentsel dönüşüm projelerinde bölgesel kimlik özelliklerinin referans alınmaması ve sonuçlarının kentsel mekânları birbirine benzetmeye başlaması olumsuz eleştirileri beraberinde getirmektedir. Özden (2010) Türkiye’de yapılan uygulamalarda hemen her ilde gerçekleştirilen tek tip toplu konut projelerinin kentsel dönüşümün kentlerdeki yüzü haline geldiğini belirtmektedir. Ancak son dönemde TOKİ ve diğer kamu kurumları tarafından düzenlenen yarışmalarda yerel kimliğin vurgulanması yerel kimlik arayışına ve sürdürülmesine yönelik olumlu bir adım olmuştur.

2.2.5. Mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamaları

Kentlerin çekirdek birimleri olan mahalleler kendi içinde kimlik özelliklerine sahip oldukları gibi kent ölçeğinde de ortak kimlik özelliklerine sahiptirler ve mahallelerde yapılan dönüşüm uygulamaları kent kimliğini de etkilemektedir. Kentler bütün olarak dönüşemeyecek olduğundan, dönüşüm uygulamaları mahalle ölçeği gibi kent parçaları üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle hem kendi içerisinde bir kurguya sahip olması hem de kentsel üst ölçeğe bağlı olması nedeniyle konut alanlarında yürütülen kentsel müdahalelerin genellikle mahalle ölçeğinde gerçekleştirilen uygulamalar olduğu görülmektedir. Avrupa’da ilk deneyimlerde problemlili mahallelerin yıkılıp yeniden yapılması şeklinde gerçekleşen bu süreç, sosyal boyutta yetersiz görüldüğünden yeni yaklaşımlara yönelmiştir.

Bailey (2005) mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm projelerine ilişkin farklı görüşlerin olduğunu belirtmektedir. Bu görüşlerden biri, dönüşümün konu olan “yer” e odaklanması ve esas olarak mahallenin fiziksel koşullar itibariyle iyileştirilmesiyle ilgilienmektedir. Bu uygulamalarda sorun alanları genellikle standardın altında kalan konut alanlarının yoğun olduğu bölgelerden seçilmekte olup uygulamanın başarısı söz konusu konut stokunun

fiziksel özellikleri üzerinden ölçülmektedir. Diğer bir alternatif görüş bu alanlarda yaşayan insanlar (yerel halk) üzerine odaklanmaktadır. Bu görüşe göre yenilemenin amacı bu insan topluluğunun yaşam koşullarının iyileştirilmesidir. Başarı yerel halkın zaman içerisinde sağlıklı ve mutlu bir şekilde yaşama olanaklarındaki iyileştirmelerle ölçülebilir. Üçüncü bir bakış açısında ise söz konusu alanların iyileştirilmesinden sonra düşük gelir gruplarının o mahallede yaşama maliyetlerini karşılamaya devam edip edemeyeceklerine ilişkin alanın uzun vadede nasıl geliştiğine yönelik başarı ölçütleri üzerinde durmaktadır.

Son dönemde İngiltere'deki kentsel dönüşüm deneyimlerinde mahalle ölçekli yaklaşımların ele alındığı görülmektedir. İngiliz hükümeti birbirinden bağımsız alan özelindeki girişimlerin çoğalmasının ardından 2001 yılında bu uygulamaları tek bir strateji altında toplayacak "Mahalle Yenilemeye Yönelik Ulusal Strateji"yi (National Strategy for Neighbourhood Renewal) başlatmıştır. Bu strateji altında temel öncelik en yoksul mahallelerdeki işsizlik, suç, yetersiz sağlık, yetersiz beceriler ve standart altı konut ve fiziksel çevre olarak belirlenmiştir (Turok 2005). Bu kapsamda hazırlanan Ulusal Strateji Eylem Planı (National Strategy Action Plan) ile mahalle yenilemede yerel stratejilerin belirlenmesi için 5 adım önerilmiştir (Social Exclusion Unit 2001):

- 1- Öncelikli mahallelerin belirlenmesi
- 2- Sorunlarının ve sakinleri üzerindeki farklı etkilerinin anlaşılması
- 3- Bu mahallelere giden kaynakların haritalandırılması
- 4- Daha fazla yapılması gerekenler konusunda anlaşılması
- 5- Kararlaştırılan eylemlerin uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi.

İngiltere hükümetinin son dönemde planlama ve konut konusundaki yaklaşımı "sürdürülebilir toplum" temasına odaklanmıştır (Hague 2005). "Sürdürülebilir toplum" konusunda uzmanlar tarafından hazırlanan rapora göre sürdürülebilir toplumun yedi bileşeni bulunmaktadır. Bu bileşenler altında toplumsal kimlik, aidiyet duygusu, mahalle içi yardımlaşma, mekân duygusunun yaratılması, yerel özgünlük, özgün yerel karaktere uygun ölçek, yoğunluk, tasarım ve düzende iyi tasarlanmış yapıları çevre, yerel ölçekte güvenli yürüyüş gibi sürdürülebilir toplumun özellikleri belirlenmiştir. Bu yaklaşım ile fiziksel dönüşüm haricinde konut alanlarındaki mevcut sakinlere odaklanıldığı görülmektedir. Sosyal odaklı yaklaşımın izlendiği Glosgow (İsoçya) örneğinde büyük

oranla halkın oluşturduğu bir kurul tarafından yönetilen ve merkezi yönetim tarafından desteklenen konut birliklerinin kent içinde birçok mahalledeki dönüşüm üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür (Bailey 2005).

Kanada’da da mahallelerde örgütlenen sosyal gruplar kentsel planlama ve sosyal dönüşümde planlama sürecine girdi sağlayan önemli aktörler olarak görülmektedir. Düşük gelir gruplarına ait konut dokusunun yer aldığı ve sosyal sorunların yaşandığı Regent Park Mahallesi’nde bu yaklaşım ile kentsel dönüşüm uygulaması gerçekleştirilmiştir. Toronto’da yer alan Regent Park Kentsel Dönüşüm Projesi 69 hektarlık bir alanı kaplayan projenin 5 etapla 15-20 yılı kapsayacak süreçte tamamlanması planlanmıştır. Proje esasında bölgede yaşayanların dönüşüm ve yenileme talepleriyle başlamıştır. Süreçte, herkesin uygulama bittikten sonra alanda yaşamaya devam edecekleri ve alanda yaşayan sosyal grupların temsilcileriyle iş birliği yapılarak mahallelinin taleplerinin projeye aktarılması prensip olarak belirlenmiştir. Projeye ilişkin 2005 yılında Regent Park Kentsel Tasarım Kılavuzu Raporu yayımlanmıştır. Raporda yeni mahallenin çevre mahallelere entegre edilmesi, daha fazla kentsel kullanım oluşturulması, yaya dostu sokak dokuları oluşturulması, sürdürülebilir tasarım öğelerinin alana ve binalara yansıtılması gibi ilkeler belirlenmiştir (Ünlü 2015).

Türkiye’de “mahalle” kavramı tarihsel ve kültürel bağlamda diğer ülke kentlerinden daha farklı bir anlama sahiptir. Fakat diğer ülke deneyimlerinde yer verilen “sürdürülebilir toplum”, “yerellik” gibi söylemler Türkiye’de yapılmakta olan kentsel dönüşüm uygulamalarını da ilgilendirmektedir. Özellikle tez çalışmasının da kapsamını oluşturan “kimlik” boyutunun kentsel dönüşüm uygulamalarında önemle ele alınması gerekmektedir. En bilinen örnekleriyle İstanbul’da gerçekleştirilen Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesi ile Bursa’daki Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesi uygulamalarında sonucunda ortaya kimlik problemleri, bu tür uygulamalarda yeni yaklaşımların izlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Neslişah ve Hatice Sultan Mahallelerini kapsayan Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesi, alanın kimliğinde belirleyici etkiye sahip olan kent sakinlerinin proje dışında bırakılması sonucunda sosyo-kültürel kimliğin kaybolması ile sonuçlanmıştır. Bursa’nın tarihi kent merkezine çok yakın bir alanda konumlanan Doğanbey Kentsel Dönüşüm projesi ise çevresel bağlamdan ve kimlik verilerinden kopuk

bir şekilde ele alınarak kentin özgün silüetinin bozulmasına ve tarihi kent merkezi kimliğinin olumsuz etkilenmesine neden olmuştur.

Mahalle ölçeğinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamalarında hem kendi içinde hem de çevresi ile olan bağlamın sosyal, çevresel ve ekonomik boyutlarda analiz edilerek planlamaya yansıtılması gerekmektedir. Aksi durumda yapılan uygulamalar mevcut alanların tarihsel, sosyal, kültürel, coğrafi bağlamlarından kopuk bir şekilde gerçekleşmekte ve süreç kimlik kaybı ile sonuçlanmaktadır. Mevcut sakinlerin yerinden edilmesi, toplumsal ayrışma gibi problemlerin önüne geçmek ve yerel kimliği sürdürmek için karar alma süreçlerinde katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal: Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Kimlik Arayışı

Kimlik, sözlük anlamıyla “Herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü.” olarak ifade edilmektedir (TDK 2019). Kentler de geçmişten günümüze kimliklerini belirleyen katmanlardan oluşmaktadır ve günümüz koşullarında toplumsal, ekonomik, teknolojik, siyasal nedenler ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmeye devam etmektedir. İçinde bulunduğumuz son otuz yıllık süre zarfında küreselleşmenin etkileri ile kentlerde meydana gelen değişimler sonucu kentlerin benzer kimlik özelliklerine sahip hale gelmesi kimlik sorunlarına dikkat çekmekte ve yerelleşme konusuna vurgu yapılmaktadır.

Çok uluslu perakendecilerin yükselişi kentlerde yapılı çevrenin yenilenmesinde önemli bir unsur olurken, küreselleşme bu eğilimin arkasındaki itici güç olmuştur. Kentlerde yer alan binalar ve mekânlar giderek küresel firmaların işaretlerini taşımaya başlamıştır. Bu durum aynı zamanda yerel kimlik duygusunu yeniden oluşturma çalışmaları için girişimlere yol açmıştır (Tallon 2010).

Türkiye son yıllarda hızlı bir kentsel dönüşüm sürecine girmiştir; ancak bu süreç sonucunda üretilen konut alanlarının buldukları kentlerin bağlarından kopuk oldukları hatta kent kimliğinin sürdürülebilmesi ile ilgili tehdit oluşturan yapılar grubu haline geldikleri görülmektedir. Bunun nedenlerinden biri kentsel dönüşümün genel olarak fiziksel dönüşüm olarak algılanarak uygulamaların bu doğrultuda yapılmasıdır. Oysaki hem kentsel dönüşüm uygulamaları hem de kent kimliği kavramı fiziksel boyutun yanında sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlar ile de ilgilenmektedir.

Türkiye’de kentsel dönüşüm denildiği zaman akla ilk gelen örneklerden biri özellikle kent kimliği konusunda eleştiri alan TOKİ uygulamalarıdır. TOKİ tarafından gerçekleştirilen bu projelerin kimlik konusunda eleştiri alma nedeni uygulandığı bölgenin iklimsel, kültürel, sosyal özellikleri farklı olmasına rağmen genelde tek tip konutlar üretilmesidir (Şekil 3.1, Şekil 3.2, Şekil 3.3 ve Şekil 3.4).

Şekil 3.1. Denizli – Kurudere Gecekondu Dönüşüm Uygulaması (TOKİ 2018a)

Şekil 3.2. Bursa-Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesi (Tuğcu 2018)

Şekil 3.3. Nevşehir Gecekondu Dönüşüm Uygulaması (TOKİ 2018a)

Şekil 3.4. İzmir - Konak Kentsel Dönüşüm Uygulaması (TOKİ 2018a)

Daha önce kentsel dönüşüm ve kimlik konularında yapılan tez çalışmaları incelendiğinde; Demirsoy (2006) kentsel dönüşüm projelerinde küreselleşme ile birlikte gelen bütüncül bakış açısının da her zaman yeterli olmadığını, bu durumda taklit ile oluşturulan kentsel dönüşüm projelerinin de birbirine benzeyen sonuçlar verdiğini ve kimliksizleşmeye yol açtığını söylerken bu globalleşme durumuna tepki olarak ortaya çıkan glokalleşme kavramı ile kentsel dönüşümde özgün sonuçlar elde edilebileceğini belirtmektedir.

Kara (2013), Trabzon Belediyesi ve TOKİ iş birliği ile Kentsel Dönüşüm Alanı ilan edilen Trabzon Zağnos Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi'ni ele aldığı tez çalışmasında kimlik sorunu üzerine çalışma yapmıştır. Tez kapsamında mahalle sakinleri ile yapılan anket çalışması ile mahallelinin sosyo-kültürel anlamda eski alışkanlıklarının azaldığı, komşuluk bağlarının kaybolduğu, TOKİ konutlarına yerleşenlerin sosyal ilişki kuramadıkları, alanın tarihi değerlerinin göz önüne alınmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu nedenle katılımın sağlanması, tarihi değerlerin göz önüne alınması gerektiği belirtilmiş ve uygulama öncesinde kimlik analizleri yapılarak tasarıma yön verilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Çubukçuoğlu'nun (2013) Bursa Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesi'nin tarihi kent kimliği ve kullanıcılar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini araştırılması üzerine yapmış olduğu çalışmasında; tarihi kent merkezine yakınlığı ve içerisinde tescilli yapıların bulunması ile önem teşkil eden alanda ortaya koyulan çok katlı yapılaşma ile hem tarihi kent silüetinin hem de kullanıcı kimliğinin hiçe sayıldığı belirtilmiştir.

Atik (2014), Sulukule Mahallesi'ndeki kentsel dönüşüm projesini incelediği çalışmasında kentsel dönüşüm sonrasında alanın mimari kimliğinin yanı sıra kullanıcı değişimine bağlı olarak mekânın da özgünlüğünü kaybettiğini belirtmektedir. Uygulanan proje mahalle sakinleri gözetilerek tasarlanmadığı için yaşam şekilleri ve birbirleriyle etkileşimlerine dayalı özgün mekân kimliğinin de kaybolduğu görülmüştür.

Safdari (2014) çalışmasında Sulukule Mahallesi'nde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamasında mahalle sakinlerinin orada yaşamasını sağlayacak iş olanaklarının sağlanması, tarihin ve kimliğin yaşatılarak sanat, eğlence, dans kültürlerini ve sosyal ilişkilerini muhafaza edecek şekilde tasarım yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Özbek Eren (2014a), sosyal kimliğin kaybolduğu Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesi ile kentsel imaj kaybı ile sonuçlanan Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesi'ni incelediği makale çalışmasında, başarılı yerler yaratan ve kentsel yenileme sürecinde kimliğin sürdürülebilirliğini sorgulayan kent kimliğinin önemine vurgu yaparken, bir kentsel dönüşüm sürecinde bölgedeki kent kültürü ve mekânı vurgulayan tüm kodların analiz edilmesinin esas olduğunu belirtmektedir.

Sürekli olarak değişen ve dönüşen kent mekânında yapılan müdahalelerde yerel kimlik özelliklerinin korunması ülkeler tarafından geliştirilen kent planlamalarına konu olmaktadır. Oluşturulan kent politikalarında ve kentsel tasarım rehberlerinde kimlik boyutu ile ilgili stratejiler geliştirilmektedir. İngiltere deneyiminde daha sistematik olarak ele alınan kentsel tasarım konusunda Türkiye'de de özellikle son yıllarda T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın üniversiteler, diğer kamu kurumları, odalar ve özel sektörden paydaşlar ile gerçekleştirdiği çalışmalar dikkat çekmektedir.

Türkiye'de kentsel yerleşmelerdeki mekânsal yaşam kalitesinin artırılması, ekonomik ve toplumsal yapının güçlenmesi, mekânsal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması

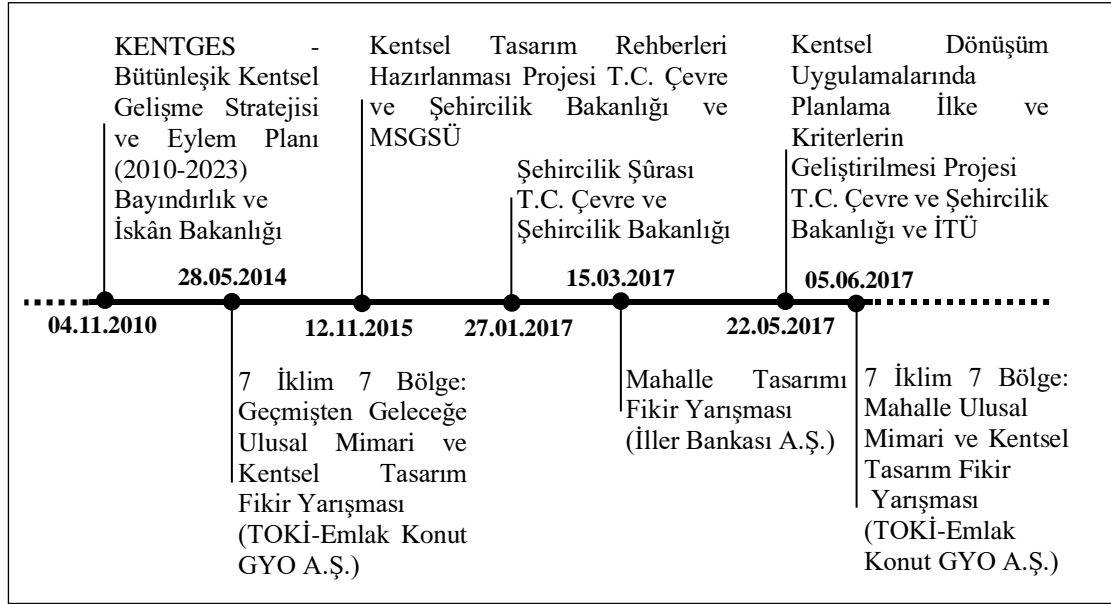
ihtiyacından hareketle 2010-2012 Orta Vadeli Programda “Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı” hazırlanması öngörülmüştür (T.C. Resmi Gazete 2009). Bununla birlikte 2010 yılında Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

2014-2018 yılını kapsayan ve yaşanabilir mekânlar ile sürdürülebilir çevreyi hedefleyen Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında “Mekânsal Gelişme ve Planlama” başlığı altında yapılan durum analizinde; aşırı değer artışı beklentisi ile yeni alanların imara açılması ve mevcut imar haklarının artırılmasına yönelik taleplerin imar planlama süreçlerini olumsuz etkilediği ve bu durumun yoğun, dayanıksız, yaşam kalitesi düşük ve afet riski yüksek şehir dokularının ortaya çıkmasına, şehirlerin özgün kimliklerinin bozulmasına ve ulaşımın, altyapının ve ortak kullanım alanlarının yetersiz kalmasına neden olduğu ve özellikle Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) tarafından yürütülen büyük ölçekli konut projelerinin yer seçimi ve tasarım kriterlerinin şehirlerin kimliği, dokusu ve yoğunluğu ile uyumunun güçlendirilmesi ihtiyacı olduğu belirtilmiştir (DPT 2013).

Bu bağlamda “Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES)” çalışmasını izleyen yıllarda 2016 yılında T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi arasında yapılan protokol ile “Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi” gerçekleştirilmiştir.

2017 yılında T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, kamu kurum kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinden oluşan paydaşlar ile birlikte “Şehircilik Şûrası” çalışması tamamlanmıştır. Aynı yıl T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İstanbul Teknik Üniversitesi arasında yapılan protokol ile “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlkeleri ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi” başlatılmıştır. Kamu eli ile gerçekleştirilen bu projelerin yanında, TOKİ ve Emlak G.Y.O ile İller Bankası A.Ş. tarafından ileride uygulamaya geçirilmek üzere “mahalle” temalı yarışma projeleri düzenlenmiştir (Çizelge 3.1)

Çizelge 3.1. Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik arayışı

3.1.1. Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES)

Birinci aşaması 30 Mayıs 2008 - 4 Mayıs 2009 tarihleri arasında istişare toplantıları, Kentleşme Şûrası Komisyonları ve Genel Kurul Çalışmaları ile tamamlanan, ikinci aşaması 3 Mart 2010 tarihinde deklare edilerek sonuçlandırılan Sürdürülebilir Kentsel Gelişme İçin Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Hazırlama Projesinin sonuç dokümanı olan KENTGES “Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023)” 4 Kasım 2010 tarih ve 27749 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır (ÇŞB 2018).

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve ilgili kamu kurumlarının temsilcilerinden oluşan “İzleme ve Yönlendirme Kurulu” tarafından yürütülmekte ve izlenmekte olan KENTGES aracılığı ile kentleşme ve imar konularında merkezi ve yerel idareler için bir yol haritası oluşturulması ve ulaşım, altyapı, konut ve arsa sunumu, afetlere hazırlık, koruma, iklim değişikliği, yaşam kalitesi, sosyal politikalar ve katılım konularında merkezi ve yerel düzeyde yapılacak iş ve işlemlerin belirlenmesi amaçlanmıştır (ÇŞB 2018).

KENTGES’in hazırlanmasında Kentleşme Şûrasın Komisyon Raporları ve Sonuç Bildirgesi, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından yürütülen Sürdürülebilir Kalkınmanın Sektörel Politikalara Entegrasyonu Projesinde yer alan Türkiye’de kentleşmeye ilişkin tespit ve değerlendirmeler, kentleşme alanında sürdürülebilirlik

çerçevesi, yaklaşım ve modeller, Dokuzuncu Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program, Yıllık Programlar, Özel İhtisas Komisyonu Raporları, Ulusal Strateji Belgeleri, BM'nin Habitat, Mekânsal Planlama Rehberi, Gündem-21 ve ilgili strateji ve eylem planları, Avrupa Kentsel Şartı, Avrupa'nın Mekânsal Gelişmesi için Rehber İlkeler, Avrupa Mekânsal Gelişme Perspektifi gibi belgeler dikkate alınarak; Hedefler, Stratejiler ve 100 Eylem belirlenmiştir (Anonim 2010).

Kentleşme Şûrası kapsamında aşağıda yer alan 10 komisyonda çalışmalar yürütülmüş ve üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, meslek örgütleri, özel sektör ve STK'lerden oluşan toplam 151 kuruluştan 296 katılımcının çalışmaları sonucunda tespit edilen 437 sorun alanında, 700 strateji ve 1200 eylem önerisi geliştirilmiştir. Bu komisyon çalışmalarından gelen önerilerin katılımcı yöntemlerle sadeleştirilmesi, bütünleştirilmesi ve geliştirilmesi KENTGES belgesinin hazırlanmasında esas alınmıştır (Anonim 2010).

Kentleşme Şûrası Komisyonları;

1. Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma
2. Kentsel Teknik Altyapı ve Ulaşım
3. Kentsel Dönüşüm, Konut ve Arsa Politikaları
4. Afetlere Hazırlık ve Kentsel Risk Yönetimi
5. Kentsel Miras, Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım
6. İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge, Enerji Verimliliği ve Kentleşme
7. Kentsel Yoksulluk, Göç ve Sosyal Politikalar
8. Bölgesel Eşitsizlik, Yerel Kalkınma ve Rekabet Edebilir Bölgeler/Kentler
9. Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim
10. Yerel Yönetimler, Katılımcılık ve Kentsel Yönetim

Kent kimliği ile ilgili olarak KENTGES eylem planında; kent kimliğinin korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak özgün tasarım ve kent rehberlerinin hazırlanması; kent kültürü, kentlilik bilinci, aidiyet duygusunun geliştirilmesi ve kentli hakları konusunda farkındalık oluşturulması; sosyal, kültürel ve ekonomik boyutlarla bütünleşik kentsel yenileme ve dönüşüm sağlanması, mekânsal planlama süreç ve kararlarında katılım ve denetim sağlanması çalışmalarına yer verilmiştir (Anonim 2010).

3.1.2. Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi

Kentsel Tasarım Projeleri, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde (Kararname Numarası:1) tanımlı alanlar ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve Uygulama Yönetmeliği'nde belirlenen uygulama alanları için hazırlanarak T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulmaktadır. Gürler'in (2003) de belirttiği üzere "her kentsel yeniden-üretim süreci, kentleşmeye yönelik politik ve ekonomik güdünün mekânsal görünüşüne/ yönüne bağlı olarak, spesifik/özel kentsel tasarım yaklaşımına sahiptir."

Kentlerin mimari, doku, mekânsal özellikleri ile kent kimliğinin tespit edilmesi, özgün mimari ve mekânsal zenginliklerinin korunarak kent kimliklerinin geliştirilmesi için kentsel tasarım rehberleri ve tasarım standartlarının belirlenmesi önem taşımaktadır. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kentsel Tasarım Araştırma ve Uygulama Merkezi arasında yürütülmüş olan "Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi" çalışmasına 12 Kasım 2015 tarihinde başlanılmıştır. Çalışma kapsamında Türkiye'de kentsel tasarım rehberlerinin hazırlanması ve uygulanmasına dair önerilerin geliştirilmesi için gerekli altyapının sağlanarak, ilgili idarelere tasarım rehberi hazırlama yönteminin öğretilmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışma ile Kentsel Tasarım ve Planlama ilişkisi Kentsel Tasarım Rehberlerine konu olarak ele alınarak Türkiye'ye özgü bir Model oluşturulması amaçlanmıştır.

Kentsel tasarım, tanımlanmış kimlikli mahalleler, mimari eserler, kamusal mekânlar, yeşil alanlar, nirengiler, odaklar ve insan ölçeğinde kent mobilyalarını içeren bir bütün olarak kent mekânını kurgulamayı hedeflemektedir. Projelerde ve uygulamalarda yol gösterici olarak kamu alanının elindeki en önemli araçlardan biri olan kentsel tasarım rehberlerin hazırlanmasında, kentsel yenileşme, kentsel dönüşüm ya da yeni proje alanlarına yönelik farklı müdahale biçimleri, araçları ve yaklaşımları izlenmesi mümkün olup bu araç yardımı ile sosyal, ekonomik ve çevresel boyutta alınan kararlar somutlaştırılarak uygulanmaktadır (ÇŞB ve MSGSÜ 2016a).

Kentlerin yere özgü, farklılaşan kimlikleri kentsel tasarım rehberlerinde kullanılacak en önemli değerlerdir. Kimlik tanımlaması ile var olan mekânı zenginleştirmek ve sürekli kılmayı sağlamak hedef olarak belirlenmelidir. Kentsel tasarım rehberlerinin kuramsal

olarak ele alındığı projenin araştırma kısmında; kamusal alanların sokak ya da mahalle ölçeğinde ve kentsel sistemlerle ilişki içinde ele alındığı ve kentsel tasarımın insan ve mekânlar arasındaki ilişkileri ele aldığı belirtilmektedir. Kimlikli mekân üretilmemesi, tasarımların tek tip ya da benzer şemalar üzerinden yapılmasının parsele dayalı proje yaklaşımlarının kentsel mekân ve yaşam kalitesini sağlamak konusunda çözüm oluşturmadığı sonucunu ortaya koyduğu belirtilmektedir. Kentsel tasarım rehberleri, kentsel tasarımın katılımın boyutuna da katkı sağlamaktadır. Kentsel mekânda gerçekleştirilen projelerin planlama ve tasarım süreçlerinde bu rehberler aracılığı ile konuların paylaşılarak sorunları anlama, yerel odaklı bir sistem ile doğru stratejilerin kurgulanmasının mümkün olduğu belirtilmektedir (ÇŞB ve MSGSÜ 2016a).

Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlanması Projesi kapsamında dört farklı planlama yaklaşımını temsil eden on iki ülkenin Mekânsal Planlama sistemleri incelenmiştir. Söz konusu on iki ülkenin belirlenmesinde farklı coğrafyalarda yer almaları, güçlü ve yerleşik planlama sistemine dahil olmaları, kurumsal yapı ve deneyimlerinin güçlü olması, planlamada ölçekler arası ilişkilerin kurulmuş olması, farklı ekonomik ve sosyal dinamiklere sahip olmaları, kentsel tasarım konusunda iyi örneklerin bulunması, katılım konusunun planlama ve tasarımda etkin olması gibi kriterlere dikkat edilmiştir. Bu bağlamda Avustralya, Fransa, Japonya, Yunanistan, İspanya, Hong Kong, Almanya, Hollanda, Güney Afrika, İngiltere, Yeni Zelanda ve ABD'nin mekânsal planlama sistemleri ülke, bölge, kent, mahalle, sokak, yapı ölçeği ve tematik çalışma ölçekleri olarak yedi temel ölçekte ele alınmıştır. İncelenen on iki ülkenin “mahalle” ölçeğindeki planlama yaklaşımları Çizelge 3.2'de aktarılmıştır. İncelenen örneklerde on iki ülkede ülke, bölge, kent, mahalle, sokak, yapı gibi farklı ölçeklerde mekânsal planlama sistemlerinin oluşturulduğu görülmektedir. Hazırlanan planlama sistemleri yapılacak olan kentsel dönüşüm ya da yeni uygulamalar için rehber olmaktadır. Bu rehberlerin oluşturulmasında temel amaç ortak karar üretmede birlikteliğin kurallarının önceden konulması ve kaliteye yönelik sistemin yönlendirilmesidir. Oluşturulan rehberlerin, üst ölçekte organik bütünlüğü sağlayacak kadar katı ve detayda ise çeşitliliğe, yaratıcılığa olanak sağlayacak kadar esnek olması önemlidir (ÇŞB ve MSGSÜ 2016a).

Yapılan çalışmada ülkesel bir kentsel tasarım ve kent kimliği sürecinin başlatılması temel ilke olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda üst düzey destekli projelerin örnek edilerek bu

örneklerin kentsel dönüşüm ve kentsel ölçekli konut ve mahalleler için önerilmesi ve çoğaltılması tavsiye edilmektedir (ÇŞB ve MSGSÜ 2016b). Çalışmada mahalle ölçeğinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik özelliklerinin sürdürülmesi ve planlama yaklaşımında ele alınmasına yönelik, yere özgü uygulamaların yapılmasına yardımcı araç olacak bir rehber oluşturulması hedeflenmektedir.

Çizelge 3.2. Çalışma kapsamında belirlenen on iki ülkenin mahalle ölçeğinde planlama yaklaşımları (ÇŞB ve MSGSÜ 2016a)

		Amaç/Hedefler	Politikalar Stratejiler	Araçlar
Bölgesel-Ekonomik Tabanlı Planlama	Avustralya	Fiziksel vizyon politika ve hedefler için yerel plan içinde özel alan ve sitler veya rehberlerdeki detaylı çalışmalar	Yeni kentsel gelişme alanlarına yönelik tasarım çerçevesi	Mahalle planları; yerel gelişme düzeni, kentsel tasarım rehberleri
	Fransa	Eko mahalle girişimi; Proje planlama safhası ve yerel çevre ve kullanıma bağlı detayların ve servislerin oluşturulması; İklimsel değişimlere adaptasyon.	Sürdürülebilir arazi kullanımı; Eko mahalle projelerinin uygulanması.	Yerel planlama şemaları – PLU; Tutarlı geliştirme planları – SCOT; Dayanışma ve Kentsel Yenileme Kanunu – SRU; Renk kullanım rehberleri.
	Japonya	Yerel koşulların gelecek vizyonuna yansıtılması ve kullanım, inşaat gibi detaylara yönelik düzenlemelerin tanımlanması.	Kompakt ve karma kullanımlı, yürünebilir formları, iyi tasarlanmış, yüksek yoğunluklu konut, Enerji ve kaynak etkinliği ve bütünsel kent planlaması.	Yenileme Teşvik Alanları Tanımlanmış Blok Sistemi TAKS transferi Etkin Arazi İşlevlendirme Bölgesi Kentsel Rönesans Afet Önleme Blok İyileştirme Mahalle Planı Kırsal Mahalle Planları
Şehirçilik Anlayışı Ağırlıklı Planlama	Yunanistan	Farklı özelliklere sahip alanlar arasında entegrasyonun sağlanması.	Bakımsız yapılaşma alanlarının iyileştirilmesi, sosyal dışlanma olan bölgelerin iyileştirilmesi ve kente entegre edilmesi.	Farklı tiplerde kasaba planları, Uygulama ve arazi katkısı planları, Alan Kullanım Düzenlemeleri.
	İspanya	Sosyal entegrasyona ve çöküntü alanlarının iyileştirilmesine dair fiziksel vizyon, politika ve hedefler için yerel plan içinde belirtilen mahalleler	Kentsel yenileme ve iyileştirme projelerinin hazırlanması	Mahalle planları, hassas mahalle katalogları
	Hong Kong	Arazi kullanımı, bina yoğunluğu ve gelişme karakteristiklerinin düzenlenmesi ve rehberlik sağlanması	Etkin mahalleler tasarlanması, bina yüksekliklerinin düzenlenmesi, rüzgâr koridorlarının korunması, etkin yaya dolaşımı, etkin toplu taşıma, uygun sokak mobilyaları, engelli bireylerle iş birliği.	Hong Kong Kentsel Tasarım Rehberi, Mahalle Planları, Bölgesel Gelişme Stratejileri.

Çizelge 3.2. Çalışma kapsamında belirlenen on iki ülkenin mahalle ölçeğinde planlama yaklaşımları (devam) (ÇŞB ve MSGSÜ 2016a)

		Amaç/Hedefler	Politikalar Stratejiler	Araçlar
Geniş Kapsamlı/Bütünsel Sistem	Almanya	Ekolojik prensiplere Uygun tasarım yapılması, yüksek konut yerleşimlerinin yoğunlaşmasının önlenmesi, mahallelinin yaşadığı sosyal problemlerin üstesinden gelinmesi.	İnsan ölçeği, kimlik, sosyal yapı, altyapı, ulaşım, ekolojik, toplum katılımı.	Bağlayıcı yerel arazi kullanım planı, Yapı Yasası, (Rieselfeld için bir Kentsel Mahalle Tasarımı.)
	Hollanda	Rekabeti karşılayacak karma kullanım, kompakt yerleşmeler desteklenirken kentsel peyzajın gözetilmesi.	Mekânsal çekicilik ve kaliteye yönelik kalkınma stratejileri.	Mahalle planları, Destekleyici ek plan dokümanları ve plan/tasarım rehberler
	Güney Afrika	Arazi kullanımının yönetimi.	Arazi kullanım yönetim planı, kent planlama şemaları, bölgeleme haritaları, izin gerektiren ve gerektirmeyen aktiviteler.	Bütünsel gelişme planı, Arazi kullanım yönetim planı (eski yapı planı ve kent planlama şemaları yerine), Kentsel tasarım çerçevesi, mekânsal gelişme planı.
Arazi Kullanımı/Doğa İlişkili Planlama	İngiltere	Vizyon için yerel plan ile entegre olmuş kaliteli tasarım ve planlama.	Master plan, Gelişme çerçeveleri, Tasarım politikaları.	Tasarım rehberleri, Yerel gelişme çerçeveleri, Mahalle planları, Yerel gelişme planları, Ek plan dokümanları, Ek plan rehberleri.
	Yeni Zelanda	Mahallelerin daha canlı ve yaşanılır hale gelmesi, sosyal sorunların azaltılması, mekân kalitesinin artırılması.	Canlı bir yaşam için orta yoğunluk, karma kullanım, ortak mekânlar, yaya ve toplu taşıma, yerel kültürler, yerel istihdam, katılım, ticari canlılık.	Mahalle planları.
	ABD	Farklı topluluklar için daha sürdürülebilir bir gelişme dokusu oluşturulması.	Arazi kullanımı, kompakt topluluklar ve mahalle merkezleri üzerinden güçlendirme ve yeni gelişimin sağlanması.	Özel Alan Planları

3.1.3. Şehircilik Şûrası

Kentleşme Şûrası çalışmaları sonrasında, 2016 yılında T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından “Şehircilikte Yeni Vizyon” teması ile düzenlenen Şehircilik Şûrası’nın temel amacı; Türkiye’nin yeni şehirleşme vizyonunun, gelişen ve değişen koşullar çerçevesinde katılımcı bir şekilde belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda dört ayrı komisyon oluşturulmuştur. Bu komisyonlar ve çalışma konuları;

1. Komisyon: Şehirlerimizde Kimlik, Planlama ve Tasarım
2. Komisyon: Kentsel Dönüşüm
3. Komisyon: Şehirleşme, Göç ve Uyum
4. Komisyon: Şehirleşmenin Yeni Vizyonunda Yerel Yönetimlerin Rolü

olarak belirlenmiş ve kamu kurum kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinden oluşan paydaşlar ile birlikte dokuz ay süren çalışmalar sonucunda her konu başlığı altında belirlenen sorun alanları ile ilgili tavsiye kararlarının yer aldığı bir rapor hazırlanmıştır (ÇŞB 2017a).

Çizelge 3.3. Alt komisyonlar ve çalışma konuları (ÇŞB 2017a)

Alt Komisyonlar	Çalışma Konuları
1.1. Genel	Vizyon ve yaklaşım
	Mevzuat / Tavsiye Kararları-Mevzuat Önerileri
1.2. Kimlik/Planlama Yaklaşımı/Aktarım	Kimlikli Şehirler
	Kentin Kültürel Kimliği/Kimlik-Mekân İlişkisi
	Geçmişten Geleceğe Uzanan Değerler/ Kültür/Millî ve Manevî Değerler
	Soyut ve Somut Kültür Varlıkları
	Mekânsal ve Toplumsal Bellek
	Kimlik Bunalımı
	Mahalle Kültürü
1.3. İnsan Odaklılık/Ölçek Hiyerarşisi	Yaşam ve Mekân Kalitesi
	Yaya Üstün-Yaya Öncelikli Mekân/Araç-Yaya İlişkisi-Yaya Erişilebilirliği
	Kentlilik, Sosyal Yaşam
	Canlılık-Yaşanabilirlik
	Yoğunluk-Çeşitlilik-Süreklilik
	İnsan ölçeği
1.4. Şehir Planlama ve Kentsel Tasarım	Planlama Sistemi/Planlamaya Bütüncül Yaklaşım/Kent Ölçeğinde Stratejik Planlamaya Geçiş
	Planlama-Tasarım İlişkisi
	Şehir Silueti/Kent Görünümü/Kentsel Estetik
	Kentsel Peyzaj
	Mimari Öğeler/Anıtlar/Sivil Mimarlık Örneği Yapılar/Kentsel Sit
Mekân Kalitesi ve Kentsel Tasarım	

Çizelge 3.3. Alt komisyonlar ve çalışma konuları (ÇŞB 2017a) (devam)

Alt Komisyonlar	Çalışma Konuları
1.4. Şehir Planlama ve Kentsel Tasarım (devam)	Kırsal ve Kentsel Tasarım Rehberi
	Kadim Değerlerin Adaptasyonu
1.5. İlkeler: Sürdürülebilirlik ve Doğa Odaklılık	Yeşil Ağ Dokuları-Süreklilik
	Eko-akıllı Kentler/Kendine Yeter Kentler

“Şehirlerimizde Kimlik, Planlama ve Tasarım” komisyonu beklenen çıktılar doğrultusunda alt komisyon konularını belirledikten sonra mevcut durum değerlendirmesi yaparak sorunların tespiti ve sorunlar doğrultusunda tavsiye kararlarının üretilmesi şeklinde bir yol izlemiştir (Çizelge 3.3.) (ÇŞB 2017a).

21. yüzyılda küreselleşme etkileri ile yeniden biçimlenen kentler artan nüfus boyutu ile politik, ekonomik, kültürel boyutlarla güçlenmiş ve birbirleriyle yarışmaya başlamışlardır. Küreselleşmenin getirdiği mekânsızlaşmanın hızlı bir şekilde kent kimliğini yok etme süreci sıradanlaşan kentlerin yeniden biçimlendirilmesini gündeme getirmiştir. “Yersizlik” kavramı küreselleşme sürecinin bir bileşeni olarak kentlerin yerellik boyutuyla yeniden ele alınmasını gündeme getirmiştir (ÇŞB 2017a).

Değerli kentsel alanlarda rant beklentilerinin öncülük ettiği dönüşüm uygulamalarının hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi sonucu mekânsal ve toplumsal bellek tahrip edilmekte ve kent mekânlarının kültürel kimliğine ilişkin bağlamı yitirilmektedir. Kentlerde cami, çeşme, kahvehane, okul gibi alanlar, bir çınarın etrafında gelişen meydanlar, komşuların sohbet ettiği sokaklar mekânsal ve toplumsal belleğin bir parçası olup bu alanların toplum için anlamı ve önemi göz ardı edilerek değiştirilmektedir. Toplumsal bellekte yer edinen sokak, cadde, mahalle, meydan, park, köprü isimleri belediye meclis kararlarıyla kolaylıkla değiştirilmektedir. Kendi döneminin sivil mimari özelliklerini taşıyan yapılar, kamusal açık alanlar koruma kurullarının yetkisi dışında kaldığından korunamamakta ve hızlı planlama kararları sonucu yok edilmektedir. Bu durum mekânsal ve toplumsal belleğin yok olmasıyla sonuçlanmaktadır. Değişen yaşam koşulları, araç sahipliğinin artması, kent çeperlerinde yüksek katlı konut tercihleri gibi nedenlerle mahalle kültürünün aidiyet, dayanışma ve yardımlaşma duyguları yerini bireyselleşmeye bırakmaktadır. Güçlü bir aidiyet için sosyal yapıyla etkileşim gerektiğinden bu

duyguların azalması bireylerin kente ve kent kimliğine sahip çıkmalarını zorlaştırmaktadır. Toplumsal, ekonomik ve kültürel nedenlerle sosyal etkileşimin azaldığı durumlarda toplumsal ayrışma ve dışlanma problemleri oluşmaktadır (ÇŞB 2017a).

Zaman içinde değişen yaşam koşulları araç sahipliğini arttırmış, yüksek katlı, güvenli yapılarla barınma tercihini getirmiştir. Bu süreçte mahalle kültürünü oluşturan aidiyet, yardımlaşma ve dayanışma gibi toplumsal duygular yerini bireyselleşmeye bırakmaktadır. Toplumsal birlikteliği sağlayan bu duyguların yoksunluğu, aidiyetlik duygusunun azalmasına neden olmakta ve dolayısıyla bireylerin kent ve kent kimliğine sahip çıkmalarını zorlaştırarak ayrışma ve dışlanma problemlerini beraberinde getirebilmektedir (ÇŞB 2017a).

Şehircilik Şûrası çalışmaları kapsamında “Şehirlerimizde Kimlik, Planlama ve Tasarım” komisyonunun ele alınan bu sorunlar üzerinden “kimlik” ile ilgili olarak;

- Sürdürülebilir planlama yaklaşımı,
- Kent silueti, kent peyzajı, kent görünümü ve kent imgesi kavramlarının kentsel tasarım projelerinde yer alması,
- Kent kimliğinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla kentsel tasarım rehberleri hazırlanması,
- İnsan ölçeğinde kentsel planlama ve tasarım yapılması, alternatif yaşam ve konut üretim modelleri belirlenmesi,
- Kentsel tasarımın yere özgü kimlik değerlerinin vurgulanması,
- Bölgeler arası ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmişlik düzey farklılıklarının giderilmesinde kent kimliği ve yaşam kalitesinin araç olarak kullanılması,
- Kentsel yenileme alanları için yoğunluk ve kat yüksekliği artışı yaratmayacak ekonomik dönüşüm modelleri getirilmesi,
- Yerel geleneksel ekonomik istihdam alanlarının ve sektörlerin desteklenmesi,
- Planlama ve tasarım sürecinde yere özgü kimlik bileşenlerinin saptanması,
- Doğal ve ekolojik değerlerin kent kimliğindeki önemini vurgulanması,
- Mahalle, aile ve komşuluk kültürüne ait öğelerin katılımcı anlayış ile tespit edilmesi ve kent planlarına aktarılması,

- Kentsel bellekte yer alan mekânların, sembollerin ve yer adlarının korunması,
- Mimari mirasın izlerinin sürdürülmesi,
- Tarihi kent merkezleri için kimlik koruma ve geliştirme yaklaşımlarının farklılaştırılması,
- Mahallenin mekânsal kurgusunda kamusal, yarı kamusal mekânlar oluşturulması ve aralarında geçişkenlik sağlanması,
- İnsan odaklı ve yaya öncelikli mekân tasarımına öncelik verilmesi,
- Kent kimliğini yansıtan kent mobilyalarının kullanılması,
- Plan, projelendirme, yapılaşma süreçlerine ilişkin denetimin bütüncül olarak sağlanması,
- Yerel özelliklere uygun yapı malzemesi üretilmesi ve kullanılması,
- Kent kimliğinin korunması ve geliştirilmesi süreçlerine ilişkin katılım modelleri belirlenmesi,
- Kamusal mekânda toplumsal ayrışmayı önleyici programlar düzenlenmesi, konularında tavsiye kararları belirlenmiştir (ÇŞB 2017a).

3.1.4. Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi

Türkiye’de 2012 yılında yürürlüğe giren 6306 sayılı Afet Riskli Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun kapsamında yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarının daha nitelikli bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla müdahalelerin sonucunda daha sağlıklı, yaşanabilir, insan ölçeğinde, sosyal ve mekânsal bütünlüğü tanımlayan “mahalle”ler olarak ele alınmasını sağlamak üzere bu uygulamaları yönlendirecek belirli planlama ilkelerinin ortaya koyulması ve bu ilkelere bağlı tanımlayıcı kriterlerin geliştirilmesi için bir proje yürütülmesine karar verilmiş ve T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İstanbul Teknik Üniversitesi arasında 22.05.2017 tarihinde imzalanan protokolle “6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun” kapsamında yürütülen çalışmalara yönelik olarak planlama usul ve esaslarının belirlenmesi amacıyla "Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlkeleri ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi” başlatılmıştır. Bu kapsamda Türkiye’de yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarında doğal kaynakların korunması, enerji tasarrufu, insan ölçeğinde mekân tasarımı, sosyal doku hassasiyetleri, iklime uyum, yöreye özgü tasarım

ve mimari ve sürdürülebilir ulaşımı konularının ön planda tutulduğu bir dizi planlama ilke ve normlarının geliştirilmesi amaçlanmıştır (ÇŞB 2017b).

Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlkeleri ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında İstanbul (Beyoğlu İlçesi Örnektepe ve Sütlüce Mahalleleri, Esentepe İlçesi Havaalanı Mahallesi), İzmir (Kemalpaşa İlçesi Atatürk ve Soğukpınar Mahalleleri) ve Bursa'da (Yıldırım İlçesi Mevlana, Ulus, Yavuzselim, Arabayatağı, Çınarönü, Hacivat Mahalleleri, Kestel İlçesi Vani Mehmet Mahallesi) kentsel dönüşüm alanı ilan edilen altı örneklem alanı üzerinde çalışılmıştır. Örneklem alanlar öncelikle merkezi yönetim ve yerel yönetimlerden alınan veriler ve literatür taraması ile analiz edilmiş, sonrasında gözlemsel saha araştırmaları, hak sahipleri ile yapılan anket çalışmaları, aktör ve paydaşlarla yapılan odak grup toplantıları şeklinde katılımcı bir yaklaşım ile bu alanlardaki aktör ve paydaşların karşılaştığı sorunlar belirlenmiş ve devamında ortaya koyulan bu sorunların çözümüne yönelik hedef ve stratejiler geliştirilmiştir (Ocakçı ve ark. 2017).

Alan çalışmaları öncesinde kentsel dönüşüme ilişkin sorunların ele alındığı kentsel dönüşüme ilişkin kavramsal çerçevede “kimlik” konusu ile ilgili olarak; kentsel dönüşüm proje alanlarında konut alanlarının tek tipleşmesi ve yerel özgünlüğün kaybolması, mekânsal kimlik sorununun doğması, üretilen kentsel dokunun mevcut dokuyla uyumsuz olması, yörenin karakteristik özelliklerini yansıtan ve kültürel özellikleriyle uyumlu mekân üretiminin göz ardı edilmesi, kentsel dönüşüm uygulamaları sonucunda bölge ve gündelik yaşam pratiklerinin kaybolması, sosyal dokunun değişmesi, mahalle sakinlerinin alana ilişkin aidiyet hissini kaybolması, yakın çevrede olan mekânsal ve sosyal ayrışmanın keskinleşmesi sorunlarına değinilmiştir. Daha sonra örnek alanlarda gerçekleştirilen araştırma bulguları değerlendirilmiş ve ‘kimlik’ ile ilgili olarak yörenin karakteristik özelliklerini yansıtan ve kültürel özellikleri ile uyumlu mekânlar üretilmemesi (topoğrafyanın yeterli bir şekilde analiz edilmemesi, tasarımda kotların etkin kullanılmaması, kent silüetine yönelik analizlerin eksikliği), tasarımda konut, konfor koşulları, mahremiyet, ışık, hava sirkülasyonu gibi iklimsel etkilerin göz ardı edilmesi, mahalle sakinlerinin alana ilişkin aidiyet hissini kaybolması (yerele yönelik üretilen istihdamın sınırlı olması, yerel iş gücünden yeterince faydalanılmaması, kentsel dönüşüm sonrasında belirlenen ekonomik aktivitelerin yeterli miktar ve çeşitlilikte

olmaması), kentsel dönüşüm projelerinin yaya odaklı tasarım anlayışından uzak olması gibi sonuçlar elde edilmiştir (Ocakçı ve ark. 2017).

Yapılan çalışmada kentsel dönüşüm kavramı bütün boyutları ile alınarak, bu boyutlarda karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm getirmeyi hedefleyen kriterler belirlenmiştir. Aynı zamanda kentsel dönüşümün neden mahalle ölçeğinde ele alınması gerektiğine de açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Genellikle kent bütününe yönelik bütüncül planlamadan ayrı olarak kendi sınırları içerisinde planlanan riskli alanlar farklı büyüklükte olabilmektedir; ancak her kentsel dönüşüm alanı sosyal ve teknik altyapı alanları, kamusal alanlar, ticaret alanları bakımından kendine yeterli büyüklükte olamamaktadır. Kendi kendine yetmeyen yapıdaki kentsel dönüşüm uygulamaları yoğunluk artışı nedeniyle mevcut sosyal ve teknik altyapı alanları, kamusal alanlar ve ulaşım üzerinden kentlere ilave yük getirebilmektedir. Ayrıca bu durum sosyal doku üzerinde de değişikliklere sebep olmakta ve sosyal dokunun korunması, tasarımın yöreye özgün ve insan ölçeğini göz önüne alan bir yaklaşımla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu nedenle kentsel dönüşüm uygulamalarının kendi kendine yetebilen en küçük planlama ünitesi olan “mahalle” ölçeğinde ele alınması ile sosyal ve teknik altyapı, açık alanlar, ticaret alanları için kapasitenin üzerinde ihtiyaç oluşturulmayarak ait olduğu bölgeye yük getirilmesi engellenecektir. Bu nedenle kentsel dönüşüm uygulamalarının en az bir mahalle büyüklüğüne göre belirlenmesi ve uygulamanın bu alan içinde etaplar halinde yapılmasının uygulama açısından daha pratik görüldüğü belirtilmektedir (Ocakçı ve ark. 2017).

Konut alanlarının dönüştürülmesine yönelik bileşenler;

1. Konum ve Çevresel Entegrasyon
2. Doğal Yapı ve Kaynaklarda Sürdürülebilirlik
3. Başedebilirlik
4. Arazi Kullanımı
5. Kompakt Yerleşme ve Yoğunluk
6. Yerleşme Düzeni ve Konut Çeşitliliği
7. Merkez Oluşturma
8. İnsan Ölçeği
9. Kamusal Açık Alan Kullanımı ve Tasarımı

10. Ulaşım ve Erişilebilirlik

11. Altyapı

12. Teknoloji

13. Sosyal Yapı ve Yaşanabilirlik

14. Yerel Kimlik

15. Ekonomi Oluşturma ve Finansal Sürdürülebilirlik

16. Yönetişim ve Bakım, olarak belirlenmiş olup; bu 16 bileşen altında kimlik konusuyla ilgili olarak 50 planlama ilkesi ve 197 planlama kriterleri geliştirilmiştir (Ocakçı ve ark. 2017).

3.1.5. “Mahalle” temalı yarışma projeleri

Türkiye’de kentsel boyutta yerleşmenin vurgulandığı çalışma örneklerinden biri de son dönemde düzenlenen “mahalle” temalı yarışma projeleri olmuştur. Konut üretimi ile ön planda olan TOKİ- Emlak Konut GYO A.Ş. tarafından düzenlenen 7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması ve İller Bankası A.Ş. tarafından düzenlenen Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması bu kapsamda ele alınmıştır.

7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması

TOKİ- Emlak Konut GYO A.Ş. tarafından düzenlenen ve 05.06.2017 tarihinde başlayan “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ile hızlı nüfus artışı ve yoğun göç yaşayan kentlerde görülen plansız ve kimiksiz yapılaşma ve değişen yaşam koşulları sonucu mimari, kültür, gelenek ve birikimin yansıması olan mahallelerin özgün mekânsal ve sosyal dokularının bozulması problemine çözüm getirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda yarışmacılardan sosyal, kültürel, ekonomik ve ekolojik boyutlar ile ele alınan; kent kimliğini ve sürdürülebilir gelişimini destekleyen; güvenli, yaya dostu ve erişilebilir olan; çevresel veriler, yöresel mimari, geleneksel değerlerin dikkate alındığı; insan odaklı yaşam alanlarını teşvik eden; geleneksel değerlerin yanında ekolojik kent, akıllı kent gibi yeni şehircilik akımlarını da destekleyen; mahalle sakini ile mahalle arasındaki etkileşimi sağlamaya yönelik planlama ve kentsel tasarım ilkelerini geliştirecekleri bir mahalle tasarımı yapılması beklenilmiştir. Yarışma alanlarının TOKİ’nin ileriki dönemlerde uygulama yapmayı planladığı alanlar arasından seçildiği belirtilmiştir. Buna göre yarışma alanları; Akdeniz Bölgesi (Hatay Dörtüol),

Doğu Anadolu Bölgesi (Muş Merkez Kepenek), Ege Bölgesi (Denizli Pamukkale), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin Artuklu), İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir Odunpazarı), Karadeniz Bölgesi (Kastamonu Merkez Örencik), Marmara Bölgesi (Tekirdağ Çorlu) olarak belirlenmiştir (Anonim 2017a).

Yarışma sonucunda yedi bölge için ayrı derecelendirilme yapılmış olup her bölge için birincilik, ikincilik, üçüncülük ödülü ve birincilik, ikincilik, üçüncülük mansiyon derecesi belirlenmiştir. Toplamda otuz beş proje derece alırken, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde birinci ödül ve üçüncü mansiyon, İç Anadolu Bölgesinde birinci, ikinci ve üçüncülük ödülleri ile Marmara Bölgesinde birinci ve ikincilik ödülleri verilmemiştir (Anonim 2017b).

Daha önce 2014 yılında TOKİ ve Emlak Konut GYO A.Ş. tarafından “gelenekten geleceğe” teması ile düzenlenen “7 İklim 7 Bölge Gelenekten Geleceğe Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” düzenlenmiş olup yarışma sonucunda ödül alan projelerin bazıları çalışılan bölgede ya da uygun konut alanlarında uygulamaya geçirilmiştir (Anonim 2017b). TOKİ ve Emlak Konut GYO A.Ş. tarafından düzenlenen “mahalle” temalı yarışma sonucunda ödül alan projelerin de benzer şekilde hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması

İller Bankası A.Ş. tarafından düzenlenen ve 15.03.2017 tarihinde ilan edilen Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması sosyal, ekonomik ve kültürel değişimlerden kaynaklanan hızlı kentleşme ve nüfus artışı sonucu gerekli çözümlerin üretilmemesi, ihtiyaçların doğru algılanamaması ve talebin yönlendirilememesi gibi nedenlerle kimliğini ve ruhunu kaybetme riski ile karşı karşıya gelen kentlerde, kentsel dokudaki eskimişlik ve deprem riskli gibi etmenlerle yenilenmesi zorunlu hale gelen mahalleler için günümüz ihtiyaçlarıyla özgün mekânsal çözümlerin getirilmesini amaçlamıştır. Yarışmacılardan kaybolmaya yüz tutmuş sosyal işlev ve ilişkilerin günümüz koşullarında yeniden canlandırılması; sosyal etkileşimin sağlanacağı mekânların kurgulanması; kent imgesine, kimliğine katkı sağlayacak; özgün, açık, yarı açık ve kapalı alanların yer aldığı; insan ölçeğinde, yaya erişimi ve karma kullanımın sağlandığı; geleneksel değerlere ait yaşam tecrübesi sunan; farklı grupların bir arada yaşadığı; topluluk duygusunun öne çıkarıldığı;

kentsel dokuya ait izlerin, özgün mimari ve kent dinamiklerinin esas alındığı; sosyal ilişkilerin günümüzün gereklilikleri ve teknolojisine göre yeniden ele alındığı mahalle ölçeğinde sosyal ve kültürel mekânların kurgulandığı; tarihi ve doğal yapıyla uyum sağlayan; çevreyi koruyan ve sürdürülebilirliği temel alan yaklaşımlar beklenilmiştir. Belirlenen hedef ve beklentiler doğrultusunda, göç alan, sanayi, kıyı veya üniversite kenti, kentleşme oranı ve ulaşım potansiyeli yüksek, özgün tarihsel ve kültürel değerlere sahip olması gibi kriterler gözetilerek farklı coğrafi bölgelerden seçilen; Bursa, Çanakkale, Adana, Aydın, Kayseri, Konya, Erzurum, Samsun, Rize, Gaziantep ve Diyarbakır illeri arasından yarışmacıların çalışacakları alanları kendilerinin belirlemesi beklenilmiştir (İller Bankası A.Ş. 2017).

“Mahalle Tasarımı Fikir Yarışmasında” Bursa, Adana ve Diyarbakır illerinde çalışan üç proje eşdeğer ödül alırken; ikisi Gaziantep’te diğerleri Rize, Bursa ve Aydın’da çalışılan beş proje eşdeğer mansiyon ödülü almıştır.

3.2. Yöntem

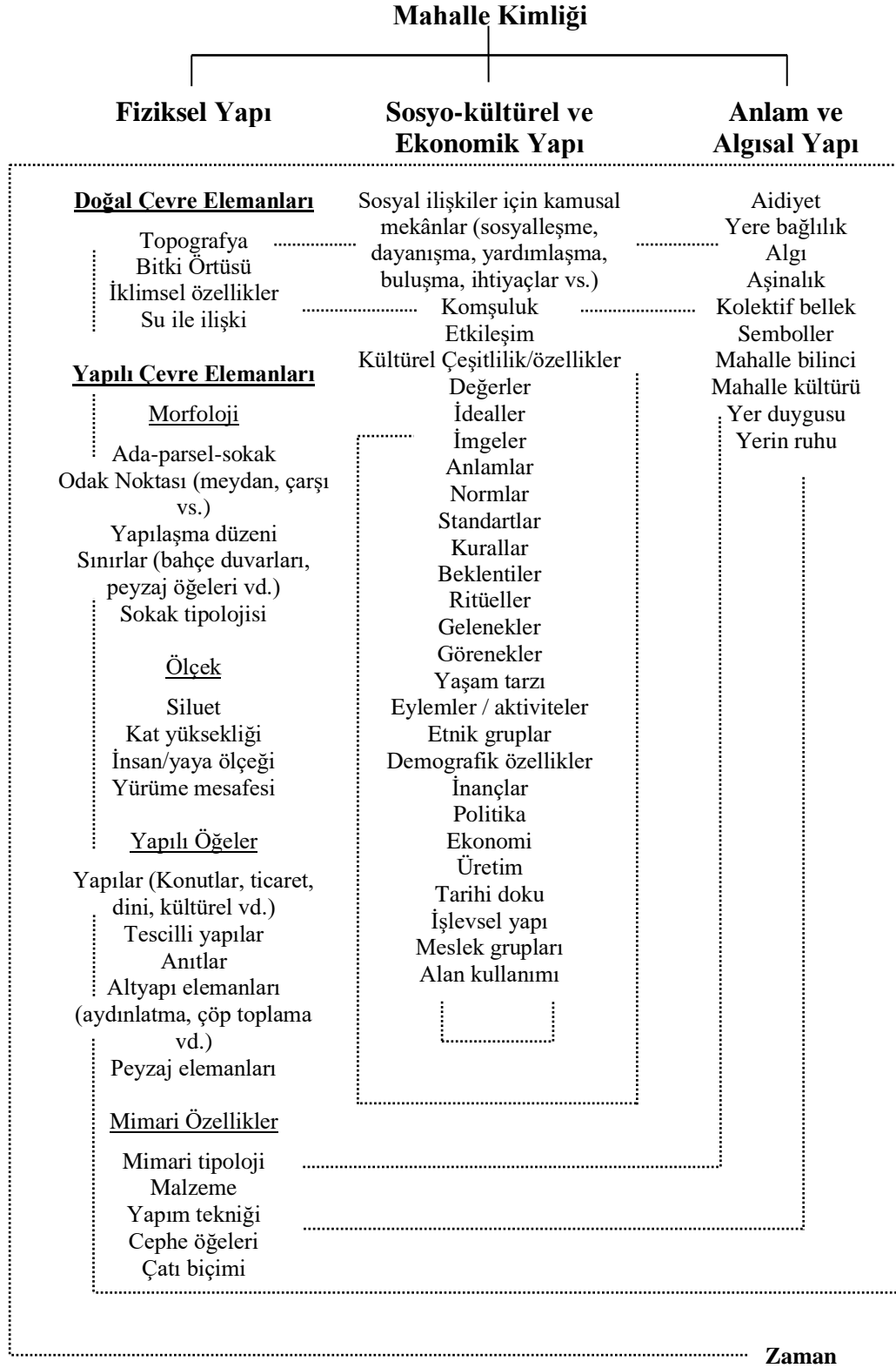
3.2.1. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemlerin belirlenmesi

Mahalle ölçeğinde yapılan kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin anlaşılmasına yönelik tespit edilen mahalle kimliği bileşenleri fiziksel yapı, sosyo-kültürel ve ekonomik yapı, anlam ve algısal yapı altında sınıflandırılmıştır. Mekânsal ve toplumsal boyutta mahalle kimliğini oluşturan bu bileşenler aynı zamanda farklı zaman dilimlerine ait olduklarından oluşturulan şemada zaman kavramı ile değiştikleri ve katmanlar oluşturdukları ifade edilmiştir (Çizelge 3.4.). Sonuç olarak bir şema altında toplanılan bu bileşenlerin alt kavramlarının birbirleri ile ilişkili olarak mahalle kimliğini oluşturdukları görülmüştür. Roberts’ın (2000) da ifade ettiği üzere kimliği oluşturan bu bileşenler insanların yer deneyimlerinde ayrılmaz bir biçimde iç içe geçmiş durumda olup birbirlerini tamamlamaktadır.

Tez çalışması kapsamında kentsel dönüşüm uygulaması yapılacak olan mahallelerde yere özgü uygulama yapılabilmesine yönelik yerel kimlik özelliklerinin belirlenmesi için bir rehber oluşturulması hedeflenmiştir. Bu rehberin oluşturulmasında mahalle kimliği bileşenlerinin sürdürülmesine yönelik olarak fiziksel yapı, sosyo-kültürel ve ekonomik

yapı, anlam ve algısal yapı altında toplam 30 hedef belirlenmiştir. Göstergeler ile ifade edilen 30 hedefe yönelik izlenebilecek yöntemler de bileşenlerin karşılıklarına yazılmıştır. Bu hedef ve yöntemler mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik bileşenlerinin belirlenmesine yönelik yapılan literatür analizi ve materyal kısmında Türkiye’de kentsel dönüşüm uygulamalarında kimlik boyutunun ele alındığı KENTGES, Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi, Şehircilik Şûrası ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi çalışmalarının sonuçlarında çıkarılan verilerin sentezlenmesi ile elde edilmiştir. Sonuç olarak “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Hedef, Gösterge ve Yöntemler”den oluşan bir rehber oluşturulmuştur (Çizelge 3.5.).

Çizelge 3.4. Mahalle kimliği bileşenleri

Çizelge 3.5. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler

BİLEŞEN		HEDEFLER	GÖSTERGELER	YÖNTEMLER	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	-Topografya -Bitki örtüsü -İklimsel özellikler -Su ile ilişki	-Uygulama yapılacak alanda ve yakın çevresinde yer alan doğal çevre karakterini oluşturan verilerinin belirlenmesi ve haritalandırılması -Doğal kimlik bilincinin artırılması ve korunmasına yönelik yaklaşım izlenmesi ve eğitim verilmesi	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)			
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	-Ada-parcel-sokak izleri -Yapılaşma düzeni -Odak noktaları -Sınırlar (bahçe duvarları, peyzaj elemanları) -Sokak tipolojisi -Konut giriş düzeni	-Morfolojik doku (sokak, meydan, çıkmaz sokak vd.) analizi ve haritalandırılması -Mevcut haritalar üzerinden doluluk-boşluk analizi yapılması
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi			
	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	-Silüet -İnsan ölçeği -Yürüme mesafeleri -Kat yükseklikleri	-Yürüyebilirlik ve erişilebilirlik mesafelerinin belirlenmesi (Topografik koşullara bağlı olarak yürüme mesafeleri ölçülerinde, kompakt formda tasarımın desteklenmesi) (Ocakçı ve ark. 2017) -Kent ölçeğinde silüet analizi yapılarak mahallenin konumuna ve silüetine ilişkin veriler elde edilmesi -Mevcut kat yüksekliği analizi yapılması -Sokak düzeninin anlaşılması için kesit çalışmaları yapılması -Mevcut dokuda var olan insan-doku-konut ilişkisinin tespiti -Mevcut yoğunluk kapasitesinin belirlenmesi	
		6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)			
7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması					

Çizelge 3.5. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	GÖSTERGELER	YÖNTEMLER	
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	8.Kent belleğinde önemli yere sahip tarihi yapıların ve anıtların, sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya uyumlu bir şekilde korunmaları ve sürdürülmeleri (Butina Watson ve Bentley 2007, Oktay 2011)	<p>-Tescilli yapıların tespit edilmesi, alanda tespit ve tescilli yapılamayan sivil mimarlık örneklerinin olup olmadığının sorgulanması (ÇŞB 2017a)</p> <p>-Özel mülkiyette bulunan sivil mimarlık örneklerinin korunup yaşatılmasına yönelik teşvik unsurlarının geliştirilmesi (ÇŞB 2017a)</p> <p>-Farklı dönemlere ait haritalardan yararlanarak izlerin ve katmanlaşmanın tespit edilmesi (Antik çağ, Orta Çağ, Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, Cumhuriyet Dönemi)</p> <p>-Simgesel yapıların ve odak noktalarının haritalandırılması</p> <p>-Kent mobilyaları, ilan tabelaları, kamusal mekân ve bina ışıklandırmaları gibi öğelerin yere özgü özelliklere göre tasarlanması ve belirli standartlar/kurallar getirilmesi (ÇŞB 2017a)</p> <p>-Yörenin karakterine, bitki ve iklimsel özelliklerine uygun peyzaj elemanlarının belirlenmesi</p> <p>-Kent/mahalle kimliğine girdi oluşturacak yapılı çevre elemanlarının ve özelliklerinin envanterlerinin çıkarılması (ÇŞB 2017a)</p>	
			9.Farklı dönemlere ait yapıların, eserlerin algılanmasının sağlanması ve çevre düzenlemelerinin yapılması		-Yapılar (konutlar, ticaret birimleri, dini yapılar, kültürel yapılar)
			10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		-Tescilli yapılar
			11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi		-Anıtlar
			-Altyapı Elemanları		
			-Peyzaj Elemanları		

Çizelge 3.5. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	GÖSTERGELER	YÖNTEMLER	
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	<ul style="list-style-type: none"> -Mimari tipoloji -Malzeme -Yapım tekniği -Cephe öğeleri (çıkma, eli böğünde, açıklıklar) -Çatı biçimi -İklimsel özellikler -Yöresel yaşam pratikleri -Sosyo-demografik durum 	<ul style="list-style-type: none"> -Yöreye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım türlerinin tespit edilmesi -Var olan cephe hareketlerinin analiz edilmesi -Bulunulan alanın hâkim iklim özelliklerine yönelik tasarım kriterlerinin belirlenmesi, -Bina ve blokların uygun yerleşimi için gün ışığı kullanımının analiz edilmesi -Yöre halkının konut ölçeğindeki sosyo-kültürel yaşam pratiklerinin ve ihtiyaçlarının belirlenmesi -Alanın sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi
			13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		
			15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi		

Cizelge 3.5. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler (devam)

B.	HEDEFLER	GÖSTERGELER	YÖNTEMLER
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	-Kamusal mekânlar -Sosyal ilişkiler -Komşuluk -Etkileşim	-Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin tespit edilmesine yönelik katılımcı bir anlayışla çalıştaylar düzenlenmesi -Komşuluk ilişkilerinin belirlenmesine yönelik anket ve yüz yüze görüşme çalışmaları yapılması -Kamusal alanlara yönelik mahallelinin ihtiyaçlarının belirlenmesi
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	-Kültürel çeşitlilik -Sembolik öğeler	-Yoksulluğun azaltılmasına ve sosyal yenilikçi yaklaşımların teşvik edilmesine yönelik olarak sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)
	18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	-Tarih -Aktiviteler -Eylemler	-Kültürel mirasın maddi ve manevi unsurlarının envanterlerinin (veri tabanları, web siteleri) oluşturulması (ICOMOS 2008)
	19.Kültürel çeşitliliğe yönelik sosyal yaşamın desteklenmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	-Yaşam tarzı -Değerler -Ritüeller	-Kentsel dönüşüm uygulaması yapılan mahallelerde yaşayan ve çalışan insanların hayatlarında meydana gelebilecek değişimlerin öngörülmesi, olumsuzlukların tespit edilmesi ve çözüm yollarının teminini sağlayan sosyal programların oluşturulması (Ocakçı ve ark. 2017)
	20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	-Gelenek ve görenekler -İnançlar -Ekonomi -Üretim	-Mahallede var olan aktivitelerin ve zanaat türlerinin sürdürülmesine yönelik mekân tasarımı yapılması
	21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	-Meslek grupları -Alan kullanımı	-Yerel ve özgün kimlik ile ön plana çıkan sektörlerin bölgeyi çekim merkezi yapması için stratejilerin geliştirilmesi
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması		-Alan kullanımı ve sektör analizinin yapılması
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)		-Yerel geleneksel ya da yaratıcı endüstrilere yönelik ekonomik istihdam alanlarının desteklenmesi ve farklı sektörlere ilişkin eğitimlerin verilmesi (ÇŞB 2017a)
	24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması		

Çizelge 3.5. Kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemler (devam)

B.	HEDEFLER	GÖSTERGELER	YÖNTEMLER
ANLAM VE ALGISAL YAPI	25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	<ul style="list-style-type: none"> -Aidiyet -Yere bağlılık -Algı -Kolektif bellek -Semboller -Aşinalık -Mahalle kültürü -Kentlilik/ mahalle bilinci -Yer duygusu -Yerin ruhu 	<ul style="list-style-type: none"> -Kentsel dönüşüm süreci itibariyle mahalle planlamasına karar verme süreci için katılım mekanizmaları geliştirilmesi (mahalle komiteleri, mahalle dernekleri vb. sivil örgütlenmeler) (ÇŞB 2017a) -Mahalleli ile görüşmeler yapılarak beklentilerinin belirlenmesi -Mahalle kültürüne ait özgün öğelerin katılımcı mekanizmalar ile tespit edilmesi ve kent planlarına aktarılması (ÇŞB 2017a) -Mahallelinin çevreye ilişkin oluşturduğu kodların anlaşılması için zihinsel harita çalışmaları yapılması (Göregenli 2005) -Kentlilik/mahalle bilinci farkındalık eğitim programları hazırlanması ve sosyal etkinlikler düzenlenmesi (Anonim 2010) -Yerel kültürel dokunun yeniden keşfedilerek/ kullanılarak, köklü, ayrımsanabilir bir topluluk duygusunun desteklenmesi (Oktay 2011) -Daha çok insanlar aracılığı ile aktarılan yerin ruhu duygusunun sürdürülmesi için farklı sosyal grupların yanı sıra genç kuşakların da katılımının sağlanarak nesiller arası iletişimin sağlanması (ICOMOS 2008)
	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)		
	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi		
	28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması		
	29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi		
	30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (ÇŞB 2017a)		

3.2.2. “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ve “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nda ödül alan projelerin kentsel dönüşüm uygulamalarında mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedefler ile değerlendirilmesi

TOKİ - Emlak Konut GYO tarafından düzenlenen “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ile İller Bankası Anonim Şirketi tarafından düzenlenen “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nda Türkiye’nin doğal kimlik verileri, mimarisi, kültürü, yaşam biçimleri, gelenek ve göreneklerinin çeşitlilik gösterdiği farklı bölgelerindeki illerde (7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması’nda: Hatay, Muş, Denizli, Mardin, Eskişehir, Kastamonu ve Tekirdağ, Mahalle Tasarımı Fikir Yarışmasında: Bursa, Rize, Diyarbakır, Aydın, Adana ve Gaziantep) mahalle kurgusu yapılmış ve iki yarışma sonucunda toplam 43 proje ödül almıştır.

Geleneksel mahalle bağlamını koruyarak günümüz ihtiyaçlarına cevap verebilecek mahalle kurgusunun oluşturulmasının amaçlandığı “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ile “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması” özellikle mahalle kimliği konusunda farklı tasarımcıların önerilerinin görülebileceği bir platform sağlarken mahalle ölçeğindeki uygulamalarda kimlik bileşenlerinin mekânsal kurguda nasıl ele alınacağı konusunda örnekler sunmaktadır.

Bu bağlamda alan çalışmasının yapılacağı bu bölümde söz konusu yarışmalar sonucunda ödül alan projelerde geliştirilen mahalle kurgularının, tez kapsamında oluşturulan “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Hedef, Gösterge ve Yöntemler”e göre incelenerek, geliştirilen hedeflerin tasarım kurgularında ele alınıp alınmadığı, alındıysa ne şekilde bir yaklaşım izlendiğinin görülmesi amaçlanmaktadır.

Bu nedenle “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması”nda derece alan otuz beş proje ile “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nda derece alan sekiz projenin raporları ve sunum paftaları üzerinden mahalle kurgusunun fiziksel, sosyo-kültürel ve ekonomik ile anlam ve algısal boyutlarda nasıl ele alındığı incelenmiştir.

Kırk üç yarışma projesinin proje raporları ve paftaları “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Rehber”de yer alan hedefler doğrultusunda incelenmiştir. Öncelikle her bir proje için proje ve ekip bilgilerinin ve mahalle kurgusuna ilişkin tasarım yaklaşımlarının yer aldığı bir çizelge hazırlanmıştır. Mahallenin vaziyet planına ve tasarım yaklaşımlarının yansıtıldığı görsellere yer verilmiştir. Daha sonra yarışmacıların mahalle kurgularındaki tasarım yaklaşımlarının “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Rehber”de yer alan hedefler ile değerlendirildiği ikinci çizelgeler hazırlanmıştır (Bkz. Ek 1). Söz konusu projeler sonuç raporlarından ve sunum paftalarından yararlanılarak incelenmiştir. Sonuç raporlarındaki nesnel veriler ile sunum paftalarından elde edilen öznel yorumlar çizelgelere aktarılmıştır.

Yarışma sonuçlarında ödül alan 43 proje yukarıda belirtildiği şekilde incelendikten sonra her bir projede hangi hedeflere dair tasarım yaklaşımı izlendiğini gösterir bir matris elde oluşturulmuştur (Bkz. Ek 2).

4. BULGULAR

Kentlerin ayırt edici ve özgün niteliklerini ortaya koyan kimlik kavramı fiziksel, sosyal ve ekonomik boyutlar altında yer alan bileşenlerden meydana gelmekte ve anlam boyutuyla derinlik kazanmaktadır. Kimlik bileşenleri coğrafyanın farklı bölgelerinde değişiklik gösterdiği gibi aynı kentte yer alan ayrı iki mahallenin kimlik özellikleri de birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan TOKİ - Emlak Konut GYO tarafından düzenlenen “7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması” ile İller Bankası Anonim Şirketi tarafından düzenlenen “Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması”nda Türkiye’nin doğal kimlik verileri, mimarisi, kültürü, yaşam biçimleri, gelenek ve göreneklerinin çeşitlilik gösterdiği farklı bölgelerindeki illerde (7 İklim 7 Bölge: Mahalle yarışmasında: Hatay, Muş, Denizli, Mardin, Eskişehir, Kastamonu ve Tekirdağ, Mahalle Tasarımı Fikir Yarışmasında: Bursa, Rize, Diyarbakır, Aydın, Adana ve Gaziantep) mahalle kurgusu tasarlanmıştır.

Farklı tasarımcılar tarafından çalışılan yarışmalardaki tasarım yaklaşımları “Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Rehber”de yer alan hedeflere göre değerlendirildiğinde, önerilen tasarım yaklaşımlarının belirlenen mahalle kimliği bileşenleri ile paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. İncelenen her bir projede rehberde yer alan tüm hedeflere ilişkin tasarım yaklaşımları belirlenmese de tüm proje sonuçlarından çıkarılan tasarım yaklaşımlarının rehberde yer alan hedefleri karşıladıkları görülmektedir.

İncelenen kırk üç ödüllü projeden elde edilen veriler özetlendiğinde;

- Fiziksel Yapı – Doğal Çevre Elemanları;

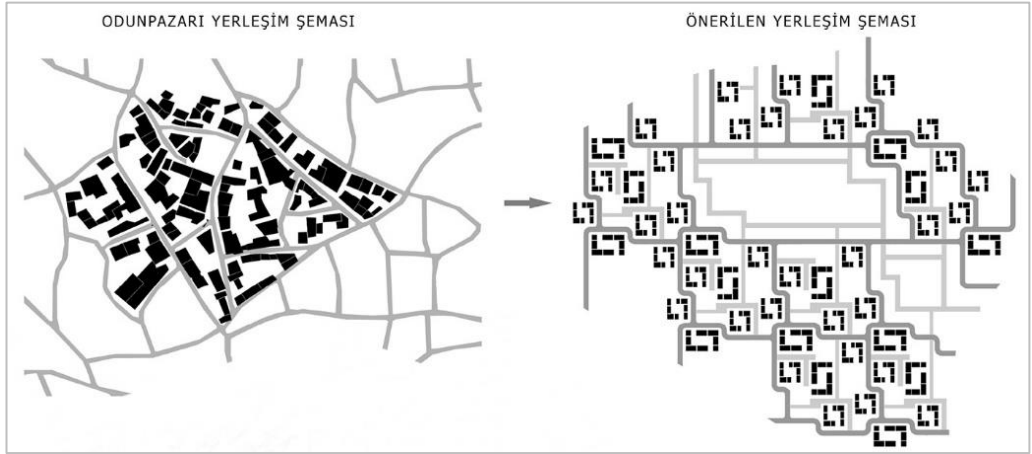
“1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması” hedefine ilişkin 43 projenin tamamında tasarım yaklaşımı geliştirilmiştir. Hemen her projede iklim verileri, bitki örtüsü, hâkim rüzgâr yönü, güneş yönü, hâkim manzara yönü gibi veriler ve mevcut doğal yapı öğeleri tasarımda girdi olarak kullanılmıştır.

“2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması

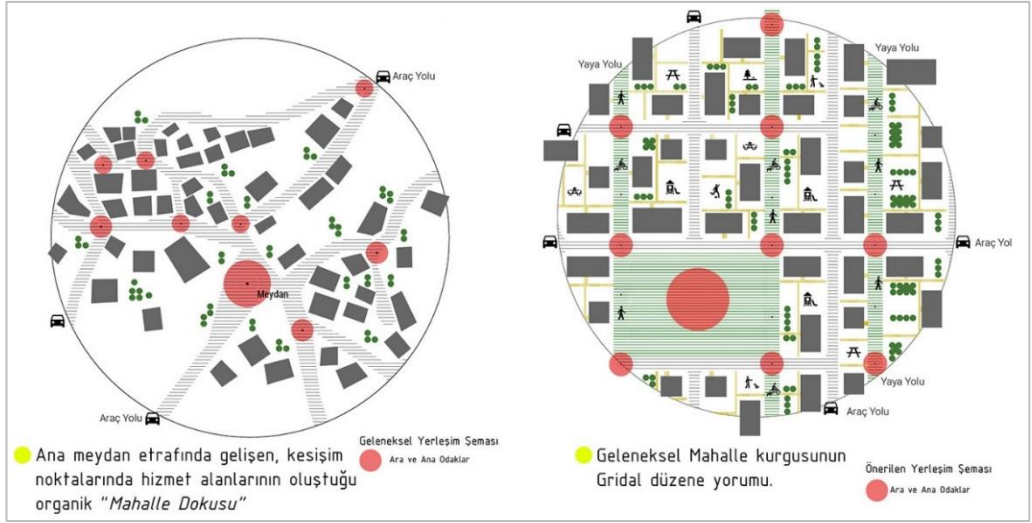
(Ocakçı ve ark. 2017)” hedefi 43 projeden 19’unda ele alınmıştır. Yakın çevrede yer alan doğal ve açık alanlar kimi zaman proje kurgusuna dâhil edilmiş, kimi zaman da doğal sınırları oluşturmuştur.

- Fiziksel Yapı – Yapılı Çevre Elemanları –Morfoloji;

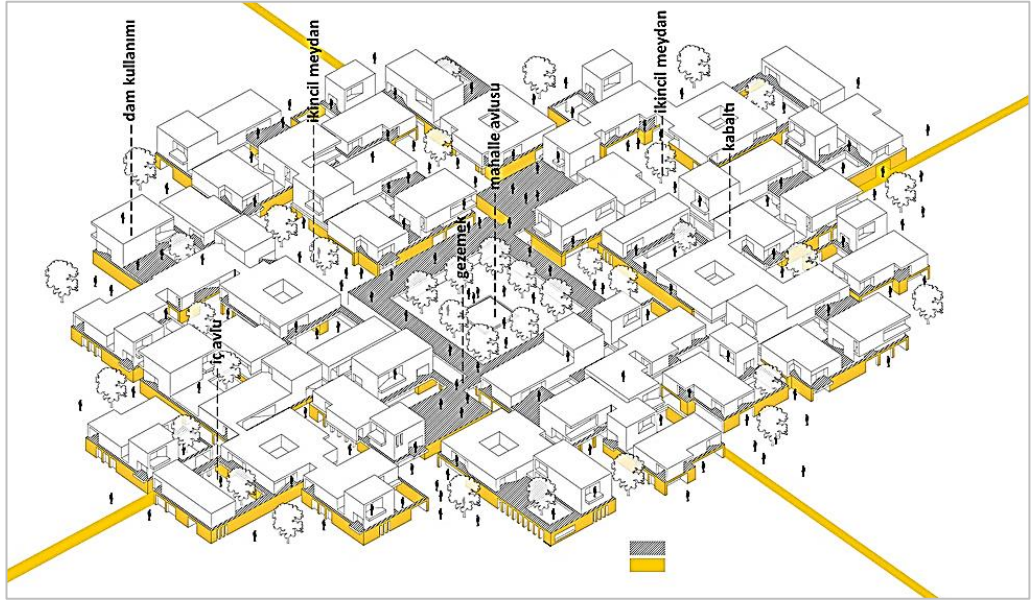
“3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımı dikkate alınması” hedefine ilişkin 43 projenin tamamında tasarım yaklaşımı geliştirilmiştir. Mahallenin morfolojik yapısının belirlenmesinde topografya ana yönlendirici öge olurken, sokak-parsel-meydan-avlu ilişkileri kurulmuştur. Eğimin olmadığı ya da çok az olduğu alanlarda ızgara plan tipi gibi geleneksel kent dokusundaki hâkim morfoloji referans alınmıştır. İncelenen projelerin neredeyse tamamında tarihi dokudan referans alınan “avlu”lu konut biçimlenişi hâkimdir. Konut yerleşimlerindeki avlulu konut sistemi ile sosyal etkileşimi yüksek alanlar oluşturulmuştur (Şekil 4.1, Şekil 4.2 ve Şekil 4.3).

Şekil 4.1. Odunpazarı yerleşim şeması- önerilen yerleşim şeması / İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon (Aydınöğlu ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.48)

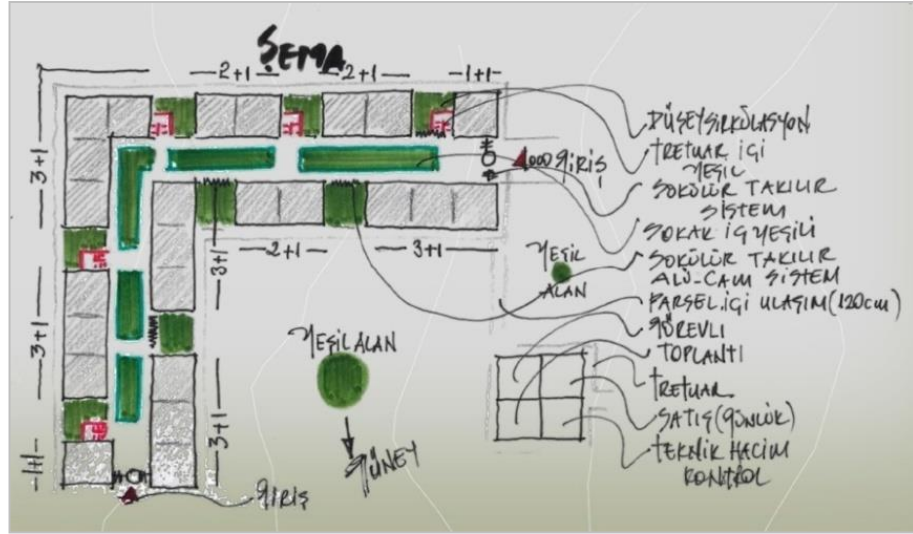
Şekil 4.2. Geleneksel ve öneri mahalle dokusu / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon (Kasal ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.34)

Şekil 4.3. Kavramsal diyagram / Diyarbakır Eşdeğer Ödül (Gürsoy ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.76)

“4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi” hedefine ilişkin 43 projeden 23’ünde tasarım yaklaşımı geliştirildiği tespit edilmiştir. Mahalle kurgusunun en önemli elemanlarından olan sokak tipolojisinin belirlenmesinde topografya ve iklimsel özellikler etkili olmuştur. Bazı proje yaklaşımlarında sosyal boyutta insanlar arasındaki ilişkileri güçlendirmek için deneyimlenebilir ölçek kurgusu ve sıcak iklim koşullarında gölgelik alanlar oluşturulması için dar sokak tipi tercih

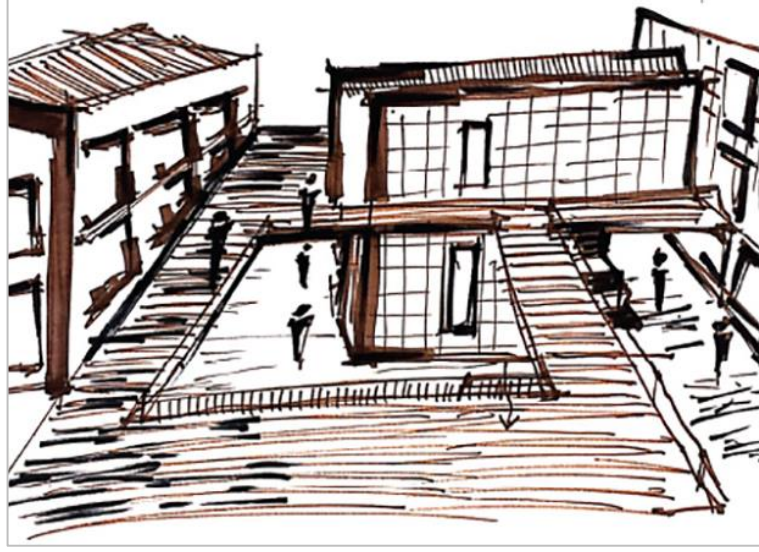
edilmiştir. Sokak aynı zamanda çocuklar için güvenli oyun alanları olarak tasarlanmıştır. Kimi durumlarda sokak tamamen yayalaştırılarak acil durumlar dışında araç girişlerine izin verilmemiştir. Bazı projelerde sosyal etkileşim mekânı olarak çıkmaz sokak kurgularına yer verilmiştir. Sokaklarda sosyal etkileşimi arttıracak cepler, köşe başları, kapı önleri gibi mikro kamusal alanlar oluşturulmuş ve kullanıcının algısını arttırmaya yönelik farklı perspektifler sunulmuştur (Şekil 4.4, Şekil 4.5, Şekil 4.6 ve Şekil 4.7).

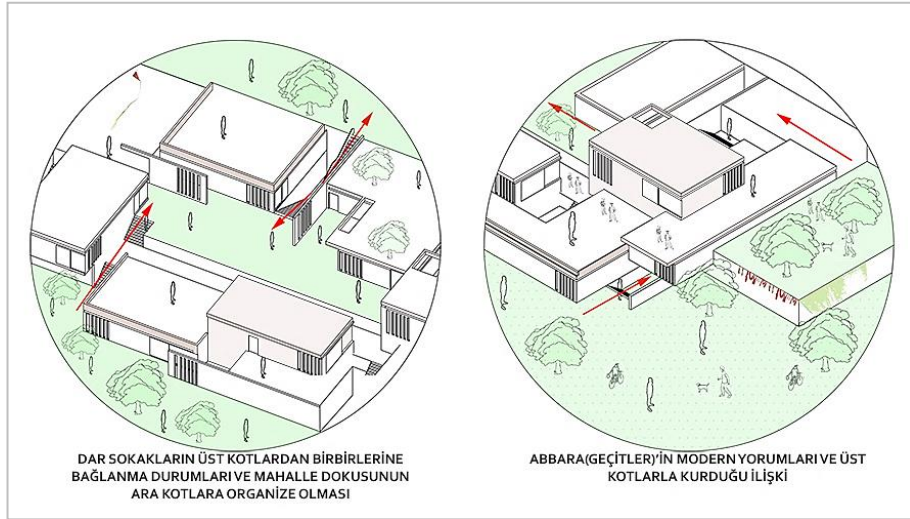
Şekil 4.4. İç sokak şema gösterimi / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon (Ruhlukürkçü ve ark. 2017b) (Bkz. Çizelge Ek 1.20)

Şekil 4.5. Sokak perspektifi / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon (Fil ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.22)

Şekil 4.6. Üst plaka ve konut ilişkisi / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon (Fil ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.22)

Şekil 4.7. Dar sokak ve abbara / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon (Barış ve ark. 2017b) (Bkz. Çizelge Ek 1.42)

- Fiziksel Yapı – Yapılı Çevre Elemanları –Siluet;

“5.Kentin korunması gereken siluetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)” hedefi ile ilgili olarak 43 projenin 14’ünde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Mahalle siluetinin belirlenmesinde proje alanının yakın çevresindeki yapılaşmaların kat yükseklikleri dikkate alınmıştır. Topografya ile uyumlu siluet oluşumu belirgin çatı tipolojileriyle desteklenmiştir (Şekil 4.8 ve Şekil 4.9)

Şekil 4.8. Siluet / Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon (Çelik ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.36)

Şekil 4.9. Siluet / İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 1. Mansiyon (Yıldız ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.46)

- Fiziksel Yapı – Yapılı Çevre Elemanları – Ölçek;

“6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)” hedefi ile ilgili olarak 43 projeden 35’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Mahalle kurgusunun tasarlanmasında ele alınan en önemli bileşenlerden biri insan odaklı mekânsal ölçek kurgusu olmuştur. Yaya ölçeği, kesintisiz yaya ulaşımı, kolay erişim ve kamusal alanlara yürünebilirlik tasarım kriterleri olarak yer almıştır. Kütlelerin büyüklüğüne karar verilirken göz seviyesinde mekân algısına dikkat edilmiştir. Donatı alanları nüfus yoğunluğu ile birlikte düşünülmüştür (Şekil 4.10 ve Şekil 4.11).

Şekil 4.10. Ölçek / Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon (Çelik ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.36)

Şekil 4.11. Konut-sokak ilişkisi / Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Mansiyon (Şahin ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.10)

“7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması” hedefi ile ilgili olarak 43 projeden 26’sında tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Yakın çevrede mevcut olan ulaşım aksları, konut dokusu, kamu yapıları, parklar, kültürel yapılar alanla ilişkilendirilmiştir. Yakın çevreyle sosyal ve ekonomik etkileşim sağlanması amaçlanmıştır.

- Fiziksel Yapı – Yapılı Çevre Elemanları –Yapılı Öğeler;

“8. Kent belleğinde önemli yere sahip tarihi yapıların ve anıtların, sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya uyumlu bir şekilde korunmaları ve sürdürülmeleri (Butina Watson ve Bentley 2007, Oktay 2011)” ve “9.Farklı dönemlere ait yapıların, eserlerin algılanmasının sağlanması ve çevre düzenlemelerinin yapılması” hedefleri ile ilgili olarak, proje alanı olarak belirlenen alanlarda mevcut yerleşim ve yapılı öğelerin olmaması nedeniyle tarihi yapılar, anıtlar ve bunların çevre düzenlemeleri ile ilgili hedeflerin tam olarak karşılığı verilememiştir. Bununla birlikte 7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması’nda İç Anadolu Bölgesi’nde 1. Mansiyon alan projede, tasarım ilkeleri belirlenirken tarihi izlerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması’nda Bursa’da yapılan çalışma ile eşdeğer ödül alan projede tasarım ilkeleri belirlenirken tarihsel değerlerin tasarıma dâhil edilmesi önerilmiştir.

“10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocaççı ve ark. 2017)” hedefine ilişkin 43 projeden 14’ünde tasarım yaklaşımı geliştirilmiştir. Çeşme, gölgeleme elemanları, oturma elemanları, çöp kutusu, geri

dönüşüm kutuları, saksı, bisiklet parkı, araç park yerleri, bilgilendirme panosu, aydınlatma elemanları, ağaç altı ızgarası, tretuvar, zemin kaplamaları, kuş evleri gibi kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatıları mahalle kurgusunda kimlik öğeleri olarak önerilmiştir (Şekil 4.12).

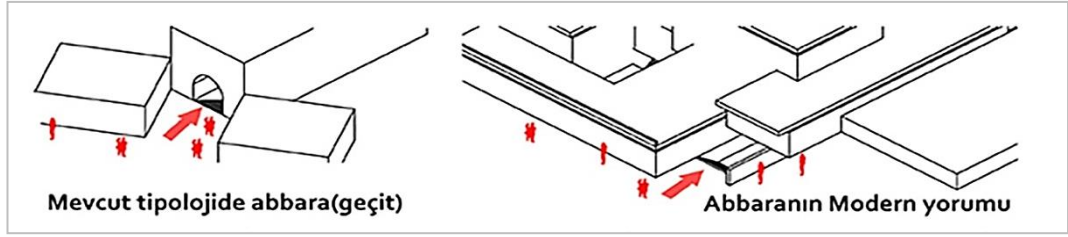

Şekil 4.12. Kent mobilyaları / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon (Kasal ve ark. 2017)
(Bkz. Çizelge Ek 1.34)

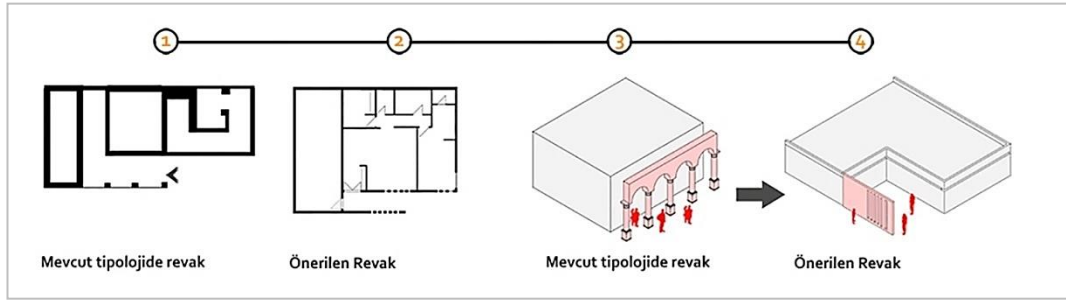
“11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi” hedefi ile ilgili olarak 43 projeden 39’unda tasarım yaklaşımı geliştirilmiştir. Peyzaj öğeleri proje alanının iklim ve bitki örtüsüne uyumlu olarak seçilmiştir. Peyzaj alanları mahalle dokusu ile bütünleştirilmiştir. Ekolojik yaklaşımda arazi ve yağmur suyu depolama ve sulama sistemleri, gri su kullanımı ve güneş panelleri önerilmiştir.

- Fiziksel Yapı – Yapılı Çevre Elemanları –Mimari Özellikler;

“12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı öğesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (Anonim 2017a)” hedefine ilişkin 43 projeden 31’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Yerel kimlik öğelerinin sürdürülmesi ve kullanıcı aşinalığının sağlanması amacıyla yerel malzeme seçimine dikkat edilmiştir. Bölgedeki karakteristik yapı öğeleri (cumba, sofa, avlu, taşlık, havuş, arkad, revak, eyvan, abbara, çatı formu, yapı kabuğu, pencere oranları vb.) ve yapım teknikleri günümüz kullanımına göre yeniden yorumlanmıştır (Şekil 4.13, Şekil 4.14, Şekil 4.15).

Şekil 4.13. Abbara yorumu / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon (Barış ve ark. 2017a) (Bkz. Çizelge Ek 1.42)

Şekil 4.14. Revak yorumu / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon (Barış ve ark. 2017a) (Bkz. Çizelge Ek 1.42)

Şekil 4.15. Makro serender kurgusu / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Ödül (Türkkan ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.56)

“13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)” hedefine ilişkin 43 projeden 11’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Geleneksel doku ve ev tipleri referans alınarak tasarıma dâhil edilmiştir. Geleneksel dokudaki öğelerin referans alınmasının temelinde bu öğelerin yörenin iklimsel ve topografik verilerine göre daha

önce belirlenmiş kabuller olduğu görülmektedir. Bu nedenle daha önce iklim ve topografya şartları için üretilen çözümler günümüz imkânlarıyla yeniden ele alınmıştır (Şekil 4.16).

Şekil 4.16. Alt odak / Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül (Koloğlu ve ark. 2017b) (Bkz. Çizelge Ek 1.38)

“14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)” hedefine ilişkin 43 projeden 41’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Konut blokları tasarlanırken topografya, iklimsel veriler, manzara yönelimi, mahremiyet gibi unsurlar dikkate alınmış ve hava sirkülasyonunun sağlanması, doğal aydınlatma, doğal iklimlendirme gibi tasarım kriterleri mahalle kurgusuna dâhil edilmiştir. Farklı hane büyüklüğü ve gelir gruplarına göre konut tipleri tasarlanmıştır. Avlu, eyvan, hayat, bahçe, sofa, taşlık gibi birimler yeniden yorumlanmış ve konut tipolojilerinin ve konumlanmalarının belirlenmesinde etkili olmuştur (Şekil 4.17, Şekil 4.18, Şekil 4.19 ve Şekil 4.20).

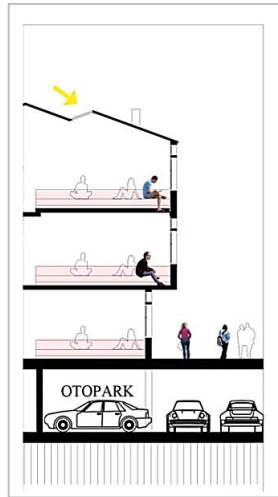
“15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi” hedefine ilişkin 43 projeden 6’sında tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Geleneksel cephe düzenleri, cephe ritimleri tasarıma yansıtılmıştır (Şekil 4.21).

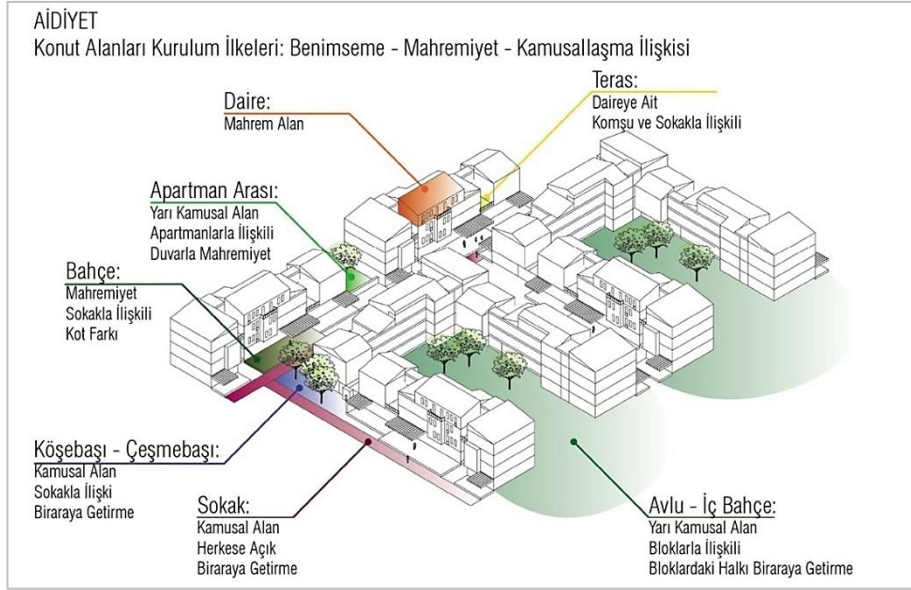
Şekil 4.17. Konut üniteleri ve etkileşim alanları / Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül (Polat ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.6)

Şekil 4.18. Konut alanı girift yerleşimi / Ege Bölgesi (Denizli) 1. Ödül (Yardımcı ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.26)

Şekil 4.19. Eyvan-sokak ilişkisi / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül (Erdim ve ark. 2017a) (Bkz. Çizelge Ek 1.52)

Şekil 4.20. Konut-kamusal alan kurulum ilkeleri / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül (Kara ve ark. 2017b) (Bkz. Çizelge Ek 1.54)

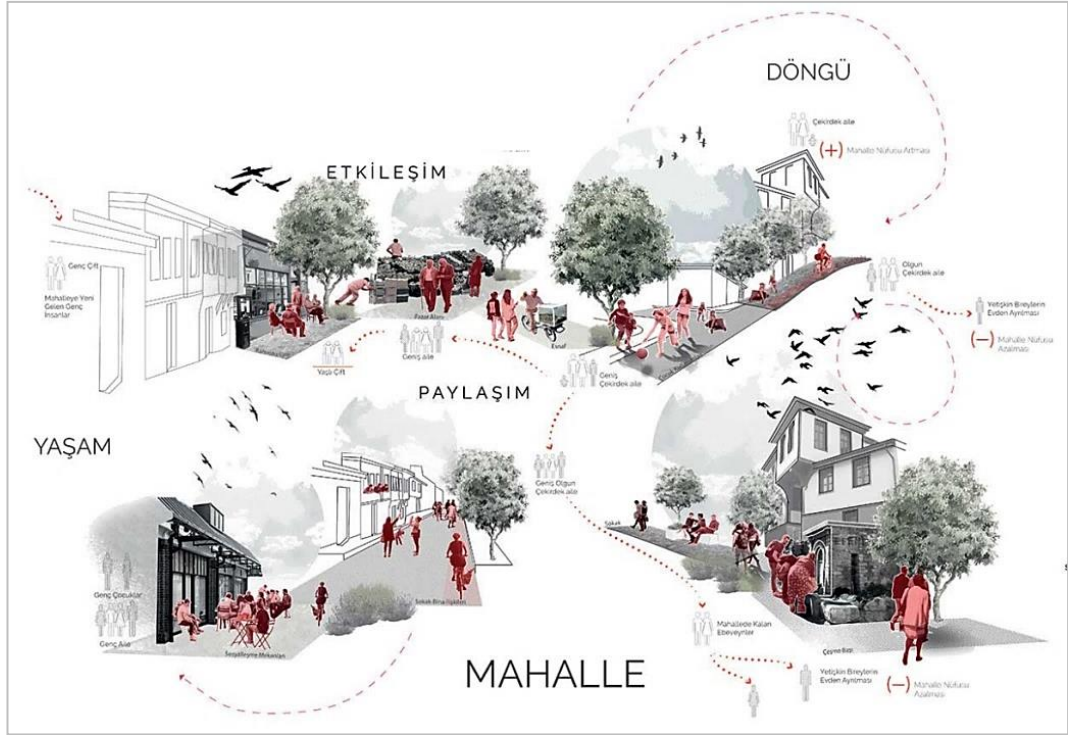
Şekil 4.21. Geleneksel mimarinin yorumlanması / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon (Kasal ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.34)

- Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapı;

“16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (Anonim 2017a)” hedefine ilişkin 43 projenin tamamında tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Mahalle kurgusunda önemli bileşenler arasında yer alan kamusal mekânlar kurgulanırken özel, yarı özel ve kamusal mekân hiyerarşisine dikkat edilmiştir. Mekânlar arasındaki hiyerarşik kurgu ile aidiyet duygusunun hissedilmesi amaçlanmıştır. Açık, yarı açık ve kapalı mekân kurguları ile ortak yaşam alanları çeşitlendirilmiştir. Kamusal alanlar bazen mahalleyi boydan boya geçen bir omurga şeklinde, bazen meydanlar ile bazen de alan içerisine dağıtılarak farklı yaklaşımlarla ele alınmıştır. Genel olarak kamusal alanların proje alanının her bölgesine eşit mesafede olmasına ve erişilebilirliklerinin yüksek olmasına dikkat edilmiştir (Şekil 4.22 ve Şekil 4.23).

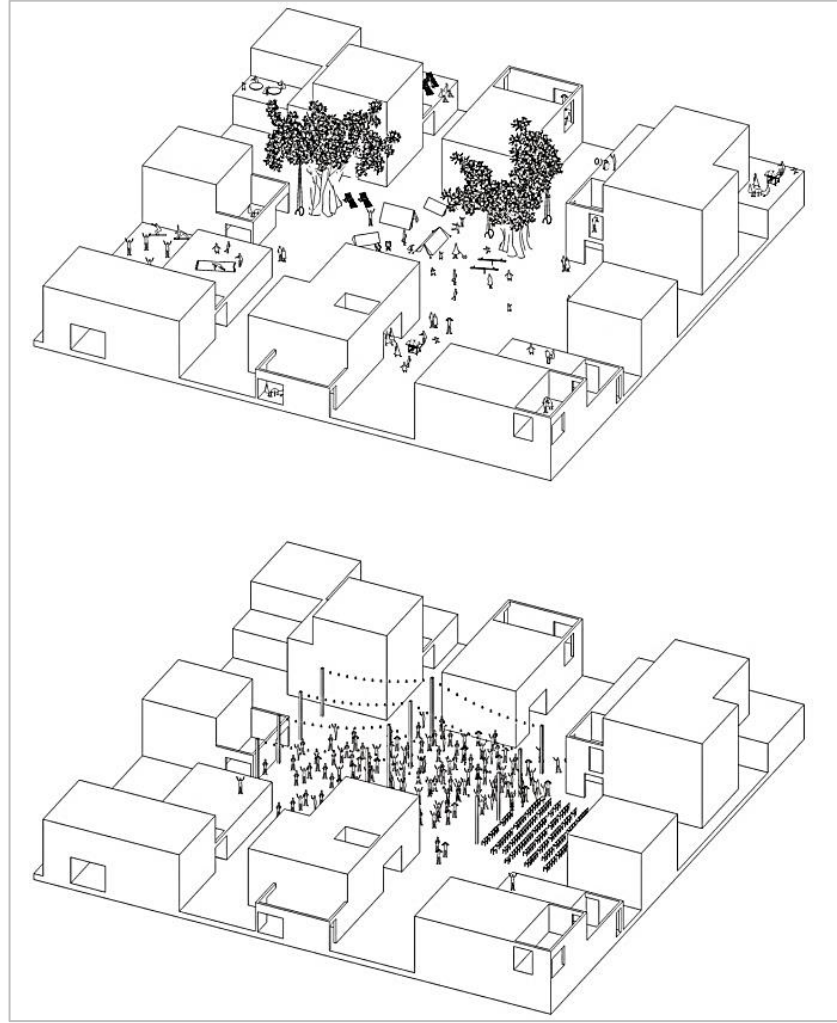

Şekil 4.22. Mahalle merkezi ve çayır / Bursa Eşdeğer Ödülü (Kaya ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.72)

Şekil 4.23. Mahalle kurgusu / Bursa Eşdeğer Ödülü (Kaya ve ark. 2017)

“17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması” hedefine ilişkin 43 projeden 28’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Komşuluk ilişkilerini güçlendirmek için karşılaşma, buluşma, temas etme mekânlarının oluşturulması amaçlanmıştır. Bunun için yaya sokakları, avlular, bahçeler, havuş, tandırılık, bahçe, revak, açık merdivenler, rampalar, kapı önü portikleri, sofa, dam, kabaltı, gezemek, eyvan vb. mekân kurguları mahallelinin buralarda birlikte vakit geçirebileceği şekilde düzenlenmiştir. Bunun için bu alanlarda gölgelik alanlar oluşturulmuş ve oturma birimlerine yer verilmiştir (Şekil 4.24, Şekil 4.25, Şekil 4.26, Şekil 4.27, Şekil 4.28 ve Şekil 4.29).

Şekil 4.24. Ortak alan kullanımları / Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül (Polat ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.6)

Şekil 4.25. Havuş kullanımı / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül (Keskin ve ark. 2017b) (Bkz. Çizelge Ek 1.14)

Şekil 4.26. Çardak altı / Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül (Gündüz ve ark. 2017a) (Bkz. Çizelge Ek 1.28)

Şekil 4.27. Sokak-eyvan ilişkisi / Diyarbakır Eşdeğer Ödül (Gürsoy ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.76)

Şekil 4.28. Kabaltı / Diyarbakır Eşdeğer Ödül (Gürsoy ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.76)

Şekil 4.29. Gezemek / Diyarbakır Eşdeğer Ödül (Gürsoy ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.76)

“18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi” hedefine ilişkin 43 projeden 10’unda tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Bölgedeki mevcut kültürel özelliklerin sürdürülebileceği mekânlar üretilmesi amaçlanmıştır. Yöresel özellik ve ihtiyaçlar doğrultusunda; hamam, bahçe (kendine yetebilecek ürünü sağlama), kışlık ürünlerin kurutulabileceği alanlar, kuş yetiştiriciliği, salça, reçel, zeytinyağı yapımı için ortak alanlar, mevlit, taziye, düğün, etkinlik gibi toplanmalar için ortak alanlar tasarlanmıştır (Şekil 4.30 ve Şekil 4.31). Çeşitli etkinlikler

için dam, teras, ortak mutfak kullanımına yer verilmiştir. Farklı din mensuplarının olduğu bölgelerde mahalle kurgusuna ilgili ibadethane yapısının eklenilmesi önerilmiştir.

Şekil 4.30. Teras çatı kullanımı / Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Hattapoğlu ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.24)

Şekil 4.31. Ortak mutfak / Diyarbakır Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Gürsoy ve ark. 2017) (Bkz. Çizelge Ek 1.76)

“19.Kültürel çeşitliliğe yönelik sosyal yaşamın desteklenmesi (Ocakçı ve ark. 2017)” hedefine ilişkin 43 projeden 4’ünde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Farklı sosyo-ekonomik grupların bir arada olması ve kültürel çeşitliliğin desteklenmesi hedeflenmiştir.

“20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi” hedefine ilişkin 43 projeden 7’sinde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesine yönelik olarak farklı kültür, inanç, yaş, meslek ve gelir gruplarının bir arada yaşaması kurgulanarak topluluk duygusunun ön planda tutulması önerilmiştir. Bunu destekleyecek

mahalle anneliği gibi bir programa, mahalle yaşam merkezi gibi bir birime yer verilmesi önerilmiştir.

“21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi” hedefine ilişkin 43 projeden 8’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Yörede var olan kutlama, düğün, bayram, ağaç dikimi, kuş yetiştiriciliği gibi aktivitelerin; kilimcilik, el işleri, reçel yapımı, bağcılık, metal-ahşap işleri, ayakkabıcılık, telkari, taş, bakır, dokuma, yerel mutfak, mobilyacılık gibi zanaat ve atölye işlerinin sürdürülmesi hedeflenerek mekânsal kurguya yansıtılmıştır.

“22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması” hedefine ilişkin 43 projeden 13’ünde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Mevcut sektörlerin devamlılığı için küçük esnafın mevcudiyetinin sağlanmasına önem verilmiştir. Bu bağlamda çarşı ve ticaret alanlarının kurgusu küçük esnaf dikkate alınarak tasarlanmıştır. Tarıma bağlı üretimin ve diğer yerel üretim faaliyetlerinin sürdürülmesi amaçlanmıştır. Başta tarım olmak üzere üretim kavramı geliştirilerek hem ekonomik gelişme düşünülmüş hem de mahallelinin yer ile olan bağının arttırılması hedeflenmiştir.

“23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (Anonim 2017a)” hedefine ilişkin 43 projeden 15’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Kooperatif örgütlenmeleri, küçük ölçekli girişimler aracılığı ile yerel esnaf ve yerel üretimin desteklenmesi ve bölgede yaşayanlar için kısmi istihdam sağlanması önerilmiştir. Ekonomik gelişim ve yerel kalkınmayı destekleyici yöresel üretim atölyelerine yer verilmiştir. Permakültür uygulaması ile yerel üretim yapılması ve üretilen ürünlerin mahalle içinde satılması önerilmiştir. Tarım faaliyetleri yürütülen bölgelerde tohum geliştirme merkezi gibi tarımsal üretimi destekleyici ve geliştirici birimler önerilmiştir. Turizm potansiyeli olan yerler için küçük ölçekli turizm işletmeleri önerilmiştir.

“24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması” hedefine ilişkin 43 projeden 6’ında tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Proje alanlarının sahip olduğu potansiyellere göre tarım, turizm, zanaat gibi alansal kullanımlara yer verilmiştir.

- Anlam ve Algısal Yapı;

“25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)” hedefine ilişkin 43 projeden 12’sinde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Geleneksel yapılaşma dokusu, yapı öğeleri ve malzeme kullanımları teşvik edilerek yerel kimliğin sürdürülmesi önerilmiştir. Böylece kullanıcılar için aşinalık sağlanarak aidiyet duygusunun geliştirildiği sosyal bağları yüksek, algılanabilir mekân tasarımları önerilmiştir. Avlulu konut sistemi aidiyet duygusunun geliştirilebileceği bir mekânsal kurgu olarak ele alınmıştır. Yöresel üretim atölyeleri, festival, sergi gibi yöresel etkinlikler düzenlenebilecek mekân kurgusu düzenlenmesi ve mahremiyet/kamusallık hiyerarşisi ile aidiyet duygusunun geliştirilmesi önerilmiştir.

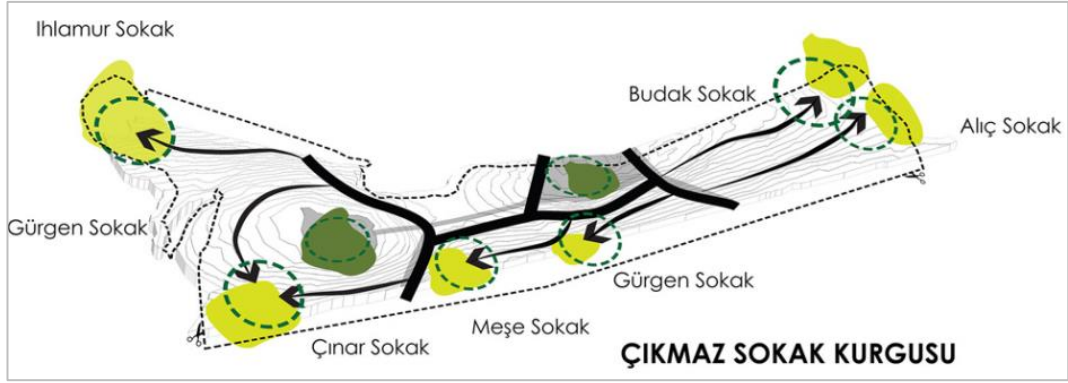
“26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (Anonim 2017a)” hedefine ilişkin 43 projeden 13’ünde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeye yönelik olarak kendilerinin şekillendirebilecekleri, sosyal ilişkiler kurabilecekleri, insan ölçeğine saygılı yaklaşımlar izlenmiştir. Yoğun yaya kullanımı ile mekânların hissedilmesi ve sahiplenilmesi amaçlanmıştır. Mahalle sakinlerinin mahallede alınacak kararlar hakkında söz sahibi olabilecekleri muhtarlık işlevinin yanında mahalle meclisi, STK ofis alanları ve mahalle meselelerini tartışabilecekleri açık toplanma alanları gibi mekânlar önerilmiştir. Esnaf kültürünün de bu konuda destek sağlayacağı ve insanların etkileşimini arttıracığı ön görülmüştür.

“27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi” hedefine ilişkin 43 projeden 7’sinde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Topluluk duygusu ve kentlilik bilincinin desteklenmesine yönelik olarak mahalledeki üretim faaliyetleri aracılığı ile kolektif bilincin artması ve mahallelinin kendi alanlarının bakımından sorumlu olmaları düşünülmüştür. Mahalle anneliği gibi sosyal programlar aracılığıyla toplumsal kaynaşmanın sağlanması ve topluluk duygusunun geliştirilmesi önerilmiştir. Belediye evi önerisi ile her yaştan mahallelinin çeşitli konular ve sorunlar için bir araya gelerek fikir yürütebilecekleri, etkinlik düzenleyebilecekleri ve çalışmalarını yürütebilecekleri sosyal ilişkileri güçlendirecek kamusal mekân önerisi yapılmıştır. Mahallenin, bireylerin bir araya gelerek, kendi tercihlerini karşılıklı iletişim ve bir arada yaşama bilinci ile yaşam alanlarına yansıtılmalarına olanak verecek şekilde kurgulanması önerilmiştir.

“28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması” hedefine ilişkin 43 projeden 7’sinde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Geleneksel aktivite ve etkinliklerin, zanaat kültürlerinin sürdürülmesi mekânsal kurguya aktarılarak toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması hedeflenmiştir. Mekân kurgusunda geleneksel dokuya verilen referanslar da bu bağlamda kimlik değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasında bir yöntem olarak görülmüştür. Ayrıca mahallede kent kimliği ile süreklilik arz eden imgeler için ayrılan yerlere ne yapılacağına mahallelinin ortak kararı ile belirlenmesi amaçlanmış ve mahalleyi oluşturan alt birimlerin çeşme, heykel, peyzaj vb. kendine has imgelerle sahiplenilmesi ve bilinirliğinin arttırılması önerilmiştir.

“29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi” hedefi ile ilgili olarak 43 projeden 5’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Tarihsel dokunun sürekliliğinin sağlanması gerektiğine değinilmiştir. Kent belleğinin korunması ve sürdürülmesinde kültürel mirasın sürdürülmesi amacıyla kentin geçmişini anımsatan doku ve mekân önerileri geliştirilmiştir. Çınaraltı ve meydan camisi gibi öğeler bellek öğeleri olarak tasarıma dâhil edilmiştir.

“30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (Anonim 2017a)” hedefi ile ilgili olarak 43 projeden 5’inde tasarım yaklaşımı belirlenmiştir. Avlu, sokak ve mahalle isimlerinin kent kimliği ile uyumlu öğelerden seçilmesi önerilmiştir. Bazı projelerde avlu ve sokak isimleri peyzaj öğeleri ile ilişkilendirilmiştir (Şekil 4.32). Çınaraltı, çeşme başı gibi isimler, isim olmanın yanı sıra mahallenin günlük yaşamını belirleyen mekânsal öğeler olarak düşünülmüştür.

Şekil 4.32. Çıkamaz sokak kurgusu-pezaj bahçeleri / Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül (Erdim ve ark. 2017a) (Bkz. Çizelge Ek 1.52)

43 ödüllü projenin rehberde belirlenen 30 hedefe göre değerlendirilmesi sonucunda doğal verilerin analizi ve projeye entegre edilmesi, morfolojinin belirlenmesi, doğal veriler ve sosyo-kültürel özellikler ile birlikte konut tipolojilerinin belirlenmesi, sosyal ilişkilere zemin hazırlayacak kamusal mekânların kurgulanması öncelikli olarak ele alınırken; deneyimlenebilir büyüklükte ve insan ölçeğinde tasarım, yakın çevre ve kent ile süreklilik sağlanması, mahalle kimliğine uygun peyzaj tasarımı, yerel mimari özelliklerinin analizi ve günümüze uyarlanması, sokak tipolojisinin kurgulanması, komşuluk ilişkilerine yönelik düzenlemeler yapılması gibi konuların da ağırlıklı olarak ele alındığı görülmüştür.

Ek 2’de yer alan matriste de görüldüğü üzere fiziksel yapı ile ilgili hedefler daha yoğun ele alınırken, ardından sosyo-kültürel ve ekonomik yapı ile ilgili hedefler gelmektedir. Daha soyut verilerden oluşan anlam ve algısal yapı ile ilgili hedefler ise en az ele alınan hedefler olmuştur. Ancak sayıca daha az projede anlam ve algısal yapıya ilişkin hedeflere değinilse de bu boyutta geliştirilen yaklaşımlar ele alınan bu üç boyutun birbiri ile ilişkili olduklarını göstermiştir. Belirli somut bir karşılığı olmayan anlam ve algısal boyuta dair bileşenler açık bir şekilde ifade edilmese de mahalle kurgusunda yer alan diğer kimlik bileşenleri aracılığıyla ya da geliştirilen senaryolar üzerinden oluşturulmaya çalışılmıştır. Fiziksel yapı ve sosyo-kültürel ve ekonomik yapı ile ilgili belirlenen bileşenlerin de aslında anlam ve algısal boyutu desteklediği görülmüştür. Örneğin 7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması’nda Doğu Anadolu Bölgesi’nden 1. Ödül alan yarışmada mahalle ölçeği kurgusu aidiyet duygusu ile ilişkilendirilmiştir.

İncelenen projelerde fiziksel boyutun sosyo-kültürel yapı ile birlikte düşünüldüğü ve anlama dair kavramlarla desteklendiği görülmüştür. Bazı projelerde anlam ve algısal yapıya dair senaryolar üretilirken, bazılarında fiziksel ve kültürel öğeler üzerinden ilişki kurulmuştur. Sonuç olarak literatür analizinde de vurgulandığı üzere fiziksel boyut, sosyo-kültürel ve ekonomik boyut, anlam ve algısal boyut belirli hedeflerin karşılığında gelen yaklaşımlar ile yarışma projelerinin birçoğunda bütün olarak ele alınmıştır.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kent mekânlarındaki problemlerin çözümünde araç olarak kullanılan kentsel dönüşüm uygulamalarında verimli sonuçlar elde edebilmek için, alandaki mevcut problemlerin tüm boyutlarıyla tanımlanması ve bu problemlerin çözümüne yönelik en uygun yaklaşım ve müdahale türünün belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü benzer problemler izlense de her alanın mevcut potansiyelleri birbirinden farklıdır ve doğru uygulamalar yapılması için alana özgü yaklaşım izlenmesini gerektirmektedir. Kentlerdeki konut dokularının yenilenmesinde de izlenecek yaklaşım alanın mevcut fiziksel, sosyo-kültürel, ekonomik boyutlarıyla birlikte yere özgü olarak geliştirilmelidir.

Türkiye’de son dönemde kentsel dönüşüm uygulamaları sonucunda ortaya çıkan mekânsal ve sosyal boyutta kimlik kaybı gibi önemli sorunlar bu tür uygulamalara yönelik yeni yaklaşımların izlenmesini gerekli kılmaktadır. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın desteklediği ve diğer kamu kurumları ve üniversiteler ile birlikte yürüttüğü; Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2012), Kentsel Tasarım Rehberleri Geliştirilmesi Projesi, Şehircilik Şûrası ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterlerinin Geliştirilmesi Projesi bu kapsamda yürütülen yüksek nitelikli çalışmalar olup ileride yapılacak olan uygulamalar için birer rehber niteliğindedir. Yürütülen bu çalışmalar tez kapsamında mahalle ölçeğinde ve yerel kimlik bağlamında süzülmüş ve tez çalışmasında belirlenen mahalle kimliği bileşenleri ile sentezlenerek mahalle kimliğinin sürdürülmesine yönelik hedef, gösterge ve yöntemlerden oluşan bir rehber oluşturulmuştur.

Mahalle kimliği bileşenlerinin sürdürülmesine yönelik belirlenen hedefler, göstergeler ve yöntemlerden oluşan rehber kurgusu, alan çalışmasında ele alınan ödüllü kırk üç yarışma projesindeki mahalle tasarımı yaklaşımlarının çözümlenmesinde ve mekânsal kurguya nasıl yansıtıldığına anlaşılmada yardımcı olmuştur. Fiziksel yapı, sosyo-kültürel ve ekonomik yapı, anlam ve algısal yapı altında belirlenen hedeflere yönelik her bir projede çalışılan alanın coğrafi, kültürel ve toplumsal potansiyellerine göre tasarım yaklaşımı kurgulandığı görülmüştür.

Fiziksel yapı altında; doğal karakteri oluşturan öğelerin tasarıma entegre edilmesi, mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının, odak noktalarının, parsel biçimlenişlerinin

tasarımda dikkate alınması ve sosyo-kültürel ve ekonomik yapı altında; insanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkan tanıyacak kamusal (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları vb.) ve yarı kamusal (kafeler, avlular, çarşılar vb.) mekânların kurgulanması kırk üç projenin tasarım yaklaşımlarında da ele alınmıştır. Fiziksel yapı altındaki hedeflerin daha fazla dikkate alındığı görülürken, anlam ve algısal yapıya yönelik hedeflere ilişkin daha az öneri geliştirilmiştir.

Türkiye’de farklı kimlik özelliklerine sahip bölgelerde çalışılan proje sonuçları mahalle kavramının sahip olduğu öz değerlerin (komşuluk, esnaf, sokak yaşamı, paylaşım, selamlaşma vb.), yerin doğal çevre verileri ve kültürel özellikleri ile birlikte farklı şekillerde yorumlandığını göstermiştir. Ancak aynı alanda çalışılan projelerde dahi tasarımda farklı yorumlar getirildiği görülmüştür. Bu nedenle ileride yapılacak olan kentsel dönüşüm projelerinin bölgesel ya da il bazında bir model olarak düşünülmemesi bunun yerine uygulama yapılacak her alan için yere özgü bir tasarım yaklaşımı izlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Buna yönelik çalışma kapsamında geliştirilen rehberin temel amacı da yapılacak olan mahalle ölçeğindeki kentsel dönüşüm uygulamalarında “yere özgü” verilerin sürdürüldüğü bir kentsel dönüşüm yaklaşımı izlenmesidir.

Mahalleye ilişkin belirlenen bir tema ile tasarım yaklaşımlarının geliştirildiği ödüllü kırk üç yarışma projesi incelendiğinde tez çalışması kapsamında geliştirilen rehberde yer alan hedeflerin karşılığına gelen tasarım yaklaşımları izlendiği görülmüştür. Bu da yazılı olmasa da mahalle kurgusunu oluşturan bileşenlerin tasarımcıların zihninde var olduğunu ve oluşturdukları mahalle kurgusuna bir şekilde yansıttıklarını göstermektedir. Bu çalışma ile de söz konusu mahalle kimliği yaklaşımları yazılı bir rehber ile kurgulanmaya çalışılmıştır.

Coğrafi bölge özellikleri bir bölgedeki mahallenin kimlik özelliklerinin belirlenmesinde üst ölçekte kalacağı gibi aynı kentte yer alan komşu iki mahallenin kimlik özellikleri de birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Yakın coğrafyalardaki bu farklılıklar genellikle mahallede yaşayan sakinlerden kaynaklanmaktadır. Özellikle büyük şehirlerde göç ile gelişen kent bölgelerinde, farklı bölgelerden gelen insanların bir arada toplandığı, farklı kimlik özelliklerine sahip mahalle oluşumları gözlenebilmektedir. Bu nedenle kentsel

dönüşüm projelerinde de belirtildiği üzere yer sakinlerinin sürece katılması önem taşımaktadır.

Kent ya da mahalle kimliği ele alınırken fiziksel ve sosyo-kültürel yapının iyi bir şekilde analiz edilmesi ve birbirleriyle ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bugüne kadar gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamaları ve literatür araştırmaları hem kentsel dönüşümün hem de kent kimliğinin tüm boyutları ile birlikte düşünülmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda mahalle ölçeğinde kentsel dönüşüm uygulaması yapılacak olan alanlarda fiziksel yapıyı oluşturan doğal çevre elemanları ve yapılı çevre elemanları, yakın çevre ilişkisi, sosyo-kültürel özellikler, yerel ekonomik potansiyeller, aidiyet duygusu, topluluk duygusu ve kentlilik bilinci gibi kavramlar birlikte ele alınmalıdır. İncelenen proje örneklerinde bir yörenin kültüründe yer alan bir zanaat türü ya da tarım kültürünün mekânsal kurgu ile birleştirilerek fiziksel yapı, sosyo-kültürel yapı, ekonomik boyut ve anlam boyutunun birbirleriyle ilişkilendirilebileceği görülmüştür. Bu nedenle alınacak tasarım kararları öncesinde uygulama alanının potansiyelleri ve kültürel değerleri iyi bir şekilde anlaşılacak alanın kimliğine uygun bir tasarım yaklaşımı belirlenmelidir.

Bu konuda merkezi ve yerel yönetimlere görevler düşmekte olup, kent kimliğinin korunması ve sürdürülmesi konusunda kent politikalarının geliştirilmesi ve bu politikaların yasal çerçeveye bağlanması, daha önce yapılan proje çalışmalarının ya da tez kapsamında üretilen rehberin uygulanması için bir adım oluşturabilir. Kentsel dönüşüm konusu Türkiye’de üzerinde daha çok çalışılması ve geliştirilmesi gereken bir konudur. Bu nedenle yapılan uygulamalar sonucunda alınan geri dönüşler uygulamaların iyileştirilmesi adına önemli veriler sağlamaktadır. Aynı şekilde kent kimliğinin belirlenmesi ve sürdürülmesine dair politikaların uygulanması sonucunda alınan geri dönüşler ile kimlik konusuna yönelik kent politikaları geliştirilmeye devam edilmelidir. Böylelikle yerel yönetimlerin kentsel tasarım rehberi hazırlamasına yardımcı olmak üzere gerçekleştirilen Kentsel Tasarım Rehberleri Hazırlanması Projesi gibi önemli bir çalışmanın daha fazla uygulamaya geçirilmesi sağlanabilir.

Son olarak mahalle kurgusunun oluşturulmasında söz edilen bileşenler sadece proje aşaması için değil ileriye dönük olarak sürdürülebilir şekilde düşünülmeli ve kentsel

dönüşüm uygulamalarının yerel kimlik özelliklerinin sürdürülmesinde bir araç olarak kullanılması teşvik edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akkar, Z. M. 2006.** Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye. *Planlama*, 2: 29-38.
- Akkar Ercan, M., 2013.** Urban Regeneration and Sustainable Community Development in Historic Neighborhoods of İstanbul: The Routledge Companion to Urban Regeneration. Editors: Leary, M. E. and McCarth, J., New York, pp:443-454.
- Akkar Ercan, M., Belge Z. S. 2017.** Daha Yaşanabilir Kentler İçin Mikro Ölçek Yürünebilirlik Modeli. *METU JFA*, 34 (1), 231-265.
- Al, M. 2011.** Kentte Bellek Yıkımı ve Kimlik İnşası- Palimpsest: Ankara Atatürk Bulvarı Bağlamında Bir İnceleme. *İdealkent*, 4, 22-36.
- Alada, A. B. 1989.** Osmanlı Türk Şehrinde Mahalle. *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Alada, A. B., 2001.** Yeni Bir Toplumsal Yapılanma İçin İşlevsel Bir Kamu Alanı: Mahalle. 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 5. Türkiye Şehircilik Kongresi:“Avrupa Birliği Süreci ve Planlama”, 7-9 Kasım 2001, Ankara.
- Aldemir, Ş. ve Doğan, M. 2015.** Kentsel Dönüşüm Mevzuatı: Neden Nasıl ve Kim İçin Kentsel Dönüşüm, Editörler: Duman, B. ve Coşkun, İ. s. 497-521.).
- Altaban, Ö., 2005.** Cumhuriyetin Kent Planlama Politikaları ve Ankara Deneyimi: 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık. Editör: Sey Y. s.41-64.
- Altaban, Ö. 2013.** Kentsel Planlama'dan Kentsel Tasarıma Geçişte Düşünülecek Boyutlar. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning*. 1 (1), 2-21.
- Alver, K. 2013.** Mahalle- Mahallenin Toplumsal ve Mekânsal Portresi. Hece Yayınları, Ankara, 291.
- Akay, M., Ertem, H., İtez, A. C., Gözel, N., Karadoğan, S., Gülcan, E., Koçer, Ç., 2017.** Aydın Eşdeğer Mansiyon Ödülü. <http://www.arkitera.com/proje/8011/mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Akyüz, H., 2017.** Gaziantep Eşdeğer Mansiyon I Ödülü. <http://www.arkitera.com/proje/8048/mansiyon-odulu-mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi1> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Anonim, 1996.** Birleşmiş Milletler İnsan Yerleştirmeleri Konferansı Habitat II, Türkiye Ulusal Raporu ve Eylem Planı. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/habitat/eduardosya/file/dokumanlar/Ulusal%20Rapor%20Ove%20Eylem%20Plan%C3%84%C2%B1.pdf>-(Erişim tarihi: 28.04.2018).
- Anonim, 2005.** Belediye Kanunu. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>-(Erişim tarihi: 11.02.2019).
- Anonim, 2010.** Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010-2023. https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/eduardosya/kentges_tr.pdf-(Erişim tarihi: 16.10.2018).
- Anonim, 2017a.** 7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması Şartnamesi. TOKİ - Emlak Konut GYO A.Ş. <http://7iklim7bolge.com/dosyalar/7-iklim-7-bolge-sartname-2017.pdf>-(Erişim tarihi: 26.04.2018).
- Anonim, 2017b.** Ödül alan projeler. <http://7iklim7bolge.com/>-(Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Anonim, 2018.** The History of Panot. <https://www.laramblabarcelona.com/en/barcelonas-tiles/>-(Erişim tarihi: 06.04.2019).
- Anonim, 2019a.** Online Yapı Sözlük. <https://www.yapisozluk.com>

- Anonim, 2019b.** <http://www.sozce.com/nedir>
- Ataöv, A. ve Osmay, S. 2007.** Türkiye'de kentsel dönüşüme yöntemsel bir yaklaşım. *METU JFA* , 24(2): 57-82.
- Atik, M. 2014.** Kentsel Yaşam Kalitesi ve Kent Kimliği Bağlamında İstanbul'daki Yenileme Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme; Sulukule Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ayan, B. 2010.** Kent Morfolojisini Etkileyen Nedenler ve Eminönü Tarihi Yarımada Bölgesinin İstanbul Ulaşımına Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ayan, M. 1991.** Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük, Ersoy, M. (Derl.) ,Ninova Yayınları, İstanbul, 527 s.
- Ayata S., Ayata A.G. 1996.** Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü. Ankara: T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı.
- Aydinoğlu, M., Uysal Söğüt, Ö., Özınanır Sarıhan, I., 2017.** İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/ic-anadolu-bolgesi-2-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Aydoğan, M. 2001.** Kent Kimliğinin Ortaya Çıkarılması Amacıyla Kentsel Tasarım Rehberlerinin Kullanımı Kemerealtı Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Ayık, Ç., Şerifoğlu, S., Kul, F., Abduloğlu, A., Baykan, B., 2017.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Ödül <http://7iklim7bolge.com/dogu-anadolu-bolgesi-2-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Bal, E., Dede, G., Çavuş, D., Aydınoğlu, K., 2017a.** Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/marmara-bolgesi-3-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Bal, E., Dede, G., Çavuş, D., Aydınoğlu, K., 2017b.** Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Mansiyon. <http://www.arkitera.com/proje/8087/3-mansiyon-marmara-bolgesi--corlu--7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Bailey, N. 2005.** Housing-Led Regeneration: The Glasgow Experience. Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, 27-30 Kasım 2004, Küçükçekmece Belediyesi Yayını, İstanbul.
- Bailey, N., 2009.** Engaging local communities in neighbourhood regeneration in England: an evaluation of aims, objectives and outcomes: The Routledge Companion to Urban Regeneration, Ed.: Leary, M. E., McCarthy, J., pp. 411-420.
- Barış, A., Cengiz, G., Kundakçı, E., 2017a.** Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/guneydogu-anadolu-bolgesi-1-mansiyon-2/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Barış, A., Cengiz, G., Kundakçı, E., 2017b.** <http://www.arkitera.com/proje/8065/1-mansiyon-guneydogu-anadolu-bolgesi-mardin-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Bekar, M., Bekar, F., Törk, H., 2017.** Ege Bölgesi (Denizli) 3. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/ege-bolgesi-3-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Bilge, A. C., Güler K. 2016.**Berlin Duvarı: Utanç Duvarı'ndan Anıta. *Mimarist*, 56, 57-65.

- Bilgin, A. İ., Doğan, L., 2017.** Bursa Eşdeğer Mansiyon Ödülü. <http://www.arkitera.com/proje/8020/mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi---mansiyon-odulu> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Birik, M. 2011.** Kentsel Mekânın Değişim Sürecinde Transformasyon ve Deformasyon. *Doktora Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Bingöl, Ö., Barka, İ., Şen, M., Kılıç, P., Firidin Özgür, E., Tirben, N., Betos, F., 2017.** Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/akdeniz-1-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Bingöl, Ö., Barka, İ., Şen, M., Kılıç, P., Firidin Özgür, E., Tirben, N., Betos, F. 2017.** Marmara Bölgesi (Çorlu) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/marmara-bolgesi-2-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Butina Watson, G., Bentley, I. 2007.** Identity by Design, Architectural Press, Oxford.
- Çelik, C. H., Baş, A., Kul, H., 2017.** Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/ege-bolgesi-3-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Certau, M., 1984.** The Practice of Everyday Life, pp. 232.
- Çadircı, M. 1996.** Anadolu Kentlerinde Mahalle (Osmanlı Dönemi). Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme, Habitat II, s.257-263.
- Çevik, S. 1991.** Mekân-Kimlik-Kimliklendirme Trabzon Sokakları Örneği. *Doktora Tezi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Trabzon.
- Çöl, S. 1998.** Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek İçin Bir Yöntem Denemesi. *Doktora Tezi*. Mimar Sinan Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.
- ÇŞB, 2017a.** Şehircilik Şûrası Komisyon Raporları. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017, Ankara. <https://sehirciliksurasi.csb.gov.tr/> (Erişim tarihi: 13.11.2017).
- ÇŞB, 2017b.** Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlkelerinin Geliştirilmesi Projesi Çalıştayı. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017. [https://csb.gov.tr/kentsel-donusum-uygulamalarinda-planlama-ilkelerinin-ve-kriterlerinin-gelistirilmesi-projesi-calistayi-haber-220577-\(Erişim tarihi: 23.03.2019\).](https://csb.gov.tr/kentsel-donusum-uygulamalarinda-planlama-ilkelerinin-ve-kriterlerinin-gelistirilmesi-projesi-calistayi-haber-220577-(Erişim tarihi: 23.03.2019).)
- ÇŞB, 2017c.** Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017, Ankara.
- ÇŞB, 2018.** KENTGES. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. [https://kentges.csb.gov.tr/kentges-nedir-i-7119-\(Erişim tarihi: 17.02.2019\).](https://kentges.csb.gov.tr/kentges-nedir-i-7119-(Erişim tarihi: 17.02.2019).)
- ÇŞB, MSGSÜ, 2016a.** Kentsel Tasarım Rehberleri - Cilt I Araştırma ve Tanımlama. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kentsel Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul.
- ÇŞB, MSGSÜ 2016b.** Kentsel Tasarım Rehberleri - Cilt II İçerik. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Kentsel Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi, İstanbul.
- Çubukçuoğlu, B. 2013.** Bursa Doğanbey Kentsel Dönüşüm Projesinin Tarihi Kent ve Kullanıcı Kimliği Üzerine Etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dalağan, V., 2017.** Gaziantep Eşdeğer Mansiyon II Ödülü. <http://www.arkitera.com/proje/8010/haarda> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Dalkılıç, N. ve Bekleyen, A. 2011.** Geçmişin Günümüze Yansıyan Fiziksel İzleri: Geleneksel Diyarbakır Evleri: Medeniyetler Mirası Diyarbakır Mimarisi. Editör: Yıldız, İ., T.C. Diyarbakır Valiliği, Diyarbakır, s.417-462.

- Demirdizen, E. 2015.** Kentsel Dönüşümde TOKİ'nin Rolü: Neden Nasıl ve Kim İçin Kentsel Dönüşüm, Editörler: Duman, B. ve Coşkun, İ. s. 453-470.
- Demirsoy, M. S. 2006.** Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi (Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi). *Yüksek Lisans Tezi*, MSGÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- DPT, 1963.** Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1963-1967). T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, 1963. <http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13736/plan1.pdf>-Erişim tarihi: (26.01.2019)
- DPT, 2013.** Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018). T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, 2013. <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Onuncu-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2014-2018.pdf>- (Erişim tarihi: 13.09.2019).
- Dündar, Ö. 2003.** Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Sonuçları Üzerine Kavramsal Bir Tartışma. TMMOB Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, 11-13 Haziran 2003, İstanbul.
- Erden, Y. D. 2003.** Kentsel Yenileşmede Bir Araç Olarak Dönüşüm Projeleri. *Doktora Tezi*, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul.
- Erdim, D., Öztürk, Ö., Topçu, K., Şevik, M. T., Gündoğdu, E., Martan, B., Yılmaz, G. 2017a.** Karadeniz Bölgesi (Eskişehir) 1. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/karadeniz-bolge-1-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Erdim, D., Öztürk, Ö., Topçu, K., Şevik, M. T., Gündoğdu, E., Martan, B., Yılmaz, G. 2017b.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/8082/1-odul-karadeniz-bolge-kastamonu-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Fil, R., Kösehan, S., Civelek, A. Boyacıgil Güngör, O., 2017.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/dogu-anadolu-bolge-2-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Göregenli, M. (2018).** Çevre Psikolojisi-İnsan Mekân İlişkileri. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 249 s.
- Göregenli, M., Karakuş, P. Özgen Kösten, E. Y., Umuroğlu, İ. 2014.** Mahalleye Bağlılık Düzeyinin Kent Kimliği İlişkisi İçinde İncelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 29 (73), 73-85.
- Görgülü, Z. 2009.** Kentsel Dönüşüm ve Ülkemiz. TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, 8-9 Ocak 2009, İzmir.
- Gündüz, A., Şimşek, E., Artar, M. G., Çelik, Ö., 2017a.** Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/ege-bolge-2-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Gündüz, A., Şimşek, E., Artar, M. G., Çelik, Ö., 2017b.** Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/8078/2-odul-ege-bolge-denizli-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Güreser, C., Barış, Ç., Han, İ. T., Doğan, E., Sarpaşar, E., 2017.** Adana Eşdeğer Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/esdeger-odulu-mimlab-addarchitects-mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi-1-asama/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Gürler, E. 2003.** Kentsel Yeniden Üretim Süreci Üzerine Karşılaştırmalı Çalışma: İstanbul Örneği. TMMOB Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, 11-13 Haziran 2003, İstanbul.
- Gürsoy, O., Günay, S., 2017.** Diyarbakır Eşdeğer Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/8057/es-deger-birincilik-odulu-mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi3> (Erişim tarihi: 12.06.2018).

- Güvenç, B. 1991.** Kentlerin Kimliği ve Antalya Örneği Üzerine Notlar, Öneriler, Örnekler. *Mimarlık Dergisi*, 29 (1):72.
- Güvenç, B. 1993.** Türk Kimliği: Kültür Tarihinin Kaynakları, Remzi Kitabevi, İstanbul, 448 s.
- Güvenç, G., Biçer, İ. A., Engin, E., Kurt Ertaş, D., Bahadır, Y., Kocaoğlu, M., 2017.** İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 3. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/ic-anadolu-bolgesi-3-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Güzey, Ö., 2009.** Evaluation of Urban Regeneration As A Government-Assisted Revenue Strategy in Turkey: The Routledge Companion to Urban Regeneration, Ed.: Leary, M. E., McCarthy, J., pp. 66-76.
- Hasol, D. 1998.** Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü. YEM Yayınları, İstanbul, 500 s.
- Halbwachs, M. 2018.** Kolektif Bellek. Çev. Zuhal Karagöz, Pinhan Yayıncılık, İstanbul, 228 s.
- Hattapoğlu, M. Z., Çalışkan, O., Zorlu, İ. E., 2017.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/dogu-anadolu-bolgesi-3-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Hidalgo, M. C., Hernandez, B. 2001.** Place Attachment: Conceptual and Empirical Questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 273-281.
- ICOMOS, 2008.** Quebec Declaration on the Preservation of the Spirit of Place. ICOMOS, 2008, Canada. <https://whc.unesco.org/uploads/activities/documents/activity-646-2.pdf> (Erişim tarihi: 20.04.2019).
- İbiş, A., Karaman, S., Geleri, T., 2017a.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/dogu-anadolu-bolgesi-3-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- İbiş, A., Karaman, S., Geleri, T., 2017b.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/8114/3-odul-7-iklim-7-bolge-mahalle-dogu-anadolu-mus-kepenek> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- İğdeli, İ., Gököğlü İğdeli, C., Kurtuluş, A., Altıntaş, A., 2017.** Marmara Bölgesi (Çorlu) 1. Mansiyon. <http://www.arkitera.com/proje/8105/1-mansiyon-marmara-bolgesi-7-iklim-7-bolge-mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- İller Bankası A.Ş., 2017.** Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması Şartnamesi. İller Bankası A.Ş. <http://www.ilbank.gov.tr/index.php?Sayfa=htmlsayfa&hid=2653> (Erişim tarihi: 04.03.2019).
- Jeffrey, P., ve Pounder, J. 2000.** Physical and Environmental Aspects: Urban Regeneration: A Handbook. Editors: Roberts P. and H. Skyes H. pp:86-108.
- Kabağaç, S., Alova, E., 1995.** Latince/Türkçe Sözlük. Sosyal Yayınlar, İstanbul, 647 s.
- Kara, A. 2013.** Kentsel Dönüşümlerde Kentsel Kimliğin Sürdürülebilirliği: Trabzon Zağnos Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, KATÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Trabzon.
- Kara, T., Taşkın, V., Meriç, Ö., Keskin, G., Yılmaz Şirin, B., 2017a.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/8062/2-odul-karadeniz-bolgesi-kastamonu-7-iklim-7-bolge-mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Kara, T., Taşkın, V., Meriç, Ö., Keskin, G., Yılmaz Şirin, B., 2017b.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/karadeniz-bolgesi-2-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).

- Kasal, N., Erdi Kasal, M., Erdi, S., Ertuğ, S., Coşkun, H. N., 2017.** Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/ege-bolgesi-1-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Kaya, H. S., Erdem Kaya, M., Serdar, S. E., Güler, E., Şahin, G., 2017.** Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/akdeniz-bolgesi-2-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Kaya, H. S., Erdem Kaya, M., Serdar, S. E., Güler, E., Şahin, G., Demireş Özkul, B., Sözel Şenol, Ö., Çiçek, M., 2017.** Bursa Eşdeğer Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/esdeger-odulu-mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi-2/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Karagöl, E. T. 2013.** Kent Ekonomisi ve Kentsel Dönüşüm: Sürdürülebilir Bir Şehir İçin Kentsel Dönüşüm. Editörler: Erdönmez E. ve Can A., Esenler Belediyesi Düşünce Merkezi Şehir Yayınları, İstanbul, s.27-33.
- Keleş, R. 2017.** Kentleşme Politikası. İmge Kitabevi İstanbul, 734 s.
- Keskin, D., Sürat, Ö., Yıldırım, Ö. 2003.** Londra'nın Sürdürülebilir Kentsel Yenileşme Deneyiminden, Türkiye ve İstanbul Özelinde Yenileşme Çalışmalarında Nasıl Faydalanılabilir? TMMOB Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, 11-13 Haziran 2003, İstanbul.
- Keskin, M., Yılmaz Keksın, E., Kocaman, Ö., Özkan S. P., 2017a.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül <http://www.arkitera.com/proje/8119/1-odul-dogu-anadolu-bolgesi-mus-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Keskin, M., Yılmaz Keskin, E., Pelin, Özkan, S., Kocaman, Ö., 2017b.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül <http://7iklim7bolge.com/dogu-anadolu-bolgesi-1-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Koloğlu, O., Dikencik, H., Çanakçı, M., 2017a.** Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül. <http://www.arkitera.com/proje/8312/2-odul-guneydogu-anadolu-bolgesi-mardin-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Koloğlu, O., Dikencik, H., Çanakçı, M., 2017b.** Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/guneydogu-anadolu-bolgesi-2-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Kurtuluş, H., 2005a.** Bir “Ütopya” Olarak Bahçeşehir: İstanbul’da Kentsel Ayrışma, Editör: Kurtuluş, H., Bağlam Yayıncılık, s.77-126.
- Kurtuluş, H., 2005b.** İstanbul’da Kapalı Yerleşmeler Beykoz Konakları Örneği: İstanbul’da Kentsel Ayrışma, Editör: Kurtuluş, H., Bağlam Yayıncılık, s.161-186.
- Kurtuluş, H., 2006.** Kentsel Dönüşüme Modern Kent Mitinin Çöküşü Çerçevesinden Bakmak. *Planlama Dergisi*, 2:7-11.
- Kutlu R., Manav B., Ertürk Z. 2011.** İstanbul Kıyı Mimarisinin Görsel Matris Üzerinden Kimlik İncelemesi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 1 (2): 6-14.
- Lalli, M. 1992.** Urban-Related Identity: Theory, Measurement, and Empirical Findings. *Journal of Environmental Psychology*, 12, 285-303.
- Larsen, J. N., 2009.** Area-Based Approaches To Urban Regeneration: Innovation in Vain: The Routledge Companion to Urban Regeneration, Ed.: Leary, M. E., McCarthy, J., pp. 401-410.
- Lee, G.K.L., Chan, E.H.W., 2008.** The Analytic Hierarchy Process (AHP) Approach For Assessment Of Urban Renewal Proposals. *Social Indicators Research*, 89: 155-168.

LeBlanc, 2019. web

http://ip51.icomos.org/~fleblanc/publications/pub_2008_spirit_of_place_and_values.html- (Erişim tarihi:20.04.2019)

LeGates, R. T., and Stout, F. 1996. Modernism and Early Urban Planning 1870-1940: The City Reader. Editors: LeGates, R. T. and Stout F. pp:299-313.

Lynch, K. 1960. Kent İmgesi. Çev.: Başaran, İ. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, s.215.

Meegan R., Mitchell A. 2001. ‘It’s Not Community Round Here, It’s Neighbourhood’: Neighbourhood Change and Cohesion in Urban Regeneration Policies. *Urban Studies*, 38 (12), 2167-2194.

Mollison, B. 1991. Introduction to Permaculture. Tagari Publications, Tasmania, 225pp.

Montgomery, J. 2007. Making a city: Urbanity, Vitality and Urban Design. *Journal of Urban Design*, 3 (1), 93-116.

Neill, W. J. W. 1997. Memory, Collective Identity and Urban Design: The Future of Berlin's Palast der Republik, *Journal of Urban Design*, 2(2):179-192.

Norberg-Schulz C. 1980. GeniusLoci-TowardsPhenomenology of Architecture. Rizzoli, New York.

Ocakçı, M. 2012. Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük, Ersoy, M. (Derl.), Ninova Yayınları, İstanbul, 527 s.

Ocakçı, M., Türk, Ş. Ş., Terzi, F., 2017. Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Planlama İlke ve Kriterleri. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve İstanbul Teknik Üniversitesi, 2017, Ankara.

Oktay, D. 2011. Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış. *İdealkent*, (3):8-19.

Öktem, B. 2005. Küresel Kent Söyleminin Kentsel Mekânı Dönüştürmedeki Rolü: Büyükdere Maslak Aksı: İstanbul'da Kentsel Ayırışma. Editör: Kurtuluş H. s. 25-76.

Örer, G. 1993. İstanbul'un Kentsel Kimliği ve Değişimi. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özbay, H., Başbuğ, T., Öztekin Erdel, S., Aydoğdu, B. A., 2017. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 3. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/guneydogu-anadolu-bolgesi-3-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).

Özbek Eren, İ. 2012. Türkiye’de Dönüşen Kentlerin Son Kalesi: Kent Kurucu Öge Olarak Osmanlı’dan Günümüze ‘Mahalle’. *International Journal of Human Sciences*, 9 (2), 1547-1568.

Özbek Eren, İ. 2014a. What is the Threshhold in Urban Regeneration Projects in the Context of Urban Identity? The Case of Turkey. *Spatium*,31:14-21.

Özbek Eren, İ. 2014b. Kentsel Sürdürülebilirlik Bağlamında Meydanlara İlişkin Bir Değerlendirme: Üsküdar Meydanı. *Tasarım+Kuram*, 18, 94-116.

Özbek Eren, İ. 2017. Mahalle: Yeni Bir Paradigma Mümkün Mü? Tuti Kitap, İstanbul, 278s.

Özdemir Sönmez, N. 2006. Düzensiz Konut Alanlarında Kentsel Dönüşüm Modelleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Planlama*, 2: 121-127.

Özden, P. P. 2008. Kentsel Yenileme. Ankara, 422s.

Özden, P. P. 2010. Türkiye’deki Kentsel Dönüşüm Politikaları ve Uygulamalarına Eleştirel Bir Bakış: Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama: Avrupa Deneyimi. Editör: Özdemir D. s.194-225.

Özgülven, U. Ö., Tüfekçioğlu, A., Demirel Şanlı, Ş., 2017. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/ege-bolgesi-1-mansiyon-2/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).

- Polat, M. M., Altuğ, B., İmer, M., Türkoğlu, S., 2017.** Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/akdeniz-bolgesi-3-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Polat, S., ve Dostoğlu, N. 2007.** Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine: Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya Örnekleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 12(1): 61-76.
- Proshansky, H. M. 1978.**The City and Self Identity. *Environment and Behaviour*.10, 147-170.
- Rapoport, A. 2004.** Kültür- Mimarlık- Tasarım. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Relph, E. 1976.**PlaceandPlacelessness. London: Pion Limited.
- Roberts, P. 2000.** The Evolution, Definition and Purpose of Urban Regeneration: Urban Regeneration. Editors: Roberts P. and Sykes H. pp:9-36.
- Rossi, A. 1982.**TheArcitecture of the City, MIT Press, Cambridge.
- Ruhlukürkçü, İ., Gündoğ, G., Solak, E. T., Koç, I., 2017a.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon. <http://www.arkitera.com/proje/8127/1-mansiyon-dogu-anadolu-bolgesi-mus-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Ruhlukürkçü, İ., Gündoğ, G., Solak, E. T., Koç, I., 2017b.** Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/dogu-anadolu-bolgesi-1-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Safdari, N. 2014.** Sulukule Kentsel Dönüşüm Projesinde Mimari Özellikler. *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sakıcı, Ç. 2017.** Kentsel Siluet Tasarımı: Kastamonu Örneği. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 17 (4): 652-659.
- Sepin, Y. S., Çermikli, B., Terzi, F., 2017.** Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/akdeniz-bolgesi-3-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Sevindik, C., Ulutürk, M. U., Akyüz, Ç., 2017a.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/karadeniz-bolgesi-2-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Sevindik, C., Ulutürk, M. U., Akyüz, Ç., 2017b.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Mansiyon. <http://www.arkitera.com/proje/8108/2-mansiyon-karadeniz-bolgesi-kastamonu-7-iklim-7-bolge---mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Sey, Y., 2005.** Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Mimarlık ve Yapı Üretimi: 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık. Editör: Sey Y, s. 25-40.
- Social Exclusion Unit, 2001.** A New Commitment to Neighbourhood Renewal: National Strategy Action Plan, London, 127pp.
- Şahin, M., Gültek, M. C., Türkkan, H. G., Işık, N. B., Çiftçi, M., 2017.** Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/akdeniz-bolgesi-2-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Şahin, S. Z. 2003.** İmar Planı Değişiklikleri ve İmar Hakları Arcılığıyla Yanıltıcı (Pseudua) Kentsel Dönüşüm Senaryoları. TMMOB Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, 11-13 Haziran 2003, İstanbul.
- Şahin, S. Z. 2015.** Uluslararası Örnekler Işığında Bir Kavram ve Kamu Politikası Olarak Kentsel Dönüşüm: Neden Nasıl ve Kim İçin Kentsel Dönüşüm, Editörler: Duman, B. ve Coşkun, İ. s.53-81.

- Şen, B. 2005.** Soylulaştırma: Kentsel Mekânda Yeni Bir Ayrışma Biçimi: İstanbul'da Kentsel Ayrışma. Editör: Kurtuluş H. s.127-160.
- Şenyapılı, T. 1996.** Ankara Kentinde Gecekondu Oluşum Süreci: Ankara'da Gecekondu Oluşum Süreci ve Ruhsatlı Konut Sunumu. Editörler: Şenyapılı, T. ve Türel, A. 95s.
- Şenyapılı, T. 1998.** Cumhuriyet'in 75. Yılı, Gecekondu'nun 50. Yılı: 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık. Editör: Sey Y. s. 301-316.
- Şimşek, E., Gündüz, A., Artar, M. G., Çelik, Ö., 2017.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/karadeniz-bolgesi-3-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Şişman, A., ve Kibraoğlu, D. 2009.** Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, 11-15 Mayıs 2009, Ankara.
- T.C. Resmi Gazete, 2009.** Orta Vadeli Program (2010-2012), Bakanlar Kurulu Kararı. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/09/20090916M1-1.htm>-(Erişim tarihi:17.02.2019).
- T.C. Resmi Gazete, 2012.** Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/05/20120531-1.htm>-(Erişim tarihi: 11.02.2019).
- Tallon, A., 2010.** Urban Regeneration in the UK. Routledge, 320pp.
- Tanyeli, U. 2014.** İstanbul'un Meydanları: Fiziksel Olarak Namevcut, Nominal Olarak Mevcut Olanlar: Hafıza Mekânları, Editör: Derviş, P., Yapı Kredi Yayınları, İstanbul-Venedik, 202-203.
- TDK, 2019.** Türk Dil Kurumu Sözlükleri. <http://sozluk.gov.tr>
- Tekeli, İ. 1985.** Tazminat'tan Cumhuriyete Kentsel Dönüşüm. Tazminat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi. (3): 878-890.
- Tekeli, İ. 1998.** Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması: 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık. Editör: Sey Y. s.1-24.
- Tekeli, İ. 2011.** Tasarım, Mimarlık ve Mimarlar. Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TOKİ, 2018a.** <http://www.toki.gov.tr/uygulama-gorselleri/kentsel-yenileme/kentsel-yenileme>-(Erişim tarihi:03.10.2018).
- TOKİ, 2018b.** TOKİ Faaliyet Özeti. <https://www.toki.gov.tr/faaliyet-ozeti>-(Erişim tarihi: 11.07.2018).
- Tuğcu, P., Vural Arslan, T. 2018.** Kentsel Dönüşüm Konulu Tez Çalışmalarında (1999-2017) Öne Çıkan Konular, Sorunlar ve Öneriler. Paradoks Dergisi, 14(1): s.87-127.
- Turok, I., 2005.** Urban Regeneration: What Can Be Done and What Should Be Avoided? Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, 27-30 Kasım 2004, Küçükçekmece Belediyesi Yayını, İstanbul.
- Turok, I., 2010.** Dönüşümün Mücadelesi: Yoksul Mahalleleri Kent-Bölgesindeki Büyümenin Parçası Haline Getirebilmek: Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama: Avrupa Deneyimi. Editör: Özdemir D. s. 35-50.
- Türkkan, D., Gültek, M. C., Denizci, L., Pak, E. Ö., 2017.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/karadeniz-bolgesi-3-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Türkkan, D., Türkkan, H., Tekeli, S., Bayram, A. O., Şengüleç, T., Çoban, S. 2017.** Rize Eşdeğer Mansiyon Ödülü. <http://www.arkitera.com/proje/8018/mansiyon-odulu-mahalle-tasarimi-fikir-yarismasi> (Erişim tarihi: 12.06.2018).

- Türkün, A. 2015.** Kentsel Dönüşümü Yeniden Düşünmek: Mevcut Uygulamalar ve Hâkim Söylem Üzerinden Bir Değerlendirme: Neden Nasıl ve Kim İçin Kentsel Dönüşüm, Editörler: Duman, B. ve Coşkun, İ. s. 285-332.
- Türkün, A., Aslan, Ş., Şen, B. 2014.** 1923-1980 Döneminde Kentsel Politikalar ve İstanbul'da Konut Alanlarının Gelişimi. Mevzuat, Aktörler ve Hâkim Söylem: Mülk, Mahal, İnsan: İstanbul'da Kentsel Dönüşüm. Editör: Türkün, A. s. 45-78.
- Türkün, A., Ünsal, B. Ö., Yapıcı, M. 2014.** İstanbul'da 1980'ler Sonrasında Kentsel Dönüşüm: Mevzuat, Söylem, Aktörler ve Dönüşümün Hedefindeki Alanlar: Mülk, Mahal, İnsan: İstanbul'da Kentsel Dönüşüm. Editör: Türkün, A. s. 79-140.
- Ulu A. ve Karakoç İ. 2004.** Kentsel Değişimin Kent Kimliğine Etkisi. *Planlama (3)*, 59-66.
- Üner, D., Üner, N., Demir, S., Göksal, H., 2017.** Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/guneydogu-anadolu-bolgesi-1-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Ünlü, T. 2015.** Kentsel Dönüşüm ile Kentsel Tasarım İlişkisi: İngiltere Örneklerinden Dersler: Neden Nasıl ve Kim İçin Kentsel Dönüşüm, Editörler: Duman, B. ve Coşkun, İ. s. 123-162.
- Ünsal, B. Ö., Türkün, A. 2014.** Neoliberal Kentsel Dönüşüm: Kentsel Alanlarda Sınıfsal Tahliye, Yoksullaşma ve Mülksüzleşme: Mülk, Mahal, İnsan: İstanbul'da Kentsel Dönüşüm. Editör: Türkün, A. s.17-42.
- Wilkerson, A., Nicole, E. C., Yen, H.I., Michael Y.L., 2011.** Neighbourhood Physical Features and Relationships With Neighbors: Does Positive Physical Environment Increase Neighborliness? *Environment and Behavior*, 44 (5), 1-21.
- Yardımcı, B., Önalp, A., Gültekin, G., Tan, E., Kantürer, G., 2017.** Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/akdeniz-bolgesi-1-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Yardımcı, B., Ünal, M. Z., Semizoğlu, R., Baş, K. N., Oturan, L., Özger, N. 2017.** Ege Bölgesi (Denizli) 1. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/ege-bolgesi-1-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Yavuz, H., Zorlu, F., Gökalp, E., Özdoğan, M. B., Şahin, T. B., Şamiloğlu, E. N., Deliktaş, 2017.** Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/karadeniz-bolgesi-1-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Yazıcıoğlu Halu, Z. 2010.** Kentsel Mekân Olarak Caddelerin Mekânsal Karakterinin Yürünebilirlik Bağlamında İrdelenmesi Bağdat Caddesi Örneği. *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yıldırım, K., Bayraktar Atagür, S., Şehla, C., 2017.** Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Ödül. <http://7iklim7bolge.com/marmara-bolgesi-3-odul/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).
- Yıldız, M. S., Köroğlu, B., Çıtır, A., Aydın, B. 2017.** İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 1. Mansiyon. <http://7iklim7bolge.com/ic-anadolu-bolgesi-1-mansiyon/> (Erişim tarihi: 12.06.2018).

EKLER

- EK 1** **İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması ile Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması'nda Ödül Alan Projelerin Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Hedefler ile Değerlendirilmesi**
- EK 2** **Ödüllü Yarışma Projeleri / Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Hedefler Matrisi**
- EK 3** **Sözlük**

EK 1 7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması ile Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması'nda Ödül Alan Projelerin Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Hedefler ile Değerlendirilmesi

7 İklim 7 Bölge: Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması'nda Ödül Alan Projeler

Çizelge Ek 1.1. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Akdeniz Bölgesi (Hatay)	Proje Derecesi:	1. ÖDÜL
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Burak YARDIMCI (Ekip Başı – Y. Mimar) Ali ÖNALP (Mimar) Güney GÜLTEKİN (Mimar) Elif TAN (Şehir Plancısı) Gülce KANTÜRER (Peyzaj Mimarı)		Orkan GÜZELCİ (Y. Mimar) Yüksel ÇOBAN (Mimarlık Öğrencisi) Figen KEPENEK (Mimarlık Öğrencisi) Mehmet Said ÖĞÜNÇ (Mimarlık Öğrencisi)	
<p>Tasarım Yaklaşımı: Nüfus artışı ve ranta bağlı olarak gelişen yoğun yapılaşmanın meydana getirdiği yer ve bağlamdan kopuk, kentli ile bağı zayıf yaşam alanları yerine, insanların şekillendirebilecekleri, kendilerine ait hissedebilecekleri ve insan ölçeğine saygılı bir mahalle tasarlanması düşünülmüştür. Sosyal açıdan zengin bir yaşam çevresinin oluşturulması hedeflenerek doğu-batı yönünde tasarlanan yayalaştırılmış promenad ile kamusal alanlar ve konutlar arasında ilişki kurulmuştur (Yardımcı ve ark. 2017).</p> <p>Projenin arazinin dış kontöründeki biçimlenmeler ve büyüklüğü nedeniyle dört etap halinde inşa edilmesi önerilmiştir. İlk etapta konut dokusunun yoğun olduğu yere yakın olarak konut ve günlük ihtiyaçların karşılanabileceği küçük birimlerden başlanması düşünülmüştür. Böylece konutlarda yaşayanların günlük ihtiyaçlarını karşılamalarında bir eksiklik yaşamamaları düşünülmüştür (Yardımcı ve ark. 2017).</p>			

Şekil Ek 1.1. Vaziyet planı (Yardımcı ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.2. Avlu yapısı (Yardımcı ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.3. Kuşbakışı perspektif (Yardımcı ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.2. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Yardımcı ve ark. 2017)

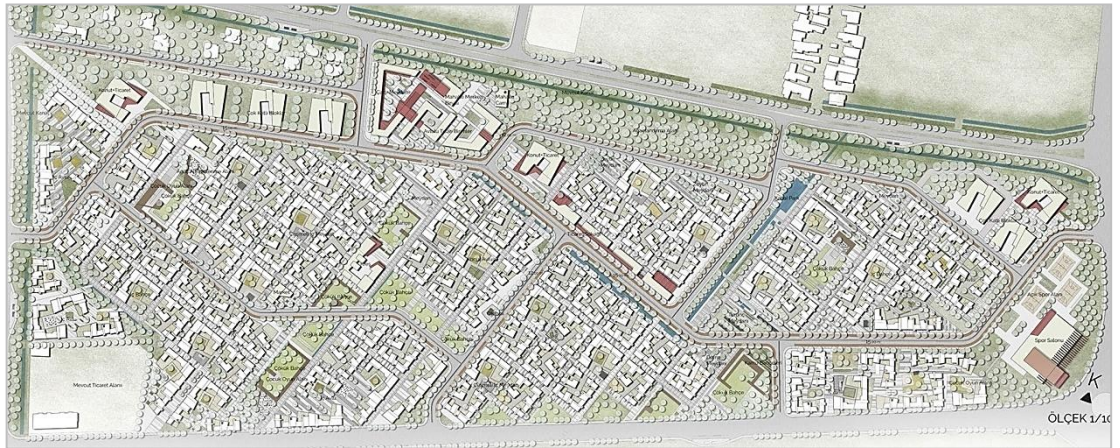
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İklim verileri proje kurgusuna dâhil edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mahalle dokusu meydan-sokak-avlu ilişkisi ile kurulan açık mekân düzeniyle oluşturulmuştur. Konut blokları ada mantığından çıkarılarak insan ölçeğinde, doğal veriler gözetilerek yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.1).
		Öçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Kat yükseklikleri alan çeperinde çevre dokusu yüksekliğinde olup merkeze doğru azaltılmıştır, böylece yayalar için geçirgen ve çevreden gelecek gürültü gibi olumsuz faktörlerden izole bir alan oluşturulmuştur.
			6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Projenin yaşam omurgası olan promenad ile yayalaştırılmış bir aks oluşturularak, kamusal alanlara ve konutlara kesintisiz yaya erişimi sağlanmıştır.
			7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Üç çeperinde yoğun konut dokusu olan arsanın diğer çeperinin de konut dokusu olacağı düşünülmüş ve proje alanı çevresinde mevcut dokuda yer alan devlet binaları, okullar, parklar, cami ve ticaret birimleri referans olarak belirlenerek mahalle ile ilişkilendirilmiştir.
Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Parçalı ancak organize olmuş bir yeşil doku oluşturulmuştur. Ekolojik anlamda arazi suyunun promenadda toplanarak yapıların iklimlendirilmesinde ya da geri dönüşümde kullanılması düşünülmüştür.		

Cizelge Ek 1.2. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Yardımcı ve ark. 2017) (devam)

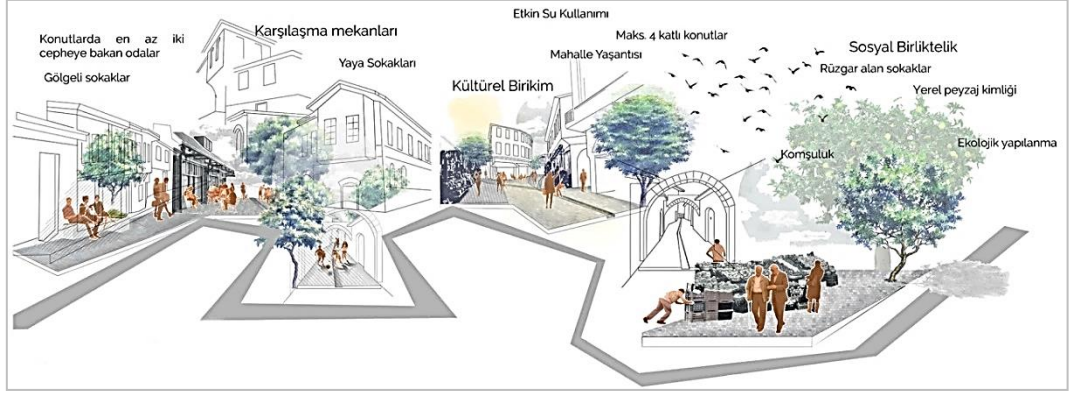
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Mahallelinin farklı katmanlarda yer alan açık, yarı açık ve kapalı mekânlar ile ilişki kurması sağlanarak yaşam alanlarının maksimum hale getirileceği yaşam çevreleri tasarlanmıştır. Promenad üzerinde okul, cami, kültür merkezi, sağlık merkezi, yaşlılar yurdu, ticari birimler ve ofislere yer verilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	İnsanların kendilerinin şekillendirebileceği, kendilerini ait hissedebilecekleri ve sosyal ilişkiler kurabilecekleri insan ölçeğine saygılı bir yaklaşım izlenmiştir (Şekil Ek 1.3).

Çizelge Ek 1.3. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Ödül

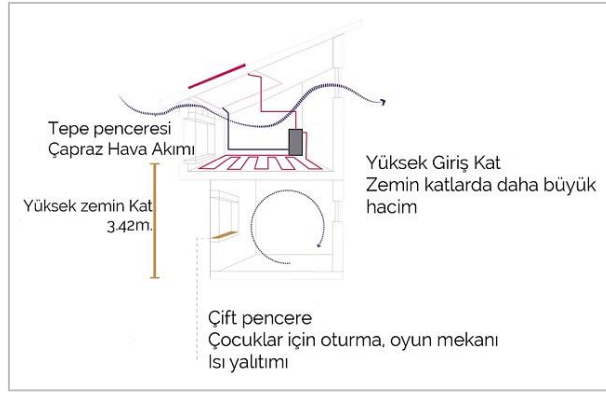
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Akdeniz Bölgesi (Hatay)	Proje Derecesi:	2. ÖDÜL
Ekip Listesi	Yardımcılar		
H. Serdar KAYA (Ekip Başı – Mimar, Şehir Plancısı) Meltem ERDEM KAYA (Peyzaj Y. Mimarı) S. Elif SERDAR (Peyzaj Mimarı) Ezgi GÜLER (Şehir Plancısı) Gökçe ŞAHİN (Şehir Plancısı)	Damla İŞCAN (Peyzaj Mimarlığı Öğrencisi)		
Tasarım Yaklaşımı: Mahalle Tasarımında Morfogenetik Yaklaşım [Mahalle Arası] Mahalle yapısının zamanla değişmesi sonucunda mahalleye duyulan özlemin bazı şeylerin hala korunduğunu göstermesi ancak yeni konut alanlarının bu talebi karşılayamaması nedeniyle tasarımda morfogenetik yaklaşım ile kent dokusunda mahallenin özünü yansıtan özgün karakteristik özelliklerin tespit edilerek günümüz koşullarıyla birleştirilip mahalle kurgusuna yansıtılması düşünülmüştür. Hızla büyüyen kentlerde kaybolmakta olan geleneksel mahallenin ele alındığı ve yeniden değerlendirildiği zaman dilimi olarak “mahalle arası” kavramı ile mahallenin fiziksel mekânı ötesinde sosyal yapısının olgunlaşması için gerekli olan zaman ifade edilmiş ve “mahalle arası” olarak adlandırılan tasarım yaklaşımı ile mahalledeki yapıların komşuluk ilişkisine imkan sağlayacak mekânlara ve mahallenin zaman içerisindeki gelişimine referans verilmiştir (Kaya ve ark. 2017). Tasarımda dört yılı kapsayan dört etaplık bir inşaat süreci sonucunda mahallenin kimliğine kavuşacağı öngörülmüştür. Buna göre 1. Etapta ana ulaşım ağları ile birlikte ticari birimler, çarşı, mahalle merkezi binası, ticaret ve konut yapıları; 2. Etapta konut alanları ve ortak yeşil alanlar; 3. Etapta konut alanları ile açık-kapalı spor alanları ve son olarak 4. Etapta ana yaya omurgası ve bu omurga ile entegre açık mekân, donatı ve konut alanlarının inşasının yapılmasına karar verilmiştir. Alanda toplamda 500 hane tasarlanarak 1 950 kişilik yerleşim kurgulanmıştır (Kaya ve ark. 2017).			

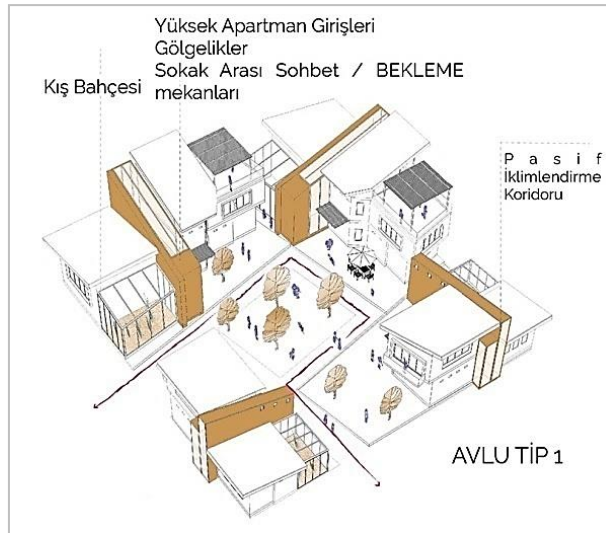
Şekil Ek 1.4. Vaziyet planı (Kaya ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.5. Sokak kurgusu (Kaya ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.6. Tepe penceresi (Kaya ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.7. Avlu tip-1 (Kaya ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.4. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Kaya ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	D. Ç. E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Bitki örtüsü analizi yapılarak, yerel bitki türlerinin kullanılmasına karar verilmiştir. Kentin sıcak ve nemli iklimi kent dokusunu ve mimari dokuyu şekillendirmede etkili olmuştur.	
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Bina-parcel-sokak-konut grupları arasındaki ilişkilerin hiyerarşik kentsel sistemlerle bütünleştirildiği bir yaklaşım izlenmiştir. Hatay tarihi kent merkezinde doluluk boşluk analizi yapılarak kent dokusundaki özgün karakteristik özelliklerin güncel koşullara adaptasyonu amaçlanmış bu bağlamda tarihi referanslardan yararlanılarak ortak avlulu ada dokusu oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.4).	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Topografik özelliklere uyumlu sokak yapısı hâkim rüzgâr yönüne göre konumlanmıştır. Dar gölgeli sokaklar oluşturmak için ağaçlandırma yapılmıştır. Çocukların hem oyun oynayabilecekleri hem de mahalle keşfi yapabilecekleri güvenli sokak alanları düşünülmüştür (Şekil Ek 1.5).	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ö.	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Sınırlarının ulaşım sistemi organizasyonu ve arazi kullanımı ile belirlendiği duvarsız mahalle kurgusu düşünülmüştür.
		Yapılı Ö.	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel mahallede yer alan çeşme ögesine yer verilmiştir.
			11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yöreye özgü kırsal peyzaj karakteri olan narenciye bahçeleri kırsal kimlik unsuru olarak yeşil sistem kurgusuna dâhil edilmiştir.
	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel dokuda görülen “kuş penceresi” veya “tepe penceresi” olarak adlandırılan, çapraz hava akımı sağlayan pencere sistemi kullanılmıştır (Şekil Ek 1.6).	
		13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Hâkim mimari karakter geleneksel doku analizleri ile az katlı, bahçe ve avlulu bir sistem olarak belirlenmiştir (Şekil Ek 1.7)	
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelik gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapı içinde hava akımının sağlanması ve doğal iklimlendirmeye yönelik tasarım kriterleri belirlenmiş, maksimum hava akımının sağlanması için zemin kat yüksekliği 3.42 m olarak belirlenmiştir. Farklı hane büyüklüğü ve gelir gruplarına göre konut tipleri düşünülmüştür. Her konut için avlu/kış bahçesi önerilmiştir. Apartman blokları rüzgârı kesmeyecek şekilde konumlandırılarak rüzgâr koridorları oluşturulmuştur.	

Çizelge Ek 1.4. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Kaya ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Çarşı alanında mahallelinin bir araya geleceği, bayram, kutlama, cenaze vb. için kullanılabilir bir mahalle merkezi tasarlanmıştır. Velilerle birlikte aktivitelerin gerçekleştirilebileceği çok amaçlı salonu bulunan kreş yapısı eklenmiştir.
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Sosyal ilişkileri destekleyici karşılaşma mekânlarına yer verilmiştir. Her 5-7 konut için araçtan arındırılmış, çocuklar için güvenli avlular önerilerek komşuların bir araya gelebileceği bir kurgu yapılmıştır.
	18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Bölgede kullanımının yaygın olduğu hamamlardan referans alarak kapalı yüzme havuzu ve sauna-hamam içeren bir spor yapısı tasarlanmıştır.
	19.Kültürel çeşitliliğe yönelik sosyal yaşamın desteklenmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Farklı sosyo-ekonomik grupların bir arada olması ve kültürel çeşitliliğin sağlanması hedeflenmiştir.
	20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	Ayrışmayı önlemek amacıyla mahalle anneliği programına yer verilmiştir.
	21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Mekânsal organizasyonlar ile kutlamalar, bayramlar, mahallede ağaç dikimi vb. ortak aktivitelerin sürdürülmesi desteklenmiştir.
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Geleneksel ticari birimlere referans veren az katlı ve avlulu bir çarşı alanı ve küçük esnafın mahalleyle yaşayabileceği bir ticaret sokağı tasarlanmıştır.
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Kooperatifler aracılığı ile yerel esnaf ve yerel üretimin desteklenmesi hedeflenmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Mahalle anneliği programı ile düşük gelirliilere yardım sağlanması ve mahallelinin kaynaşmasının sağlanması amaçlanmıştır.
	29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi	Tarihsel süreçte kentin mekânsal yapısının coğrafi özelliklerin önemini ve sürekliliğini gösterdiği belirtilerek; hâkim rüzgâr yönünde grid sistem ve avlulu konut tiplerinden oluşan tarihi dokunun iklimsel özellik, kent morfolojisi ve yaşam kalitesi arasındaki derin bağı gösterdiği belirtilmektedir. Bu yaklaşım tasarımda da sürdürülmüştür.

Çizelge Ek 1.5. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül

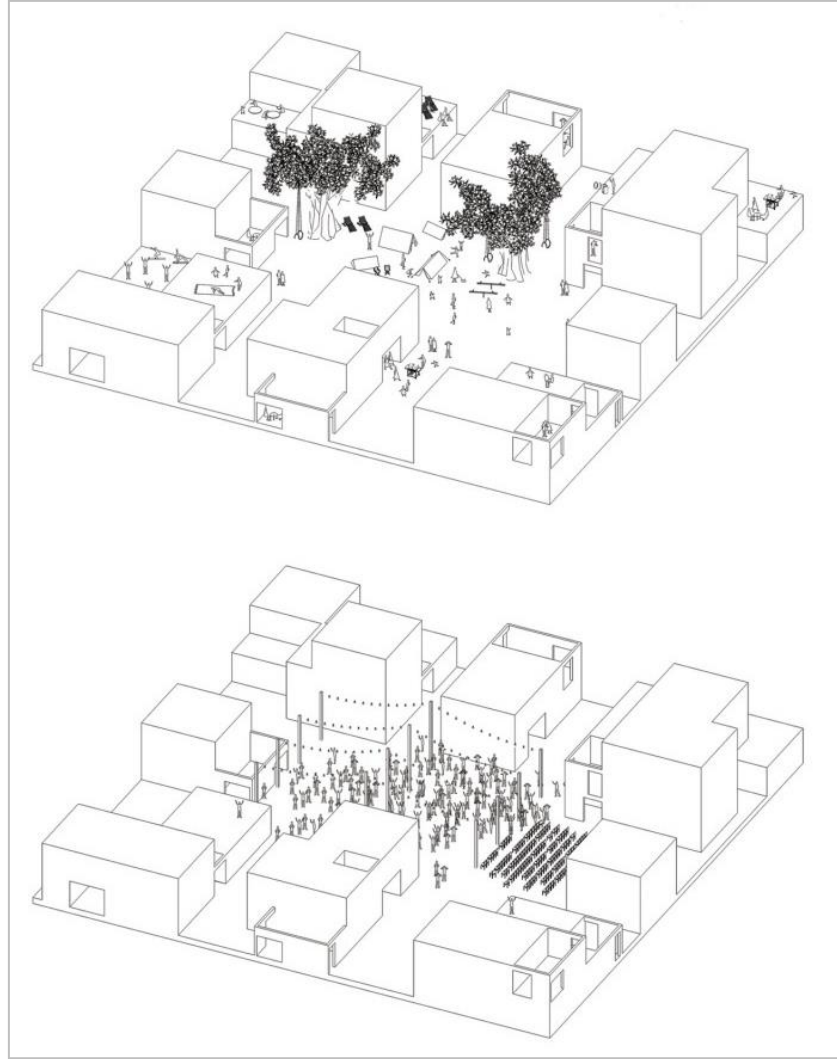
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Akdeniz Bölgesi (Hatay)	Proje Derecesi:	3. ÖDÜL
Ekip Listesi			
Mehmet Metin POLAT (Ekip Başı-Mimar) Bilge ALTUĞ (Mimar) Merve İMER (Peyzaj Mimarı) Sezen TÜRKOĞLU (Şehir Plancısı)			
Danışmanlar			
Gizem ÖZER (Y. Mimar) Gökhan TURAN (Mimar) Bengi ALTUĞ (İç Mimar)			
Yardımcılar			
Ecem ÖZDEN (Restoratör) Serpil KARDAŞ (Öğrenci) Burak HACİVELİOĞLU (Öğrenci)			
Tasarım Yaklaşımı: “Mahalle, yere bağlılığın yüksek düzeyde var olabilmesine imkan sağlayan kentsel mekândır” tanımı tasarım sürecinde en önemli girdi olarak kabul edilerek, fiziksel, sosyolojik ve iklimsel veriler ile “sosyal etkileşim” kavramı mekânsal kurguya aktarılmıştır. Sonuçta 504 haneli bir mahalle kurgusu geliştirilmiştir (Polat ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.8. Vaziyet planı (Polat ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.9. Konut üniteleri ve etkileşim alanları (Polat ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.10. Ortak alan kullanımları (Polat ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.6. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Polat ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	D. Ç.E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Kuzey doğudan gelen hâkim rüzgâr pasif iklimlendirme için konutların yerleşiminde referans oluşturmuştur.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf.	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Hatay'ın yerel yapı dokusu doluluk boşluk analizi ile incelenmiş ve yapılar arasındaki boşlukların sosyal etkileşim alanlarını oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda yaya ve araç yolları lineer olarak tasarlanırken, konut grupları kendi içerisinde etkileşim alanları oluşturacak şekilde organik biçimde yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.8).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle kurgusu insan odaklı mekânsal ölçek ile ele alınmıştır.
	Mimari Özellikler	Yapılı	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Alanın çevresinde yoğun konut yapılaşması mevcut olup, yarışma alanına yakın önemli kamusal yapılar yer almaktadır.
			11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yeşil koridorlar tasarlanarak mahallenin her noktasına kesintisiz ulaşım sağlanmıştır. Yayalara özel ve insan ölçeğinde kurgulanarak insanlar arasında karşılaşma ve etkileşim olasılığını arttırması amaçlanmıştır. Bölgede yaygın olan turuncuğil ağaçları gıda ve peyzaj öğesi olarak kullanılmıştır. Çatılarda güneş panellerine yer verilmiştir. Bahçe ve peyzaj sulaması için yağmur suyu depolama sistemi kurgulanmıştır.
		Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı öğesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Akdeniz evlerinde kullanıldığı gibi beyaz sıva ile güneş ışığının yansıtılması ve pasif iklimlendirme yapılması amaçlanmıştır.
			13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalayamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel dokuda yer alan dar sokaklar, avlulu bağımsız konutlar, birbiri üzerine gölge düşüren düzensiz yapılar gibi iklimsel koşullar nedeniyle oluşturulan mekânsal düzenlemeler tasarımda dikkate alınmıştır.
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Tarihsel dokudan alınan referans ile konut grupları üç ünite halinde 8x8 m'den oluşan modüllerin esnek birleşimi ile çeşitlendirilmiş ve farklı büyüklüklerde etkileşim alanları oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.9). Tek katlı ve avlulu 1+1, 2+1, 3+1 ve iki katlı 2+1 konut tiplerine yer verilmiştir. Konut bloklarının ortak alanları pasif iklimlendirme sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

Çizelge Ek 1.6. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Polat ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Odak noktası olarak tasarlanan sosyal aks; ticaret alanları, kültür merkezi, kütüphane, mahalle evi, eğitim, sağlık ve ibadet yapıları ile birlikte düşünülmüştür. Kullanıcıların karşılaşmalarını ve etkileşime girmelerini sağlayacak binalar arası geçitler, dar sokaklar, geniş avlular, ortak teraslar ve yeşil koridor tasarlanmıştır. Pazar yeri için yarı açık modüller kullanılmıştır.
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Ortak alanlarda hane ölçeğinde mahremiyet sağlanırken, komşuluk ölçeğinde yere özgü imece uğraşların, buluşmaların, düğün gibi kültüre özgü geçici etkinliklerin yapılabilmesi düşünülmüştür (Şekil Ek 1.10).
	18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Bahçecilik ile mahalle sakinlerinin ihtiyacı olan minimum ürünü yetiştirerek doğal üretime katkı sağlanması amaçlanmıştır.
	21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Yere ve yerele özgü eylemler ile (gelenekler, görenekler, ritüeller, yerel günlük aktiviteler) kullanıcı ve mekân arasında bağ oluşturulması amaçlanmıştır.
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Küçük esnaf kullanımı gözetilerek dükkân, küçük ölçekli market, restoran, kafe ve kahvehaneden oluşan ticaret alanları oluşturulmuş ve bu alanlar meydan ve avlularla ilişkilendirilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Yere bağlılığı güçlendirmek amacıyla insan odaklı mekânsal ölçek kurgusu yapılmıştır. Kullanıcıların günlük ve geleneksel eylemlerini karşılamaya yönelik tasarlanan avlulu ünite tasarımı ile yere bağlılığın artırılması hedeflenmiştir.

Çizelge Ek 1.7. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Akdeniz Bölgesi (Hatay)	Proje Derecesi:	1. Mansiyon
Ekip Listesi			
Özgür BİNGÖL (Ekip Başı – Y. Mimar) İlke BARKA (Y. Mimar) Merve ŞEN (Mimar) Pınar KILIÇ (Mimar) Ebru FİRİDİN ÖZGÜR (Şehir Plancısı) Nermin TİRBEN (Peyzaj Y. Mimarı) Fatma BETOS (Peyzaj Mimarı)			
Tasarım Yaklaşımı: Mahallenin bir yandan toplum ve bireylerin, yer ve kent ile ilişkisini kuran, diğer yandan da toplum ve bireyin yeniden üretim süreci içerisinde doğa ve yaşam kaynaklarıyla olumlu ilişkiler kurmasını sağlayan bir temel birim olmasından yola çıkılarak; kendi içine kapalı bir birim olarak değil, bireyin toplumla ve kentle ilişkisini destekleyen ve kentin doğa ile ilişkisini düzenleyen kurucu bir öge olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda mahallenin toplumsal bütünleşmeye ortam sağlarken, toplumsal ve bireysel gelişime destek olacak işlevleri de kentlilere sunması amaçlanmıştır. Planlama ve tasarımda bölgenin özgün morfolojik yapısı, verili toplu konut alanı, dağlar ve ovalar arasında konumlanması gibi nedenlerle tarım alanlarına doğru yayılmak yerine kent içi boş alanlarda kent ile bütünleşen ve kendine yetebilen mahalle düzenlemesi düşünülmüştür. Tasarım kurgusunda genel ilke; yerleşmede kentsel canlılığın sağlandığı, sosyal ilişkilere, doğa ve tarım ile ilişkilere önem veren, yerel ekonominin güçlendirildiği, yaya dostu, erişilebilir ve güvenli çevrelerin oluşturulması olarak belirlenmiştir. Dört ana komşuluk biriminde toplam 536 konut ile 2 200 kişilik bir yaşam alanı tasarlanmıştır (Bingöl ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.11. Vaziyet planı (Bingöl ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.12. Komşuluk birimi (Bingöl ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.13. Komşuluk birimi genel görünüm (Bingöl ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.8. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bingöl ve ark. 2017)

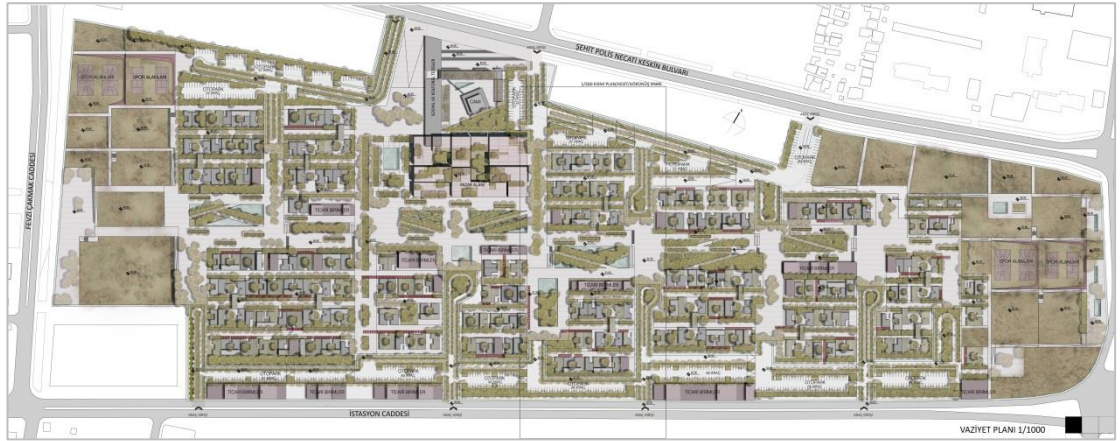
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanı dağ ve denizle sınırlı alüvyal ova arasında yer almaktadır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Tasarımın imaj ve silüetinde açık mekân-bahçe-yapı ilişkileri ve doğal yapı entegrasyonu hâkim olmuştur.	
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Yerleşmenin ana omurgası ağaçlıklı gezi yolu/alle (shared space) olarak belirlenmiş ve bu omurgaya takılan meydan, sosyo-kültürel donatılar, çarşı, ticaret alanları ve dört komşuluk birimi tasarlanmıştır. Her bir komşuluk birimi kendi içinde iki alt komşuluk biriminden oluşturulmuştur. Komşuluk birimleri kendi içlerinde temel ihtiyaçların sağlanabileceği otonom birimler şeklinde tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.11 ve Şekil Ek 1.12)	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Zemin kotta ticari birimler önerilerek kamusal yaşamın canlılığı ve mahallelinin kısmi istihdamının bu işletmelerde sağlanmasıyla sokak yaşamının yeniden barınma kültürünün bir parçası olmasına yardımcı olması hedeflenmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Kütlelerin konumlandırılmasında insan ölçeği ve göz seviyesinde mekân algısı ön planda tutulmuştur. Mevcut topoğrafyadaki %1,5'lük eğim ile zemin kot açık alan düzenlemeleri erişilebilirlik açısından merdivensiz ve duvarsız olarak çözümlenmiştir. Yürünebilirlik desteklenerek merkezden her noktaya yaklaşık beş dakikalık yürüme ile ulaşılması planlanmıştır. Morfolojik ve topografik karakter ile bisiklet kullanımı desteklenmiştir.
			Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)
	M. Ö.	M. Ö.		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi
			12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Akdeniz ve Mezopotamya arasında yer alan bölge karakteri yapıların kütle, cephe, renk kararlarında ve kompozisyonlarda belirleyici karakter olarak kullanılmıştır.

Cizelge Ek 1.8. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bingöl ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Kat bahçeleri geleneksel konut dokusunda yer alan ve “hayat” olarak adlandırılan açık alanların yeniden yorumlanması şeklinde düşünülmüştür. Mimari dil ve geometri ile bölgenin geçmişindeki yerleşmelere referans verilmiştir.
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Kompakt yerleşme ilkesi ile farklı yüksekliklerdeki yapılar, çeşitli hane büyüklüklerine yönelik farklı büyüklükteki konutlar tasarlanarak konut alanları içerisindeki açık alanlarda rüzgâr ve gölgeleme alanları oluşturularak ve mahremiyeti sağlayacak biçimde ele alınmıştır. Konutlar 3.90 x 3.90 m’lik aks düzeninde modüllerden oluşturulmuştur. Yerleşim hâkim rüzgâr ve güneşlenme açılarına göre oluşturulmuştur. Blok kompozisyonları ve kat adetleri güney-güneybatı yönünden esen yaz rüzgârları ile kuzey-kuzeybatıdan esen kış rüzgârlarına göre belirlenmiştir. Gölge alanlar oluşturmak amacıyla hareketli ve kademeli kütle düzeni tercih edilmiştir. Avlu boyutları sıcak iklim koşulları nedeniyle gölgelik alan oluşturulmasına yönelik olarak belirlenmiştir.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Kültür ve eğitim işlevlerine yönelik kapalı ve açık çok işlevli mekânlar (kadınların ev içi üretimlerini taşıyabilecekleri, çocuk ve gençler için kültürel ve eğitime yönelik) tasarlanmıştır. Eskiden kentlerde yer alan yazlık sinemalar ve halk eğitimine, kültürel işlevlere yönelik çok amaçlı mekânlar kurgulanmıştır.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Komşuların karşılaşmaları ve iletişim kurabilecekleri mekânlar olarak avlu tasarımı düzenlenmiş ve etkileşimi arttırmak için bloklara erişim avlulardan sağlanmıştır. Avlu içerisine güneşten korunaklı oturma mahalleri, çocuklar için oyun alanları, su ögesi ve tematik ağaçlar yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.13).
			22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Tarıma bağlı geleneksel ev içi üretim konut alanlarının mekânsal düzeninde veri olarak kullanılmıştır.
			23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Ekonomik katkı ile toplumsal kaynaşma ve dayanışmayı sağlamaya yönelik olarak hobi bahçeleri ve kentsel tarım alanı olarak kullanılacak rekreatif alanlar planlanmıştır. Küçük ölçekli girişimlerle kentsel mikro-ekonominin desteklenmesi ve bölgede yaşayanların kısmi istihdamının bu işletmelerle sağlanması hedeflenmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI			30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (ÇŞB 2017a)	Konut alanlarının arasındaki iç avlularda her avlunun ortasında yerleştirilen meyve ağaçları ile sembolik bir kimlik (adres) kazandırılmıştır (Portakallı avlu, hurmalı avlu, kirazlı avlu gibi).

Çizelge Ek 1.9. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Akdeniz Bölgesi (Hatay)	Proje Derecesi:	2. Mansiyon
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Murat ŞAHİN (Ekip Başı-Mimar) M. Cengiz GÜLTEK (Mimar) Hande Gül TÜRKKAN (Mimar) Nur Bilgin IŞIK (Peyzaj Mimarı) Mesut ÇİFTÇİ (Şehir Plancısı)		Aylin AVAN (Mimar) Begüm YILMAZ (Mimar) Berrin BÜYÜKŞAHİN (Mimar) Buket ALTINTAŞ (Mimar) Burcu KÖSEOĞLU (Mimar) E. Özge KINIK (Mimar) Melis DUMAN (Peyzaj Mimarı) Selda Süzgün (Mimar) Soner BİLGİN (Mimar) Tuğba ÖZAŞIR (Mimar) Yarkın AYDIN (Mimarlık Öğrencisi)	
Danışmanlar			
A. Ayhan OÇKAÇ (Mimar) Yıldırım GİĞİ (Mimar)			
Tasarım Yaklaşımı: "...Yaşadığınızı hissedersiniz. Eğer bir de gerçekten yaşıyorsanız orada, yürürsünüz... Komşunuza yürürsünüz. Okulunuza yürürsünüz. Bakkala da yürürsünüz kasaba da... Fırın tepsi pişer hemen köşedeki fırında. Karşınıza hiçbir araç çıkmaz ya da o egzoz sesi. İnsanların konuşmasını duyarsınız, adım seslerini. Yani "nerede o eski mahalleler?" deriz ya, oradadır hep aslında. Kendinden bir şey kaybetmemiş şekilde, oracıkta..." bölgeyle ilgili içsel bir diyalog ile aktarılmaya çalışılan mahalle kurgusunda; tarih boyunca farklı kesimden ve etnik gruptan insanları bünyesinde barındıran Hatay kent yaşamında görülen sıkı komşuluk ilişkileri, sokak yaşamı, günlük yaşamda kullanılan ortak mekânların yeniden yorumlanması ile mahalle yaşantısının temelini oluşturulması hedeflenmiştir. Geliştirilen yaklaşımlar ile bir hareket merkezi oluşturulması ve kentin gelişiminde bu merkezin bir başlangıç yaratması hedeflenmiştir (Şahin ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.14. Vaziyet planı (Şahin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.15. Perspektif (Şahin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.16. Revak yorumu (Şahin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.17. Konut-sokak ilişkisi (Şahin ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.10. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Şahin ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mevcut yeşil alanların proje alanı içine doğru yayılması sağlanarak yeşil bant kurgusu yapılmıştır. Yeşil bant, kimi yerde yapı gruplarının içine yayılarak kimi yerde ise geriye çekilerek arazinin %2 altındaki eğiminin getirdiği tek düzeliğin kırılması amaçlanmıştır.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Birbirini dik kesen doğrusal yaya aksları arasında konut blokları yerleştirilmiştir. Proje alanının merkezine sosyal aksı oluşturan yeşil omurga yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.14 ve Şekil Ek 1.15).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Mahalle hayatının sokak yaşantısıyla ilişkili olması nedeniyle, fazla geniş olmayan, insan ölçeğine yakın, günlük yaşamı kolaylaştıran sokak dokusu tercih edilmiştir. Yarı açık ve korunaklı mekânlar oluşturan “revak”, “arkad” ve “abbara”lar ile sokak dokusu zenginleştirilmiştir. Araç hareketlerinin azaltılması ve yavaşlatılması için kurguda çıkmaz sokaklara yer verilmiştir.
	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Bölgenin dokusuna uygun olarak kat yükseklikleri en çok üç kat olarak belirlenmiştir.
		6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yerleşimin insan ölçeğine uyumlu olması için yapılar birbirine yaklaştırılmış ve fazla geniş olmayan günlük kullanımı kolaylaştıracak sokak dokusu önerilmiştir. İnsan odaklı gelişim için bisiklet yollarının desteklenerek kentin geneline yayılması amaçlanmıştır.
		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Alanın çevresinde yer alan konut dokusu ve kültürel tesis alanı noktaları tasarımda dikkate alınmıştır.
	Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Oturma elemanı, çöp kutusu, saksı, bisiklet parkı, bilgilendirme panosu, aydınlatma elemanı ve ağaç altı ızgarası gibi çeşitli kent mobilyaları görsel bütünlük oluşturacak şekilde tasarlanmıştır.
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Peyzaj öğeleri bölgede yetişebilecek bitki türleri ve endemik türlerden seçilmiştir. Spor merkezleri gürültüyü engellemek adına yeşil alanların içine entegre edilmiştir.

Çizelge Ek 1.10. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Şahin ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Avlu, arkad, revak, eyvan, abbara gibi mekânsal öğeler tasarıma uyarlanmıştır (Şekil Ek 1.16).
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapılar birbirlerinin güneşini engellemeyecek şekilde ve sokaklarda gölge alanlar oluşturacak biçimde yerleştirilmiştir. Konut tipolojileri modern anlamda “x+1” şeklinde ifade edilmek yerine, “hayat”, “eyvan”, “avlu” gibi mekânlarla zenginleştirilerek oluşturulmuştur.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Proje alanının omurgasını oluşturan yeşil hat tamamen yayalaştırılırken, su öğeleri, toplanma alanları, meydanlar ve bu meydanlar çevresindeki ticari ve sosyal donatı alanlarıyla birlikte insanların aktif olarak kullanabileceği mekânlar tasarlanmıştır. Alanda paylaşılan ortak bahçeler, kapı önlerinden geçiş sağlanması, kimisinin çatısının diğerinin bahçesini oluşturması gibi fiziksel temasların oluşturulmaya çalışıldığı mekânsal düzenlemeler yapılmaya çalışılmıştır. Çocukların özgürce hareket edebilmesi için araç yolları çeperde tutularak, iç yollar acil ve geçici durumlar için düşünülmüştür. Ticari birimler konut çevrelerindeki sokaklara dağıtılarak günlük yaşantının daha hareketli olması ve güvenliğin sağlanması amaçlanmıştır. Kültür merkezi ile entegre şekilde açık pazar alanının mevcut olduğu bir sosyal donatı alanı tasarlanmıştır.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Sokaklarda komşular için misafir odası düşüncesiyle aktivite alanları tasarlanarak içeri ve dışarının teması sağlanmıştır. Dışarı kapalı apartman holleri yerine eskiden olduğu gibi sokağa açılan merdiven ve teraslara yer verilmiştir (Şekil Ek 1.17)

Çizelge Ek 1.11. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Akdeniz Bölgesi (Hatay)	Proje Derecesi:	3. Mansiyon
Ekip Listesi			
Yavuz Selim SEPİN (Ekip Başkanı-Y. Mimar) Dr. Beyza ÇERMİKLİ (Peyzaj Mimarı) Doç. Dr. Fatih TERZİ (Şehir Plancısı)			
Yardımcılar			
Aygül CEYLAN (Y. Mimar) Pınar GÖKÇE (Şehir Plancısı) Deniz Erdem OKUMUŞ (Y. Şehir Plancısı) Bahadır KANTARCI (Mimarlık Öğrencisi) Oğuzhan KANBUR (Şehir Planlama Öğrencisi)			
Tasarım Yaklaşımı: Koruma ve çevre ile bütünleştirme ilkesinden hareketle, alanın konumu, topoğrafyası, mikro-kliması, mevcut ve çevre yeşil doku özellikleri, su kaynakları ilişkisi gibi mevcut değerlerinin dikkate alındığı, sürdürülebilir, mimari değerlerle bütünleşmiş, engelli dostu, estetik, çevre ve yaşam kalitesinin ön planda tutulduğu bir peyzaj tasarımı benimsenmiştir. Bununla birlikte kentin eski planı (gridal sistem) tasarım başlangıcında referans oluşturmuş ve hâkim rüzgâr yönü, topografya gibi doğal dinamikler ile birleştirilerek mahalle kurgusu geliştirilmiştir (Sepin ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.18. Vaziyet planı (Sepin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.19. Konut birimleri /zemin kat planı (Sepin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.20. Avlu (Sepin ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.12. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Sepin ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Doğal çevre ve yeşil sistem ile iklim verileri analiz edilerek tasarımda girdi olarak kullanılmıştır. Hâkim rüzgâr, yönler ve topografik eğimden faydalanılmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın kuzey ve güney yönlerinden geçen Deliçay ve Karaçay dereleri ile çevredeki diğer doğal sistemlerin mahalle kurgusuna katılarak doğal yapının sürekliliğinin sağlanması amaçlanmıştır.	
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Morfolojik kurguda eski çağlardan bu yana kentin belirgin kimlik özelliği olan Hippodamos tarzı ızgara plandan esinlenilerek ızgara plan dokusu ve avlulu sistem önerilmiştir. Birbirine dik ve paralel caddelerden ve avlulu sistemden oluşan yapı adaları tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.18).	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokaklar hâkim rüzgâr yönüne açılacak şekilde tasarlanmıştır. Dar sokak kurgusu ile komşuluk ilişkileri desteklenmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Araç geçişini azaltacak yaya öncelikli ve erişilebilirliği yüksek çözümler getirilmiştir. Yaya mekânları geçişlerinde süreklilik sağlanmaya çalışılmıştır. Mahalle birimlerinin 10-15 dk içerisinde yürünebilir büyüklükte olması önerilmiştir.
			7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Mahalle kurgusu Dörtöyl İlçesinde yer alan kamusal yapılar (belediye binası, adliye binası) ile birlikte düşünülmüştür. Kent bütününde merkez kademelenmesi analiz edildiğinde alanın birinci derece merkez niteliği taşıyan alanla kuzeybatı yönünde kesiştiği görüldüğünden meydan tasarımı kent içinde süreklilik sağlayacak şekilde düşünülmüştür.
	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Alanın kuzeydoğusunda ve kuzeybatısında yer alan mevcut bitki örtüleri korunarak projedeki yeşil alan sistemlerine dâhil edilmiştir. Yeşil omurga ve sürdürülebilirliğin sağlanması için biyolojik kanal sistemi (bioswale) oluşturulmuştur. Teras ve çatı bahçeleri ile maksimum yeşil alan sağlanması amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.12. Akdeniz Bölgesi (Hatay) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Sepin ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Farklı büyüklük ve tipolojide konut çözümlenmeleri yapılmıştır. Evlerin sokakla ilişkisini kurmaya yönelik hacimleri birbirine bağlayan bir toplanma ve dağıtım mekânı olan sofaya (eski dilde havuş) yer verilmiştir. Konut blokları rüzgâr geçirimli şekilde tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.19).
	Yapılı Öğeler		
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Kafe, kültürel tesis, kütüphane ve çarşı biriminin yer aldığı kamusal yeşil alan sistemi, gösteri, toplantı ve diğer etkinliklere ev sahipliği yapabilecek ölçülerde tasarlanmıştır. Çim amfi kurgusuyla kentsel aktivite alanı oluşturulmuştur. Konutlar avlu etrafına yerleştirilerek özel (konut), yarı özel (avlu) ve kamusal alan (sokak) geçişkenliği sağlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Avlulu sisteme dayalı uzun, sağır ve birbirine bakan geleneksel yapılaşma dokusundan ilham alınarak ile aidiyet duygusu ve kentsel belleğin canlandırılması amaçlanmıştır (Şekil Ek 1.20)

Çizelge Ek 1.13. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Doğu Anadolu Bölgesi (Muş)	Proje Derecesi:	1. Ödül
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Mete KESKİN (Ekip Başı- Y. Mimar) Esra YILMAZ KESKİN (Y. Mimar) Sevim Pelin ÖZKAN (Y.Şehir Plancısı) Öykü KOCAMAN (Peyzaj Mimarı)		Nusret UŞUN (Mimarlık Öğrencisi) Aylin ÖZKAN (Mimarlık Öğrencisi) Abdülkadir KELEŞ (Mimarlık Öğrencisi)	
Tasarım Yaklaşımı: "Eski bir kasabadaki herhangi bir anonim ev ya da hiç de gösterişli olmayan bir çiftlik evi bizde yakınlık ve memnuniyet hissi uyandırır da, neden çok az modern yapı hislerimize dokunur?" (Juhani PALLASMAA'dan aktarılmıştır) düşünce yaklaşımı ile tasarlanan mahalle kurgusunda fiziksel, duyuşsal, ruhsal, sosyolojik ve psikolojik farklı boyutlardaki katmanların birlikteliğine önem verilmiştir. Bu katmanlar; komşuluk ilişkileri, birlik kurma, dayanışma, yakınlık, aitlik, müşterek üretim, öğrenme, paylaşma, fiziksel ve psikolojik sınır, kamusal mekânlar, ortak yaşam alanları oluşturma gibi kavramlarla desteklenirken, anlama, anlamlandırma, duyarlılık, içselleştirme, eleştirel bakış, sorgulama, yaşantı, deneyim, eylemsellik, sezgisellik, iletişim, aidiyet, izlenim gibi çok yönlü derin anlamlar barındıran bir farkındalık oluşturulması hedeflenmiştir. Mahalle ölçeği, mahalle yaşantısı, mahalleli olma, aidiyet, komşuluk, geleneksel doku gibi kavramlar vurgulanarak tasarım prensiplerinde ele alınmıştır. Çok boyutlu bağlar kurulan, deneyimsel ve etkileşimi arttıran mekânların yer aldığı, farkındalık oluşturan ve mahalleli deneyiminin ön plana alındığı bir tasarım yaklaşımı izlenmiştir (Keskin ve ark. 2017a).			

Şekil Ek 1.21. Vaziyet planı (Keskin ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.22. Avlulu konut dokusu (Keskin ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.23. Havuş kullanımı (Keskin ve ark. 2017b)

Çizelge Ek 1.14. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Keskin ve ark. 2017a ve Keskin ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Güney-kuzey rüzgârlarına yönelik önlemler alınmıştır. Alanın güneybatısında manzara potansiyeli olan dağlar yerleşimde dikkate alınmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanı yakınındaki dere yatağı ve çevresi ve tarla alanları yakın çevre kurgusuna dâhil edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf.	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Genel yerleşim kurgusu havuş (avlu) yapısı ile oluşturulmuştur. Sosyal odak olarak belirlenen havuş ile bu havuşa takılan konut birimleri, sosyal merkezler, açık alanlar ve rekreasyon alanları konumlandırılmıştır (Şekil Ek 1.21).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle ölçeği belirlenirken sosyo-kültürel odaklar ve kamusal açık alanlar ile insan yoğunluğu ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda canlı bir sosyal yaşantının kurgulanması amacıyla mahalle sakinlerinin sosyal, fiziksel ve psikolojik boyutlardaki ihtiyaçlarına yönelik olarak konfor sağlayacak alan ve fonksiyon yoğunlukları belirlenmiştir. Mahalle sakinlerinin kendilerini ait hissedebilecekleri, hemen hemen çevrelerindeki tüm yaşayanları bireysel olarak tanıyabilecekleri ve etkileşim kurabilecekleri kapasitelerde fiziksel bölgelendirmeler yapılmıştır. Ana araç yolu mahalle çeperine alınarak içeride yaya hâkimiyetini bozmayacak bir kurgu yapılmıştır.
		Yapılı Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Muş florasına uygun bitki türleri tercih edilmiştir. Yeşil alan kurgusuna spor alanları, hobi bahçeleri, hayvan otlakları ve tarımsal üretim alanları dahil edilmiştir. Bitki sulama için yağış sularının süzülerek havuş altındaki depoda toplanması önerilmiştir.
		Mimari Ö.	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalayamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel Anadolu evlerinde görülen U sofalı çözüm projede makro ölçekte değerlendirilmiştir.

Cizelge Ek 1.14. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Keskin ve ark. 2017a ve Keskin ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Soğuk iklim koşulları nedeniyle konutlar kuzeyden gelen soğuk rüzgâr yönüne kapalı yüzeyler oluşturan, U plan tipolojisinde tasarlanmıştır. Konutların yerleşiminde güney ve güneybatı ışığından maksimum fayda sağlanırken Güneydoğu Anadolu Toroslarının uzantısı olan Kurtik Dağı manzarasına yönelim sağlanmıştır. Havuşlar toprak ısisından yararlanmak amacıyla toprak altı kotuna yerleştirilmiştir. Soğuk iklim koşulları nedeniyle pencere ve balkon açıklıkları ile konutların dış mekân geçişleri çift cidar kurgusu kullanılmıştır (Şekil Ek 1.22).
			15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi	Geleneksel dokudaki cephe dokusu referans alınarak konut cephelerinde pencere biçimlerine yansıtılmıştır.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Meydan ve eyvan kurgusunda; muhtarlık, mahalleli etkileşim ve yardımlaşma merkezi, sağlık ocağı, büyükler okulu (okuma yazma öğrenme v.b.), yaşlı bakım birimi, kütüphane, mahalle tiyatro ve sineması, karakol, itfaiye birimi ve mahalle ilkokulu ile kreşine yer verilmiştir. Açık alanda amfi, mahalle parkı, su kenarı rekreasyon alanları ve çocuk parkı tasarlanmıştır.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Komşuluk ilişkileri karşılaşma, buluşma, temas etmeye imkân sağlayacak havuş (ev önü mekânı), tandırlık, bahçe, avlu, revaklar-üst örtüler, açıktan çıkılan merdivenler, kapı önü oturma elemanları gibi mekân ve donatılarla zenginleştirilmiştir.
			18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Geleneksel yerleşimlere referans veren havuş kurgusu vurgulanmıştır. Geleneksel Muş evlerinde mutfak ya da havuşlarda yer alan tandırlık (fırın) geleneğini devam ettirmek ve komşuluk bağlarını güçlendirmek üzere ortak kullanıma açık tandırlıklar tasarlanmıştır. Tandırların aynı zamanda ısınmak için de kullanılması, havuşlarda ortak oturma alanlarına entegre edilerek etkileşimin artırılması ve kışın da konfor sağlayan açık alanların oluşturulması amaçlanmıştır. Geleneksel mahallelerde görülen sokak arasında gerçekleştirilen düğün sunnet gibi etkinliklerin havuşta devam ettirilmesi amaçlanmıştır (Şekil Ek 1.23).

Çizelge Ek 1.14. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Keskin ve ark. 2017a ve Keskin ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Konutların ortak alanlarında kilimcilik, el işleri, reçel yapımı, bağcılık, metal-ahşap işleri, ayakkabıcılık gibi mahalle halkının geçimine katkı sağlayacak atölyeler kurgulanmıştır.
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Tarımsal üretim alanları mahalle kurgusuna dâhil edilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Çok katmanlı yaşam alanları ile aidiyeti ve mekânsal-sosyal bağları yüksek mekânlar tasarlanması amaçlanmıştır.
	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Mahalle içinde anlamlı bir örüntü oluşturulması amacıyla bütüncül bir yaklaşım izlenerek çok yönlü anlamlar barındıran farkındalığın oluşturulması hedeflenmiştir. Mahalle ölçeği belirlenirken mahallelinin kendini ait hissedebileceği mekân düzeni oluşturulması amaçlanmıştır.
	28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Tandırılık, havuş kurgusu, çeşitli atölyeler, düğün, sünnet gibi mahalle arası etkinliklerinin devam ettirilmesine yönelik mekân kurguları yapılmıştır.

Çizelge Ek 1.15. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Doğu Anadolu Bölgesi (Muş)	Proje Derecesi:	2. ÖDÜL
Ekip Listesi			
Çetin AYIK (Ekip Başı-Mimar) Sinan ŞERİFOĞLU (Mimar) Fadime KUL (Mimar) Altan ABDULOĞLU (Peyzaj Mimarı) Bedrihan BAYKAN (Şehir Plancısı)			
Danışmanlar			
Yasemin ANTİK (Siyaset Bilimci)			
Yardımcılar			
Cevahir ŞERİFOĞLU (Mimar) Nihan BORAN (Mimar) Caner KOÇALAN (Tekniker)			
Tasarım Yaklaşımı: Muş kentine ait Harita Genel Komutanlığından edinilen 1955-1973-1984-2001-2008 ve 2017 yıllarına ait hava fotoğraflarından Kale Bölgesinin tarihi dokusunun hala korunmakta olduğu görülmüştür. Kale Bölgesinin yerleşimi incelendiğinde iklim verileri ve geleneksel sosyo-kültürel yaşama uygun bir yerleşim oluşturulduğu, yapıların kompakt çözüldüğü ve sert iklim koşullarından korunmak için birbirine yaslandığı, alt komşuluk birimleri oluşturulduğu, altı dükkan üstü konut olan sıra evler ve ayrıık nizam evlerin yer aldığı gözlemlenmiş ve bu veriler tasarımın ilkesel kararlarının belirlenmesinde referans olarak kullanılmıştır (Ayık ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.24. Vaziyet planı (Ayık ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.25. Avlu ölçeği (Ayık ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.26. Park ve blokların ilişkisi (Ayık ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.27. Okul-park-bahçeli evler ilişkisi (Ayık ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.16. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Ayık ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İklim verileri (hâkim rüzgâr, gün ışığından maksimum faydalanma gibi) tarihi dokuda da yorumlandığı şekliyle tasarımda girdi olarak kullanılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Yapı adalarının oluşturulmasında mevcut kentsel dokudan referanslar alınmış ve yapı adalarının büyüklükleri 70-75 m aralığında tutulmuştur. İklimsel özelliklere göre konumlandırılacak konut ünitelerinin yapı adaları ile geometrik uyum içinde olması amaçlanmıştır (Şekil Ek 1.24).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın bütününde yaya dolaşımı ve sürekliliği sağlanmıştır. Düşük yoğunluklu (51-120) kişi/ha, az katlı ve alana yayılmış yapı üniteleri oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.25).
	Yapılı Öğeler		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Proje alanının ve yakın çevresinin gelişme alanı içerisinde olması nedeniyle kent bütünüyle ve yakın çevresiyle sosyal ve ekonomik etkileşim içinde olması gerektiği dikkate alınmıştır. Kentsel gelişim alanı olan yakın çevre ile proje alanı arasında taşıt yolu ve yeşil alanlar ile eşikler oluşturulmuştur.
			10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geceleri de alanda canlılık oluşturmak için farklı tür ve boyutlarda aydınlatma seçimleri yapılmıştır.
			11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Muş kentinin iklim ve doğası nedeniyle soğuğa dayanıklılık olarak 5a bitkilendirme kuşağında, sıcağa dayanıklılık olarak 7 nolu kuşakta yer alması nedeniyle bu şartlara uygun bitki türleri tercih edilmiştir. Aynı zamanda konut alanlarında ve kamusal alan özelliklerine göre çeşitli bitki türleri seçilmiştir. Konut alanlarındaki yarı kamusal mekânlarda altında dinlenilebilecek ağaç türleri tercih edilirken, mahalle meydanında heybetli ve canlılık getirecek ağaç türü ve renkli çiçekli çalılıklar tercih edilmiştir.

Cizelge Ek 1.16. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Ayık ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI Yapılı Çevre Elemanları Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut üniteleri iklim verileri ve yöresel mimari referanslara göre konumlandırılmıştır. Yapı blokları doğu batı aksında uzandırılarak, geniş yüzeylerin güney ışığı alması sağlanmıştır. Cephede güneyde büyük boşluklar açılarak gün ışığı kullanımı artırılırken, kuzeyde dar ve daha az cephe boşlukları açılarak hâkim rüzgâr ve soğuk etkisi azaltılmaya çalışılmıştır.	
	SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Kent bütününe hitap eden rekreasyon, sosyal altyapı ve meydan oluşturulmuştur. Eğitim, sosyal tesisler ile ticari birimlerin yer aldığı sosyo-kültürel omurga oluşturulmuştur. Bireyler arasında etkileşimi arttıracak kamusal ve özel mekânlar düşünülmüştür (Şekil Ek 1.26 ve Şekil Ek 1.27).
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Her ada içerisinde alt komşuluk birimlerine yer verilmiştir, avlular fiziksel boşluklar ile birbirine bağlanarak komşuluk ilişkilerinin fiziksel altyapısı oluşturulmuştur.	
ANLAM VE ALGISAL YAPI	25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Avlulu konutlar ile oluşturulan ortak mekânlar aracılığıyla aidiyet ve sahiplenme duygusunun artırılması amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.17. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Doğu Anadolu Bölgesi (Muş)	Proje Derecesi:	3. Ödül
Ekip Listesi			
Ali İBİŞ (Ekip Başkanı-Mimar) Sezgin KARAMAN (Peyzaj Mimarı) Turgut GELERİ (Şehir Plancısı)			
Yardımcılar			
Müge TURGAY (Mimar) Anıl KATIRCIOĞLU (Stajyer)			
Tasarım Yaklaşımı: Mahalle planlamasının temeli tarihsel süreklilik ve kültürel sürdürülebilirlik üzerine kurulmuştur. Bütüncül planlama yaklaşımı ile kent bütünü düşünülerek tasarlanmıştır. Tarihi ve kültürel değerler veri olarak alınarak meydan konsepti ile kentliye sunulmak istenmiştir (İbiş ve ark. 2017a).			

Şekil Ek 1.28. İlkesel tasarım planı (İbiş ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.29. Perspektif (İbiş ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.30. Konut birimleri (İbiş ve ark. 2017b)

Cizelge Ek 1.18. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (İbiş ve ark. 2017a ve İbiş ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya ve iklim verileri tasarım kurgusuna entegre edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Arazi eğimi ve boyutları nedeniyle teraslı bir plan geliştirilmiş ve avlulu konut dokusu tasarlanmıştır. Kent merkezindeki organik doku yorumlanarak tasarıma aktarılmıştır (Şekil Ek 1.28 ve Şekil Ek 1.29).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın insan ölçeğinde tasarlanması amacıyla insanların yorulmadan kat edebilecekleri konforlu bir ulaşım ağı oluşturulmaya çalışılmıştır. Uluslararası standartlara göre 400 m mesafede 5-10 dakikalık yürüyüş ile odak noktalarına (meydan) ulaşılması hedeflenmiştir. Araç yolu mahalle çeperinde konumlandırılarak içeride yaya dolaşımına önem verilmiştir.
	Yapılı Öğeler	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Kent bütünü düşünülerek ilkesel ve kentsel tasarım kararlarında bütüncül planlama yaklaşımı izlenmiştir.	
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Eğime paralel geliştirilen bahçeler ile projenin üçüncü boyutta hareketlenmesi amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.18. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (İbiş ve ark. 2017a ve İbiş ve ark. 2017b) (devam)

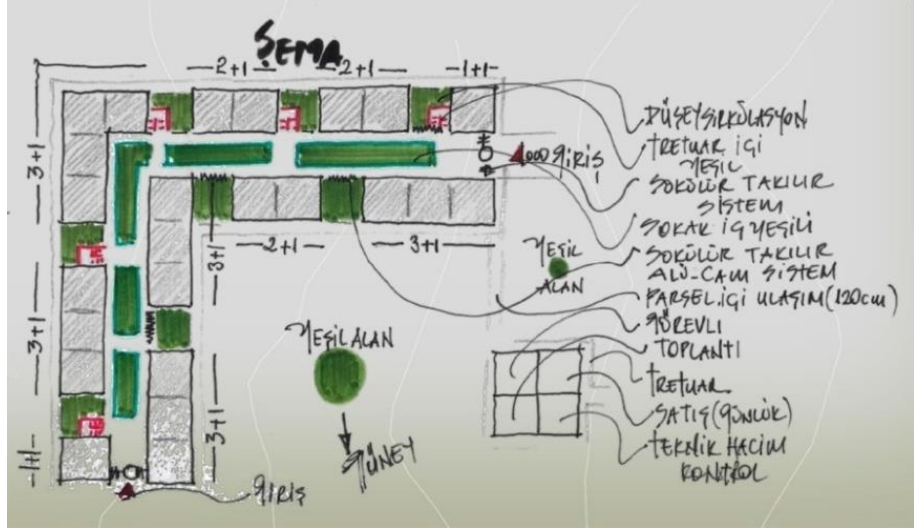
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Cephelerde bölgeye ait doğal taş malzemenin kullanılmasına karar verilmiştir. Cephelerde ahşap güneş kırıcılar ile mimari dilde bütünlük sağlanmıştır (Şekil Ek 1.30).
	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	İnsan ölçeğinde, gözü yormayan ve birbiri ile etkileşim halinde bir tasarım yapılması uygun görülmüştür. Meydan çevresinde toplanan yapılar ile kurgulanan alt komşuluk birimleri oluşturulmuştur.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Yüz yüze iletişimin en çok yaşandığı, kent ve toplum kimliğinin oluşumunda etkin olan meydanlar, gece gündüz yaşayan ve esnek kullanımlara açık bir şekilde tasarlanmıştır. Gün içerisinde ve mevsim koşullarıyla değişebilen esnek kullanıma uygun interaktif bir kamusal mekân kurgusu yapılmıştır. Park ve bahçelerin, mahalle bağlarını güçlendiren ortak mekânlarla entegrasyonu sağlanmıştır.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Komşuluk birimleri meydan çevresinde konumlandırılmıştır ve komşuluk birimleri arasındaki bağın kuvvetlendirilmesi için meydanın alt meydanlarla bağlantılı bir şekilde oluşturulması hedeflenmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Projede çağdaş yaklaşımlarla kentin tarihi ve kültürel değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılması hedeflenmiştir.

Çizelge Ek 1.19. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Doğu Anadolu Bölgesi (Muş)	Proje Derecesi:	1. Mansiyon
Ekip Listesi	Yardımcılar		
İsmail RUHLUKÜRKÇÜ (Ekip Başı-Mimar) Güntülü GÜNDOĞ (Mimar) Enise Tüba SOLAK (Şehir Plancısı) Işıl KOÇ (Peyzaj Mimarı)	Mehmet BİLGİL (Mimar) Büşranur HAKYEMEZ (Mimar) Burcu ULUTÜRK ÇAM (Mimar) Melike PARAK YOLAGELDİ (Mimar) Abdullah ÇAM (Mimar) Halil IŞIK (Mimar) Ahmet SAÇCIOĞLU (Mimar) Hasan AYATA (İç Mimar) Ali Emin ŞİMŞEK (Tekniker) Gizem ÖKTEN (Tekniker) Nurullah KILINÇ (Mimarlık Öğrencisi) Elif RUHLUKÜRKÇÜ (Mimarlık Öğrencisi)		
Tasarım Yaklaşımı: Farklı gelir gruplarından insanların bir arada yaşadığı, komşuluk yaptığı, ortak sosyal alanlarda bulunduğu bir sistem oluşturulmak istenilmiş ve yerleşimde 6x6 m'lik modüler bir sistem geliştirilmiştir. Proje alanı başlangıçta tamamen yeşil alan olarak düşünülerek konut yerleşiminde minimum yeşil alan kaybı olacak şekilde kurgu yapılmıştır (Ruhlukürkçü ve ark. 2017a).			

Şekil Ek 1.31. Vaziyet planı (Ruhlukürkçü ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.32. İç sokak şema gösterimi (Ruhlukürkçü ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.33. İç sokak görünüşü (Ruhlukürkçü ve ark. 2017b)

Cizelge Ek 1.20. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Ruhlukürkçü ve ark. 2017a ve Ruhlukürkçü ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle kurgusunda modüler sistem oluşturulurken iklim ve güneş yönlenmesi verileri kullanılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Üst ölçekli şematik planlama ile topografyaya uygun yol ağı oluşturularak yol ve parsellerle mahalle kurgusu oluşturulmuştur. Arazi güneş yönlenmesine göre 6x6 m'lik gridal sisteme ayrılmış ve kesintisiz yaya ve bisiklet yollarından oluşan ana omurga tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.31).
		Ölçek	4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Konut blokları arasında yeşil ve sert zemin üzerinde iç sokak kurgusu yapılarak üst kotu korunaklı olması için ana bir örtü ile kapatılmıştır. Bu şekilde müstakil konutlar için ortak mekânlar tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.32 ve Şekil Ek 1.33).
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az katlı yapılarla ve araziye yayılan planlama ile insanı ezmeyen bir tasarım hedeflenmiştir.
	Yapılı Öğeler	Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje kurgusunda bisiklet durakları, bank, genel aydınlatma ve zemin aydınlatma elemanlarına yer verilmiştir.
Yapılı Öğeler		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yapılar ve yeşil alanlar arasında 1/3 oranı geliştirilerek yeşil bir tasarım kurgusunun oluşturulması amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.20. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Ruhlukürkçü ve ark. 2017a ve Ruhlukürkçü ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Tasarımda konutları bir araya toplayan çatı örtüsünün yerel iklim şartlarına dayanıklı olması açısından kenetli metal çatı olarak belirlenerek yapının belirli bir yerine kadar bu malzemenin indirilmesi ve kalan cephe yüzeylerinde geleneksel taş malzemesinin kullanılması uygun görülmüştür.
			13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yerel dokuda analiz edilen avlu, eyvan gibi yerel mimari çözümler ilkesel olarak ele alınmış, komşuluk ilişkileri göz önüne alınarak günümüz koşullarına göre yorumlanmıştır.
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	6x6 m'lik aks sistemi oluşturularak konut çeşitliliği için altlık oluşturulmuştur. Konutların yerleşimi geleneksel dokuda olduğu gibi birbirine değmeyecek şekilde yerleştirilmiştir. İç sokağa sahip, ortak çatı altındaki konut birimleri, apartman niteliğindeki konutlar ve müstakil konutlar ile üç tip konut üretilmiştir. Konutların tamamı avlular ile birbirlerine bağlanacak şekilde yerleştirilmiştir.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Sosyal alanlar; mahalle mescidi, çok amaçlı salon (düğün, tiyatro, sinema vb. etkinlikler için), kütüphane birimi, açık meydan, kreş, okul ve konferans salonu olarak düşünülmüştür. Ticari alanlar; iklim koşulları göz önüne alınarak kapalı, yarı açık ve açık birimler olarak tasarlanmıştır. Sosyal ve ticari alanlar alanın her bölgesine eşit mesafede olacak şekilde konumlandırılmıştır.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Bir çatı altında kurgulanan konut birimlerinin ortak kullanım alanları komşuluk ilişkilerine imkân sağlayacak şekilde geliştirilmiştir.
			18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Muş'a özgü lalelerin yetiştiriciliğini özendirmek amacıyla özel hobi alanları tasarlanmıştır.
			20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	Farklı gelir gruplarının bir arada yaşadığı ve komşuluk yaptığı bir mahalle kurgusu düşünülmüştür.

Çizelge Ek 1.21. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon

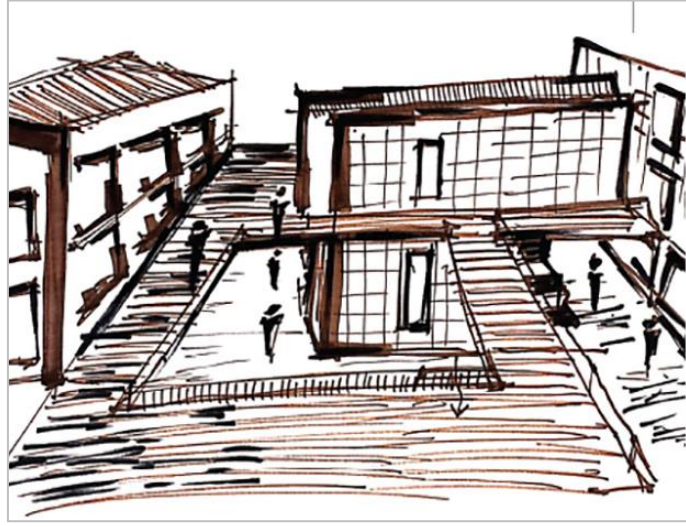
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Doğu Anadolu Bölgesi (Muş)	Proje Derecesi:	2. Mansiyon
Ekip Listesi			
Rıdvan FİL (Ekip Başı-Mimar) Selami KÖSEHAN (Mimar) Ahmet CİVELEK (Şehir Plancısı) Onur BOYACIGİL GÜNGÖR (Peyzaj Mimarı)			
Yardımcılar			
Derya ERDAŞ (Mimar) Mustafa KAYA (Mimarlık Öğrencisi)			
Tasarım Yaklaşımı: İklimsel koşullara ve sosyal ihtiyaçlara yanıt verebilecek bir mahalle kurgusunun ve yapılarının nasıl bir kurguya, ölçeğe, dokuya ve biçime sahip olması gerektiği araştırılarak, -20 dereceye kadar düşen sıcaklık ve karlı hava şartlarında yaşanabilir mekânlar tasarlanması amaçlanmıştır. Çevrede yer alan mevcut konutlar ve konut gelişimleri dikkate alınarak uzun vadede geniş bir mahalle oluşacağı kabul edilmiş ve buna bağlı olarak yol sistemleri ve kentsel kullanımlar önerilmiştir (Fil ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.34. Vaziyet planı (Fil ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.35. Sokak-yapı ilişkisi (Fil ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.36. Üst plaka-konut ilişkisi (Fil ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.37. Sokak perspektifi (Fil ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.22. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Fil ve ark. 2017)

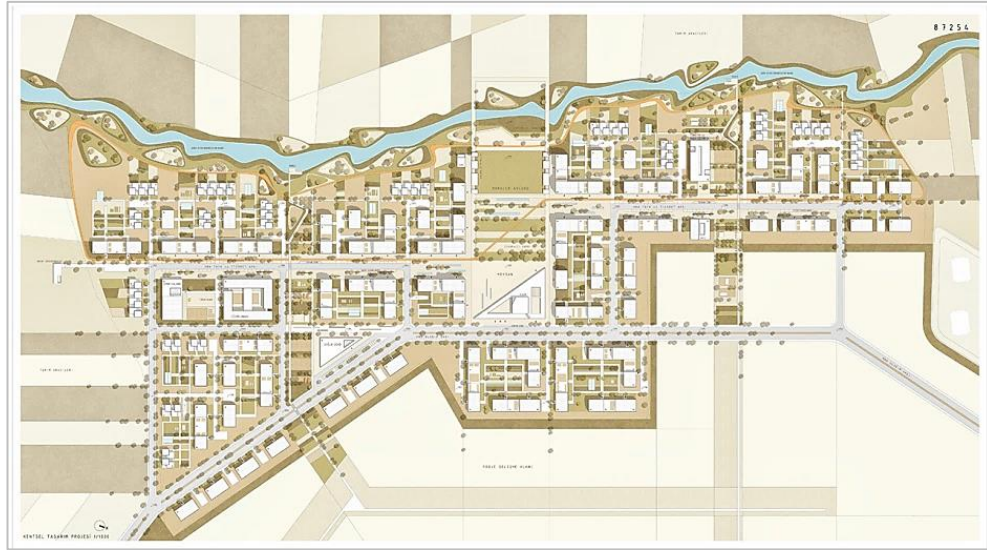
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Tasarımda bölgenin iklimi ve coğrafi şartları dikkate alınmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın güneybatı sınırını oluşturan kuru dere yeşil alan olarak planlanmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Bitişik düzende, 2-3 katlı yapıların yer aldığı sokak, avlu ve bahçe düzeninden oluşan bir yerleşim önerilmiştir. Sokak kurgusu iki katlı olarak tasarlanarak ikinci bir kotta yaya omurgası oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.34).
			4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Soğuk iklim şartlarının kamusal mekân kullanımını kısıtlaması probleminden yola çıkılarak, zemin kotunun 3-4 metre üstünde, 1. kat seviyesine denk gelen ikinci bir sokak plakası tasarımı önerilmiştir. Bu plaka ile kış aylarında zemini kardan koruma, yaz aylarında da gölgelik alan sağlamak hedeflenmiştir. Ayrıca ikinci plaka ile 1. Katta yer alan yapılara giriş olanağı sağlandığından yapı-kamusal mekân ilişkisinin artırılması düşünülmüştür (Şekil Ek 1.35, Şekil Ek 1.36 ve Şekil Ek 1.37).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapılar iki, üç katlı olarak insanın kavrayabilmesine ve aidiyet duygusu geliştirmesine olanak verecek şekilde tasarlanmıştır. 400 m'yi geçmeyen yürüme mesafesinde eğitim, alışveriş, spor, gezinti birimlerine yer verilmiştir.
	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması		Bölgedeki konut gelişimleri dikkate alınarak uzun vadede geniş bir mahalle oluşacağı kabulü ile yol sistemi ve kentsel kullanımlar düşünülmüştür.	
	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yapılı çevre içinde ve dışında kalan açık mekânların peyzajında iklimsel özelliklere göre ve bölgenin florasına uygun bitki türleri seçilmiştir.	

Çizelge Ek 1.22. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Fil ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapı ölçeği, kat sayısı, yapı düzeni, çatı formu, yapı kabuğu, pencere oranları, malzeme ve renk arayışında tarihsel deneyimlerden ve günümüzdeki olanaklardan yararlanılarak çözüm üretilmiştir.
	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	İklim ve geleneksel dokuya uyumlu olarak bitişik yapı düzeni önerilmiştir. Konut tipolojisinde soğuk havalar, kar örtüsü, demografik ve kültürel yapı, mali olanaklar, kullanıcı ihtiyacı gibi eşikler ölçüt olarak kullanılmış ve altı farklı tip konut önerilmiştir.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Meydan, ticari birimler, okul, yaşam merkezi, spor alanları gibi kamusal mekânlar ile mahalle genelinde süreklilik sağlayan üst sokak platformu kurgulanmıştır.
		23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Tarım üretim alanlarına yer verilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Aidiyet duygusunun geliştirilmesine yönelik insan ölçeğiyle uyumlu ve algılanabilir tasarım yapılması önerilmiştir.

Çizelge Ek 1.23. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Doğu Anadolu Bölgesi (Muş)	Proje Derecesi:	3. Mansiyon
Ekip Listesi		Danışmanlar	
Mehmet Zeyat HATTAPOĞLU (Ekip Başı-Peyzaj Mimarı) Oknur ÇALIŞKAN (Y. Mimar) İsmet Esgin ZORLU (Şehir Plancısı)		Didem ÖZKIZILCIK (Mimar)	
		Yardımcılar	
		Zeki Emir TAYLAN (Mimarlık Öğrencisi)	
Tasarım Yaklaşımı: “Pastoral Niş” Doğayla iç içe, sade, sakin, huzur ve sükûnet verici kır hayatına dair bir ifade olan “pastoral” ile ekolojide, bir canlılığın varlığını sürdürebildiği yaşama ortamının en küçük birim olarak “bir bireyin bulunduğu ortam içerisinde yapmak zorunda olduğu bütün sorumlulukları ve işlevleri” şeklinde ifade edilen; mimaride ise, duvar içinde bırakılan oyuk, göz, hücreye verilen isim olan “niş” kavramlarının tanımlarından yola çıkılarak projede mahalle, “pastoral niş” yaklaşımı ile kurgulanmıştır. “Üretim” ve “doğal yapı ile etkileşim içinde olma” önemli çıkış noktası olarak kabul edilmiştir. Yerleşim kurgusunda geleneksel kullanım alışkanlıklarının karşılanması ve güçlü komşuluk ilişkileri kurulması temel alınmıştır. Alana 692 konut birimi yerleştirilmiştir (Hattapoğlu ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.38. Vaziyet planı (Hattapoğlu ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.39. Peyzaj Silueti (Hattapoğlu ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.40. Üretim parselleri (Hattapoğlu ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.41. Yeşil alan (Hattapoğlu ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.42. Teras çatı kullanımı (Hattapoğlu ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.24. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Hattapoğlu ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İklim verileri, hâkim rüzgâr yönü ve coğrafi veriler tasarımda göz önüne alınmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın batısında yer alan dere yatağı ile güneyinde yer alan tarım arazileri yapılaşma sınırlarında eşik olarak kabul edilmiş ve proje ile ilişkilendirilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mahalle kurgusunun odağına mahalle avlusu yerleştirilmiştir. Yapı adalarının biçimlenmesinde ortak kullanım mekânlarının ön plana çıkarılması etkili olmuştur (Şekil Ek 1.38).
		Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Çevrede yer alan tarım arazileri dikkate alınarak kırsal peyzaj silüeti oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.39).
			6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje genelinde yaya erişimini temel alan bir tasarım kurgusu yapılmıştır. Araç kullanımı asgari koşullarda tutulmuştur. Eğimin %3 olmasıyla engelli ulaşımının tüm yaya dolaşımı ile birlikte zemin detayları ile çözülmesine olanak sağlanmıştır. Yapı yoğunluğu merkezden kırsal peyzaja doğru azaltılmış ve iki kata kadar düşürülmüştür.
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Muş ilindeki yeni konut yerleşimlerinin gelişimi proje alanına doğru gelmekte olup proje alanı, yakın çevresindeki şeker fabrikası ve TOKİ konutları ile ulaşım aksları üzerinden ilişkilendirilmiştir.
		Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Sert zemin kullanımı yürüme, dinlenme, seyir ve oturma eylemlerine yönelik olarak ele alınmıştır. Kullanım amacına uygun kent mobilyaları konumlandırılmıştır.
			11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Bitki türleri bölgenin ekolojik koşullarına uygun türler arasından seçilmiştir. Dere kıyısına bağlanan rekreasyon koridorları ile yeşil dokunun iç konumlara taşınması sağlanmıştır. Arka bahçelere üretim parselleri ve olumsuz hava koşullarında üretim yapılabilmesi için seralar eklenmiştir (Şekil Ek 1.40). Su yönetimi için iki ayrı depolama sistemi önerilmiştir. Enerji yönetimi için güneş ışığından faydalanılması esas alınmıştır.
	M. Ö.	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut kurgusunda geleneksel konut dokusunda yer alan iç sofaya yer verilmiştir.	

Cizelge Ek 1.24. Doğu Anadolu Bölgesi (Muş) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Hattapoğlu ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapı stoku ekonomik ve hızlı üretilebilir şekilde tasarlanmıştır. Beş farklı blok tipi (L, I, tek tip ve sıra evlerin bir araya gelmesiyle) oluşturulmuştur. İç sofalı konut tipleri ile konut içi sirkülasyon minimize edilerek maksimum kullanım alanı sunan ve kalabalık ailelerin de tercih ettiği yaşam alanları oluşturulmuştur. Altı farklı konut tipi önerilmiştir.
			SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	İç avlu yapısındaki arka bahçe ve teras çatılar buluşma, beraber vakit geçirme, kışlık ürünleri kurutma eylemleri gibi çok amaçlı kullanılacak mekânlar olarak önerilmiştir (Şekil Ek 1.42).
			18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Kışlık ürünlerin kurutulabileceği çok amaçlı mekânlar tasarlanmıştır.
			23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	“Yerinde üretim ve tüketim” kurgusu ile arka bahçe ya da seralarda yetiştirilen ürünlerin mahalle avlusundaki pazar yerinde satılması kurgulanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI			27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Arka bahçelerde önerilen “bitkisel üretim parselleri” ile mahallelinin hem kendi ürünlerini birlikte üretmelerine hem de kendi alanlarının bakımını yapmalarına olanak sağlanmıştır.
			29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi	Bellek ögesi olarak kurguda çınar altı parkı ve meydan camisine yer verilmiştir.

Çizelge Ek 1.25. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Ege Bölgesi (Denizli)	Proje Derecesi:	1.Ödül
Ekip Listesi	Yardımcılar		
Baran YARDIMCI (Ekip Başkanı-Mimar) Mehmet Zafer ÜNAL (Y. Mimar) Recep SEMİZOĞLU (Mimar) Kübra Nur BAŞ (Mimar) Lizge OTURAN (Peyzaj Mimarı) Nilay ÖZGER (Şehir Plancısı)	Nergiz SERT (Mimar)		
Tasarım Yaklaşımı: “Geçmiş-Gelecek” Projede “geçmiş-gelecek” teması belirlenmiş ve bu bağlamda tasarım kriterleri geliştirilmiştir. Buldan ilçesinin girift yapısı ve organik dokusu tarihi veriler açısından referans olarak alınmış, yere ait, mahalli yaklaşımla geleceğe hitap etmesi amaçlanmıştır. İç içe yerleştirilen yapılar, farklı kotlarda teraslamalar, farklı tipolojilerde, farklı kesimlere hitap eden yapı kütleleri, girift yerleşkesi ile komşuluk ilişkilerinin ön plana alındığı, karşılaşma ve bütünleşme sağlayan sürpriz mekânlar tasarlanmıştır. 694 hanelik bir mahalle kurgusu yapılmıştır (Yardımcı ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.43. Vaziyet planı (Yardımcı ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.44. Arazi kesiti (Yardımcı ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.45. Konut alanı girift yerleşimi (Yardımcı ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.46. Meydan-oyun alanı (Yardımcı ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.47. Avlu-sokak ilişkisi (Yardımcı ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.26. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Yardımcı ve ark. 2017)

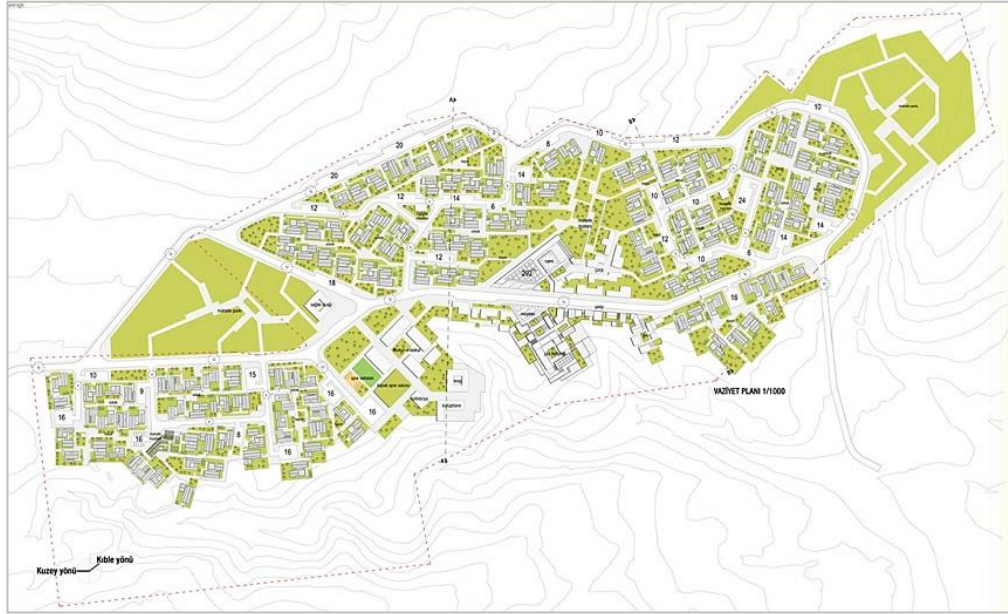
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Tasarım alanı Büyük Menderes Nehri'nden içeri oluşan ovayı ve yeşil alanları içerisine alarak topoğrafya ile bütünleşmiştir. Arazideki yoğun eğim ve batı yönündeki manzara yönelimi ve imbat etkisi yerleşimde dikkate alınmıştır.
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mevcut köy dokusu ve topografya ile ilişkilendirilen proje alanının doğal sınırlarını orman, rekreatif vadi, tasarım ovası ve kültür aksı promenade belirlemiştir.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Projede geleneksel yapıda görülen girift doku referans alınarak parseller farklı hizalarda konumlandırılmış ve odaklar, girift yerleşimlerdeki komşuluk ilişkilerini yakınlaştıracak şekilde konumlandırılmıştır. Yamaçta yer alan yerleşimde, çıkmaz sokaklar ve farklı hizalardaki parsel yerleşimleri ile zengin bir perspektif ve organik bir kent dokusu oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.43).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Geleneksel dokuda da görülen çıkmaz sokaklar kurgulanmıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapıların plan ve yükseklik bağlamında bölge konut tipolojisi ile ilişkilendirilmesi düşünülmüştür (Şekil Ek 1.44).
		6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İnsan ölçeğinde, yaya erişimi esas alınmıştır. Yaya yolları, meydanlar ve açık amfiler ile yaya akışı kamusal, yarı kamusal ve özel alanlara hiyerarşik olarak erişim sağlanmıştır.
		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Proje alanı, yakın çevresinde yer alan Buldan Evleri, Tripolis Antik Kenti, Pamukkale Travertenleri, Hierapolis ve Leodikya Antik kentlerinin de yer aldığı bir kültür rotasına dahil edilerek kurgulanmıştır.
	Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Sert zemin kullanımlarında yürüme, dinlenme, oturma, seyir, spor ve oyun işlevlerine göre farklılıklar oluşturulmuştur.

Cizelge Ek 1.26. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Yardımcı ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Omurgada yer alan rekreatif yeşil alan etkisi parsel ölçeğinde avlulara devam ettirilmiş, yapı ölçeğinde de balkon, teras ve kat bahçesi kullanımlarıyla zenginleştirilmiştir. Bitki seçimleri bölgenin toprak ve iklim yapısına göre belirlenerek açık otopark ve yaya yollarında, yapı avluları ve toplanma alanlarında farklılaştırılmıştır. Enerji verimliliği için yapıların çatı ya da cephelerinde fotovoltaik paneller önerilmiştir.
		Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapısal peyzajda doğal ürünlere öncelik verilerek granit, bazalt, andezit, tuğla, traverten, ahşap gibi malzemeler seçilmiştir.
	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		Oluşturulan özgün tasarım dili ile tarihi ve doğal yapıyla uyum sağlanması amaçlanmıştır.	
	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		Konutların yerleşiminde Buldan İlçesinin girift kent dokusu referans alınmıştır. Beş farklı konut tipi önerilmiş ve konut planlarında bahçe, taşlık ve sofa gibi geleneksel planda yer alan birimlere yer verilmiştir (Şekil Ek 1.45).	
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)		Çevrede yer alan Buldan evleri, Pamukkale travertenleri ve antik kentler ile ilişkilendirilen kültür aksı ile mahalle içinde promenad oluşturulmuş ve ticari birimler, çok amaçlı salon, meydan, ilkökul, kreş, mahalle camisi, açık spor alanı, mahalle parkı gibi birimler bu promenad üzerine yerleştirilmiştir.	
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması		Farklı tipolojilerde ve farklı kesimlere hitap eden yapı kütleleri ve girift yerleşim özellikleriyle komşuluk ilişkilerini ön plana alan karşılaşma ve bütünleşme sağlayan mekânlar tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.46 ve Şekil Ek 1.47):	
	20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi		Farklı kültür, inanç, yaş, meslek ve gelir gruplarının bir arada yaşadığı bir topluluk duygusunun öne çıkarılması amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.27. Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül

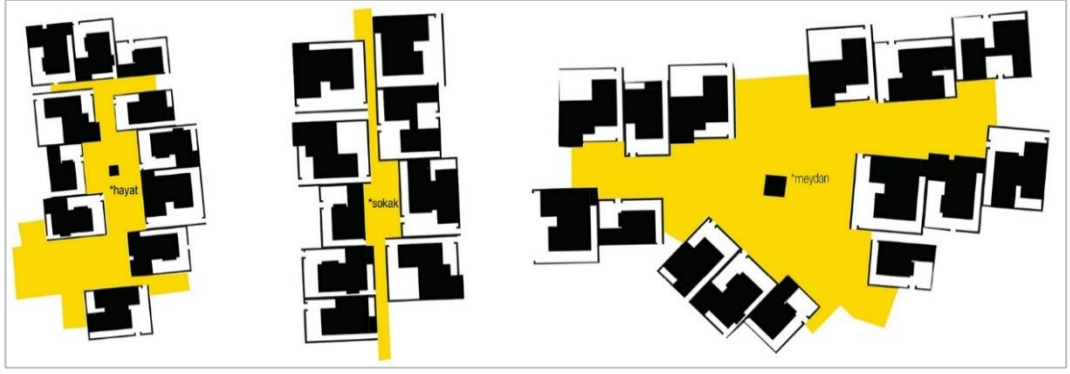
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Ege Bölgesi (Denizli)	Proje Derecesi:	2.Ödül
Ekip Listesi	Yardımcılar		
Abdülkerim GÜNDÜZ (Ekip Başı-Mimar) Ebubekir ŞİMŞEK (Mimar) Merve Gülistan ARTAR (Şehir Plancısı) Ömer ÇELİK (Peyzaj Mimarı)	Fatih KARALİ (Mimar) Eda ÖZKAN (Mimar) Muhammet Malik DOĞAN (Öğrenci) Sümeysra DEMİR (Öğrenci) Ebru EKETAN (Öğrenci) Aybike AYDIN (Öğrenci) Şevval DEREBEY (Öğrenci)		
Tasarım Yaklaşımı: Geleneksel mahalle dokularındaki yapılar topluluğunun ve bu yapılar arasındaki boş alanlar dokusunun günümüz ihtiyaçları ve yaşama alışkanlıkları ile beraber yorumlanarak referans alındığı projede sosyal birlikteliği arttıracak, beraber yaşama alışkanlıklarını örgütleyebilecek kentsel, fiziksel mekânların kurgulanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda geleneksel doku ile bugünün dokusu çakıştırılmış ve geleneksel ev ve bahçe düzenleri, ortak alanların paylaşıldığı yapılar topluluğu şeklinde yeniden yorumlanmıştır. Projede 627 konut birimi yerleştirilmiştir (Gündüz ve ark. 2017a).			

Şekil Ek 1.48. Vaziyet planı (Gündüz ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.49. Silüet (Gündüz ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.50. Hayat-sokak-meydan (Gündüz ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.51. Çardak altı (Gündüz ve ark. 2017a)

Çizelge Ek 1.28. Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Gündüz ve ark. 2017a ve Gündüz ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alandaki doğal vadi oluşumu ve topografyaya göre oluşan yol izleri tasarımda girdi olarak kullanılmıştır. Alanın ortasından geçen kuzey-güney aksındaki iz, topografyayı plato ve yamaç olarak iki farklı karaktere ayırmıştır. Eğimli araziye mekânîk olarak şekillendirmek yerine eğimlerle hareket eden yapı birimleri tasarlanmıştır. Hâkim rüzgâr (imbat) ve güney-batı yönlerinde etkili olan güneş tasarımda dikkate alınmıştır.
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın güneyinde yer alan krater niteliğindeki çukur bölge yapılaşmaya uygun görülmediğinden rekreatif alan olarak bırakılmıştır.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mahalle dokusu oluşturulurken topografik veriler ışığında, geleneksel dokunun mekân/perspektif zenginliği ile bugüne ait ulaşım/dolaşım sistemleri çakıştırılmıştır. Geleneksel dokuda yer alan meydan, sokak, çıkmaz sokak gibi mekân öğeleri ihtiyaçlara cevap verecek şekilde kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.48).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokaklar yer yer daralıp genişleyerek çocuk oyun alanları gibi sürpriz mekânlar oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Salt yaya hareketine ve etkinliklerine ayrılan, insan ölçeğinde arka sokak kurgusu yapılmıştır. Peyzaj kurgusu arka sokaklara da dâhil edilerek yürürken mutluluk duyulacağı bir sokak dokusu oluşturulacağı belirtilmiştir.
	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az katlı yapılar ile topografya ile uyumlu bir silüet oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.49).
		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Geleneksel doku örnekleri referans alınarak yerleşimdeki yapı dokusu ile dialog geliştirilmiştir. Proje alanının, yakınındaki Yeniköy mahallesinin ve diğer mahalle birimlerinin dizili olduğu bir aks üzerinde yer alması nedeniyle kendisi ile birlikte komşu yerleşimlere hizmet verebilecek bir ticari ve sosyal merkez oluşturulması amaçlanmıştır.
	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Omurganın etrafı yeşil bant ile çevrilirken, yerleşimin genelinde yeşil doku sürekliliği sağlanmıştır. Bahçe içerisinde çardak tasarlanmış ve sokakla ilişkilendirilmiştir, bahçe duvarları peyzaj yüzeyleri olarak tasarlanmıştır.

Cizelge Ek 1.28. Ege Bölgesi (Denizli) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Gündüz ve ark. 2017a ve Gündüz ve ark. 2017b)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Özellikler	
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Eğimli arazi yapısından yararlanılarak topografya ile birlikte hareket eden küçük yapı blokları tercih edilmiştir. Geleneksel dokuda yer alan ev-bahçe ilişkisi referans alınmıştır, ancak bahçeler tek hane yerine üç-altı hanenin ortak kullanımına ayrılmıştır. Konut bahçelerinin ön kapısı hayata (avlu), arka kapıları arka sokağa açılmıştır (Şekil Ek 1.50)
			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Topografyadaki doğal izin oluşturduğu omurga üzerine kamu yapıları ve sosyal yapılar konumlandırılmıştır. Cami, çarşı, çay bahçesi gibi sosyal donatı alanlarıyla güçlü bir odak kurgusu hedeflenmiştir. Meydan; buluşma, sohbet etme, çarşıya gitme, kente gitme gibi ihtiyaçların odak noktasını oluşturmuştur. Cami; çarşı ve meydanla bütün olacak şekilde yerleştirilmiştir. Cadde üzerinde yer alan çarşı, yer yer platolara doğru girinti oluşturularak özelleşmiş avlulu mekânlarla zenginleştirilmiştir.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Geleneksel Ege ev yaşantısının geçtiği hayat mekânı kent ölçeğinde, mahalle sakinlerinin ortaklaşa vakit geçirebileceği kentsel boşluk olarak tasarlanmıştır. Acil durumlar dışında araçların giremediği hayat, sakinlerin ortaklaşa kullandığı asmalı çardaklar ile sohbet mekânı olarak tanımlanmıştır. (Şekil Ek 1.51). Araç park yeri ile ev arasında 50-100 m olarak değişen mesafede yatay yaya aktiviteleri ile sosyal etkileşim için zemin oluşturulmuştur.
		22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Çarşı ve meydan ile ilişkili olarak tasarlanan mahalle bostanı ile hem bölge insanının toprakla buluşacağı zemin oluşturulmuş hem de üretim yapılması teşvik edilmiştir.	
		23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Çarşı kurgusu ile küçük esnafın teşvik edilmesi, geçmişten bugüne devam eden alışveriş kültürünün yaşatılması ve canlandırılması hedeflenmiştir.	

Çizelge Ek 1.29. Ege Bölgesi (Denizli) 3. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Ege Bölgesi (Denizli)	Proje Derecesi:	3.Ödül
Ekip Listesi			
Mehmet BEKAR (Ekip Başkanı-Mimar) Fatma BEKAR (Peyzaj Mimarı) Hilal TÖRK (Şehir Plancısı)			
Tasarım Yaklaşımı: Mahalle kavramının temelde mekân ve insanın bütünleşmesine dayanması nedeniyle projenin ana çıkış noktası “insan” ve “doğa” olarak belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde, kır ve kent bütünlüğü sağlanarak insan odaklı bir yerleşim tasarlanması amaçlanmıştır. Proje alanının Karadelik Mevkiindeki yeşil doku ile kent arasında bir bağlantı oluşturması ve topografyadaki eğimin verimli kullanılarak farklı sosyal imkanlara olanak verilmesi tasarım sürecini yönlendiren iki etken olmuştur. Bu bağlamda “İnsan odaklı” ve “doğaya saygı” ilkeleri temel alınmıştır (Bekar ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.52. Vaziyet planı (Bekar ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.53. Mahalle görünüş (Bekar ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.54. Sokak arası ve merdivenler (Bekar ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.55. Rampa-bahçe-avlu (Bekar ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.30. Ege Bölgesi (Denizli) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Bekar ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	%20 lik eğim düzenlemeler ile %15 e düşürülmüş ve eğimden yararlanılarak manzara noktaları oluşturan teraslamalar yapılmıştır. Alanda yer alan dere yeniden canlandırılarak pasif yeşil alanla ilişkilendirilmiştir.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanının yakınında yer alan Karagedik Mevkiinde bulunan yeşil dokunun, proje aracılığıyla mevcut kent ile ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Yeşil doku ve kenti bağlayacak rijit aks düzeni önerilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Yapılar %15 eğimle kurgulanan aks sistemine yerleştirilmiştir. Konut parseller iç avlulu şekilde kurgulanmıştır. Alanı kuzey-güney yönlerinde birleştiren eğim nedeniyle konut-ticari birimler arası ulaşım rampa ve merdivenler ile sağlanmıştır (Şekil Ek 1.52 ve Şekil Ek 1.53).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokaklar aks kurgusuyla oluşturulmuştur. Eğim nedeniyle sokaklarda kurgulanan rampa ve merdivenler sosyal etkileşim alanı olarak tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.54 ve Şekil Ek 1.55).	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az katlı yapılar ile topografya ile uyumlu bir silüet oluşturulmuştur.
	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Projede endemik bitki türleri tercih edilmiştir. Aktif ve pasif yeşil alan kurguları yapılmıştır. Ekolojik dengiyi korumak ve biyolojik çeşitliliği güçlendirmek amacıyla ekolojik koridorlar oluşturulmuştur. Yağmur suyu toplama ve gri su kullanımı önerilmiştir.	

Cizelge Ek 1.30. Ege Bölgesi (Denizli) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Bekar ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Cephe malzemesi olarak bölgede üretilen traverten kullanılarak bölge kimliğine vurgu yapılmıştır.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel bahçeli ev tipolojisi yorumlanarak yeni ev tipolojilerinin kurgusu yapılmıştır. Geleneksel mahalle dokusundaki bahçe kapısının görevi yeniden tanımlanarak iç avlu kurgusu yapılmıştır. Konutlara erişim iç avlular ile sağlanarak kısmi mahremiyet alanları oluşturulmuştur. Binalar hâkim rüzgâr yönünden yararlanabilecekleri şekilde konumlandırılmıştır.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	1. derece yol üzerinde ticari birimlerle ilişkilendirilen meydanlar yerleştirilmiştir. Ticaret ve rekreasyon alanları yerleşimin merkezinde konumlandırılarak konutlardan bu alanlara ulaşım kolaylaştırılmıştır.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Açık alanlar ve yapı ilişkisi mahalle kimliğini oluşturacak ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek şekilde tasarlanmıştır.

Çizelge Ek 1.31. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Ege Bölgesi (Denizli)	Proje Derecesi:	1. Mansiyon
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Uğur Özer ÖZGÜVEN (Ekip Başı-Mimar) Alper TÜFEKÇİOĞLU (Peyzaj Mimarı) Şule DEMİREL ŞANLI (Şehir Plancısı)		İhsan Ergi BOZYİĞİT (Kentsel Tasarım Direktörü) Bülent GÖZ (Mimari Tasarım Direktörü) Hakan ŞANLI (Mimar) Nazlı TÜRKELİ (Mimar) Elnur HACIALİYEV (Görselleştirme Uzmanı) Orkhan AFANDIYEV (Görselleştirme Uzmanı) Eser ÇETİNER (Görselleştirme Uzmanı) Fatih ÇAYLA (Görselleştirme Uzmanı) Bahadır DÜNDAR (Tekniker)	
Tasarım Yaklaşımı: Kentin nitelikli yapısal mirasını ve karakteristik özelliklerinin günümüz şehircilik ilkeleri ve yörenin özellikleri ile harmanlayarak odağında öncelikli olarak insanın, daha sonra yaşam kültürünün yer aldığı bir sentez oluşturulması amaçlanmıştır. Eko ve kültürel turizm teması ile bölge ve çevresi ile ilgili on beş yıllık bir gelişim planı sunulmuştur. Bu gelişim planı ile Pamukkale, Yeniköy ve Küçükdere köylerinin dönüşerek dünyada da başarılı örneklerinin yer aldığı eko ve kültürel turizm alanında model bir proje oluşturulması amaçlanmıştır. Finansman ve maliyet önerisi olarak Kamu İhale Kanununa tabi devlet eli ile inşa ve hasılat paylaşımı modelleri birlikte önerilmiştir. Bu finansman modeli ile birlikte sırayla; merkez segment ve vadi parkı, kuzey segmenti, güney segmenti ve son etapta turizm amaçlı parsellerin hayata geçirilmesi önerilmiştir (Özgüven ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.56. Vaziyet planı (Özgüven ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.57. Mahalle görünüşü (Özgüven ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.58. Mahalle perspektifi (Özgüven ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.32. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Özgüven ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanında 50 m'den fazla kot farkı olduğu, mevcut kuru dere yatakları ile küçük vadilerle bölünmüş olduğu ve alanın yükseklik ve engebelerle tanımlı olduğu tespitlerinden yola çıkılarak, vistası Büyük Menderes Nehrinin suladığı ekili tarım alanlarına dönük olacak şekilde yerleşim yapılmıştır.
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Pamukkale, Küçükdere ve Yeniköy köylerini, Pamukkale Travertenlerini ve Hierapolis Antik Kentini birbirine bağlayacak ekolojik koridor oluşturulması hedeflenmiştir
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Denizli'nin özgün kent değerlerine gönderme yapılarak bahçeli yaşam kültürü kurgulanmıştır. Parseller arası yeşil koridorlarla her parselin en az iki en çok dört tarafı kamusal açık alan ve parklarla tanımlanmıştır. Topografya verileri nedeniyle dolaşım ağı yer yer düz yer yer kıvrımlı ve hafif eğimlidir (Şekil Ek 1.56 ve Şekil Ek 1.57).
	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az yoğunluklu gelişim önerilmiş ve kat yükseklikleri maksimum dört olarak belirlenmiştir (Şekil Ek 1.58).
Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Park, rekreatif alan ve bahçelerde; mikro ölçekli bostan, meyvelik, spor aktiviteleri, doğa yürüyüşleri, sürdürülebilir enerji simülasyonları, bakı terasları, çocuk oyun alanları, koşu ve bisiklet parkurları, dinlence ve açık alan aktiviteleri gibi fonksiyonlar önerilmiştir.

Çizelge Ek 1.32. Ege Bölgesi (Denizli) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Özgüven ve ark. 2017) (devam)

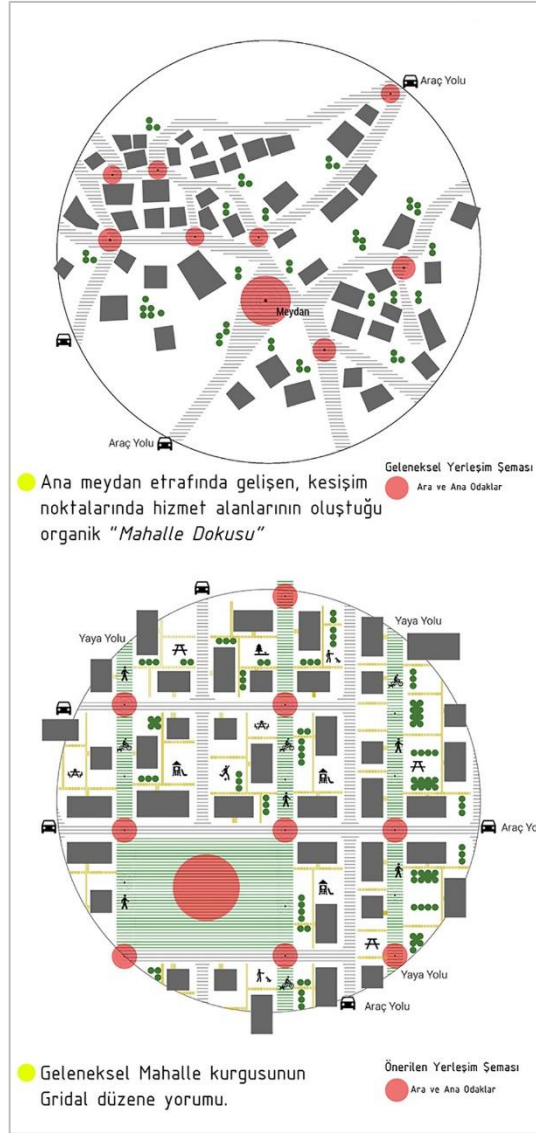
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E. Mimari Özellikler		
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Bölgeye özgü taş, ahşap, sıva kullanımı ile yerel malzemeler tercih edilmiştir. Tüm donatı ve yapılar tekdüzelikten uzak, yöresine uygun olarak tasarlanmıştır.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapı dili ve tipolojileri belirlenirken Denizli'nin özgün mimarisi ve yapılaşma kültürü benimsenmiştir. Binaların büyük yüzeyleri doğu, güney ve batıya ayrıca hâkim rüzgâr yönüne dönük biçimde yerleştirilmiştir.
		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Yayalaştırılan alan içerisinde çarşı, meydan, açık ticaret sokakları, merkez cami, sosyal tesis meydanları ve ticaretle desteklenen sokaklar yer almıştır. Ticari birimler sokak hayatını zenginleştirmek ve gün boyu yaşamır kılmak için zemin katlarda kurgulanmıştır. Meydanlar yaya promenadları ve yapısal peyzaj ile desteklenmiştir.
		19.Kültürel çeşitliliğe yönelik sosyal yaşamın desteklenmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje özelinde Ege yöresinin sosyal yapısı, etnik kimlik özellikleri, yerli insan ve özgün değerleri planlama ve mimarlık prensipleri aracılığıyla sürdürülebilir bir şekilde ele alınmıştır.
		23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Yerel halk ve küçük yatırımcılara cazip gelecek ünitelerden oluşan turizm alanları önerilmiştir. Üst katı konut alt katta oda/suit şeklinde kiraya verilen ya da tamamı turistik amaçlı olarak işletilen yapıların yer aldığı bir kurgu yapılmıştır. Yerel üretim odaklı gıda ve tarım ürünleri satış noktaları önerilmiştir. Global marka ve grupların mega ölçekli dükkanlarının yer almadığı, esnaf dayanışması odaklı yerel yatırımcıya hitap eden yerel ekonomi politikası benimsenmiştir.
		24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması	Yerel ticari birimler ile turizm alanları önerilmiştir.

Çizelge Ek 1.33. Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Ege Bölgesi (Denizli)	Proje Derecesi:	2.Mansiyon
Ekip Listesi			
Nevzat KASAL (Ekip Başı- Mimar) Müge Erdi KASAL (Mimar) Selahattin ERDİ (Y. Mimar) Serkan ERTUĞ (Şehir Plancısı) Hanife Nilhan COŞKUN (Peyzaj Mimarı)			
Tasarım Yaklaşımı: Proje kapsamında mahalle kültürünün korunması odaklı alt ölçek kentsel mekân tasarımı yapılırken; şehircilik esasları, özgün dokuların korunması ve sürdürülmesi, yaşam kalitesi esaslarının göz önüne alındığı, çevresel öğelerin peyzajla bütünleştirildiği ve disiplinler arası paydaşların katılımının sağlandığı bir yaklaşım izlenmiştir. Projenin, Pamukkale Bölgesi'nin artan yükünü hafifletmek amacıyla, kent merkezine yakın konumlandırılmış bir yaşam alanı, "uydu kent" olması hedeflenmiştir. Projede 546 konut öngörülmüştür (Kasal ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.59. Vaziyet planı (Kasal ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.60. Geleneksel /öneri mahalle dokusu (Kasal ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.61. Mahalle sokağı (Kasal ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.62. Kent mobilyaları (Kasal ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.63. Geleneksel mimarinin yorumlanması (Kasal ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.34. Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Kasal ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Kuzeydoğuda orman, güneybatıda ise doğal eşik olan vadi ile sınırlandırılan proje alanı doğal veriler ile arazi eğimi gözetilerek tasarlanmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya koşulları nedeniyle araziyi sınırlandıran vadi oluşumu proje alanı ile alanın güney batısındaki Yeniköy Köyü'nü rekreatif olarak birleştirmekte ve iki yerleşim alanının etkileşimini sağlamaktadır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Projede Hierapolis antik kentinin izleri referans alınarak doğrudan bir ilişki kurulmuştur. Izgara kent planındaki antik kent kurgusunda kilise, hamam, agora, gymnasium gibi donatıların yer aldığı ana akstan yola çıkılarak yerleşimin ticaret ve sosyo-kültürel donatılarını çevresinde toplayan etkileşim aksı oluşturulmuştur. Etkileşim aksının kuzeyinde yer alan konut alanları gridal şekilde adalara bölünmüş, güneyinde yer alan donatı alanları ise topografya ile uyumlu olarak daha esnek tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.59 ve Şekil Ek 1.60)
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokak yaşantısı kurgusu yapılırken sadece yaya kullanımına ayrılan yeşil koridorlar ile hem yeşilin sürekliliği alan içerisinde devam ettirilmiş hem de araç ve yaya yolu ayrımı yapılmıştır (Şekil Ek 1.61).	
	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Nüfus yoğunluğu az tutularak donatı alanlarının daha konforlu olması ve yaşam alanlarının standardının yükseltilmesi hedeflenmiştir.	
		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Etkileşim aksı olan anayol kentsel ulaşım ağı bütünlüğünü korumak için vadi üzerinden köprü ile bağlanarak aynı zamanda bir kimlik öğesi oluşturulmuştur.	
	Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Ticaret aksı üzerinde tretuvar çözümlerinde sırasıyla; araç park yerleri, yeşil bant, bisiklet yolu ve kaldırım, konut alanları arasında ise sadece kaldırım detayı kullanılmıştır. Otobüs durağı, bisiklet parkı-bank, çiçeklik-bank, saksı, oturma-bank, modüler banklar kurgusu, aydınlatma elemanları ve çöp kutuları tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.62)	
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Proje alanında yer alan orman ve vadi arasında süreklilik için yeşil koridorlar oluşturulmuştur. Dere-vadi-meydan ulaşimleri patikalarla sağlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.34. Ege Bölgesi (Denizli) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Kasal ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel Denizli evlerinin mimari öğeleri modernize edilerek konut kurgusu oluşturulmaya çalışılmıştır. Yerel ve doğal malzeme kullanımı tercih edilmiştir.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel Denizli evlerinin tipolojisi referans alınmıştır. Konut blokları aralarında avlu oluşturacak biçimde yerleştirilerek geleneksel “sofa” kurgusu aktarılmıştır. Kültürel bir unsur olan mahremiyetin sağlanması için yaşam alanları sokağa, odalar avluya bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Blokların yönlendirilmesinde eğitim, gün ışığı, doğal havalandırma verileri etkili olmuştur.
		15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi	Geleneksel dokuda görülen cumbalı cephe hareketleri, kapalı çıkmalar şeklinde günümüze uyarlanarak hem gerekli mekânlarda büyüme hem de görsel bir süreklilik sağlanmıştır (Şekil Ek 1.63).
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Etkileşim aksı ile ticari alanlar, sağlık ve eğitim birimleri, spor alanları, kültür merkezi, muhtarlık, mahalle camisi, yurt, çok amaçlı kullanıma sahip pazar yeri, meydan, rekreasyon alanları konut alanlarından ayrılmıştır. Etkileşim aksı üzerinde yer alan zemin katlar ticari kullanıma ayrılarak aksın canlandırılması hedeflenmiştir. Yeşil koridorlar içerisine çocuk park alanları, oturma-dinlenme mekânları, bakkal, manav gibi birimler eklenerek mahalle kavramı desteklenmiştir. Toplumsal kaynaşmayı sağlamak amacıyla topografyadan da faydalanılarak amfi tiyatro tasarlanmıştır.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Sofada geçen geleneksel yaşantı, projede sosyalleşme avluları olarak kurgulanmıştır. Yeşil koridorların ağaçlıklı avlular ile ilişkilendirilmesiyle mahalle kültürünü, sokak yaşantısını ve dolayısıyla birlikte yaşamayı pekiştirilmesi hedeflenmiştir.
		18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Ortak yaşam alanları yöre halkının kültürel yaşantısına göre tasarlanmıştır.
		20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	Sosyal bütünleşmenin sağlanması için farklı gelir gruplarına yönelik konut tipolojileri önerilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Çevrede yer alan antik kent kurgusuna ve geleneksel Denizli evlerine referans verilmiştir.

Çizelge Ek 1.35. Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Ege Bölgesi (Denizli)	Proje Derecesi:	3. Mansiyon
Ekip Listesi	Danışmanlar	Yardımcılar	
Celaleddin Hacıbey ÇELİK (Ekip Başs-Mimar) Ahmet BAŞ (Şehir Plancısı) Hakan KUL (Peyzaj Mimarı)	Doç. Dr. Alim ARLI (Sosyolog) Dr. Mithat Bora BULUT (İnşaat Müh.)	Yusuf Enes METE Emirhan KURTULUŞ Mustafa GÖZE Fatıma Abı KARDAN Bedirhan ÖZTANIK Ahmed HEZAM Mehmet Serdar ERDOĞAN Süeda Nur ÖZDEN	
Tasarım Yaklaşımı: Geleneksel dokudaki insanları harekete davet eden zengin perspektif kurgusu ve insan ölçeğinde tasarım yaklaşımı izlenmiştir (Çelik ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.64. Vaziyet planı (Çelik ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.65. Siluet (Çelik ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.66. Topografya yerleşimi (Çelik ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.67. Ölçek (Çelik ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.68. Ortak alan (Çelik ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.36. Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Çelik ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Dogal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Toprağa müdahaleyi minimumda tutmak ve inşaat maliyetlerini azaltmak için yapılar eğime paralel olarak konumlandırılmıştır.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Gridal yapılaşma kurgusu topografik duruma uyarlanarak, yapı blokları rüzgâr, gölge, manzara hakkı ve mahremiyet olgularına yönelik olarak parçalanmıştır (Şekil Ek 1.64).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	İnsanların sokak algısının arttırılmasına yönelik olarak yapılar birden fazla aks üzerine yerleştirilmiştir.
	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya ile uyumlu silüet oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.65)
		6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahallede yer alan fonksiyon birimleri küçük ölçekli ve çok sayıda düşünülerek insan ölçeğinin ön plana çıkarılması hedeflenmiştir (Şekil Ek 1.66 ve Şekil Ek 1.67)
	Y.Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Peyzaj öğeleri doğal gölge oluşturulması, mahremiyetin sağlanması ve ısı adalarının oluşumunun engellenmesine yönelik tasarlanmıştır.
	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapı hacimleri girintili çıkıntılı olarak tasarlanarak, cumba, eyvan, balkon gibi geleneksel mekânların karşılığı oluşturulmuştur.
14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		40 hanelik komşuluk grupları oluşturulmaya çalışılmış ve binalar 120x120 cm'lik bir modüler sisteme göre tasarlanmıştır. Sıcak ve nem gibi iklimsel veriler nedeniyle yerleşimin rüzgâr ve düşük sıcaklıktan yararlanabilmesi amacıyla yapılar eğimin en üst kısmına ve eğime paralel olarak konumlandırılmıştır. Yapıların uzun cepheleri hâkim rüzgâr yönünde kalacak şekilde konumlandırılarak iç hacimlerin rüzgârdan maksimum fayda sağlaması amaçlanmıştır. Karşılıklı pencere konumlandırılmasıyla doğal çapraz havalandırma sağlanması düşünülmüştür. Gölge alan oluşturmak için saçak, güneş kırıcı gibi mimari öğeler ile girintili çıkıntılı bina kütleleri kullanılmıştır. Mahremiyetin sağlanmasına yönelik olarak yapılar şaşırtmalı olarak konumlandırılmıştır.	

Çizelge Ek 1.36. Ege Bölgesi (Denizli) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Çelik ve ark. 2017) (devam)

SOSYO- KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Mahallede fonksiyonların öbikleşmeden dağıtılması ve sokak aralarına saçılması önerilmiştir. Arka sokakta bakkala uğrama, evin yakınındaki kahvenin önünde toplanma gibi günlük yaşam pratiklerine izin veren küçük ölçekli ve çok sayıda fonksiyonun alan içerisinde homojen dağılımı sağlanmıştır (Şekil Ek 1.68).
---	--	--

Çizelge Ek 1.37. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin)	Proje Derecesi:	2. Ödül
Ekip Listesi	Danışmanlar	Yardımcılar	
Okan KOLOĞLU (Ekip Başlı – Y. Mimar) Haşim DİKENCİK (Şehir Plancısı) Murat ÇANAKÇI (Peyzaj Mimarı)	Özcan KIRMIZIOĞLU (Y. Mimar)	Berna KORKMAZ (Mimar) Metin ACAR (Endüstri Müh.) Bora ÖRKEN (İllüstratör) Ahu TAŞÇILAR (İllüstratör-Heykeltraş) Ada KOLOĞLU (İç Mimar) Harun ALEMDAR (İç Mimar) Emrah KUŞENER (Mimar) Ali Kaan SEÇİLİR (Mimar) İbrahim EFE (Mimarlık Öğrencisi) Gülhan ARIKAN (Mimarlık Öğrencisi) Aytaç ERSAN (Maket)	
<p>Tasarım Yaklaşımı: 7000 yıllık dinler ve diller tarihinin yaşandığı, yedi ayrı kültürün kaynaştığı, insanların barış ve hoşgörüle bir arada yaşadığı bir Mezopotamya başkenti olan Mardin’de mahalle kurgusu yapılırken tasarımın çıkış noktası tarihe, kültüre, yaşam şekline “saygı” olarak belirlenmiştir. Mahalleyi doğal değerler ile buluşturacak, aidiyet duygusu yüksek, komşuluk ve bir arada olma olgularını sağlayan, az katlı yapılar ile sosyal iletişimi güçlü ardışık mekânların oluşturduğu bir mahalle kurgusu tasarlanması amaçlanmıştır (Koloğlu ve ark. 2017a).</p>			

Şekil Ek 1.69. Vaziyet planı (Koloğlu ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.70. Alt odak (Koloğlu ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.71. Teras/dam kullanımı (Koloğlu ve ark. 2017b)

Çizelge Ek 1.38. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Koloğlu ve ark. 2017a ve Koloğlu ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yerleşimde topografya, hâkim rüzgâr yönü ve hâkim manzara yönü dikkate alınmıştır.	
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Doğrusal yapı blokları topoğrafyaya uygun şekilde yerleştirilerek yapı adaları oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.69).	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Mahallede iç yollar çıkmaz sokak olarak düşünülmüş ve acil durumlarda evler arasındaki sokaklara girebilme imkânı verilmiştir.	
	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya ile uyumlu silüet oluşturulmuştur	
		6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yaya hareketinin esas alındığı tasarımda araç hareketleri ve otopark alanları yaya hareketini destekleyecek şekilde kurgulanmıştır. Az katlı kurgu ile sosyal etkileşimi yüksek mekânların tasarlanması hedeflenmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Ana yollarda asfalt, çıkmaz ve iç yollarda parke taş ve yaya ağırlıklı yollarda taş kullanılarak zemin dokusunda farklılaşma oluşturulmuştur.
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yeşil alanlar manzara yönünde yoğun kullanılmış ve mahalle içine yayılacak şekilde planlanmıştır. Peyzaj için bitki seçimi kış ve yaz ortamına dayanıklı ağaç türlerinden ve step bitkileri arasından seçilmiştir.	
Mimari Öğeler	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel mimarinin devamı niteliğinde taşlık ve avlu birimlerine yer verilmiştir. Bina cephelerinde taş yerine dokulu sıva ve renk kullanılmıştır.		

Cizelge Ek 1.38. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Koloğlu ve ark. 2017a ve Koloğlu ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konutlar çevre koşulları ve arazi biçimlerine göre farklı yoğunluk ve biçimde kümelenen mahalle içindeki mahalleciler şeklinde kurgulanmıştır. Konutların giriş kapısı taşlığa açılmakta ve devamında avlu ve onlara bağlı odalar yer almaktadır. Böylece iç dış bütünlüğü ile rüzgâr sirkülasyonu sağlanmıştır. Topografya yardımı ile teraslama yapılarak konutların güneş ve rüzgârdan eşit derece yararlanması sağlanmış ve konutların manzaraları açık bırakılmıştır. Kalabalık aile yapıları gözetilerek 145 m ² 'den 350 m ² 'ye kadar çeşitli büyüklükte konut seçenekleri üretilmiştir.
			SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)
17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Sokaklar, meydancıklar, avlular, abbaralar, bahçeler, teraslar, buluşma köşeleri mahalleli arasındaki komşuluk ilişkilerini geliştirecek mekânlar olarak düşünülmüştür. Çok boyutlu ve farklı buluşma alanları ile her yaştan mahalleliye sosyalleşme imkânı tanınmıştır. Komşuluk birimleri arasında süs havuzları ve çeşmelere yer verilerek sosyal etkileşim alanları artırılmıştır (Şekil Ek 1.70).			
18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Konutlarda kademeli teraslar ile yerel alışkanlıklara hitap eden alternatif kullanım olanakları sağlanmıştır (Şekil Ek 1.71). Tasarlanan sosyo-kültürel etkinlik alanı toplantı, sergi, kurs gibi çeşitli amaçlar için; geleneklerin devamlılığına yönelik salça, reçel, zeytinyağı vb. yapımı gibi ortak aktiviteler için ve mahalle sakinlerinin özel günlerinde taziye, mevlit vb. amaçlarla kullanılması için düşünülmüştür. Ayrıca Mardin’de farklı dine mensup bireylerin yaşıyor olması nedeniyle projede bir de kiliseye yer verilmiştir.			

Çizelge Ek 1.38. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Koloğlu ve ark. 2017a ve Koloğlu ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
ANLAM VE ALGISAL YAPI	25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalleli olmaya ve aidiyet duygusunun oluşturulmasına yönelik kültürel değerlerin ön plana alındığı bir tasarım kurgusu yapılmıştır.
	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Sosyo-kültürel etkinlik alanı ve meydan kurgusuyla mahallelinin ortak aktivitelerde bir araya gelebileceği mekânlar oluşturulmuştur. Farklı veya benzer mekânsal unsurların birlikte kurgulanmasıyla iletişim halinde, doğal değerlerle bütünleşen ve kavranabilir boyutlarda bir yaşam çevresi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çizelge Ek 1.39. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 3. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin)	Proje Derecesi:	3. Ödül
Ekip Listesi	Danışmanlar	Yardımcılar	
Hasan ÖZBAY (Ekip Başı-Y. Mimar) Tamer BAŞBUĞ (Mimar) Serpil ÖZTEKİN ERDEL (Peyzaj Mimarı) Bahadır Aytuğ AYDOĞDU (Şehir Plancısı)	Hasan ÖZBAY (Ekip Başı-Y. Mimar) Tamer BAŞBUĞ (Mimar) Serpil ÖZTEKİN ERDEL (Peyzaj Mimarı) Bahadır Aytuğ AYDOĞDU (Şehir Plancısı)	V. Murat ÖLGÜN (Mimar) Dilan SAK (Mimar) Mahsure KÖSE (Restoratör) Ümit KANDEMİR (Öğrenci) Burcu BAYIK (Öğrenci) Yılmaz ÖNGÜÇ (Öğrenci)	
Tasarım Yaklaşımı: Mahalle kurgusu; Mardin kentinden izler barındıran az katlı, yörenin doğal taşı ile kaplı, kübik geometride, gölge veren duvarlara ve korunaklı avlulara sahip yapılar ile topografyanın uzantısı şeklinde biçimlenen ve temelinde aidiyet duygusunun yer aldığı bir kent parçası olarak ele alınmıştır (Özbay ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.72. Vaziyet planı (Özbay ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.73. Konut birimleri (Özbay ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.74. Ortak alan (Özbay ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.40. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Özbyay ve ark. 2017)

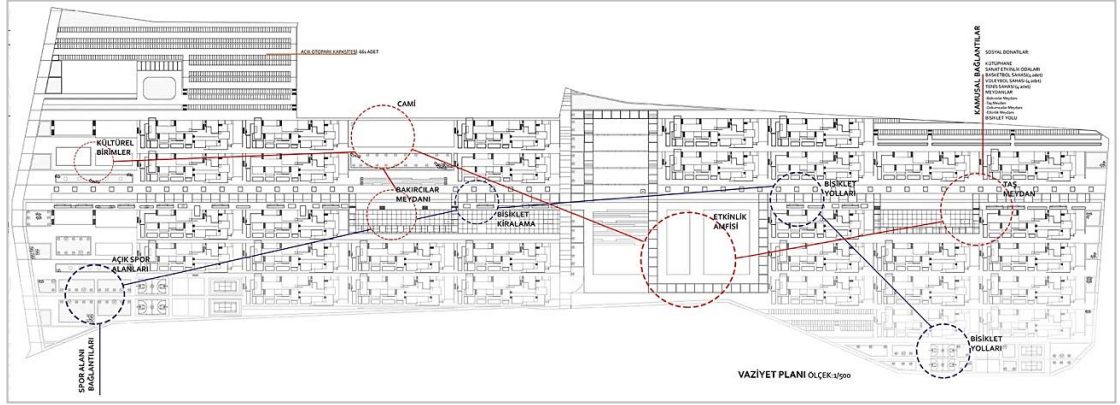
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya verileri kurguya aktarılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Topografya nedeniyle güneydoğu yönüne uzanan lineer bir yerleşimde ana yaya sokağı ve ona bağlı konut alanları tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.72).
		Morfoloji	4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokak kurgusu karşı tepenin arkasında yer alan Mardin'den izler taşımakta ancak onu kopyalamamaktadır. Yaşayan bir mekân olan yaya sokağı kurgusu yer yer farklılaşarak evlerin arasından geçen, bakkal, manav, kırtasiye gibi birimlerin yer aldığı, önlerinde tentelerin yer aldığı, masaların sokağa taşıdığı kahvehanelerin bulunduğu meydancıklara dönüşmekte ve film gösteriminin yapıldığı, gençlerin tiyatro çalıştığı, yaşlıların sanat müziği korosunun yer aldığı halk eğitim merkezi ve caminin yer aldığı çarşıya ulaşmaktadır. Saçak ve tente kullanımı ile sokak kurgusuna zenginlik katılmıştır. Topografya nedeniyle oluşan sokak dokusunda oluşan kırılmalar ile zengin perspektifler oluşturulmuştur.
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanı boydan boya kat eden "yaya sokağı" kurgulanmıştır. Sokaklar tali sokaklara, tali sokaklar da araç yollarına bağlanmıştır. Araçlara ulaşım en fazla 60-70 m ulaşım mesafesindedir. Konutlar genelde iki, en fazla üç katlı olarak tasarlanmıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Mahalle "gated community" yani kapalı yaşam alanı olarak değil, kentin bir parçası olarak ele alınmıştır.
	Yapılı Öğeler	Yapılı Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yaya yollarında, meydan ve avlularda döşeme malzemesi olarak doğal parke taş kullanılmıştır. Farklı materyal ve kent mobilyaları kullanılarak kısmi parçalanma sağlanmıştır. Açık alanlarda banklar, çöpler, aydınlatma elemanları, çiçek bahçeleri, sınırlayıcı öğeler, su elemanları, bisiklet park düzenlemeleri yapılmıştır. Kent mobilyalarının tasarımında ahşap ve yöresel taş tercih edilmiştir.
		Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Peyzaj tasarım prensiplerinde çizgi, doku, şekil ve renk için geçerli olan birlik, ölçek, denge ve basitlik gibi esaslar gözetilmiştir.

Cizelge Ek 1.40. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Özbay ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapı cephelerinde yörenin doğal taşı, kaldırımlarda yörenin sert taşı kullanılmıştır.
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapılar geleneksel Mardin konutlarından izler taşımakta olup az katlı, doğal taş ile kaplı, kübik geometriye sahip, gölge oluşturan duvarlar ve duvarların arkasında korunaklı avlu kurgusuyla topografyaya uyumlu bir şekilde yerleştirilmiştir. Temelde merdiven etrafında yer alan dört konuttan oluşan çekirdek konut blokları ortak avlu oluşturacak biçimde yerleştirilmiştir. Güneşin yakıcı etkilerini azaltmak için küçük pencereler tercih edilmiştir. Saçaklar ile gölgelendirilen teraslara yer verilmiştir (Şekil Ek 1.73).
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Çarşı kurgusu içinde ticaret birimlerinin yanında semt hali, postane, bankalar, çeşitli kültürel işlevleri olan Halk Eğitim Merkezi, muhtarlık birimi ve camiye yer verilmiştir. Çarşı dışında yaya sokağında da alt merkezler oluşturularak, kahvehane, manav, bakkal, spor merkezi, kreş gibi işlevlere yer verilmiştir (Şekil Ek 1.74).
ANLAM VE ALGISAL YAPI			25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Aidiyet kavramı mahalle yaşamının yapı taşı olarak ele alınmıştır. Cephelerde yerel taş yüzeylerin kullanılmasıyla aidiyet duygusunun beslenmesi amaçlanmıştır.
			29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi	Kentin geçmişini anımsatan doku ve mekân önerisi geliştirilmeye çalışılmıştır.

Çizelge Ek 1.41. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon

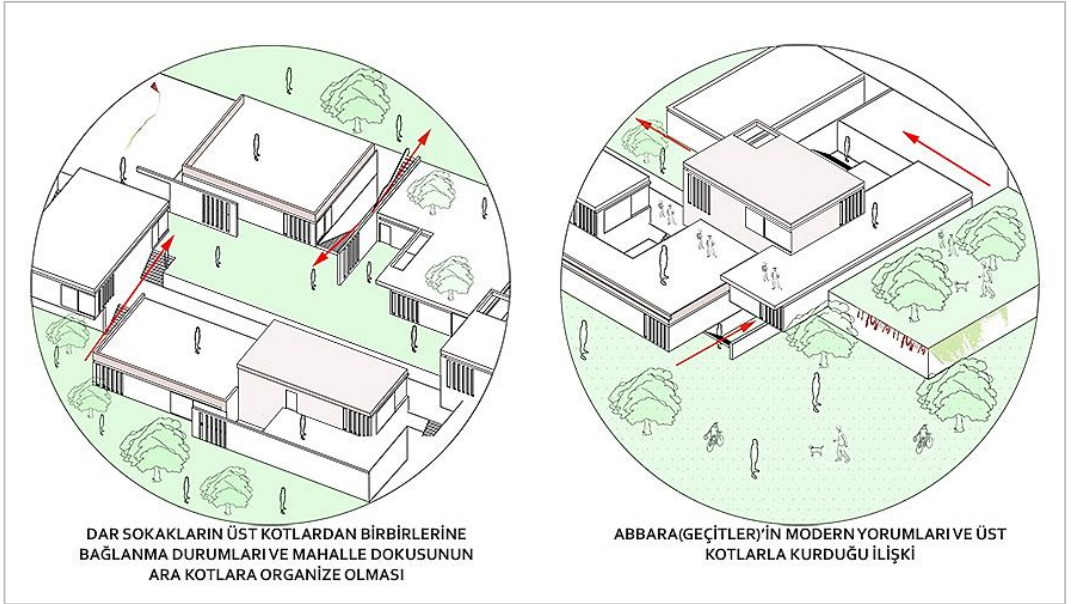
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin)	Proje Derecesi:	1. Mansiyon
Ekip Listesi			
Ahmet BARIŞ (Ekip Başı-Mimar) Gülşen CENGİZ (Peyzaj Mimarı) Ezgi KUNDAKCI (Şehir Plancısı)			
Yardımcılar			
Osman Can BAGATIR (Mimarlık Öğrencisi) Burak GÜZEL (Mimarlık Öğrencisi) Asude YOKUŞ (Mimarlık Öğrencisi) Süreyya DÜZGÜN (Mimarlık Öğrencisi) Yasin YILMAZ (Mimarlık Öğrencisi) Buse AYVAZ (Mimarlık Öğrencisi)			
Tasarım Yaklaşımı: Temel yaklaşım Mardin kent dokusunun fiziksel ve demografik yapısı ile belirlenmiştir. İklim verileri ve sosyal ihtiyaçlar kurgunun ana fikrini oluşturacak şekilde ele alınmıştır. Bu doğrultuda Mardin’de sosyal öğelerin temelini oluşturan kentsel zanaatlar ve bunların mevcutta çarşı ve meydan oluşturma durumları incelenerek konut dokusunun bu kurguya nasıl dahil olduğu araştırılmıştır. Zanaat kültürünü vurgulayacak zanaat meydanlarının oluşturulması ve bu meydanlar etrafında yer alan konut dokusunun yeniden yorumlanarak tasarıma aktarılması amaçlanmıştır. Hacimlerin birbirini takip etmesiyle kendiliğinden oluşmuş avlular ve bunları birbirine bağlayan dar sokak, teras, abbaralar ile oluşan bir mahalle dokusu oluşturulmuştur (Barış ve ark. 2017a).			

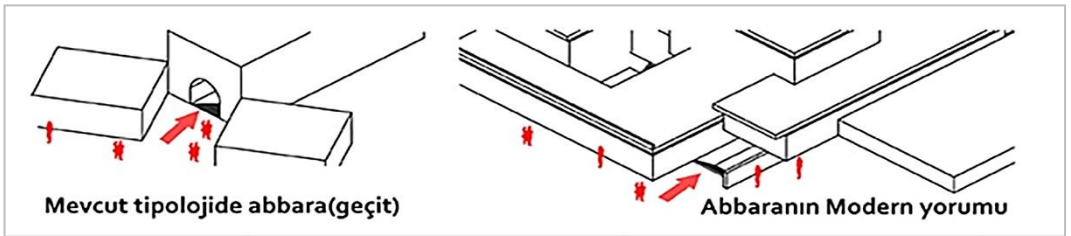
Şekil Ek 1.75. Vaziyet planı (Barış ve ark. 2017a)

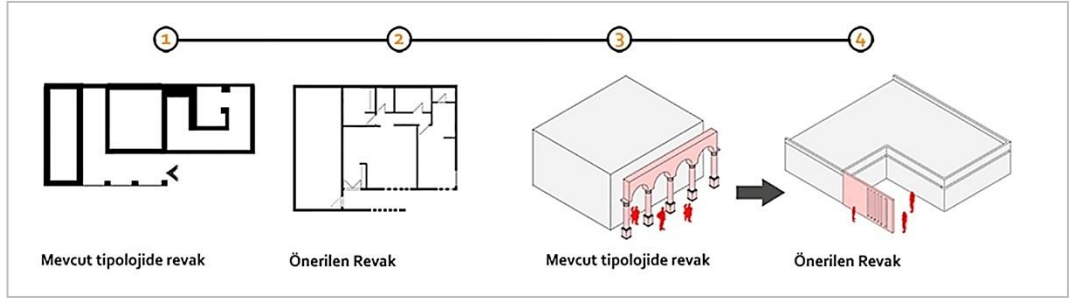
Şekil Ek 1.76. Perspektif (Barış ve ark. 2017a)

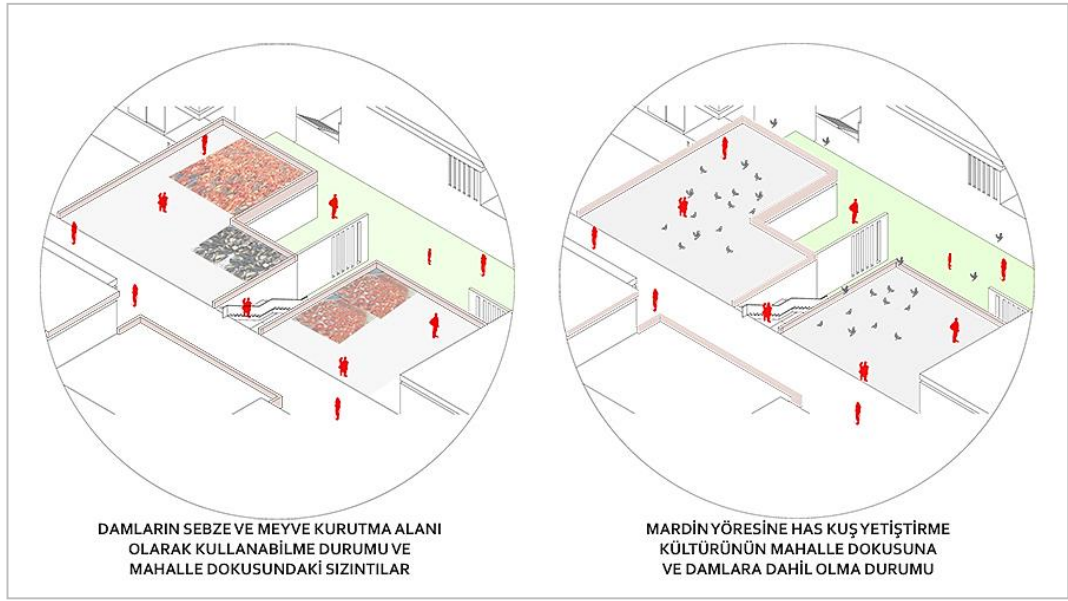
Şekil Ek 1.77. Dar sokak/abbara (Barış ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.78. Abbara yorumu (Barış ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.79. Revak yorumu (Barış ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.80. Damda sebze ve meyve kurutma/ kuş yetiştirme (Barış ve ark. 2017b)

Çizelge Ek 1.42. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Barış ve ark. 2017a ve Barış ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Arazi eğimi, rüzgâr ve güneş yönü verilerinden yararlanılmıştır.	
	Morfo-loji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Lineer arazi yapısında doğu-batı aksında yerleşim yapılmış ve kentsel omurga oluşturulmuştur. Kotlar 3 m’de bir geçecek şekilde düzenlenmiştir. Kentsel omurga ve eğim ile konut blokları ve kamusal parseller kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.75 ve Şekil Ek 1.76).	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Kot hareketleri ile manzaradan maksimum fayda sağlayan ve güneşten kaçan dar sokak kurgusu yapılmıştır (Şekil Ek 1.77).	
	Ölçek	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Yarışma alanının yakın çevresinde kalan parsel düzenlemeleri ile ilişki kurulacak şekilde kurgu yapılarak açık otopark ve eğitim birimleri bu doğrultuda yerleştirilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Kentsel yeşil omurga kurgusu yapılmıştır. Mahalle içi tarım alanları oluşturulmuştur.
	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanması teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel kent dokusunda yer alan “abbara” ve avlu ile mekân ilişkisinin ayrımını tanımlayan “revak” modern bir anlayışla yeniden kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.78 ve Şekil Ek 1.79).	
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın lineer formu ve kotlu yapısı ile kütleler güneş ışığından yararlanacak şekilde ve birbirlerinin manzarasına engel olmayacak şekilde tasarlanmıştır. Konut dokusu avlular, gölgelik alanlar ve kotları birbirine bağlayan geçitler olan abbaralar ile kurgulanmıştır. Gölgelik dar sokak, dam, geçit gibi farklı mekânlar ve kotlar birbirine bağlanarak kesintisiz mahalle yaşantısı sağlanmıştır. Eğimin sunduğu mekânsal düzenlemeler olarak avlu ve dam kullanımı projeye yansıtılmıştır. Konutlar arasında oluşturulan avlular ile mahremiyetin ve kamusallığın birbirinden ayrılması amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.42. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Barış ve ark. 2017a ve Barış ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Zanaat meydanlarını birbirine bağlayan “kentsel omurga” önerisi yapılmış ve bu omurga gölgelik alanlar, oturma birimleri ve kamusal ihtiyaçlar ön plana çıkacak şekilde tasarlanmıştır. Kurgulanan kentsel omurga doğu yönünde kamusal kültür birimleriyle başlayarak, zanaat meydanları, Aziz Sancar Etkinlik Meydanı ve en doğusunda geçici Pazar alanı ile sonlandırılmıştır. Eğimden faydalanılarak konut dokusundan sosyal odaklara bağlantı sağlanmıştır. Eğime yaslanan damlar kamusal mekân olarak kurgulanmıştır. Kütüphane, sanat etkinlik odaları, spor sahaları, etkinlik meydanları ve bisiklet yolları sosyal donatılar olarak alana yerleştirilmiştir. Konut dokusu sosyal odaklar ile ilişkilendirilerek yerleşim alanı ile mevcut kültürün iç içe hissedilmesi sağlanmıştır.
	21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Zanaat meydanları tasarlanarak yöresel bakır, taş ve dokuma zanaatları desteklenmiştir. Damların sebze-meyve kurutma alanı olarak ve Mardin yöresine özgü kuş yetiştirme kültürünün devam ettirilmesi için kullanımı düşünülmüştür (Şekil Ek 1.80).
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Taş atölyesi, telkari atölyesi gibi ticari mekân önerileriyle mevcut yerel sektörlerin devamlılığı amaçlanmıştır. Mahalle tarım alanları işlevi getirilerek üretim bilinci oluşturulmuştur.
	24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması	Zanaat ve tarım kültürünün devamlılığı sağlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Mahalle tarım alanları işleviyle mahalle yaşantısının sunduğu kolektif bilinci artırılması düşünülmüştür.
	28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Mardin’de sosyal öğelerin temelini oluşturan “zanaat kültürü” proje kurgusu ile sürdürülmüştür.

Çizelge Ek 1.43. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin)	Proje Derecesi:	2.Mansiyon
Ekip Listesi			
Didem ÜNER (Ekip Başı – Mimar) Niyazi ÜNER (Mimar) Serap DEMİR (Şehir Plancısı) Hande GÖKSAL (Peyzaj Mimarı)			
<p>Tasarım Yaklaşımı: ‘Geleneksel aile yapısı korunarak konut ve mahalle arasında geçiş sağlanan bir çevre oluşturmak’ teması ile mahalleye yönelik bir kentsel tasarım projesi geliştirilmiştir. Eski kent dokusu ile gelişme alanı olan proje alanının dokusu keşitirilerek yeni bir mahalle dokusu oluşturulmuştur. Üst ölçekte kent ile bağlantı sağlandığı ve Mardin kültürünün değerlerinin esas alındığı mahalle kurgusu yapılmıştır. Alanda ortalama hane halkı büyüklüğüne göre 2 457 kişinin yaşaması öngörülmüştür (Üner ve ark. 2017).</p>			

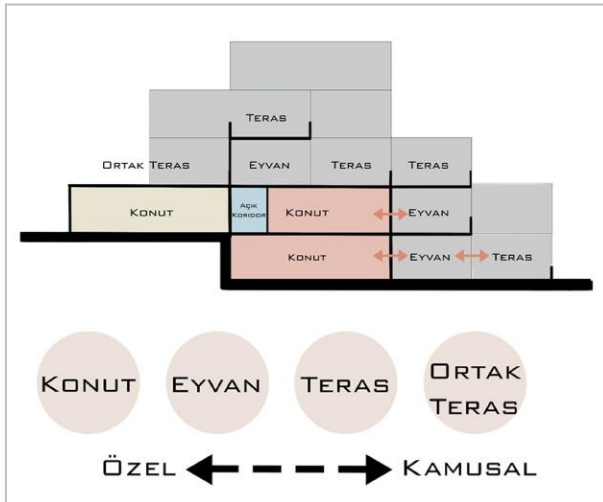
Şekil Ek 1.81. Vaziyet planı (Üner ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.82. Mahalle genel görünüş (Üner ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.83. Konutlar arası üst bağlantıdan görünüş (Üner ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.84. Özel - kamusal alan ilişkisi (Üner ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.44. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Üner ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografa ve iklim verilerine uygun tasarım yapılması amaçlanmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfol	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mevcut gelişim bölgesindeki yol dokusunun sürekliliği sağlanarak parseller bu yol dokusu ile oluşturulmuştur. Birimler topografyaya uygun ve yatay kurguda yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.81 ve Şekil Ek 1.82).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017) 7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Yaya aksları parseller arasında kesintiye uğramadan alan içerisinde sirkülasyon sağlayacak biçimde kurgulanmıştır. Yakın çevrede çok sayıda lise bulunması nedeniyle alanda da ilk/orta okul ve kreş birimleri önerilmiştir. Üst ölçekten kent ile bağlantısı sağlanmıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Kente aktif yeşil alanların az olması nedeniyle alan içerisinde yeşil aks kurgusu yapılmıştır. Tasarlanan dört yeşil koridor yatayda birbiri ile bağlanarak kentli için aktif yeşil alan ve sıcak iklim koşullarına yönelik gölge alanlar sağlamıştır. Mahallede toprakla bütünleşmek ve kiralama yolu ile ürün elde etmek isteyenler için kentsel tarım alanları kurgulanmıştır. Eğimli arazi yapısı nedeni ile yörede en çok elde edilen ürünlerden olan üzüm yetiştiriciliği için üzüm bağlarına yer verilmiştir.
	Mimarî Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel konutların altında bulunan geçiş ve serinlik yeri işlevine sahip abbaralar projede yorumlanarak birimler arasında bağlantı kuran gölge alanlar oluşturulmuştur.	
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Genelde üç neslin bir arada yaşadığı aile yapısı gözetilerek esnek konut modülleri oluşturulmuştur. Yarı özel alanların paylaşımlı kullanımı ile geniş aile yapısının korunmasına destek olunmuştur. Konut bloklarında standart birim belirlenerek, eğitim, parsel boyutu gibi nedenlerle değiştirilmesi ile farklı birimler elde edilmiştir. Bloklar 10x10 m'lik modüler sistemde kurgulanmıştır. İklim verilerine uyum sağlanması amacıyla açık koridor sistemi ile sığağa maruz kalan evler arasında hava sirkülasyonu sağlanmıştır. Mahremiyet konut içerisinde sağlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.44. Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Mardin) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Üner ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Kentlinin günlük ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak üç merkez kurgusu yapılmıştır. Merkez 1’de eğitim yapısı, dini yapı, çarşı sokağı, kentsel tarım alanı; Merkez 2’de belediye hizmet yapıları, sosyo-kültürel tesis, pazar alanı ve Merkez 3’te turizm tesisi, bedesten çarşısı ve kentsel tarım alanı yerleştirilmiştir. Sergi salonları, halk eğitim kursları, tiyatro sahnesini barındıran sosyo-kültürel tesisin çatısında geleneksel açık hava sineması önerilmiştir. Eyvan ve teras gibi birimlerle yarı özel alanlar oluşturulmuştur. Ortak teraslar ile kamusal alan kullanımı pekiştirilmiştir.
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Açık koridorlar ile komşuluk ilişkilerinin güçlendirilmesi düşünülmüştür (Şekil Ek 1.83).
	18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Kültürel değerlere ait etkinlikler doğrultusunda teras (misafir kabul etme, saksı bitkisi yetiştirme), eyvan (geleneksel olan damda uyuma, misafir kabul etme, kışlık yiyecek hazırlama), ortak teras (düğün, etkinlik, oyun, geleneksel hikâye anlatma) mekânlarına yer verilmiştir. Eyvan ve teraslar ile yarı özel alanlar kurgulanırken, ortak teraslarla kamusal alan kullanımının pekiştirilmesi düşünülmüştür (Şekil Ek 1.84).
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Küçük esnaf olarak bakkal, berber, fırın, tamirci gibi ticari birimler ile çarşı sokağı kurgulanmıştır.
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Sabit pazar alanı ile kentlinin taze sebze, meyve ve yöresel ürünlerle buluşması ve aynı zamanda tarım ve el işçiliği ile uğraşan bireylerin gelir elde etmesi hedeflenmiştir. Bölgede turizmin önemi nedeniyle turizm tesis alanları ile bölgenin canlılığına katkı yapılması hedeflenmiştir.
	24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması	Küçük ticaret birimleri, tarımsal üretim ve turizm tesis alanları ile alan kullanımı açısından çeşitlilik sağlanmıştır.

Çizelge Ek 1.45. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 1. Mansiyon

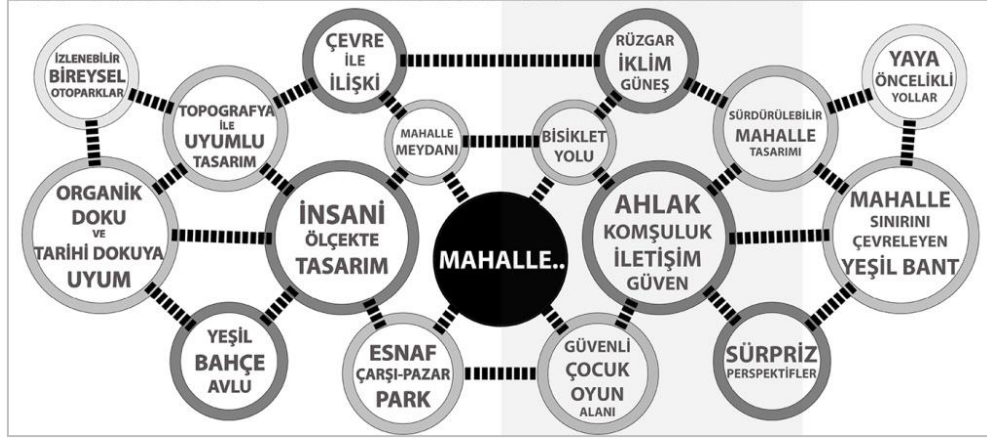
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir)	Proje Derecesi:	1.Mansiyon
Ekip Listesi			
Merve Saliha YILDIZ (Ekip Başı-Mimar) Büşra KÖROĞLU (Mimar) Arife ÇITIR (Şehir Plancısı) Bilge AYDIN (Peyzaj Mimarı)			
Tasarım Yaklaşımı: Ahlak, komşuluk, iletişim ve güven kavramları mahalle tasarımına yönelik anahtar kavramlar (Şekil Ek 1.87) olarak belirlenmiş ve bu kavramları güçlendirerek, geleneksel dokudan alınan ilhamla günümüz ihtiyaçlarını karşılayan, topografya ile uyumlu, organik dokuya sahip bir mahalle kurgulanması amaçlanmıştır. 253 müstakil, 69 karma kullanım (160 konut), 67 apartman (291 konut) olmak üzere 704 konut birimi yerleştirilmiştir (Yıldız ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.85. Kentsel tasarım planı (Yıldız ve ark. 2017)

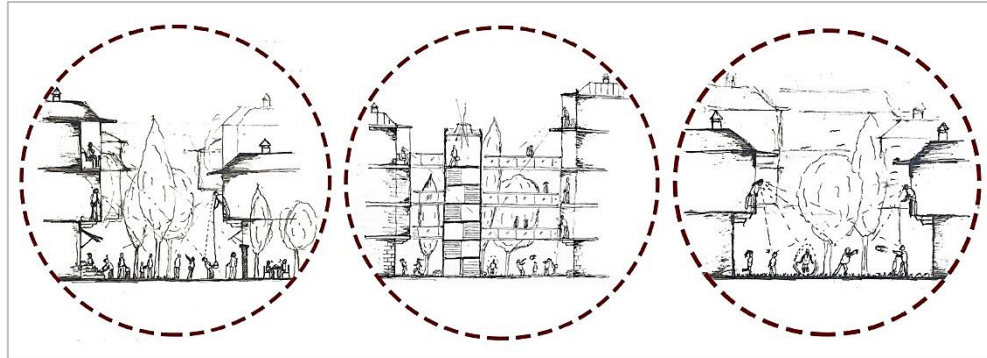
Şekil Ek 1.86. Silüet (Yıldız ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.87. Mahalleyi oluşturan tasarım kararları (Yıldız ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.88. Konutlar (Yıldız ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.89. Çarşı-apartman-çocuk oyun alanı kesit eskizleri (Yıldız ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.46. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Yıldız ve ark. 2017)

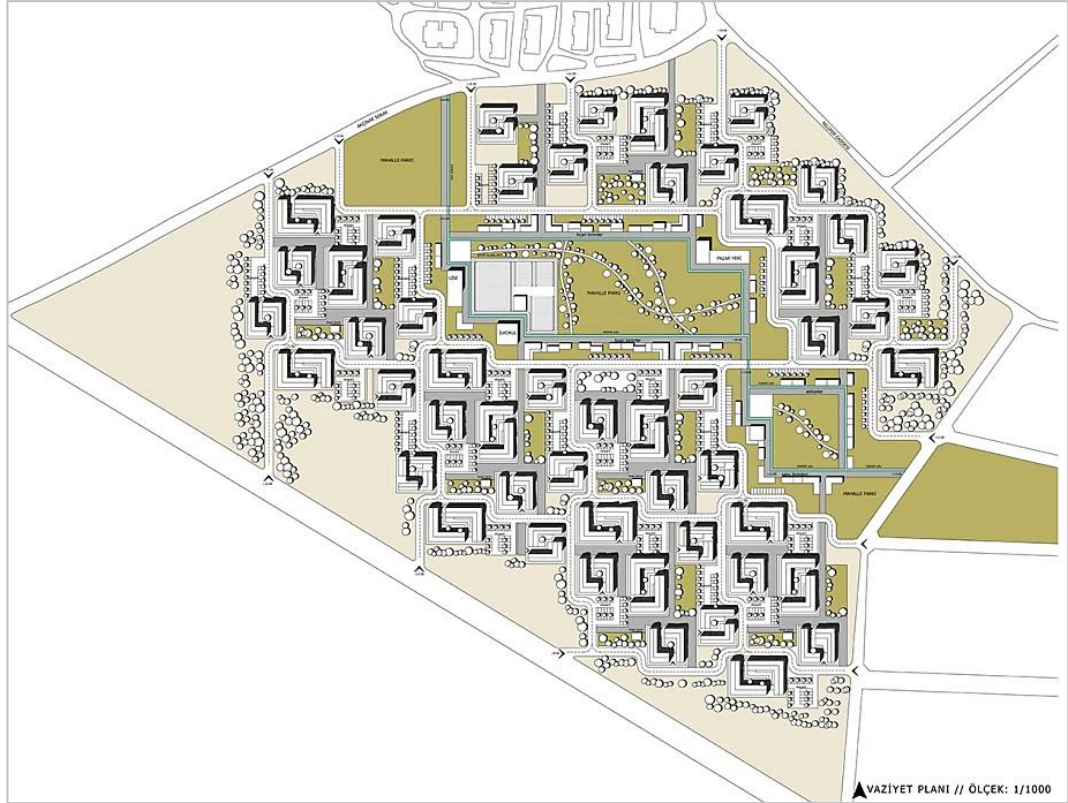
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya ile uyumlu tasarım izlenmiştir. Rüzgâr, iklim ve güneş verileri tasarıma dâhil edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf.	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Doku odaklı tasarım ilkesinden hareketle tarihi dokuya (Odunpazarı) uyumlu, standart parsel ve ev tipleri ile organik kent dokusu oluşturulmaya çalışılmıştır (Şekil Ek 1.85).
		Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az katlı yapı topluluğu ile mahalle silüeti oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.86).
			6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahallede insanların birbirleri ile olan iletişimlerini güçlendirmek amacıyla mahallenin büyümesi engellenerek mahalle sınırı yeşil bant ile çevrelenmiştir. Az katlı konutlardan oluşan yapı toplulukları ile insan ölçeği gözetilmiştir. Yaya öncelikli yollar tasarlanmıştır.
	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Geleneksel Odunpazarı dokusu ve Odunpazarı evleri plan kurgusu gözetilerek organik bir doku oluşturulması ve tarihi dokuya uyum sağlanması amaçlanmıştır.		
	Yapılı Çevre Öğeler	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yollar, kaldırımlar, kent mobilyaları, geri dönüşüm kutuları günümüz teknolojisine ve sürdürülebilir tasarım anlayışına uygun tasarlanmıştır.	
	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konutlar için müstakil bahçe ve ortak avlu kurgusu yapılmıştır (Şekil Ek 1.88). Konutlara eklenen bahçe fonksiyonu önemsenerak tarımsal faaliyetlerin sürdürülmesi ve daha sağlıklı, güvenilir gıda tüketimi hedeflenmiştir. Karma tipli konutlar tasarlanarak yerleştirilen ticari birimlerle mahalledeki çeşitli ihtiyaçlar karşılanmıştır. Solar enerjili çatı sistemi ve güneş enerjisi depolayan cam panel kullanımı ile sürdürülebilir konut üretimi hedeflenmiştir.	

Çizelge Ek 1.46. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Yıldız ve ark. 2017) (devam)

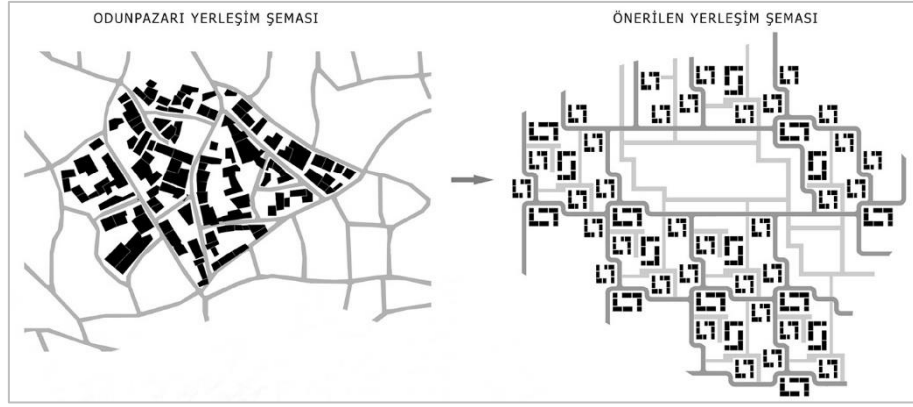
BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Esnaf, çarşı, pazar ve park için mekânlar oluşturulmuştur. Komşuluk birimlerinin ortasındaki yeşil alanlarda izlenebilir çocuk oyun alanları tasarlanarak çocuklar için güvenli alanlar kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.89)
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Esnafa yönelik dükkân kurgusu yapılarak esnaf kültürünün devamlılığı sağlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	İnsanların birbirleriyle iletişim kurmalarında esnaf kültürünün temel alınması mahalle tasarımı ilkeleri arasında yer almıştır.

Çizelge Ek 1.47. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir)	Proje Derecesi:	2. Mansiyon
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Murat AYDINOĞLU (Ekip Başkanı-Mimar) Özge UYSAL SÖĞÜT (Şehir Plancısı) İtir ÖZİNANIR SARIHAN (Peyzaj Mimarı)		Hüseyin KEZER (Y. Mimar) Mert Çağdaş BAYKAL (Mimar)	
Tasarım Yaklaşımı: “Sakin mahalle” Günümüz koşullarının getirdiği hızlı olma çabasının insanları birbirinden uzaklaştırması sonucunda insanın kendisine yaklaşmasında hızdan uzaklaşmış bir çevrenin önem kazandığı belirtilerek, mahalle “hız insanı kendinden uzaklaştırır ve yavaşlık kendine yaklaştırır” anlamına gelen “festina lente” yaşama sanatı teması ile kurgulanmıştır. “Sakin mahalle” kurgusu ile hıza sebep olan faktörlerin optimum denge sağlanarak kent mekânları ve tasarım prensipleri ile asgari düzeyde tutulması amaçlanmıştır. Mahalle ölçeği, ilişkilerin temellerinin atıldığı yaşam alanları açısından hızın sebep olduğu kültürel ve sosyal çözülmenin kırılması için ilk adımın atılacağı kent mekânı olarak tanımlanmıştır. Sakin mahalle temasında çıkış noktası olarak geleneksel dokuya sahip olan Odunpazarı Mahallesi referans alınmış ve geleneksel yaşam pratikleri çerçevesinde çevre ve ekosistemle güçlü bağlar kuran bir mahalle kurgusu hedeflenmiştir (Aydınöğlü ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.90. Vaziyet planı (Aydınöğlü ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.91. Odunpazarı yerleşim Şeması / önerilen yerleşim Şeması (Aydınöğlu ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.92. Genel görünüş (Aydınöğlu ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.93. Konut grubu konfigürasyonu (Aydınöğlu ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.48. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Aydınoğlu ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Hâkim rüzgâr yönü, arazi verileri tasarım kararlarında etkili olmuştur.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanı güney cephesindeki kent ormanı ve turizm alanı gibi rekreatif aktivite ağırlıklı kullanımlar sayesinde yeşil ile güçlü bir etkileşim içinde olup alan içerisinde de yeşil koridor oluşturulmuştur.	
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Odunpazarı'nın organik dokusu referans alınmıştır. L tipi konut blokları ile avlulu konut dokusu oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.90, Şekil Ek 1.91. ve Şekil Ek 1.92).	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Odunpazarı'nın kıvrımlı ve yer yer çıkmaz sokakları, sokak dokusunun yeniden yorumlanmasında ve konutların yerleşiminde rol oynamıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	"Festina lente" felsefesi ile insan öncelikli sakin bir mahalle kurgusu ele alınmıştır. Araç trafiğine kapalı olan yeşil alanda yaya ringi oluşturulmuştur. Merkezde tamamen yaylaştırılmış sosyal kullanım alanı ile insan odaklı, yaşayan bir çevre oluşturulmuştur.
			7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Proje alanı kent içinde bütüncül yaklaşımla ele alınmıştır. Alanın kuzey cephesinde düşük yoğunluklu konut dokusuna komşu olması, Odunpazarı alt merkezine dengeli ve uyumlu bir geçiş sağlamıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Alanın doğu cephesindeki park yeşil koridor ile alan içerisine alınmıştır. Yeşil geçiş ile erişilebilirliği yüksek, yürüme mesafesinde ekolojik sosyal mekânlar oluşturulmuştur. Sakin mahalle felsefesi ile trafik yoğunluğunun, yarattığı gürültü ve çevre kirliliği azaltılarak ekolojik çevre oluşturulması amaçlanmıştır. Ağaçlandırılacak alanın mahalle çeperini sararak uzun vadede hatıra alanına dönüşmesi düşünülmüştür.
			Mimari Ö.	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)

Cizelge Ek 1.48. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Aydinoğlu ve ark. 2017) (devam)

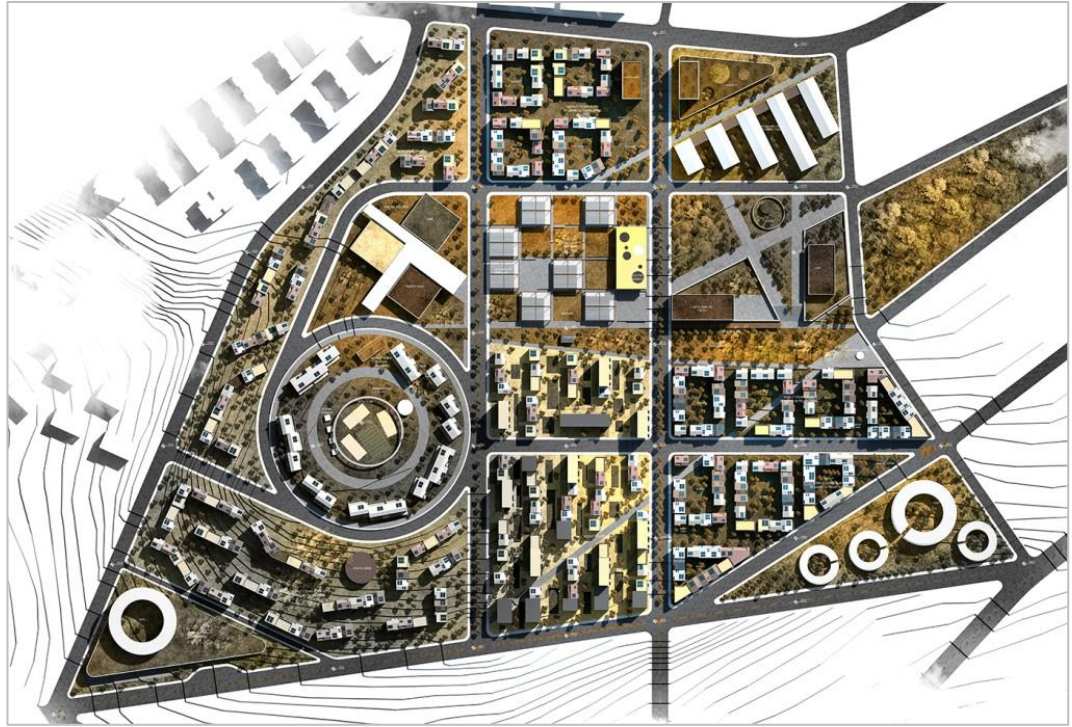
BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut dokusu oluşturulurken hâkim rüzgâr yönü, arazi verileri, sınır çevre kullanımları gibi doğal ve yapay çevre parametreleri dikkate alınmıştır. Odunpazarı evlerinde görülen arka bahçe kültürü ortak kullanım alanı olarak projeye entegre edilmiştir. Konut sistemleri, içinde yer alan avlu, konut bahçesi gibi kamusal ve yarı kamusal kullanımların kurgusuyla oluşturulmuştur. iki katlı yapıların bitişik nizamda yan yana gelmesiyle arkada mahremiyet alanlarının kurgulanması hedeflenmiştir (Şekil Ek 1.93).
			SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)
17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Avlu ve konut bahçeleri gibi kamusal ve yarı kamusal kullanımların kurgusu ile sakin mahalle konseptinin desteklenmesi ve komşuluk ilişkilerinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.			
21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Lületaşı, yerel mutfak ve gastronomik faaliyetler gibi yöreye özgü zanaat ve sanata ilişkin üretim yapılabilecek alanlar tasarlanmıştır.			
22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Konut bahçelerinde küçük ölçekli satış ve hizmet birimlerine yer verilerek gastronomik ve diğer küçük ölçekli ihtiyaçların karşılanması için alışveriş imkânı sağlanmıştır.			
23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Ekonomik gelişim ve yerel kalkınmayı destekleyici yöresel üretim atölyelerine (lületaşı, yerel mutfak, gastronomik faaliyetler gibi) yer verilmiştir.			
24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması	Zanaat, yöresel üretim ve ticaret faaliyetlerine yer verilmiştir.			

Çizelge Ek 1.48. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 2. Mansiyon Tasarım Yaklaşımı (Aydınoğlu ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
ANLAM VE ALGISAL YAPI	25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yöresel üretim atölyeleri, yöresel etkinlik, festival, sergi, açık hava sinema gösterimi gibi aktiviteler ile aidiyet duygusunun geliştirilmesi amaçlanmıştır.
	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Sakin mahalle kurgusuyla insanların birbirini görmesi ve çevrelerini algılaması amaçlanmış ve bununla birlikte güçlü sosyal bağların kurulacağı öngörülerek, bunu destekleyici yayalaştırılmış yeşil merkez oluşturulmuştur.
	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Belediye evi ile her yaşta mahallelinin çeşitli konular ve sorunlar için bir araya gelerek fikir yürütebileceği, etkinlik düzenleyebileceği ve çalışmalarını yürütebileceği, sosyal ilişkileri güçlendirecek bir kamusal mekân tasarımı yapılmıştır.
	29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi	Eskişehir'in en eski yerleşimi olan Odunpazarı'nın potansiyellerinin sakin mahalle kurgusu ile açığa çıkartılması öngörülmüştür.

Çizelge Ek 1.49. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 3. Mansiyon

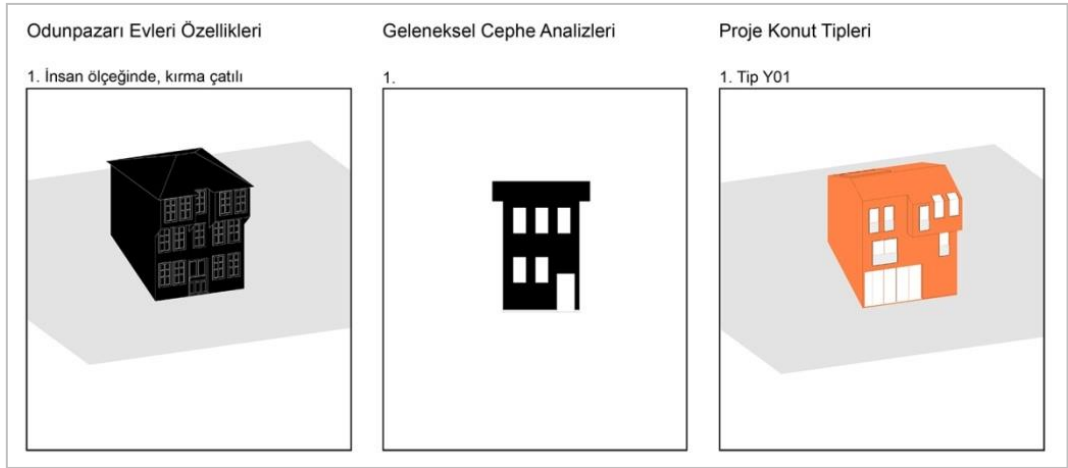
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir)	Proje Derecesi:	3. Mansiyon
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Görkem GÜVENÇ (Ekip Başılı- Mimar) İbrahim Anıl BİÇER (Mimar) Emre ENGİN (Mimar) Deniz KURT ERTAŞ (Mimar) Yeşim BAHADIR (Şehir Plancısı) Meryem KOCAOĞLU (Peyzaj Mimarı)		Şafak KIRAY (Mimar) Kerem YILMAZER (Mimar) Halim SUDAŞ (Mimarlık Öğrencisi) Dilara KAN (İç Mimar) Cemal ERTAŞ (Mimari Görselleştirme)	
Tasarım Yaklaşımı: Standartlaşma ve monotonluk yerine kültürel mirasın sürdürülmesine olanak sağlanarak, esneklik ve estetik değerler ile mekânsal belleğin oluşturulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda Eskişehir'in İç Anadolu Bölgesi'ndeki konumu ve özgün tarihsel nitelikleri proje yaklaşımında referans alınmıştır. Projede etaplama yapılması düşünülerek, zamanla ortaya çıkabilecek ihtiyaçların projeye adaptasyonunun sağlanmasına karar verilmiştir (Güvenç ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.94. Vaziyet planı (Güvenç ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.95. Mahalle görünüşü (Güvenç ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.96. Konut tipi gelişimi örneği (Güvenç ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.50. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Güvenç ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya ve yön verileri mahalle kurgusunun oluşmasında dikkate alınmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Doğu-batı yönünde uzanan ana omurga ile yaya hattı oluşturulmuştur. Sokakların çevresel ve fonksiyonel veriler ile çeşitlendirilmesi sonucunda farklı adalar elde edilmiştir (Şekil Ek 1.94 ve Şekil Ek 1.95).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokak kurgusunda planimetrik düzeyde farklılıklar önemsenmiştir. Sokaklardaki kütleli süreklilik, az katlı konut tipleri ile komşuluk ilişkileri ve sokağın göz kontrol mesafesinin sürdürülebilirliği amaçlanmıştır. Yapılardaki kütleli esneklik ile sokak silüetinde oluşabilecek ritmik monotonluğun önlenmesi düşünülmüştür. Sanat atölyeleri, sergi salonları, yeşil alanlar vb. açık alanların konut alanları ile birlikte yer almasıyla sokak yaşamına canlılık getirilmesi amaçlanmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Öğeler	8.Kent belleğinde önemli yere sahip tarihi yapıların ve anıtların, sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya uyumlu bir şekilde korunmaları ve sürdürülmeleri (Butina Watson ve Bentley 2007, Oktay 2011)	Tasarım ilkeleri belirlenirken tarihi izlerin belirlenmesi hedeflenmiştir.
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Peyzaj öğeleri ile mahremiyet ve özgürlük gibi psikolojik alanların tanımlanması kararlaştırılmıştır. Florası oldukça zengin olan bölgede çevre konusundaki bilincin artırılmasına yönelik botanik bahçeler tasarlanmıştır. Çevre bilincinin tek bir alanda sıkışmasının önlenmesi için yerel flora mahalle kapsamına yayılmıştır. Arka bahçe, ön bahçe, avlu gibi mekânlar ile oluşacak kayıp alanların önüne geçilmesi için tanımsız bu alanların yeşil koridorlar ile birbirine bağlanması ve yeni bir yeşil alan sistemi kurgulanması amaçlanmıştır.	
	Mimari Öz.	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Sivil mimari örneklerden yola çıkılarak yapıların renk ve malzemeleri konusunda standart rehber oluşturulmuştur. Cephe malzemeleri traverten, tuğla, doğal taş, granit, ahşap ve seramik olarak belirlenmiştir.	

Cizelge Ek 1.50. İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Güvenç ve ark. 2017) (devam)

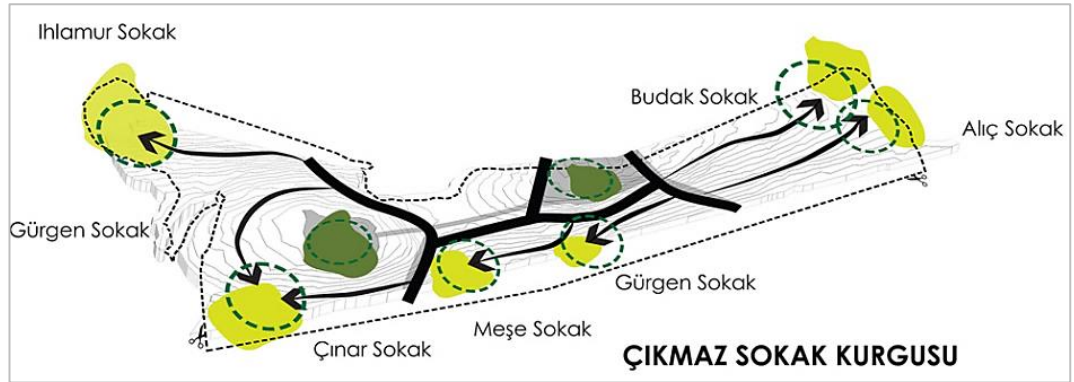
BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Ö.	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Odunpazarı Mahallesi'ndeki tescilli sivil mimarlık örnekleri incelenerek, mimari ölçekte yapıların kütsel boyutları ve plan kurgularından edinilen izler kullanılmıştır (Şekil Ek 1.96). Yapıların hızlı, kolay ve nitelikli inşa edilmesi amacıyla geleneksel doku örnek alınarak standartlaştırılmıştır. Plan tipolojileri farklı aile büyüklükleri gözetilerek esnek tutulmuştur. Konutlarda güneş panelleri, yeşil enerji donatıları ile sürdürülebilirlik değerleri eklenmiştir.
			15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi	Yapı cephelerinde oransal ve ritmik olarak birbirleriyle uyumlu bir estetik değer oluşturulmuştur.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Proje programına buluşma noktaları, rekreasyon ve spor alanları, konaklama birimleri, eğitim, kültür, ibadet, sağlık yapıları ve servis birimleri gibi sosyal donatılar eklenmiş ve kentsel kurguyla bütünleştirilerek ele alınmıştır. Meydan, ticari ve kültürel işlevlerin yer aldığı, mahallelinin, yakın çevredeki ve kentlilerin toplanabileceği bir odak noktası olarak ele alınmıştır. Atölyeler ve rekreasyon alanları mahallenin farklı alanlarına yerleştirilerek gece-gündüz nüfus farkının dengelenmesi amaçlanmıştır.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Konut blokları arasındaki iç avluların kamusal ve yarı kamusal alanlar olarak toplama mekânları oluşturması hedeflenmiştir.
			21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	M.Ö. 89 yy da bölgedeki Friglerin bina yapımında ve mobilya kakmacılığında ahşap kullanmasına dayanan tarihi referans hatırlatılarak, Eskişehir'in mobilyacılık konusunda önemli bir yere sahip olması nedeniyle projede çeşitli atölyelere yer verilerek, ahşap zanaatının yeniden yaşam bulması sağlanmıştır.
			22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Mobilyacılık zanaatının ekonomik anlamda da sürdürülebilir olması düşünülmüştür.
			24.Alan kullanımı açısından çeşitliliğin sağlanması	Kentsel belleğin sürdürülmesine katkı sağlamak amacıyla farklı fonksiyonların bir arada olması sağlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI			26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Yeşil alanların ve kültürel mirasın önemli estetik veri olarak gözetilmesi ile bireylerin kamusal alan ve kenti yorumlama özgürlüğünün ve kenti sahiplenme bilincinin artırılması amaçlanmıştır.
			29.Kent belleğinin korunması için tarihin izlerinin sürdürülmesi ve katmanlaşmanın mahalle dokusunda okunabilmesi	Kültürel mirasın sürdürülmesinde sivil mimari örneklerden faydalanılarak çıkartılan renk ve malzeme rehberinden faydalanılmıştır.

Çizelge Ek 1.51. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Karadeniz Bölgesi (Kastamonu)	Proje Derecesi:	1.Ödül
Ekip Listesi			
Derya ERDİM (Ekip Başı – Mimar) Özlem ÖZTÜRK (Y. Mimar) Koray TOPÇU (Mimar) Mehmet Tuğrul ŞEVİK (Y. Mimar) Elif GÜNDOĞDU (Mimar) Bilge MARTAN (Şehir Plancısı) Gamze YILMAZ (Peyzaj Mimarı)			
Tasarım Yaklaşımı: Topluluk bağlarının kurulduğu, yerin kimlik özelliklerinin fiziksel çevrede güçlü bir ifade bulduğu, aidiyet hissinin kent ve kentli arasındaki ilişkileri kuvvetlendirdiği bir mahalle modeli üretilmesi amaçlanmıştır. Yöntem olarak Osmanlı'daki mahalle kurgusu üzerine araştırma yapılarak, günümüz Türkiye şartları doğrultusunda sürdürülebilir yaklaşımla yeniden ele alınmıştır (Erdim ve ark. 2017a).			

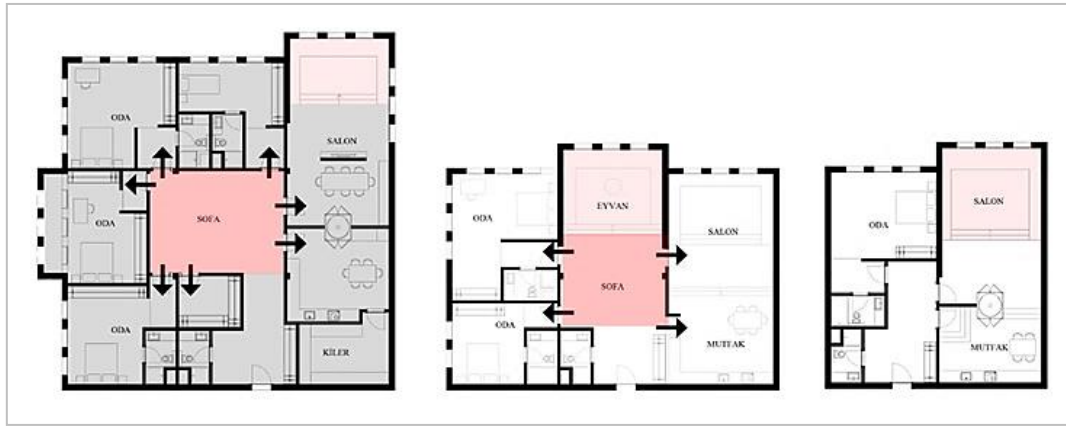
Şekil Ek 1.97. Vaziyet planı (Erdim ve ark. 2017b)

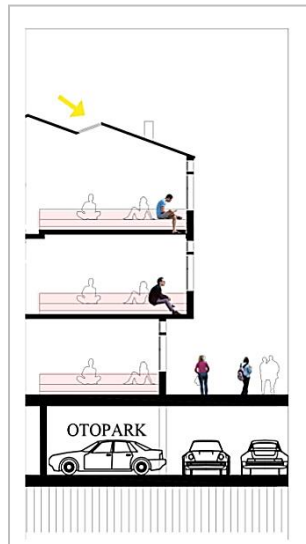
Şekil Ek 1.98. Çıkamaz sokak kurgusu-peyzaj bahçeleri (Erdim ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.99. Sokak-konut ilişkisi (Erdim ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.100. Plan tipi örnekleri (Erdim ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.101. Eyvan-sokak ilişkisi (Erdim ve ark. 2017a)

Çizelge Ek 1.52. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Erdim ve ark. 2017a)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alan içerisinde 20 m kot farklı bulunmaktadır. Topografya verileri (mevcut iki tepelik) mahalle kurgusunun oluşturulmasına ana unsur olmuştur.
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Bölgedeki ormanlık alan dokusu proje içine yansıtılmıştır.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Yapı adaları oluşumunu baz alan kentsel tasarım yaklaşımı yerine topografyayı takip eden çıkmaz sokaklar ve çıkmaz sokakları çevreleyen yapı blokları oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.97 ve Şekil Ek 1.98).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Yer ve insan ilişkilerini güçlendirecek bir sokak kurgusu oluşturulması hedeflenerek ana kamusal sokak ve onunla bağlantılı yedi çıkmaz sokaktan oluşan bir kurgu yapılmıştır. Sokaklar etkileşim, karşılaşma ve buluşma alanları olarak tasarlanmıştır. Kamusal sokağın sürekliliği yapısal elemanlar, ağaçlar, bahçe duvarları gibi öğelerle sınırlandırılarak güçlendirilmiştir. Her sokakta zemin katlarda kahve, bakkal, terzi, pastane, kuaför gibi fonksiyonlara yer verilerek günlük aktivitelerde kullanılması sağlanmıştır (Şekil Ek 1.99)
		5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az katlı yapılar ile topografyaya uyumlu bir silüet oluşturulmuştur.
	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yaya erişilebilirliği öncelikli tasarım ilkesi olarak ele alınarak arazi genelinde yaya sirkülasyonu sağlanmıştır. Sokak kurguları arasında topografya eğrilerini takip eden patikalara yer verilmiştir. Mahalle büyüklüğü Avrupa Birliği Mahalle Sürdürülebilirlik kriterlerine uygun şekilde 1000-1500 kişinin yaşayabileceği yoğunlukta tasarlanmıştır.
		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Kent ölçeğinde alınan tasarım kararlarında serbest sınır ilkesi benimsenmiştir. Mahallenin araç yolları ile sınırlandırılarak içine kapalı bir birim olmasını önlemek amacıyla, araç yolları arazi içinde çözümlenerek çevresi ile erişilebilir bir kurgu oluşturulmuştur.
	Y. Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Çıkmaz sokakların arasındaki bölgeler yeşil alan olarak kullanılarak geleneksel Kastamonu kent dokusu oluşturulmuştur. -3.5 kotunda eğime doğru teraslamalar yapılarak bu alanda peyzaj öğeleri, seyir terasları, çardak, havuz ve çeşmeler tasarlanmıştır. Çıkmaz sokakların sonlarında peyzaj bahçeleri tasarlanmıştır.

Cizelge Ek 1.52. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Ödül tasarım yaklaşımı (Erdim ve ark. 2017a) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel Türk Evi duvarlarından referans alınarak konut içinde ahşap elemanlar kullanılmıştır. Sofa ve eyvan kurgusu konut planlarına aktarılmıştır.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Küçük, büyük, villa tipi gibi farklı konut tipleri bir arada tasarlanarak heterojen topluluk oluşturulması amaçlanmıştır. Bahçe kapısı, avlu, yarı açık ve kapalı mekânlar arasında geçiş sağlanarak hiyerarşi kurulmuştur. Türk evi plan tipolojisi referans alınarak sofalar ev halkı için karşılaşma, yemek yeme, zaman geçirme alanı olarak tasarlanmıştır. Sofaların eyvanlara açılmasıyla konut biriminin sokakla ilişkisi sağlanmıştır (Şekil Ek 1.100 ve Şekil Ek 1.101).
		15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi	Geleneksel sokak dokusunda gözlemlenen zengin perspektifi sağlamak amacıyla çıkmaz sokakları sınırlayan iki cephede de farklı yapılaşma türü tercih edilmiştir. Sofa ve eyvan kurgusunun oluşturduğu çıkmaz cephelere yansıtılmıştır.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Proje alanındaki topografyanın yüksek kısımları mahallenin her noktasından algılanabilecek kamusal fonksiyonlara ayrılmıştır. Aynı zamanda bu alanlara yerleştirilen dini yapı kompleksi ve kültür kompleksi ile görsel vista oluşturulmuştur. İki kamusal tepeciği birbirine bağlayan ana kamusal sokak; mahallelinin buluşma ve günlük aktivitelerini gerçekleştirebileceği sosyal kurgu ile diğer kesimlere yürünebilir mesafede konumlandırılmıştır.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Çıkmaz sokak kurgusu ile komşuluk ilişkilerini güçlendirecek karşılaşma ve etkileşim alanı sağlanmıştır.
		18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Projede yerli halkın ihtiyaç duyduğu yiyecek kurutma düzlüklerine yer verilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (ÇŞB 2017a)	Çıkmaz sokakların sonunda yer alan peyzaj bahçelerine sokakların isimleri verilmiştir. Sokak adları peyzaj bahçelerinde yoğun olarak yer verilen meşe, ıhlamur, dişbudak, köknar, çınar, gürgen ve alıc olarak seçilerek sokaklara karakter kazandırılmasına katkı sağlanmıştır.

Çizelge Ek 1.53. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül

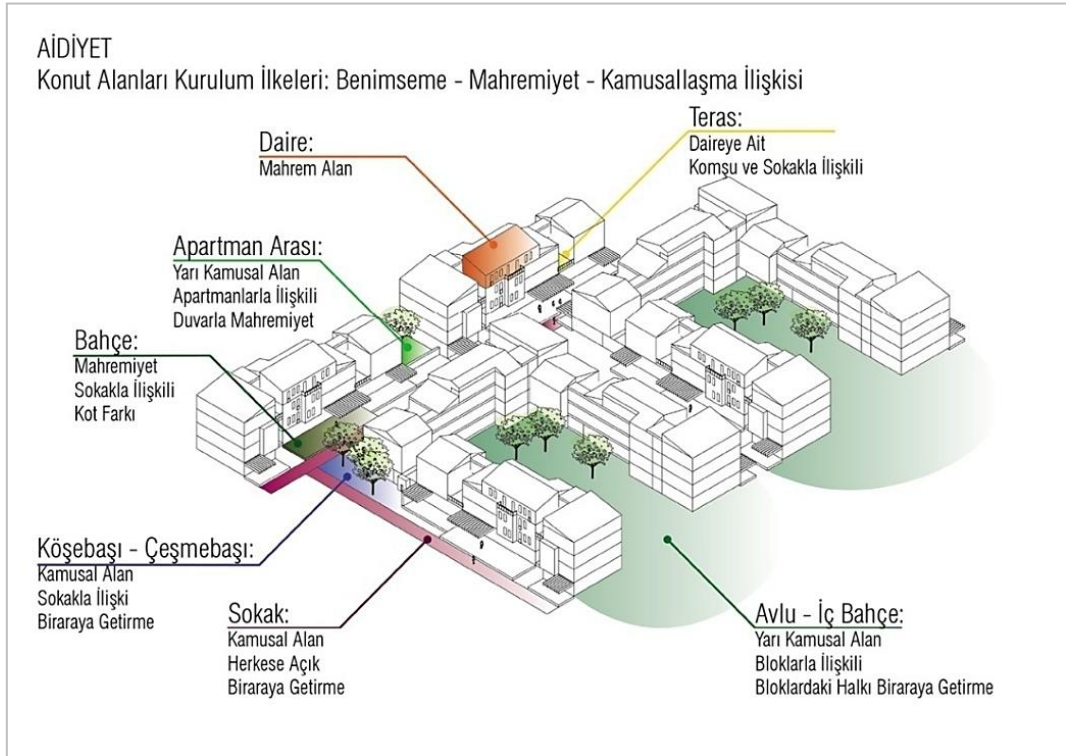
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Karadeniz Bölgesi (Kastamonu)	Proje Derecesi:	2.Ödül
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Tuba KARA (Ekip Başlı-Mimar/Ekonomist) Volkan TAŞKIN (Y. Mimar) Özge MERİÇ (Mimar) Gül KESKİN (Şehir Plancısı) Büşra YILMAZ ŞİRİN (Peyzaj Mimarı)		Gizem CHATZI (Öğrenci) Zahide Gülşah DURMAZ (Mimar) Seda KURT (Mimar)	
Tasarım Yaklaşımı: “Site tüketir, mahalle üretir...” Proje konsepti üretim, aidiyet, mekân temaları ve bu temaların mekânsal uzamları ile belirlenmiştir. Mahalle sakinlerinin tüketimin değil üretimin bir parçası olması ve her kesimin üretim becerileri doğrultusunda üretim kanallarına yönlendirilmesi hedeflenmiştir. Mekânın yere dönüşme sürecinde önemli rol oynayan aidiyet duygusu ile üretim ve mekân temalarının bağlanması ve bireylerin kendi evlerinin fiziksel sınırlarının ötesini de evinin bir uzamı olarak algılaması amaçlanmıştır. Mekân ise aidiyet ve üretim temalarının başlangıcı ve sonucu olarak, değişen yaşama göre sürekli yeniden tanzim edilecek bir öge olarak ele alınmıştır. Bu üç tema mahalle sakinlerinin mahalle hakkındaki kararlarda söz sahibi olduğu ve sürece aktif olarak katıldığı bir yönetim kurgusu altında birleştirilmiştir. Proje alanı güneye doğru büyüyen kent gelişim planının başlangıç noktası olarak ele alınmıştır. Kuzeydeki kent merkezine doğru devam eden mahallelerin bir ekolojik koridor ile birbirine bağlanması düşünülmüştür. Proje alanının on yıllık gelişim süreci sonunda oluşacak mahalleler kümesinin yönetimsel merkezi haline gelmesi amaçlanmıştır (Kara ve ark. 2017a)			

Şekil Ek 1.102. Vaziyet planı (Kara ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.103. Mahallenin genel görünüşü (Kara ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.104. Konut-kamusal alan kurulum ilkeleri (Kara ve ark. 2017b)

Cizelge Ek 1.54. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Kara ve ark. 2017a ve Kara ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yerleşimin belirlenmesinde eğim, vista, güneşlenme konumu ve hâkim rüzgâr yönü gibi veriler kullanılmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanı güneye doğru büyüme potansiyeline sahip olan kentin gelişim planının başlangıç noktası olarak ele alınmıştır.	
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Araç yolu çeperde tutularak, iç bahçelerin etrafında dizili konut yerleşimleriyle alt birimler oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.102 ve Şekil Ek 1.103).	
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Etkileşim alanı olarak düşünülen sokak kesişimleri “köşe başları” olarak mahalle omurgası boyunca dağıtılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Az katlı yapılar ile topografya ile uyumlu bir silüet oluşturulmuştur.
			6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle ölçeğinde yaya odaklı tasarım kurgusu izlenmiştir. Bu nedenle motorlu taşıtlar proje alanının çeperine alınmıştır. Konut bölgeleri ve ana işlevleri birleştiren “alle” ile projenin ana ulaşım ve sosyalleşme omurgası oluşturulmuştur. Konutlar maksimum dört katlı olarak yer almıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Peyzaj alanları görselliğin ötesinde üretim ve tüketimin gerçekleştiği mekânlar olarak kurgulanmıştır. Özel bahçeler ve mahalle bostanı kullanıcılar tarafından düzenlenirken, sokak köşe başlarında yer alan meyve ağaçları ile “kopar-ye-yürü” konsepti oluşturulmuştur.
			Mimari Ö.	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanması teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)

Cizelge Ek 1.54. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Ödül tasarım yaklaşımı (Kara ve ark. 2017a ve Kara ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Arazideki iki eğimli tepe ana konut bölgeleri olarak ele alınmıştır. Konutlar birbirlerinin vistasını, güneşini ve rüzgârını kesmeyecek şekilde yatay olarak yerleştirilmiştir. Konut tipolojilerinde tercihlere göre esnek mekânsal kullanımlar oluşturulmuştur. Mimari kültürde yer alan “sofa” plan kurgusunda salon ya da oturma odası ile birlikte kullanılabilen bir mekân olarak yer almıştır. Hem konut hem de kamusal nitelikli yapılarda avlu metaforu kullanılmıştır. Zemin katlarda bahçelere, üst katlarda kat bahçeleri ve teras bahçelere yer verilmiştir. Yarı karasal yarı Karadeniz ikliminin görüldüğü bölgede karma çatı kullanım karakteri ortaya çıkmıştır (Şekil Ek 1.104)
		15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi	Bölgenin modüler (80x80 cm’lik) cam sistemleri dikeyde bir araya getirilerek cephelerin ana ögesini oluşturmuştur.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Arazideki iki tepe arasında kalan alçak alan mahalle girişi, merkez ve çarşı olarak tasarlanmıştır. Mahalle merkezi çarşı olarak düzenlenmiş ve mahalle esnafının dükkânları bu alanda konumlanmıştır. Projede yer alan cami dini bir yapı işlevi ötesinde geleneksel mahalledeki kurucu öge rolüne döndürülerek kütüphane, dini eğitim merkezi, ilgili vakıf ve STK merkezi ile ilişkilendirilerek bir külliye haline getirilmiştir. Konut alanları içinde yer alan avlularda çocuk oyun alanları, mahallelinin sosyalleşebileceği çardaklar ve yeşil alanlar kurgulanmıştır.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Avlular ağırlıklı olarak komşuluk birimi içinde yaşayanların kullanacağı peyzaj ve sosyalleşme alanları olarak kurgulanmıştır.
		22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Üretim temasının bir ayağını oluşturan esnaf için, çarşı olarak düzenlenen mahalle merkezinde dükkânlara yer verilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Aidiyet temasının odağında yer alan mahremiyet ve kamusalılık hiyerarşisi, mekânsal boyutta kot farkı ve bahçe duvarı ile sağlanmıştır.
		26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Mahalle sakinlerinin mahallede alınacak kararlar hakkında söz sahibi olduğu ve süreçlere aktif olarak katıldığı bir yönetim şekli düşünülmüştür. Bunun için muhtarlık işlevinin yanında mahalle meclisi, STK ofis alanları ve mahalle meselelerini tartışabilecekleri açık toplanma alanları gibi mekânlar önerilmiştir.
		30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (ÇŞB 2017a)	Mahalledeki nirengi noktaları ile mekânlara isim ve kimlik verilmiştir. “Çınaraltı”, “çeşmebaşı” gibi kavramlar bir isim olmanın yanında mahallenin günlük yaşamını belirleyen mekânsal öğeler olmuştur.

Çizelge Ek 1.55. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Ödül

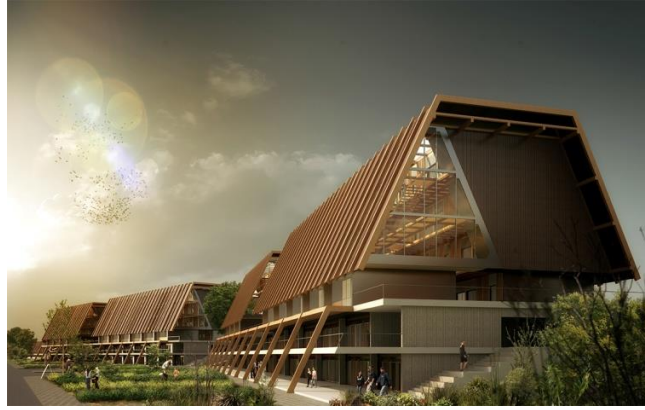
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Karadeniz Bölgesi (Kastamonu)	Proje Derecesi:	3.Ödül
Ekip Listesi	Yardımcılar		
Doğan TÜRKKAN (Ekip Başı-Mimar) M. Cengiz GÜLTEK (Mimar) Levent DENİZCİ (Peyzaj Mimarı) Ece Özden PAK (Şehir Plancısı)	Selda SÜZGÜN (Mimar) Sinan TEKELİ (Mimar) Hakan KAÇAN (Mimarlık Öğrencisi) Mert ALKONAK (Mimarlık Öğrencisi) Merve YILDIRIM (Mimarlık Öğrencisi)		
Danışmanlar	Sefa ÇOBAN (Mimarlık Öğrencisi) Şaban ELİTAŞ (Mimarlık Öğrencisi) Tarık ŞENGÜLEÇ (Mimarlık Öğrencisi)		
Yıldırım GİĞİ (Mimar)			
Tasarım Yaklaşımı: Karadeniz Bölgesine özgü, ayaklar üzerinde yükseltilmiş, genelde ahşap malzeme kullanılan bir yapı türü olan “serender” kurgusu ile coğrafyanın eğimli ve zorlu şartları elverişli hale getirilmiştir. Günümüzde hala hem ekolojik hem de zorlu coğrafi koşulların uygun hale getirilmesinde başarısını sürdüren bu yapı makro serender kurgusu ile mahalle kurgusuna yansıtılmıştır. Makro serender kurgusunun eğime uyumu bazaların eğim yönünde düzenlenmesiyle sağlanmıştır. Ayrıca baza seperasyonu ile özel yaşam ve kamusal yaşam pratikleri birbirinden ayrılmıştır. Bu model permakültür (insanların ihtiyaçlarını parçası oldukları doğaya zarar vermeden karşılamalarını olanaklı kılan bir tasarım ve bakım bilimi) kurgusu ile desteklenerek alt ve üst ilişkisi kuvvetlendirilmiştir. Bireyin kendi konutunun bahçesinde yetiştirdiği mahsulü baza altındaki birimlerde diğer bireylere satmasıyla karşılıklı fayda sağlayan bir üretici-tüketici ilişkisi ve döngüsü kurulmuştur. Hedef nüfus 1 500-2 000 kişi olarak belirlenmiştir (Türkkan ve ark. 2017).			

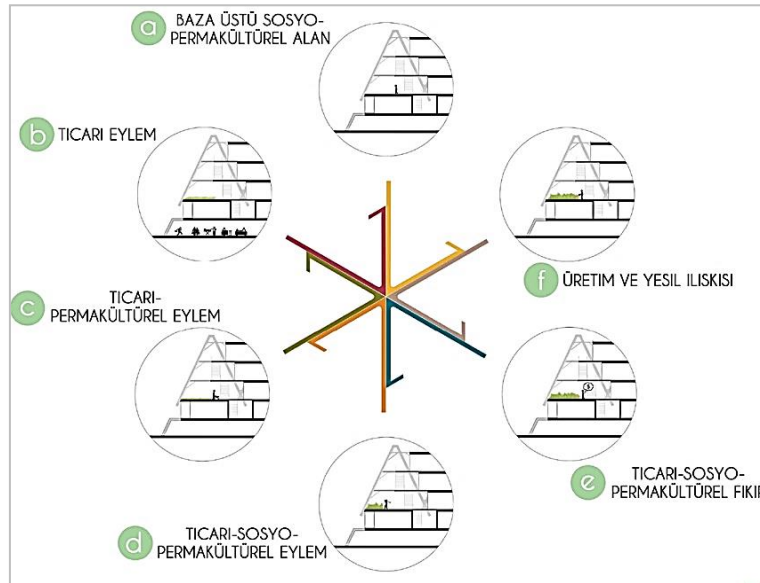
Şekil Ek 1.105. Vaziyet planı (Türkkan ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.106. Makro serender kurgusu (Türkkan ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.107. Görünüş (Türkkan ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.108. Sosyo-ticari-permakültürel baza kullanımı (Türkkan ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.56. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Türkkan ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Eğimin fazla olduğu arazide topografyaya müdahale etmemek için makro serender kurgusu yapılarak bazalar eğim yönünde düzenlenmiştir.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Proje alanının güneybatısında ve kuzeyinde yer alan ağaçlık alanlar korunarak aralarındaki karşılıklı yeşil donatılar aracılığı ile yeşilin sürekliliği sağlanmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mahalle dokusu eğime göre şekillenmiştir. Bazalar eğim izlerine göre oluşturmuştur (Şekil Ek 1.105 ve Şekil Ek 1.106).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Kent bütününe hizmet edecek donatı alanları kurgulanarak kentle bütünleşme sağlanması amaçlanmıştır.
		Yapılı Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Bölgede yaygın olarak yer alan çay ve fındık tarlalarının peyzaj dahilinde mahalle dokusuna adapte edilmesi önerilmiştir. Permakültür kurgusu için mikro tarım alanları tasarlanmıştır.
		Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapımda ahşap karkas (çakma) çerçeve ve cephelerde doğal ahşap kaplama kullanılmıştır (Şekil Ek 1.107).
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Çekirdek aile ve Karadeniz Bölgesinde yaygın olan bir arada yaşama geleneğine yönelik olarak geniş ailelere göre plan tipolojileri geliştirilmiştir. Modüler blok nizam dizilimi ile kullanıcılar arasında sosyal bağlantı ağı oluşturan iç içe geçmiş mekânlar oluşturulmuştur.

Çizelge Ek 1.56. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Türkkan ve ark. 2017)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Mahalle döngüsü kentsel omurga üzerinde art arda sıralı üç meydan etrafında kurulmuştur. Baza seperasyonu ile özel yaşam ve kamusal yaşam arasında sınır çizilmiştir. Yaşam, baza üstünde daha mahrem ve özel iken altta daha geneldir. Üst kotla ilişkiyi tamamen koparmamak adına yer yer düşey bağlantılar ve döşemede yırtıklar düşünülmüştür. Mekânsal hiyerarşi ile kamusal alanların kullanıcı sayısının artmasının mahalle yaşantısını bozması engellenmiştir. Eğitim, ibadet, ticaret gibi fonksiyonlar mahalle merkezinde kurgulanmıştır.
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Permakültür kurgusu ile baza üstünde topraktan gelen ürünlerin baza altında ticari faaliyete dönüştürülmesi amaçlanmıştır (Şekil Ek 1.108) Mahallede iş olanağı sağlayacak ticari alanlar düşünülmüştür.

Çizelge Ek 1.57. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Karadeniz Bölgesi (Kastamonu)	Proje Derecesi:	1. Mansiyon
Ekip Listesi			
Hüseyin YAVUZ (Ekip Başkanı-Mimar) Fikret ZORLU (Şehir Plancısı) Eşref GÖKALP (Mimar) Mehmet Bora ÖZDOĞAN (Mimar) Taliye Buse ŞAHİN (Mimar) Ekin Naz ŞAMILOĞLU (Mimar) Mustafa DELİKTAŞ (Peyzaj Mimarı)			
Danışmanlar			
Niazi İnyat GROUNDI (Mimar)			
Yardımcılar			
Yener KARATAŞ (Grafik Tasarımcı)			
Tasarım Yaklaşımı: Tasarımda etkileşim, paylaşım ve aidiyet duygusunu sağlayan mekânların üretimine yönelik olarak Kastamonu kentinin mekânsal ve sosyal özellikleri incelenmiştir. Buradan elde edilen veriler, göstergeler ve tasarım ölçütleri mahalle kurgusunun mekân düzenlemelerinde referans olarak alınmıştır. Proje alanının kent dışında kente izole bir konumda olması nedeniyle mahallede içine kapalı bir sosyal çevre oluşturulmaya çalışılmıştır. Yedi farklı tipte toplamda 528 konuttan oluşan bir mahalle kurgusu yapılmıştır. (Yavuz ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.109. Vaziyet planı (Yavuz ve ark. 2017)

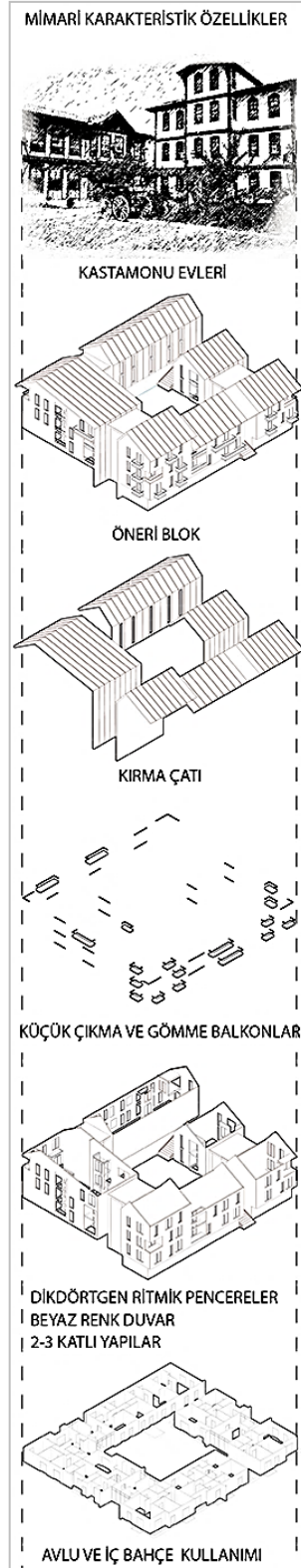
Şekil Ek 1.110. Genel görünüş (Yavuz ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.111. Konut-sokak ilişkisi (Yavuz ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.112. Konut birimleri (Yavuz ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.113. Geleneksel mimari karakterin konut birimlerine yansıtılması (Yavuz ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.58. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Yavuz ve ark. 2017)

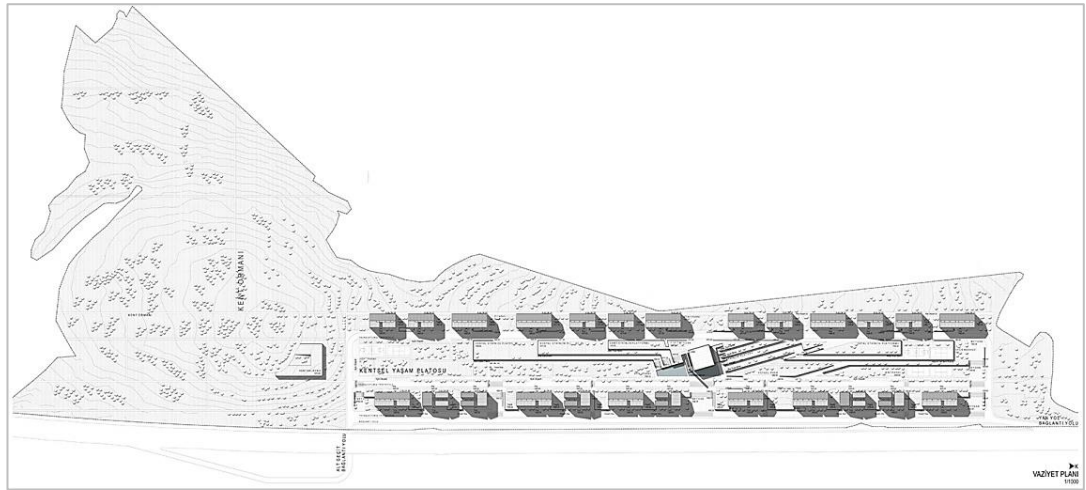
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yörenin iklimsel özelliklerine ve %5-15 arasında değişen eğimli arazi yapısına uyum sağlayan bir mahalle tasarımı amaçlanmıştır. Kastamonu’da görülen karasal ve Karadeniz iklimi etkileri, yağış oranları, rüzgâr yönü, flora, eğim ve bakı gibi doğal veriler yerleşimde ve tasarım kararlarında dikkate alınmıştır. Kış aylarının soğuk olması ve yıl boyunca yağış alması nedeniyle kapalı ve sıcak bir ortam oluşturulması fikrinden hareket edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Arazi eğiminden dolayı teraslı bir doku ortaya çıkmıştır. Konut kümeleri arazi eğimine göre yerleştirilmiştir. Elli iki konut birimi ve sosyal mekânlardan oluşan ve üç ayrı avlu çevresine yerleştirilen kümeler mahallenin temel dokusunu oluşturmuştur (Şekil Ek 1.109, Şekil Ek 1.110 ve Şekil Ek 1.111).
		Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Arazi eğimi silüet oluşturmaya uygun olduğundan konutların yerleşiminde bakı ve eğim referans oluşturmuştur. Silüetin önemli yapısal elemanlarından olan kırma çatı kullanımıyla tarihe ve geleneksel yamaç evlerine referans veren bir silüet oluşturulmuştur.
			6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İnsan ölçeğine uygunluk, yürünebilirlik ve erişilebilirlik tasarım ilkesi olarak belirlenmiştir.
	Yapılı	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Alanın çevresinde bir yapılaşma olmadığından kentsel bütünleşme sağlayacak bir referans alınamamış, bütünsel ve kapalı bir çevre oluşturulmaya çalışılmıştır.	
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yaya aksının manzara sunan kuzey noktası bitkilendirilmiş açık mekân olarak tasarlanmıştır. Peyzaj öğeleri seçimi sokak ve iç avlular, yeşil omurga ve mahalle koruluğu gibi farklı mekânlara göre belirlenmiştir.	

Cizelge Ek 1.58. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Yavuz ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yoğun yağmur ve kar yağışına yönelik bir çözüm yaklaşımı ve geleneksel dokuda önemli kimlik unsuru olan kırma çatı ahşap ve kiremit kullanılarak tasarlanmıştır.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut tipolojileri belirlenirken geleneksel Kastamonu konutlarının detaylı bir analizi yapılarak projede yeniden yorumlanmıştır. 2016 yılı Kastamonu hane halkı büyüklüğü ortalama 3 kişi olarak tespit edilmiş ve bu nedenle konutlar iki ve üç odalı olarak tasarlanmıştır. Geleneksel konutlarda yer alan sofa kamusal mekân olarak yeniden yorumlanmıştır. Projede avlu çevresine kümelenen konutlar önerilmiştir. Konutların yerleşiminde bakı ve eğitim referanslar alınmış ve konutlar olabildiğince güneye yönlendirilmeye çalışılmıştır. Farklı ihtiyaçlar ve mekânsal olanaklara göre yedi farklı konut tipi önerilmiştir (Şekil Ek 1.112 ve Şekil Ek 1.113).
		15.Mevcut dokuda yer alan cephelerdeki kütle hareketlerinin/ritmin sürdürülmesi	Geleneksel konutlarda cephe kimliğini oluşturan ve iklimsel koşulların bir yansıması olarak tasarlanan dikey dikdörtgen pencere dokusu cephe tasarımına yansıtılarak tarihi izler sürdürülmeye çalışılmıştır.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Mahalle yerleşimi merkezinde meydan, cami, çarşı, kültür merkezi birimleri arazideki tepe oluşumu referans alınarak konumlandırılmıştır. Mekânsal kademelenme yapılarak kamusal mekânlardan özel mekânlara geçişi sağlayan yarı kamusal alanlar, ortak alanlar ve alt kümeler mahalle dokusunu oluşturan mekânsal sistemi tanımlamıştır.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Mekânsal kademelenme ile komşuluk ilişkileri, mekâna aidiyet dereceleri ve mekânsal ölçeklerin tanımlanması sağlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI		25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Mekânsal kademelenme yaklaşımı ile mekânsal aidiyet dereceleri tanımlanmıştır.

Çizelge Ek 1.59. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Karadeniz Bölgesi (Kastamonu)	Proje Derecesi:	2.Mansiyon
Ekip Listesi			
Cihan SEVİNDİK (Ekip Baş-Mimar) Mehmet Uğur ULUTÜRK (Peyzaj Mimarı) Çağatay AKYÜZ (Şehir Plancısı)			
Danışmanlar			
Zeynep Canan SEVİNDİK (Y. Mimar) Tuna Han KOÇ (Mimar)			
Yardımcılar			
Ezgi ATALAYIN (Mimar) Aykut İĞDELİ (Öğrenci) Cebail ASNUK (Öğrenci) Abdullah EKİNCİ (Öğrenci) Mehmet MUTLUTÜRK (Öğrenci) Hüseyin POLAT (Öğrenci)			
Tasarım Yaklaşımı: Alanın coğrafi kimliğini oluşturan ancak zaman içerisinde kesintiye uğramış olan yapı kültürünün yeniden yorumlanması amaçlanmıştır. Bu yaklaşımla konumlanma, biçim ve program belirlenmiştir. İslamiyetten sonra Türklerin üç elemanlı şehir şeması olan cami-arasta-sosyal donatı ilişkisi öneri mahalle şeması olarak kullanılmıştır (Sevindik ve ark. 2017a).			

Şekil Ek 1.114. Vaziyet planı (Sevindik ve ark. 2017a)

Şekil Ek 1.115. Konut birimleri ve ortak alan (Sevindik ve ark. 2017b)

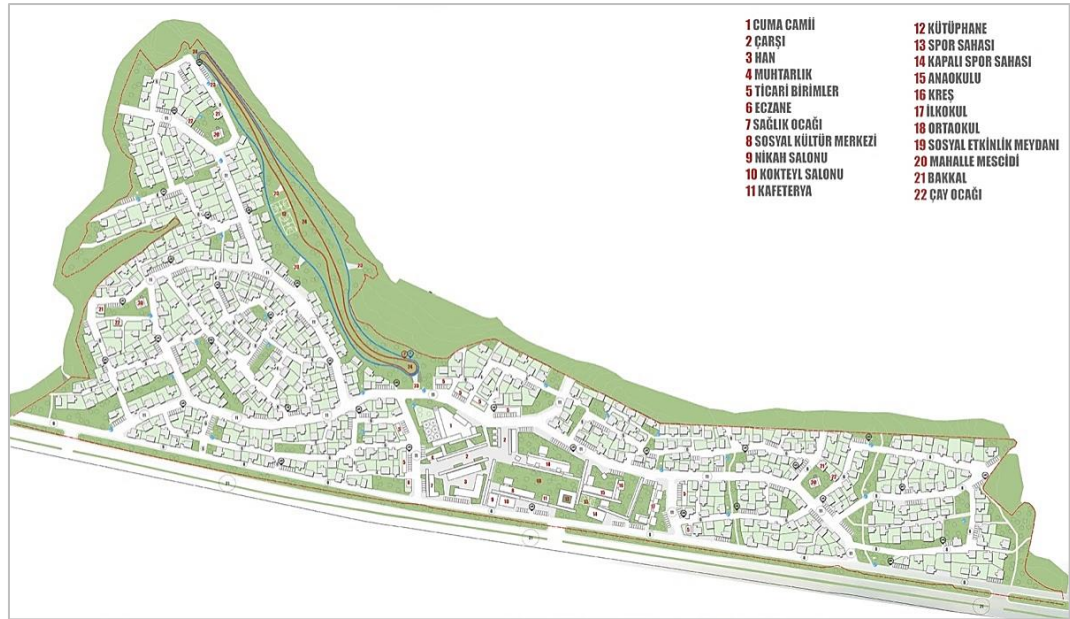
Şekil Ek 1.116. Perspektif (Sevindik ve ark. 2017b)

Çizelge Ek 1.60. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Sevindik ve ark. 2017a)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Konutların yerleşiminde eğim verileri kullanılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Sosyal donatı, cami ve arasta kurgusu merkeze alınarak konutlar mahalle çeperine topografyaya uygun biçimde yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.114).
	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapı cephelerinde ağırlıklı olarak ahşap kaplama tercih edilmiştir. Geleneksel çıkma, konsol olarak yorumlanmıştır.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel dokuda görülen az katlı, eğime oturan, birbirinin manzarasını kesmeyen ve arazi potansiyellerini önemseyen konut tipolojisi referans alınarak arazi potansiyellerinin öne çıkarıldığı bir mimari yaklaşım izlenmiştir. Geleneksel konut dokusunun zemin katında yer alan giriş (ahırlık, samanlık, depo), otopark ve teknik giriş olarak yorumlanmıştır. Konut birimleri mahallenin çeperine yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.115).	
		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Mimari biçimlenişi belirleyen kentsel yaşam platosu, cami ve meydan ile bütünlük gösteren arasta doğrultusunda arazi boyunca yerleştirilmiştir. Cami, sosyal donatı ve arasta mahallenin merkezinde konumlanmıştır. Arazi eğiminden dolayı burada teraslamalar yapılmıştır (Şekil Ek 1.116).	

Çizelge Ek 1.61. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Karadeniz Bölgesi (Kastamonu)	Proje Derecesi:	3.Mansiyon
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Ebubekir ŞİMŞEK (Ekip Başı-Mimar) Abdulkerim GÜNDÜZ (Mimar) Merve Gülistan ARTAR (Şehir Plancısı) Ömer ÇELİK (Peyzaj Mimarı)		Eda ÖZKAN (Mimar) Fatih KARALI (Mimar) Muhammet Malik DOĞAN (Öğrenci) Sümeyra DEMİR (Öğrenci) Ebru EKETAN (Öğrenci) Aybike AYDIN (Öğrenci) Şevval DEREBEY (Öğrenci)	
Tasarım Yaklaşımı: Tasarımda çıkış noktası olarak geleneksel-modern ikilemine düşmeden, eski ve yeniye bağdaştırmak ve bütünü kurarak yapı geleneğini korumak amaçlanmıştır. Geleneksel mahalle kurgusundaki ev-bahçe-sokak-mahalle merkezi hiyerarşisi ve akış şeması tasarım ilkesi olarak belirlenmiştir (Şimşek ve ark. 2017)			

Şekil Ek 1.117. Vaziyet planı (Şimşek ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.118. Siluet (Şimşek ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.119. Bahçe (Şimşek ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.120. Sokak (Şimşek ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.121. Mahalle meydanı (Şimşek ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.62. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Şimşek ve ark. 2017)

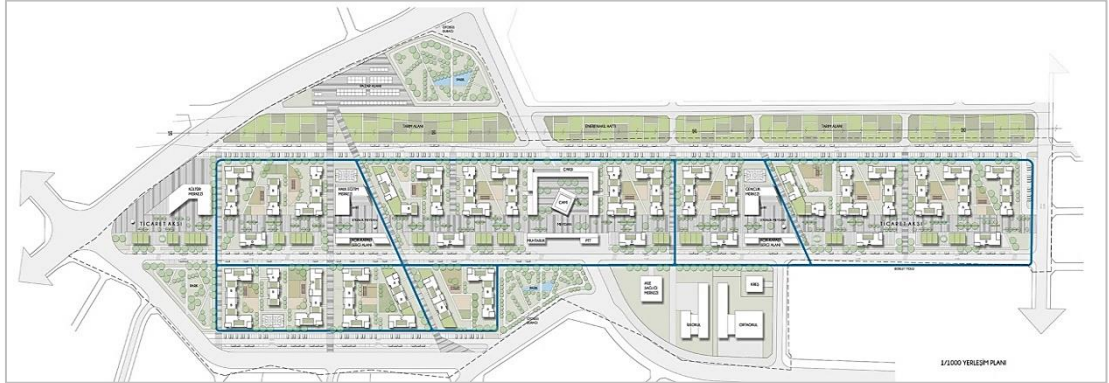
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İklim, topografya ve bölgenin karakteristik verileri tasarımda dikkate alınmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Sokak ağları topografyaya göre şekillendirilmiştir. Az katlı sıkışık yapılarla araziye yayılan konut birimleri dar geçişli sokaklarla desteklenmiştir. Avlu, sokak ve meydanlar yağmur emilimini sağlayacak kadar geniş, karasal iklimle mücadele edecek kadar dar kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.117).
		Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahallenin yatay yerleşimine karşılık, şakuli yapı unsurları (minare, kule, köşk, baca, servi gibi) silüet oluşumunda dikkate alınmıştır. Üç katlı yapılarla silüet zenginleştirilmiştir (Şekil Ek 1.118).
			6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Tasarımda insan ölçeği göz önüne alınarak mekânsal hiyerarşi ev-bahçe-sokak-komşuluk-mahalle meydanı şeklinde ele alınmıştır. Sokaklar insan ölçeğinde şekillenmiştir. İnsanın yürüme konforu açısından optimum mesafe 150 m olarak alınarak, merkez küçük meydanların yer aldığı 150 m yarıçapında dört bölgeden oluşturulmuştur.
	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Alanın mevcut kentle olan konumu, araç yolları ile ilişkisi, havaalanı yakınlığı ve fonksiyon ilişkileri gibi verileri tasarımda dikkate alınmıştır. Şehir merkeziyle mahalle arasındaki otoyol bağlantısının gürültü ve görüntü denetimi için yeşil bariyer oluşturulmuştur.		
	Yapılı	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle peyzajı çeşme, kuş evleri, bisiklet parkurları, yürüyüş yolları, spor alanları gibi unsurlarla zenginleştirilmiştir.	
		11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Her evin kendisine sunulan “özel yeşil” ve mahallenin ortak kullandığı “kamusal yeşil” şeklinde iki ayrı karakterde peyzaj düzenlemesi yapılmıştır.	

Cizelge Ek 1.62. Karadeniz Bölgesi (Kastamonu) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Şimşek ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre	Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Yapılarda kullanılan oturtma/beşik çatılar, saçak ve kafesler iklim şartlarına uygun olarak tasarlanarak yapılara kültürel bir kimlik kazandırılması hedeflenmiştir. Pencere ölçülerine ve saçak uzunluklarına bu bağlamda karar verilmiştir.
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Yerleşme üslubunun belirlenmesinde mahalle ve yapı gruplarını oluşturan her konutun bağımsızlığını koruyarak mahalle bütünü oluşturması ve konutların mahremiyet ve komşuluk gibi sosyal mesafelerle planlanması amaçlanmıştır.
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Evden başlayarak bahçe-sokak-komşuluk-mahalle meydanı şeklinde devam eden hiyerarşi ile bireyden toplumsal var olmaya geçiş mekânsal düzende tamamlanmıştır. Mahalle merkezinde buluşma eylemini temsil eden Cuma Camisi konumlanmıştır. Eğitim birimleri, ticaret fonksiyonları, açık etkinlik alanları, kültürel ve sosyal mekânlarla güçlü ilişki kuracak şekilde tasarlanmıştır. Merkezle ilişkili değişik büyüklüklerdeki alt bölgelerde mescit, bakkal, kiraathane, çay ocağı, yeşil park, sokak çeşmesi gibi birimlere yer verilmiştir (Şekil Ek 1.119, Şekil Ek 1.120 ve Şekil Ek 1.121).
ANLAM VE ALGISAL YAPI			25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle kurgusunda insanın evinden çıkıp, kendi düzenlediği bahçesine ya da direkt olarak sokağa çıkması, yakın ilişki içinde olduğu insanlar, hayvanlar ve bitkiler eşliğinde dar yollardan geçerek mahalle meydanına erişmesi senaryosu geliştirilerek, evden çıkma ile mahalle meydanına erişme eyleminde en etkin duygu aidiyet hissi olarak tanımlanmıştır.
			26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Komşuluk ve çevre bilincinin gelişmesi için mülkiyet hakkının toprakta sağlanması düşünülerek ev sahibinin evinin çevresi ile birlikte kurduğu ilişkiye direkt müdahale etme fırsatı sunulmuştur.

Çizelge Ek 1.63. Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Ödül

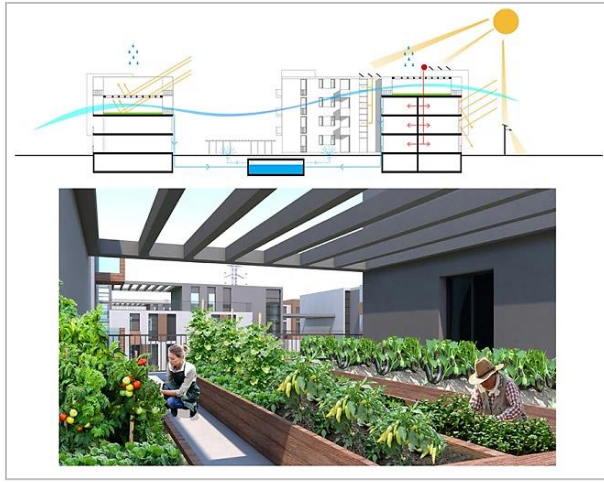
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Marmara Bölgesi (Çorlu)	Proje Derecesi:	3.Ödül
Ekip Listesi			
Korkut YILDIRIM (Ekip Başılı- Mimar) Süveyda BAYRAKTAR ATAGÜR (Peyzaj Mimarı) Cihan ŞEHLA (Şehir Plancısı)			
Yardımcılar			
Hilal CUMHUR (Mimar) Kübra Yağmur GÖKSÜZOĞLU (Mimar)			
Tasarım Yaklaşımı: Kurgulanan mahalle; geçmişin şekilsel yapısı yerine mahallenin özü, anlamı ve hissettirdiği duygular ile günümüz ihtiyaçlarına cevap veren bir planlama anlayışıyla ele alınmıştır. Modern kent yapısının getirdiği sosyal yapıda ve iletişimde kopukluğun giderilmesi amacıyla geleneksel mahalle yapısı ile günümüz ihtiyaçlarını karşılayan mekânların sentezlenmesi amaçlanmıştır. “Mahalle bir ekosistemdir” felsefesinden yola çıkarak günümüzde sanayi rolü ile öne çıkan Çorlu'nun üzerindeki gri algının kırılmasına yönelik tarımsal karakter izleri tasarıma yansıtılmıştır. Projede 2 000 nüfuslu bir mahalle yerleşimi kurgulanmıştır (Yıldırım ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.122. Vaziyet planı (Yıldırım ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.123. Genel görünüm (Yıldırım ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.124. Yeşil çatı (Yıldırım ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.125. Çarşı (Yıldırım ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.64. Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Yıldırım ve ark. 2017)

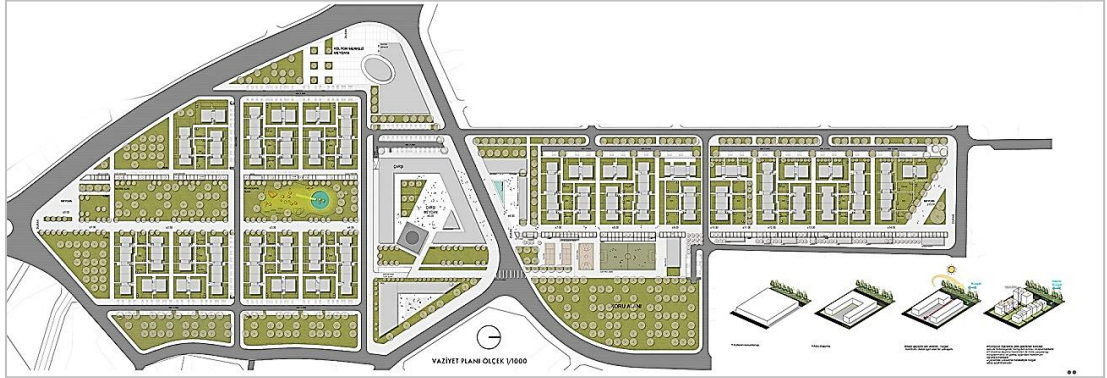
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografya, iklim ve bitki örtüsü verileri tasarıma dahil edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Bitişik nizam bloklar avlu oluşturacak şekilde doğrusal olarak yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.122 ve Şekil Ek 1.123).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yaya ölçeğinden hareket edilerek karşılaşmaları azami ölçüde sağlayacak meydan ve kesintisiz yaya aksı oluşturulmuştur.
			7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Proje alanı çevresinde yer alan ulaşım aksları gözetilerek çevre gelişme planları ile entegre edilmesi amaçlanmıştır. Alanda yer alan geniş parkların, tarımsal alanın ve pazar yerinin çevredeki yerleşim alanlarına da hizmet etmesi düşünülmüştür.
		Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Kamusal, konut sakinlerinin kullandığı ortak avlular ve ortak teraslarda farklı büyüklük ve kullanımlarda yeşil alan kullanımı hedeflenmiştir. Bitki seçimleri kuzey soğuklarına ve güneyden gelen nemli-ılık hava şartlarına uygun olarak seçilmiştir. Bitkisel dokunun sürekliliği gözetilerek endemik türler tercih edilmiştir. İlçenin genel dokusunu yaşatacak buğday, ayçiçeği gibi bitkilere yer verilmiştir. Konut bloklarının, ticari birimlerin ve sosyal donatıların çatıları ısı yalıtımı ve enerji verimliliği bakımından yeşil çatı olarak tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.124).
Mimari Ö.	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Cephe düzenlerinde geleneksel mimariden ahşap, tuğla gibi malzemeler ile cumba, panjur gibi mimari elemanlar referans alınmıştır. Tünel kalıp sistemi kullanıldığından tek düze konut blokları oluşmasının önlenmesi için cephelerde açıklık önerilmiş, son katlarda teras pergolaları kullanılmış ve blok yüksekliklerine farklılıklar getirilmiştir.		

Cizelge Ek 1.64. Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Ödül tasarım yaklaşımı (Yıldırım ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut blokları avlu oluşturacak şekilde bitişik nizamda düzenlenmiştir. Cepheelerde ileri çıkma ve geri çekilmelerle hareketli yapı kütleleri oluşturulmuş ve gölge yüzeyleri arttırılmıştır. Konut tipolojisinde 3+1, 2+1 ve 1+1 plan çeşitlerine yer verilmiştir. Ana yaşam alanı ve yatak odalarının plan kurguları mahremiyet sağlanacak şekilde yapılmıştır. Blokların farklı yüksekliklerde olması ve parçalı avlulu yerleşim ile hâkim rüzgârın her alana ulaşması sağlanarak doğal havalandırmaya imkân verilmiştir. Bloklara güneş enerjisi ve yağmur suyu toplama sistemleri dâhil edilmiştir. Dört tip blok birbirleri ile bitiştirilebilecek nitelikte tasarlanarak farklı blok grupları oluşturulmuştur.
	Mimari Özellikler		
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Sosyalleşme-iletişim-barınma ilkeleri mekânsal boyutta meydan-yaya aksı-konut olarak yansıtılmıştır. Projenin odağında yer alan meydan market, manav, lokanta, kafe gibi hizmetleri sunan çarşı ile çevrelenmiş ve arazinin her konumuna eşit mesafede olacak şekilde konumlandırılmıştır (Şekil Ek 1.125). Mahalle kurgusunda spor alanları, çocuk oyun alanları ve park alanlarına yer verilmiştir. Halk eğitim ve kültür merkezi yapıları kendi meydanları ile ilişkilendirilirken, açık hava etkinliklerine ev sahipliği yapabilmeleri düşünülmüştür.	
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Konut bloklarının bir araya gelmesiyle komşuluk birimini güçlendirecek alt mahalle kümeleri oluşturulmuştur.	
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	İletişimin alışveriş eylemi ticari ünitelerle desteklenmesi ön görülmüştür. Ekme-biçme alanları ile alana ekonomik katkı sağlanması düşünülmüştür.	
ANLAM VE ALGISAL YAPI	25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Alt komşuluk birimleri ile bireylerin öncelikle kendi buldukları alana aidiyetlerinin arttırılması ve kendi alanlarını sahiplenmeleri amaçlanmıştır.	

Çizelge Ek 1.65. Marmara Bölgesi (Çorlu) 1. Mansiyon

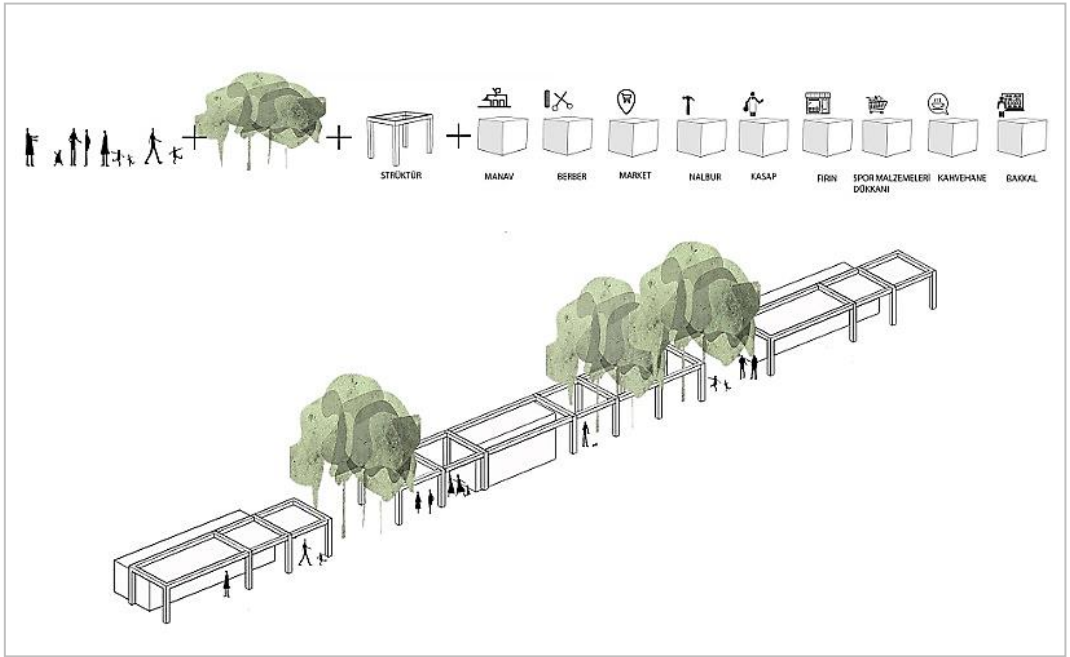
Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Marmara Bölgesi (Çorlu)	Proje Derecesi:	1.Mansiyon
Ekip Listesi			
İlker İĞDELİ (Ekip Başkanı-Y. Mimar) Ceyda GÖKOĞLU İĞDELİ (Y. Mimar) Ahmet KURTULUŞ (Peyzaj Mimarı) Adem ALTINTAŞ (Şehir Plancısı)			
Yardımcılar			
Tarık GÜL (Mimar) Çağrı ÖZDEMİR (Mimar) Sena GÜVENÇ (Öğrenci) Hatice YILDIZ (Öğrenci) Zehra YEĞİN (Öğrenci) Semra YEĞİN (Mimar) Nurdan YENİGÜN (Öğrenci)			
Tasarım Yaklaşımı: Birbirine geçen onlarca halin, duygu ve düşüncenin, hikayenin, davranışın dokunduğu, çok renkli, karışık, geçişli bir desene sahip olan mahalle, hayatın yoğun bir iz düşümü olarak tanımlanmıştır. Geçmişin ruhunu yansıtan, herkese açık, farklılıklarla dolu bir alan kurgulanması amaçlanarak tasarım yaklaşımı bu doğrultuda; yakın çevre ile ilişkiye sahip, her kesime ve her yaştan kullanıcıya hitap eden, engelli dostu, farklı fonksiyonları ile günün her saati yaşayan, esnek, sınırlara hapsolmemiş bir mahalle yaşamı şeklinde belirlenmiştir (İğdeli ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.126. Vaziyet planı (İğdeli ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.127. Mahalle içi (İğdeli ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.128. Ticaret aksı şeması (İğdeli ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.66. Marmara Bölgesi (Çorlu) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (İğdeli ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın ılıman iklim kuşağında olması, hâkim rüzgâr yönü (kuzeybatı), güneş yönelimi gibi doğal verileri tasarıma entegre edilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mahalle dokusu kuzey-güney doğrultulu bir omurga ve bu omurga ile konut dokusu arasındaki kılcak sokaklar ile oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.126)
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	İlkesel olarak proje bütününde yaya dostu bir yaklaşım izlenmiştir. Acil durumlar hariç araç trafiği ve sirkülasyonu dış çepere itilmiştir.
			7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Tasarımda hem içe hem de dışa hizmet eden yeşil doku ile alanın büyüyen kent dokusuna adaptasyonu sağlanmıştır.
		Yapılı	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Hem mahalle hem de kent için kullanım olanağı sunan aktif ve pasif yeşil alanlar kurgulanmıştır.
		Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel Türk evlerinde estetik kaygının yanı sıra soğutma amaçlı kullanılan cumbalardan esinlenilerek konutların cephelerinde çıkma cam yüzeyler yapılarak doğal iklimlendirmeye katkı sağlanmıştır.
	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)		Plan tipleri ortak yaşam alanlarının avluya, daha özel alanların dış cephelere yönlendirilmesiyle oluşturulmuştur. Avluların hâkim rüzgâr yönü olan kuzeybatı yönüne bloklar yerleştirilerek rüzgârın kontrollü geçişi sağlanmıştır. Güneşten faydalanmayı arttırmak için blok araları açılarak avlu şeması parçalanmış ve yapı gabarilerinde farklılaşmaya gidilmiştir.	

Çizelge Ek 1.66. Marmara Bölgesi (Çorlu) 1. Mansiyon tasarım yaklaşımı (İğdeli ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16. İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Omurga alanının merkezinde çarşı, cami ve meydanla ilişkilendirilmiş ve sosyal bir odak oluşturulmuştur. Bu aks pazaryeri, rekreasyon alanı, kültür meydanı, kütüphane, sağlık ocağı, muhtarlık birimi, etkinlik avlusu, alışveriş birimleri gibi kamusal mekânlarla ilişkilendirilmiştir. Mahallenin nirengi noktasını belirleyen ve kişiler, ilişkiler ve mekânlardan oluşan çarşı mahallenin köklü, sürekli ve etkili bir hale gelmesi sağlanmıştır. Burada yer alan mahalle dükkânları canlı bir iletişim ortamı oluşturmuştur. Ticaret ve konut alanları bir arada düşünülerek gün sonunda ticaret işlevi biten alanların ıssızlaşması engellenmiştir. Esnaf mahallenin gözü, kulağı olurken, çocuklar için para temelli işlerin nasıl yürütüleceğini gösteren deneyim sağlanması amaçlanmıştır. Kamusal mekân olarak parklar mahalle sakinlerinin boş zaman ihtiyaçlarını giderici, sosyalleştirici ve eğitici işlevlerle tanımlanmıştır (Şekil Ek 1.127 ve Şekil Ek 1.128).
	17. Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Konutlar arasında kurgulanan komşuluk avluları ile aile ve komşuluk ilişkilerinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Komşuluk avlularıyla kamusal alandan yarı kamusal alana geçiş sağlanmıştır.
	22. Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Ticari aks mahalle ruhunun yaşatıldığı bir sosyal çatki olarak küçük esnaf için ticaret birimlerinden oluşturulmuştur.

Çizelge Ek 1.67. Marmara Bölgesi (Çorlu) 2. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Marmara Bölgesi (Çorlu)	Proje Derecesi:	2. Mansiyon
Ekip Listesi			
Özgür BİNGÖL (Ekip Başı-Y. Mimar) İlke BARKA (Y. Mimar) Merve ŞEN (Mimar) Pınar KILIÇ (Mimar) Ebru FİRİDİN ÖZGÜR (Şehir Plancısı) Nermin TİRBEN (Peyzaj Y. Mimarı) Fatma BETOS (Peyzaj Mimarı)			
Tasarım Yaklaşımı: Projede mahalle kurgusu kendi içinde kentsel ihtiyaçlara cevap verebilen, doğa ile uyumlu ve kamusal mekân odaklı bir yaklaşımla ele alınmıştır. Tasarım senaryosunun başlığı “bir kent parçası tasarımında zamansallık algısı, kararsız form ve her boyutta çeşitlenme stratejileri” olarak aktarılmıştır. Zaman içerisinde farklı aktörler tarafından yapılmış etkisi oluşturan kararsız yerleşme formu, hacimsel düzen, kat adetleri, renk ve malzeme kullanımları ile insan ölçeği ve algılamasını önde tutan ve “belirsizliği” bir tasarım ölçütü haline getiren bir öneri geliştirilmiştir (Bingöl ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.129. Vaziyet planı (Bingöl ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.130. Konut grupları arka bahçe (Bingöl ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.131. Alışveriş sokağı ve meydan (Bingöl ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.68. Marmara Bölgesi (Çorlu) 2. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bingöl ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1. Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Doğal yapı koşulları arazi kullanımında temel belirleyici unsurlar olmuştur. Alanda yer alan vadi su toplama havzasının bir parçası olması nedeniyle rekreatif alanlar için ayrılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfol	3. Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Zaman içerisinde farklı aktörler tarafından oluşturulmuş etkisi yaratan kararsız yerleşme formu önerisi getirilmiştir (Şekil Ek 1.129).
		Ölçek	6. Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Yapılar az katlı ve insan ölçeğinde algılanabilir şekilde tasarlanmıştır. Bisiklet kullanımını teşvik edecek düzenlemeler yapılmıştır.
		Yapılı	11. Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Proje alanının %85 i peyzaj alanı olarak tasarlanmıştır. Yakın çevredeki sanayi alanları sınırındaki parsellerde yoğun bitkilendirme yapılarak sanayi alanlarının olumsuz etkileri azaltılmaya çalışılmıştır. Alan içerisinde mekân kurgusu, yoğunluk ve iklim verileri doğrultusunda bitki seçimleri yapılmıştır. Dere yatağı ıslah edilmiştir. Kuş varlığını arttırmak için bahçelerde meyveli çalı türleri seçilmiştir.
		Mimari Özellikler	14. Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Ortalama aile büyüklüğünün 3,2 olması nedeniyle çok büyük konutlara ağırlıklı olarak yer verilmemiştir. Çeşitliliği sağlamak amacıyla çok katlı, çeşitli yüksekliklerdeki bloklar ile müstakil konutlara da yer verilmiştir. Çatı katlarında teraslar, bloklarda balkonlar ve müstakil evlerin kendi bahçeleri özel mekân kurguları ile kullanım çeşitliliğini desteklemiştir. Blokların masif etkisini azaltmak amacıyla konut birimleri ayrı hacimler olarak vurgulanmıştır. Düşeyde ve yatayda farklı malzemeler, renk tonları ile tanımlama yapılarak zaman içinde farklı aktörler tarafından üretilmiş algısı oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.130).
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK	16. İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Zemin katın perakende ticaret kullanımına ayrıldığı alışveriş hattı meydanlarla ilişkilendirilmiştir. Alanı boydan boya geçen hat üzerinde cami, mahalle evi gibi birimlere yer verilmiştir (Şekil Ek 1.131).		

Çizelge Ek 1.69. Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Mansiyon

Yarışma Adı:	7 İklim 7 Bölge: Mahalle	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Marmara Bölgesi (Çorlu)	Proje Derecesi:	3.Mansiyon
Ekip Listesi			
Emrah BAL (Ekip Başı- Mimar) Gökhan DEDE (Mimar) Deniz ÇAVUŞ (Şehir Plancısı) Kenan AYDINOĞLU (Peyzaj Mimarı)			
Yardımcılar			
Sercan DURMUŞ (Mimar) Ufuk ŞENCANLI (Mimarlık Öğrencisi)			
Tasarım Yaklaşımı: Kent ve kırsal arasındaki gerilimi dengeleyen, mevcut yeşil dokuyu sürdüren, insanların sürekli etkileşim ve paylaşım içerisinde olmasını sağlayacak komşuluk birimlerinden oluşan bir mahalle kurgusu oluşturulmaya çalışılmıştır. Tasarım yapılan alanın mevcut arazi potansiyelleri korunarak mahalleli için aktif yaşam alanına dönüşmesi hedeflenmiştir. Yeşil alanlar ve çayır, kütle yerleşiminin temel kurgusunu belirlemiştir (Bal ve ark. 2017a).			

Şekil Ek 1.132. Kentsel tasarım planı (Bal ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.133. Perspektif (Bal ve ark. 2017b)

Şekil Ek 1.134. Mahalle içi çayır (Bal ve ark. 2017b)

Çizelge Ek 1.70. Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bal ve ark. 2017a ve Bal ve ark. 2017b)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Eğim ve bitki örtüsü verilerinden yararlanılmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mevcut yeşil dokunun mahalle kurgusunda sürdürülmesi hedeflenmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mevcut yollar devam ettirilerek adalar oluşturulmuştur. Ada ortaları ortak alan ve çayır olarak düşünülmüş ve binalar adaların dış cephelerine yaslanmıştır (Şekil Ek 1.132 ve Şekil Ek 1.133).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle yoğunluğu, arazide her 1 hektar için 100 kişi ve kişi başına 10 m ² 'lik yeşil alan düşecek şekilde belirlenmiştir.
			7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Arazinin çevresi ile etkileşimi kurgulanarak kent merkezi ile entegrasyonunu sağlama potansiyeli olan ana arterler belirlenmiştir.
		Yapılı	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Peyzaj tasarımları bölgenin iklim koşullarına uygun olarak ve mekânları sınırlayan, etkinlikleri destekleyen, güven duygusunu pekiştiren, kimlik kazandıran öğeler olarak seçilmiş ve yerleştirilmiştir. Konut birimleri içindeki avlularda komşuluk ilişkilerini pekiştirmek için Tekirdağ bölgesine özgü yetiştirilen meyve ağaçları tercih edilmiştir.
		Mimari Ö.	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut tipi, ortak sirkülasyon alanına sahip yapı blokları şeklinde tasarlanmıştır. Yapı bloklarında katlar arasında boşluklar bırakılarak cephelerde ışığın kontrolü sağlanmıştır. Konut aralarındaki yeşil bahçeler devam niteliğinde Çorlu Çayırı'yla bağlanmıştır. Çorlu'nun sanayi kenti olmasının verdiği algıyı kırmak için cephelerde beyaz renk tercih edilmiştir.

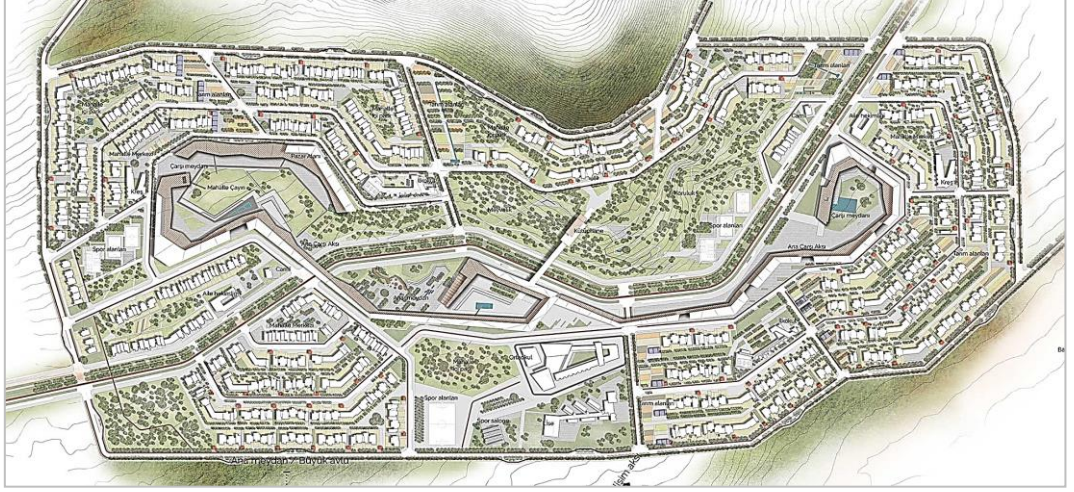
Çizelge Ek 1.70. Marmara Bölgesi (Çorlu) 3. Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bal ve ark. 2017a ve Bal ve ark. 2017b) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO- KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Kent için sosyal yaşam ve aktivite alanı olarak sosyal çayır önerisi yapılmıştır (Şekil Ek 1.134). Ticari, sosyal, kültürel işlevler bu çayıra göre düzenlenmiştir. Güvenli, engelsiz, yürüyüş ve bisiklet yolları, yeşil çayır alanları, yetiştiricilik üzerine hobi bahçeleri, ortak toplanma ve gösteri alanları, alan plastiğinden faydalanılarak oluşturulan çocuk oyun alanları ve spor alanlarına yer verilmiştir.
	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	İnsanların etkileşime geçmesi ve komşuluk ilişkilerinin sürdürülebilmesi için küçük aktivite alanları olarak avlular tasarlanmış ve her birim içerisinde yer alan bu avlular yaya ve bisiklet yolları ile birbirlerine bağlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Avluların içinde düzenlenen etkinlik mekânları dayanışmayı ve güveni pekiştiren donatılarla desteklenmiştir.
	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Çayır kurgusuyla kentlilik duygusunun yaşatılması hedeflendiği belirtilmiştir.

Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması'nda Ödül Alan Projeler

Çizelge Ek 1.71. Bursa Eşdeğer Ödülü

Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Bursa	Proje Derecesi:	Eşdeğer Ödülü
Ekip Listesi		Yardımcılar	
H. Serdar KAYA Meltem ERDEM KAYA Safiye Elif SERDAR Ezgi GÜLER	Gökçe ŞAHİN Başak DEMİREŞ ÖZKUL Ömür SÖZER ŞENOL Mine ÇİÇEK	Murat DEMİRCAN Cansu SARIKEÇE Damla İŞCAN Elif Tuba ALHAN ŞİMŞEK	
<p>Tasarım Yaklaşımı: Toplumun Ortak Hafızasıyla Uyumlu Mahalle [T.O.H.U.M.] Mahallenin toplu konut alanı olmasının ötesinde zamanla biriken ortak anılar toplamı olmasından yola çıkılarak mahallede yaşayan bireylerin yaşam alanlarını ve mahalle anılarını oluşturmalarına imkan sağlayacak tohum mekânları sunularak tohumun güvenli, sağlıklı ve uyumlu olarak gelişmesine yönelik uygun parametrelerin tanımlanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda önerilen modelde yeşil Bursa'nın tarihten gelen özgün kimliği ile örtüşen ve günümüz Bursa sakinlerinin karakterine uygun, çağdaş gereksinimlerle entegre edilmiş ekolojik mahallenin “tohumu” oluşturulmuştur. Tohum, mahallenin özünü oluşturan sosyo-mekânsal yapısını koruyacak şekilde gerometrik açıdan minimum ve maksimum sınırları belirleyen, aynı zamanda farklı gelişmelere olanak sağlayan çoklu yapıya odaklı bir model olarak tanımlanmıştır. Geleneksel dokuyu oluşturan özellikler çağdaş mekân tasarım parametreleri için temel oluşturmuştur (Kaya ve ark. 2017).</p> <p>Yarışma alanında tamamlanmış iki mahalle ve çevreye doğru gelişmekte olan iki mahalle parçası tasarlanmıştır. Önerilen yaklaşımda ilk mahallenin yapılaşması üçüncü etapta, tüm yerleşmenin ise beş yıl süren yedi etapta tamamlanması öngörülmüştür. Öncelikli olarak mahalle birimlerini birleştiren ana omurga ve 20 m'lik yolların uygulanması, daha sonra parsel ve sokakların oluşturulmasıyla ana omurgaya yakın ticaret ve konut alanlarının geliştirilmesi düşünülmüştür. İkinci etapta donatı alanlarının, ticaret alanlarının ve konutların gelişmesi ve üçüncü etapta ilk mahallenin yapılaşmasının tamamlanması beklenilmektedir. Bu süreçte mahalle merkezi ve çarşısının yaşamaya başlayarak, geçen iki yıldaki bayramlar ve özel günler ile sosyalleşmenin sağlanacağı ve mekânlarda anıların birikerek, mekânların bireylerin belleklerinde anlam kazanmaya başlayacağı düşünülmüştür. Dördüncü etapta aşağı mahallenin merkeze yakın bölgelerinin gelişmeye başlaması, yerleşmenin ana merkezinin oluşarak ortaokul, lise ve ticaret gibi donatıların eklenmesi ve sonraki aşamada mahalle merkezi ile geri kalan konut alanlarının tamamlanması beklenilmektedir. Yedinci aşamada alanın kuzeyinde ve tepe yamacında yer alan az sayıdaki konut biriminden oluşan mahalle parçasının gelişmeye başlaması ve böylece yarışmada önerilen alanların gelişiminin tamamlanmasıyla modelin yarışma alanı dışındaki alanlarda gelişmeye devam etmesi düşünülmüştür (Kaya ve ark. 2017).</p>			

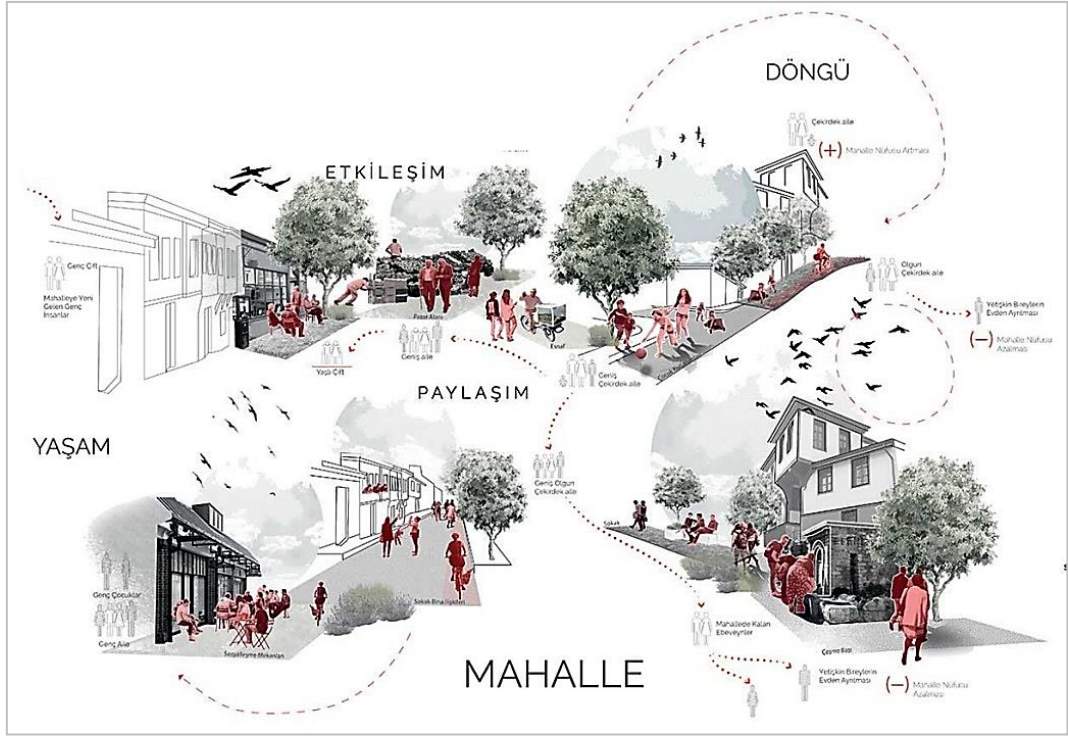
Şekil Ek 1.135. Vaziyet planı (Kaya ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.136. Konutlar (Kaya ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.137. Mahalle merkezi ve çayır (Kaya ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.138. Mahalle kurgusu (Kaya ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.72. Bursa Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Kaya ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Modelde doğal yapının korunması, değerlendirilmesi ve beslenmesi amaçlanarak, Türk toplumunda imge haline dönüşen doğal özelliklerin (mahalle çınarları, asmalı kahveler, çeşmeler vs.) yeniden mahalle ölçeğinde yaşam döngüsünün bir parçasına dönüşmesi amaçlanmıştır. Güneş ve hâkim rüzgârın konutlara erişmesi, yamaç yerleşimi ile manzaradan faydalanılması sağlanmıştır. Mevcut ağaçlar, kuyular, alanın ortasındaki kayalık alan korunarak tasarıma dâhil edilmiştir.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Belirlenen alanın güneydoğusunda yer alan Nilüfer Çayı ve alanın Nilüfer ve Ahmetbey yerleşmelerini bağlayan bir yol üzerinde alması yakın çevre ilişkileri bağlamında değerlendirilmiştir.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Yapı adası odaklı gelişim yerine parsel, bina ve sokakların tanımladığı, parsel biçimi, bitişik nizam ve çeşitlenen konut tipleriyle şekillenen bir tasarım yapılmıştır. Parseller farklı parselasyon olasılıklarına imkân verecek şekilde dar-uzun şekilde 6 m genişliğinde, 36 m derinliğinde tasarlanmıştır. Böylece heterojen bir yapı ve büyüme olanağına izin veren, atıl alanların minimize edildiği bir yaklaşım izlenmiştir (Şekil Ek 1.135).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Yaya yollarıyla bütünleştirilmiş esnek çocuk sokakları tasarlanmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Zemin ve bahçe ile görsel ve işitsel etkileşimi sağlamak üzere konutlarda maksimum dört kat belirlenmiştir. Dar-uzun parsel kurgusu ile daha az aktif bir cephe /insan ölçeğine uygun bir zemin sağlanmış, bitişik nizam ve az katla yüksek yoğunluk elde edilmesine izin verilmiş ve derinliği fazla olan parsellerle arka kısımlardaki yapı yükselmelerinin caddeden algılanması önlenmiştir.
		Yapılı Öğeler	8.Kent belleğinde önemli yere sahip tarihi yapıların ve anıtların, sosyo-ekonomik ve kültürel yapıya uyumlu bir şekilde korunmaları ve sürdürülmeleri (Butina Watson ve Bentley 2007, Oktay 2011)	Tasarım ilkeleri belirlenirken tarihsel değerlerin tasarıma dâhil edilmesi önerilmiştir.
			10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Çocuklarda çevre bilincinin ve sahiplenme olgusunun gelişimini destekleyecek eğitim ve eğlence araçları olarak basket potası olan çöp kutusu, oyuncak ödüllü geri dönüşüm kutusu gibi kent mobilyalarına yer verilmiştir.

Cizelge Ek 1.72. Bursa Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Kaya ve ark. 2017) (devam)

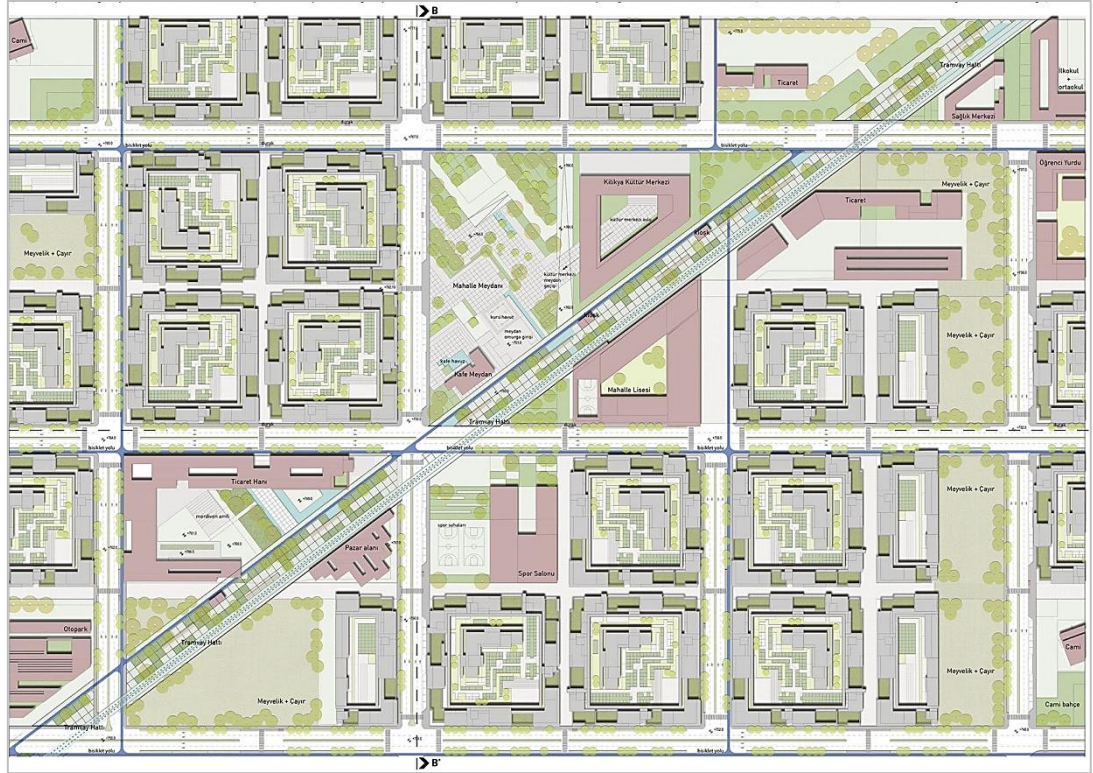
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Tarlardan mutfağa konseptinin gerçekleştirilebileceği, yerleşmenin yeşil konseptiyle birleşik tarım parselleri tasarlanmıştır. Yağmur suyu ve yüzey suyu toplama sistemleri ile güneş panelleri gibi doğal enerji kaynaklarının kullanım teknolojisine yer verilmiştir.
	Yapılı Mimari Özellikler	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Geleneksel dokudaki cumba yeniden yorumlanmıştır. Cumba-çıkmalı yapılar ile sokakla maksimum iletişim sağlanmış ve gölgeli alanlar oluşturulmuştur.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Binalar en küçük birim olan 6 m x 5 m'lik modüllerin yan yana gelmesi ile farklı aile büyüklükleri, kültürel özellikler ve gelir gruplarının bir arada yaşayabilecekleri esnek mekânlar olarak tasarlanmıştır. Konutlar hem yaya hem de araç yoluna cepheleli olarak tasarlanmış, arka bahçe ile mahremiyet, ön bahçe ile sosyalleşme alanları sağlanmıştır. Tüm yapılar en az iki cepheleli olduğundan doğal yolla ısı kontrolü sağlanmış ve yapay aydınlatma ihtiyacı azaltılmıştır. Konutlarda daha fazla açık alan kullanımına, sokağın üst kottan seyrine izin verecek konut-açık alan arasında bağ kuran gölgeli teras ve balkonlara yer verilmiştir. Yapıların konumlanışında pasif iklimlendirme ve güneş yönü dikkate alınmıştır (Şekil Ek 1.136).
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Yaya ağırlıklı sokaklar, küçük meydanlar, çeşme başları, tarım parselleri, mahalle çayırı, çocuk sokakları, tanımlı ve tanımsız spor/oyun alanları ve mahalle kestirmeleri günlük ortak yaşam alanları olarak kurgulanmıştır. Günlük ihtiyaçlara yönelik küçük ölçekli ticaret, kreş, ilkökul, dini tesis; haftalık ihtiyaçları karşılamaya yönelik olarak da pazar alanı, spor sahaları, piknik alanları, doğa yürüyüşü alanları gibi mahalle yaşamını destekleyen karşılaşma alanlarına yer verilmiştir. Meydanla çevrelenen alanda yer alan kreşin heykelsi bir yapı olarak tasarlanması ve çocuklar için keyifli bir mekân oluşturulması amaçlanmıştır (Şekil Ek 1.137 ve Şekil Ek 1.138).	

Çizelge Ek 1.72. Bursa Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Kaya ve ark. 2017) (devam)

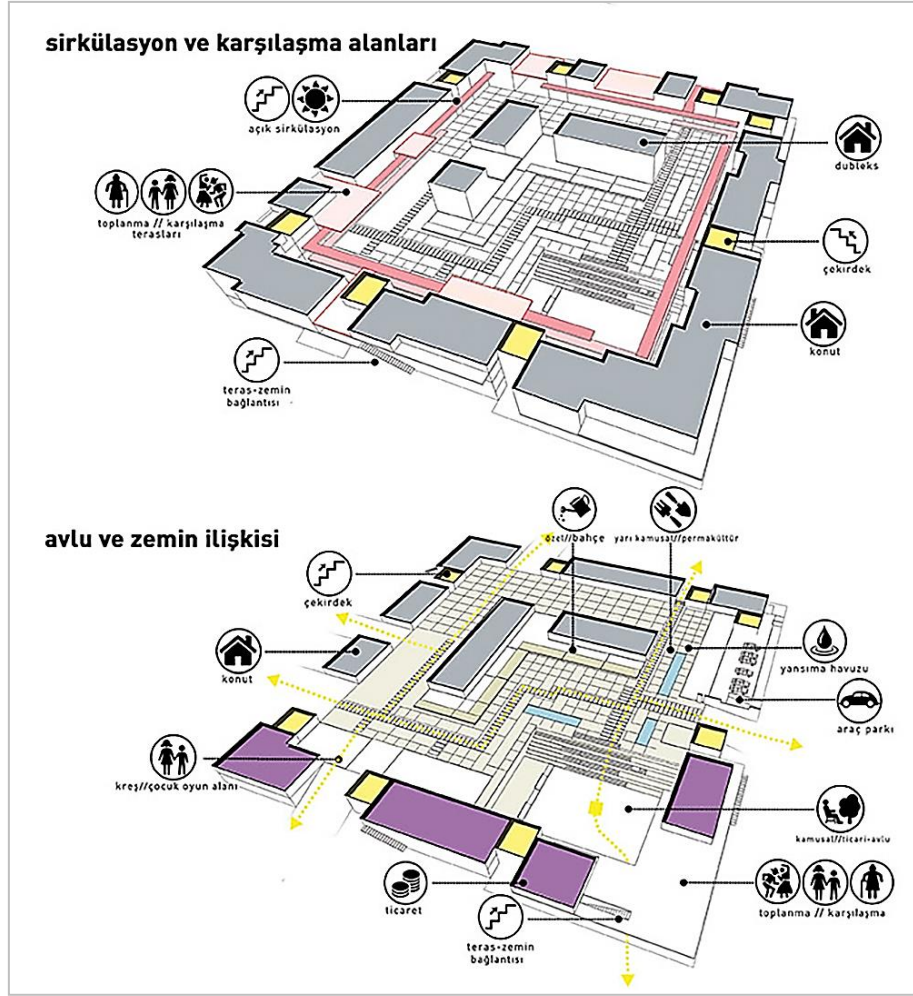
BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Tasarlanan parsel ve yapılar ile eşik kültürünün canlandırılmasına yönelik kapı önü oturma mekânları sunan düzenlemeler yapılmıştır. Bahçeler, yaya sokakları ve mahalle kestirmeleri küçük ölçekli karşılaşma alanları olarak tasarlanmıştır.
	20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	Farklı ekonomik gruplardan ailelerin (farklı meslek ve gelir grupları, genç çift, yeni aile, olgun aile, emekli çift vs.) aynı mahallede bir arada yaşayabilecekleri parsel düzenleri oluşturulmuştur.
	21.Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Bursa kimliğinde önemli yere sahip olan ipekböceği ve ipek üretimi konusunda çocuklara doğa bilinci aşılması ve kelebek ve böceklerin bitkilerin çoğalmasındaki rolü, doğanın mevsimsel değişimi konularında bilgilendirilmesi amacıyla ilkokul bahçesinde koza ve kelebek yetiştirilebilecek seralar ve yakınında dutluk alanlar tasarlanmıştır.
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Aktivite odağı ve meydan oluşturan ticari birimler ile geleneksel mahalle esnafının gelişimi desteklenmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Önerilen mahalle bireylerin bir araya gelerek, kendi tercihlerini karşılıklı iletişim ve bir arada yaşama bilinci ile yaşam alanlarına yansıtılmalarına olanak verecek şekilde kurgulanmıştır.
	28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Gelişim senaryosunda mahalle oluşumunun etaplama süreçleri belirlenerek zaman içerisinde mekânların belleklerde anlam kazanmaya başlayacağı ön görülmüştür.
	30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (ÇŞB 2017a)	Mahalle isim özelliklerinin dokuya yansıtılması önerilmiştir.

Çizelge Ek 1.73. Adana Eşdeğer Ödül

Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Adana	Proje Derecesi:	Eşdeğer Ödülü
Ekip Listesi			
Cansu Güreser Çağlar BARIŞ İbrahim Tolga HAN Ece DOĞAN Elif Sarpaşar			
Danışmanlar			
Deniz ASLAN			
Yardımcılar			
Sabriye Derya YÜCE Öner DEMİRCAN			
Tasarım Yaklaşımı: Bütünün başlangıç odağı olarak Mahalle No:1 kurgusu ile bir pilot mahalle modeli oluşturulması amaçlanmıştır. Modelde yer alan “omurga” karakteri ile mahalleleri birbirine bağlayan yayalaştırılmış bir aks oluşturmuştur (Güreser ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.139. Vaziyet planı (Güreser ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.140. Konut yapı adası karakteri (Güreser ve ark. 2017)

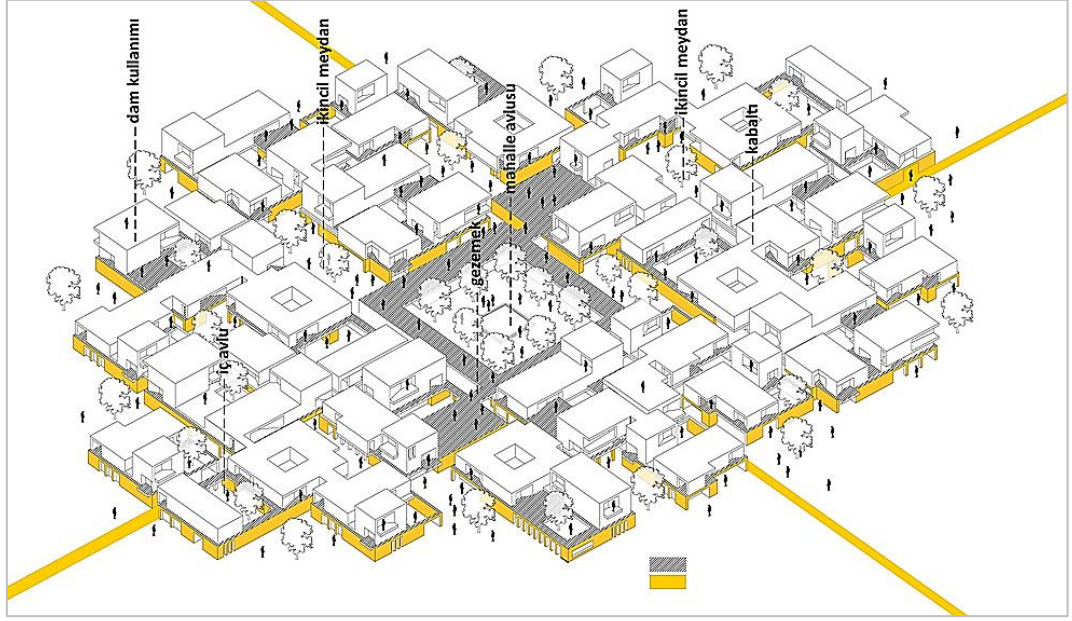
Şekil Ek 1.141. Sürdürülebilir kentsel tasarım yaklaşımı (Güreser ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.74. Adana Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Güreser ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın kuzeyinde eğimin artarak tepe oluşturduğu bölge yapılaşmanın sonlandırıldığı, potansiyel yeşil alan olarak belirlenirken, güneydoğusunda yer alan dere yatağı potansiyel su ögesi olarak yapılaşmadan uzak tutulmuş ve kentsel rekreasyon alanı olmasına karar verilmiştir.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Gridal bir sisteme yerleştirilen mahalle aksları yayalaştırılmış yeşil aks ile kesilmiştir. Yeşil aks mahalleyi diğer mahallelere bağlayacak unsur olarak düşünülmüştür. Gridal sistem içine avlulu konut sistemi yerleştirilmiştir. Donatılar belli yürüyüş mesafelerine göre aks üzerine yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.139).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Karşılaşma, komşuluk ilişkileri ve çocuk oyun alanları gözetilerek tüm yapı adalarını birbirine bağlayan yayalaştırılmış dar sokak kurgusuna yer verilmiştir.
	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut yapı adalarında maksimum kat yüksekliği 18 m olarak belirlenirken, tamamen yayalaştırılmış omurgada insan ölçeğini bastırmayacak şekilde üç katlı yapılara yer verilmiştir.
	Yapılı Çevre Elemanları	10.Kentsel mobilya ve kentsel altyapı donatılarının yer üstü uzantıları için kent dokusuna uygun ve görsel estetikle bütün oluşturacak ürün ve malzemelerin tercih edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Kuru havuz, kamusal çeşme, yönlendirme/bekleme köşeleri, zeminde yönlendirme, engelliler için yönlendirme, pergola, aydınlatma, durak/kitap takası, solar kent mobilyaları, geri dönüşüm öğeleri, bisiklet parkı/yolu, atm/posta, kermes ve tezgâh gibi kentsel birimlere yer verilmiştir.
		Yapılı Öğeler	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi

Çizelge Ek 1.74. Adana Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Güreser ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre Elemanları	Mimari Özellikler	
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Cephede ahşap malzemesi kullanılmıştır.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut adalarında her yaştan, sosyo-ekonomik düzeyden ve farklı yaşam tarzına sahip bireyler için konut tipolojisi sunulmuştur. Adana'ya özgü mimari elemanların yorumlanmasıyla oluşturulan mimari düzende açık sirkülasyon alanları, gölgeleme elemanları, kütlelerde yapılan çıkmaların altında açık mekânların oluşturulması, geleneksel avlu sistemi ve dar sokak kurgusu mimari karakterin oluşumunda etkili olmuştur (Şekil Ek 1.140). Cephelerde kütleyle gerçekleştirilen çekilmelerle hem gölgelik alanlar oluşturulmuş hem de bir ölçüde mahremiyet sağlanmıştır. Geri çekilmiş kütlelerin üzerine gelecek şekilde ahşap panjur sistemi konumlandırılmıştır.
		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Sosyal donatılar, yayalaştırılmış yeşil omurga üzerinde belirlenmiş yürüme mesafelerine göre kurgulanmıştır. Mahallede yer alacak ticaret, kültür merkezi, spor salonu gibi donatılar mahalle meydanı ile bütüncül çalışabilecek şekilde meydan çevresinde konumlandırılmıştır. Burada ana ticari birimler, geleneksel mahalle pazar alanı, dini tesis, eğitim birimi, spor salonu, öğrenci yurdu ve sağlık merkezi gibi donatı alanlarına yer verilmiştir. Etkinlik alanı, afet sonrası toplanma alanı, prefabrik sistemlerle oluşturulan geçici sergi alanı gibi çok amaçlı alan olarak tasarlanan meydan, çevresindeki konut yapı adaları ve doğu parselinde yer alan Kilikya Kültür Merkezi'nin kamusal açık alanı olarak konumlandırılmıştır. Konut avluları içerisinde çocuk oyun alanları ve kreş birimlerine yer verilmiştir.
		17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Adana'nın önemli geleneksel mimari öğelerinden olan "avlu" konut sistemi içerisinde yorumlanarak komşuluk ilişkilerini geliştiren bir karşılaşma ara yüzü, sosyalleşme ve etkinlik alanı olarak kurgulanmıştır. "Sokakta olmak" fikrinde yola çıkılarak çocukların komşuluk ilişkilerini ve oyun oynama alışkanlıklarını deneysel olarak gerçekleştirebilecekleri yayalaştırılmış dar sokak kurgusu yapılmıştır.
	20.Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	Farklı konut tipolojilerinde yaşayan insanların bir araya gelebileceği teras, yayalaştırılmış sokak ve avlu gibi ortak kullanım mekânları oluşturulmuştur.	
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Yapı adası zemin kotunda küçük esnafa yönelik ticaret birimleri eklenmiştir. Mahallenin kendi içerisinde yeterlilik sağlayabileceği şekilde kentsel tarım üretimi yapılması sağlanmıştır (Şekil Ek 1.141).	

Şekil Ek 1.143. Kavramsal diyagram (Gürsoy ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.144. Sokak-eyvan ilişkisi (Gürsoy ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.145. Kabaltı (Gürsoy ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.146. Gezemek (Gürsoy ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.147. Ortak mutfak (Gürsoy ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.76. Diyarbakır Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Gürsoy ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI		
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mevcut arazi kesiti alınarak farklılaşan eğimler doğrultusunda yerleşim alanları kurgulanmıştır. Sırasıyla tepe (eğim %22)-rekreatif alan park (eğim %5)-konut dokusu (eğim %9)-tarım alanları (eğim %3) olarak belirlenmiştir.		
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Sur ve yeni gelişen kentsel doku ara yüzünde kalan çalışma alanının güneyindeki Hevsel Bahçeleri ve Dicle Nehri ile manzara gibi potansiyellerin minimum müdahaleyle tasarıma eklenmeleri amaçlanmıştır.		
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Suriçi tarihi çekirdek bölgesinin kent dokusu belirli zaman aralıklarındaki uydu görüntüleri üzerinden analiz edilmiştir. Dar sokak kurgusu korunarak arazi genelinde farklı kesitler ve mekânlar oluşturulmuştur. Konutlar ve sosyal etkileşimi arttıracak mekânsal düzenlemeler iç içe bir bütün şeklinde tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.142 ve Şekil Ek 1.143).	
			4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Dar sokak dokusu korunarak farklı kesitler ve mekânsal biçimlenmeler ile sosyal bağları arttıracak çözümler alana homojen olarak yayılmıştır. Sokak kurgusuyla “mikro kamusalıklar” olarak adlandırılan gündelik hayata ve yere dair potansiyellerin oluşturulması amaçlanmıştır. Dar ve sağır duvarlar ile kışın görülen hâkim rüzgâr etkisi zayıflatılmış ve aynı zamanda ses ve ısı yutucu özelliği ile özgün sokak atmosferinin oluşması sağlanmıştır.	
	Mimarî Ö.	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yeşil doku kurgusu ile yarım çember biçimindeki formla yapı dokusuna tutunarak tepeyle bütünleşen, sürekli bir rekreatif aks oluşturulmaya çalışılmıştır.
				Mimarî Ö.	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanması teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)

Cizelge Ek 1.76. Diyarbakır Eşdeğer Ödül tasarım yaklaşımı (Gürsoy ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Özellikler	14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Dar sokaklarda sağlanan kompakt yapılaşma ile gölge-güneş oranları ayarlanarak, sokaklarda serin alanların oluşturulması sağlanmıştır. Yapılarda Cumba, balkon, kabaltı gibi mekânsal farklılaşmalar ile gölgelik alanlar oluşturulmuştur.
			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Sosyal bağları arttırmaya yönelik oluşturulan mekânlar kent ve konut ölçeği; özel ve kamusal ölçek ara yüzlerinde esnek birimler olarak tasarlanmış ve kamusal yapıların etrafında kümelenerek geliştirilmiştir. Zemin kattaki kamusal alanda insanlar arasındaki etkileşimin, karşılaşma ve tesadüfleri arttırıcı programlar (dam kullanımı, ikincil meydan, iç avlu, gezemek, mahalle avlusu, kabaltı) araziye homojen olarak yayılmaya çalışılmıştır. Anonim ve kendiliğinden gelişen kent dokularına benzetilen merkezci şemada odak noktası esnek ve farklı kullanımlara açık bir yeşil doku olarak tasarlanmıştır. Zemin altı kotu kullanımı ile bunaltıcı yaz günleri için yüzme, sinema, seyir alanı, amfi, çocuk oyun alanı gibi farklı kullanımlar önerilmiştir.
			17.Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Avlu, eyvan, kabaltı, gezemek gibi düzenlemeler ile komşuluk ilişkilerinde sosyal etkileşimi arttıracak mekânlar kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.144, Şekil Ek 1.145 ve Şekil Ek 1.146).
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			18.Bölgenin kültürel özellikleri ile uyumlu karakteristik özelliklerini yansıtan mekânlar üretilmesi	Dam, ortak mutfak ve su öğeleri (serdap, havuz, hamam, çeşme gibi) ile bölge karakterine sahip mekânlar kurgulanmıştır (Şekil Ek 1.147):
			26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Sosyal etkileşim için tasarlanan mekânlar kullanıcı etkileşimi ve katılımcı stratejiye açık olabilmesi için esnek tutulmaya çalışılmış ve kamusal yapılar ile ilişkilendirilmiştir. Avlu kurgusu topoğrafya ile ilişkilendirilerek gündelik hayat içerisindeki karşılaşmaların, iklimsel konumlanmaların ve manzara ilişkilerinin özel-genel hiyerarşisinin organize edilmesi ile mahallenin kolektif imgesinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.
ANLAM VE ALGISAL YAPI				

Çizelge Ek 1.77. Rize Eşdeğer Mansiyon

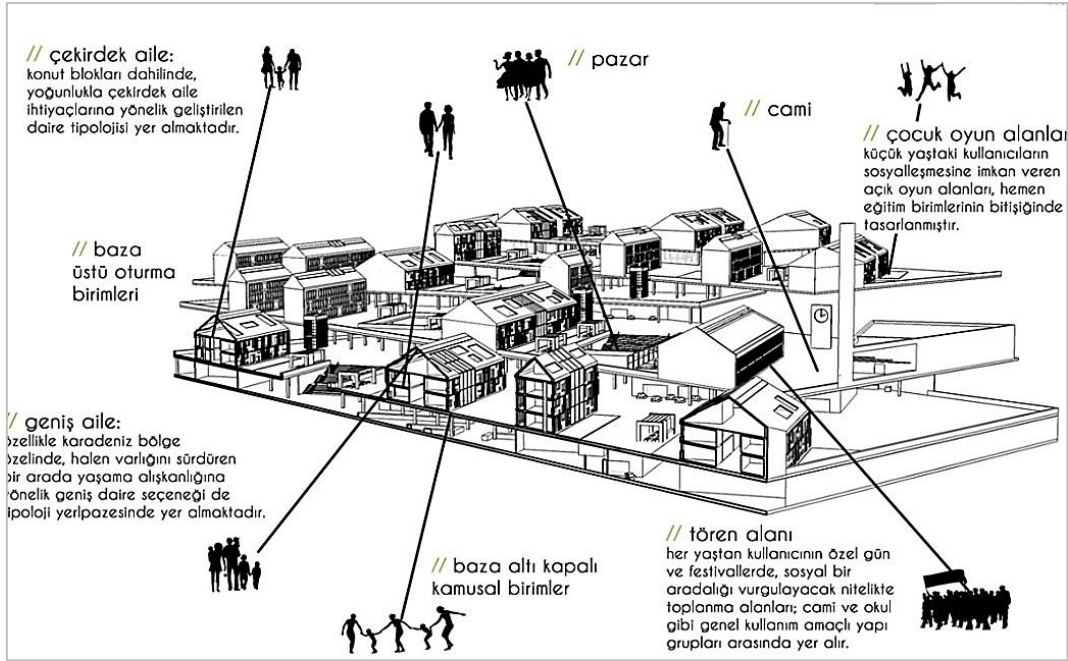
Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Rize	Proje Derecesi:	Eşdeğer Mansiyon
Ekip Listesi			
Doğan TÜRKKAN Hande TÜRKKAN Sinan TEKELİ Ali Osman BAYRAM Tarık ŞENGÜLEÇ Sefa ÇOBAN			
Tasarım Yaklaşımı: Rize İli'nin eğimli ve zorlu coğrafi şartlarını daha elverişli hale getirebilmek adına, Karadeniz Bölgesine özgü ayaklar üzerinde yükseltilmiş, ahşap malzemeden oluşan, mutfak ve depo olarak kullanılan "serender" yapısından esinlenilerek makro serender kurgusu tasarlanmıştır. Bu kurguda birden fazla serenderin bir araya getirilmesiyle bir mahalle dokusu oluşturulmuştur. Bazaların eğim yönünde setlendirilmesiyle eğime uyum sağlanmıştır. Eğim üzerinde yükseltilen zeminde konut dokusu, ibadethane ve eğitim birimleri yerleştirilirken, alt zeminde spor ve kongre alanları, ticari ve sağlık birimler gibi kamusal işlevlere yer verilmiştir. Makro serender kurgusu permakültür olgusu ile birleştirilerek baza üstünde yetiştirilen ürünlerin baza altında insanların ikili ilişkilerini geliştirecek ticari faaliyete dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Böylece baza üstü ve baza altındaki hayatın birleştirilmesi ön görülmüştür. Ayrıca söz konusu makroserender kurgusunun Rize İli'nde kısa ve orta vadede uygulanabileceği potansiyel mahalleler saptanmıştır.			

Şekil Ek 1.148. Vaziyet planı (Türkan ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.149. Perspektif (Türkan ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.150. Mahalle kurgusu (Türkan ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.78. Rize Eşdeğer Mansiyon Tasarım yaklaşımı (Türkan ve ark. 2017)

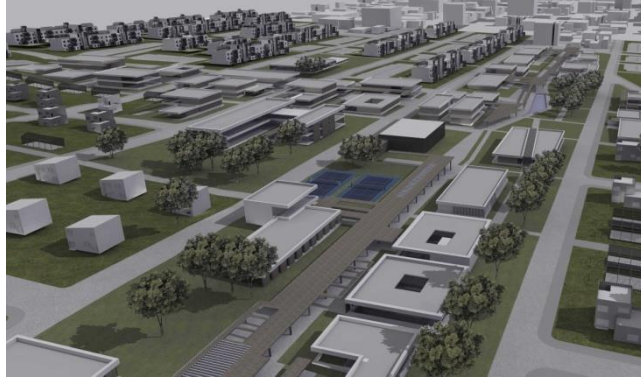
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Eğimli arazi koşullarına yönelik olarak makro serender kurgusu geliştirilerek araziye müdahale edilmeden setler oluşturulmuştur.
	Yapılı Çevre E.	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Mahalle dokusu eğime yerleştirilen bazalar üzerinde oluşturulmuştur. Üst ve alt kotlar arasında ilişkiyi sağlamak üzere yer yer düşey bağlantılar, döşemede açıklıklar ve eğim yönünde toplayıcı bir omurga tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.148 ve Şekil Ek 1.149).
	Mimari Ö.		
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI		16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Bazaların üst kısmı daha özel alanlar olan konutlar ile eğitim ve ibadethane birimlerine ayrılmış ve baza üstünde sosyo-permakültürel faaliyetlere ayrılan alanlar ile baza üstü ve altının etkileşimi güçlendirilmiştir. Baza altında ve üstünde kurulan mekânsal hiyerarşi ile sosyal donatı, ortak alanlar, ticari ve sağlık birimleri ile zenginleştirilirken, kamusal alanda kullanıcı sayısının artmasının mahalle yaşantısını bozması engellenmiştir.
		23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Baza üstünde tarımdan gelecek olan ürünlerin baza altında insanların ikili ilişkilerini güçlendirecek ticari faaliyete dönüştürülmesiyle permakültürel mahalle yaşantısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Üretici-tüketici ilişkisinin mahalle kurgusu içerisinde karşılıklı faydaya dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Permakültür organizasyonu ile baza üstü ve altının ilişkisi güçlendirilmiştir (Şekil Ek 1.150).
ANLAM VE ALGISAL YAPI		28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Mahalle ve mahalleli arasındaki ilişkilerin güçlü tutulmasıyla ortak belleğin kuvvetlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çizelge Ek 1.79. Aydın Eşdeğer Mansiyon

Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Aydın	Proje Derecesi:	Eşdeğer Mansiyon
Ekip Listesi			
Mert AKAY Hazal ERTEM Alime Cansu İTEZ Nacize GÖZEL Selen KARADOĞAN Elifnaz GÜLCAN Çağrım KOÇER			
Tasarım Yaklaşımı: Tarımın Aydın İli'nin ekonomisini oluşturması ve son yıllarda tarımsal üretimde gözlenen düşüş ve azalan teşvikler projenin kurgusal anlamda önemli bir çıkış noktasını oluşturmuştur. Tarımsal kaygıların ön planda tutulduğu çalışmada mahalle, kırdan kente geçişte bir arayüz olarak ele alınmıştır. 140 hektarlık alana sahip mahallede çeşitli büyüklüklerde konut alanlarına, tarımsal üretim öğelerine ve diğer mahalle bileşenlerine yer verilmiştir. Tasarımın ana fikri “kentle doğanın bütünleşmesine olanak veren, sürdürülebilir bir kentsel yaşamı ve üretimi öngören, insan odaklı yaşamayı destekleyen ve bu doğrultuda tasarım ilkelerinin uygulandığı ara mekânlar üretmek” olarak belirlenerek, proje alanı kent çeperinde kentle bağlantılı olan ve tarım alanları ile çevrili bir bölgeden seçilmiştir. Öngörülen mahalle nüfusu 1 800 kişidir (Akay ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.151. Kentsel tasarım planı (Akay ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.152. Perspektif (Akay ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.153. Hobi bahçeleri (Akay ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.154. Orman örtüsü (Akay ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.155. Göl ve çevresi (Akay ve ark. 2017)

Cizelge Ek 1.80. Aydın Eşdeğer Mansiyon tasarım yaklaşımı (Akay ve ark. 2017)

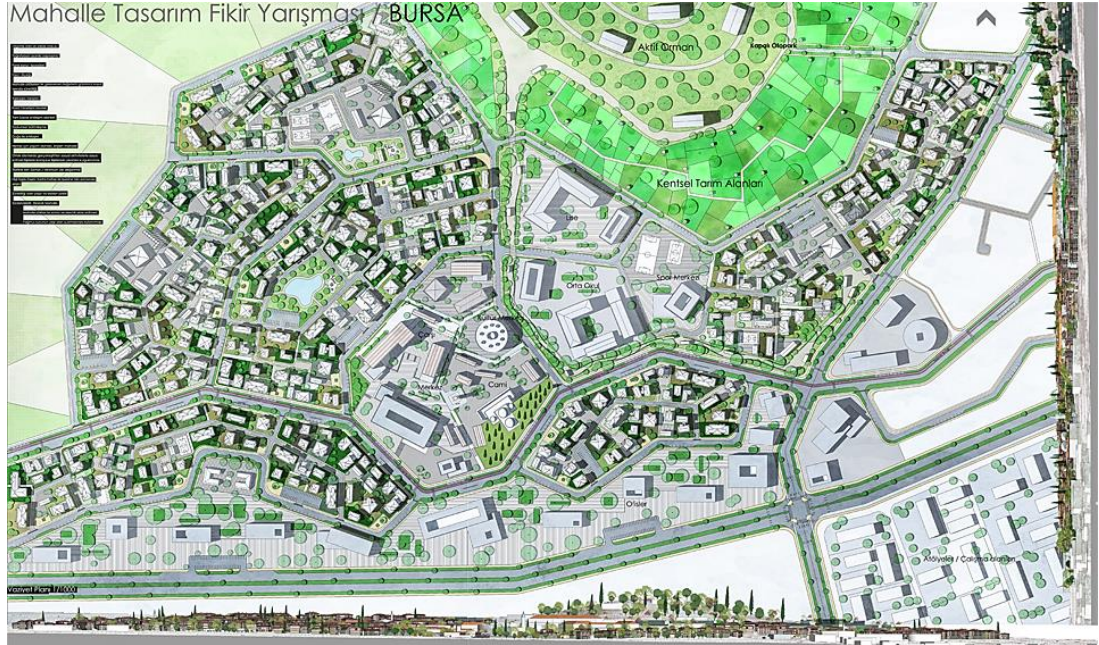
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın eğiminin az olması, yoğun tarımsal üretime ve yüksek verime sahip tarımsal alanlar ile çevrili olması tasarımda dikkate alınmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanda yer alan eşikler (eğim, yol, kent, tarım) belirlenerek tasarımda başlıca girdiler olarak kullanılmıştır.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf.	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Makroyüz 1 alanı belirlendikten sonra mevcut eşik ve referanslara bağlı olarak taşıt yolları oluşturulmuş ve farklı bileşenlere ait yapılar alana yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.151 ve Şekil Ek 1.152).
		Öçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle içinde akıcı bir yaya dolaşımı sağlanmıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Arazinin güneyinden geçen yol, üst kurgu fikirlerinin alana aktarılmasında yardımcı olarak kullanılmıştır.	
Yapılı Ö.	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Mahalle içinde tasarlanan yeşil alan bileşenleri; çocuk parkları, mahalle parkları, kentsel bahçeler, spor alanları, kamp alanları, tarım alanları, hobi bahçeleri, kent ormanı, yapay göl ve aks serinleme noktaları olarak belirlenmiştir (Şekil Ek 1.153, Şekil Ek 1.154 ve Şekil Ek 1.155).		
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Arayüz kurgusu içinde yer alan dört makroyüz ve üç mikroyüz ile birimler özelliklerine ve fonksiyonlarına göre kendi içlerinde kademelendirilmiştir. Makro 1: kültürel faaliyetlerin ve rekreatif alanların yoğun olduğu (AR-GE alanı, kütüphane, park, organik tarım alanı, hobi bahçesi, atölyeler) Makro 2: bahçelerinde tarımsal üretim yapılabilen tek katlı konut alanlarının yer aldığı, Makro 3: ticari, sağlık, eğitim ve idari birimlerin bulunduğu, Makro 4: bina kat sayılarının arttığı konut yoğunluklu arayüzler olarak kurgulanmıştır.		

Çizelge Ek 1.80. Aydın Eşdeğer Mansiyon tasarım yaklaşımı (Akay ve ark. 2017) (devam)

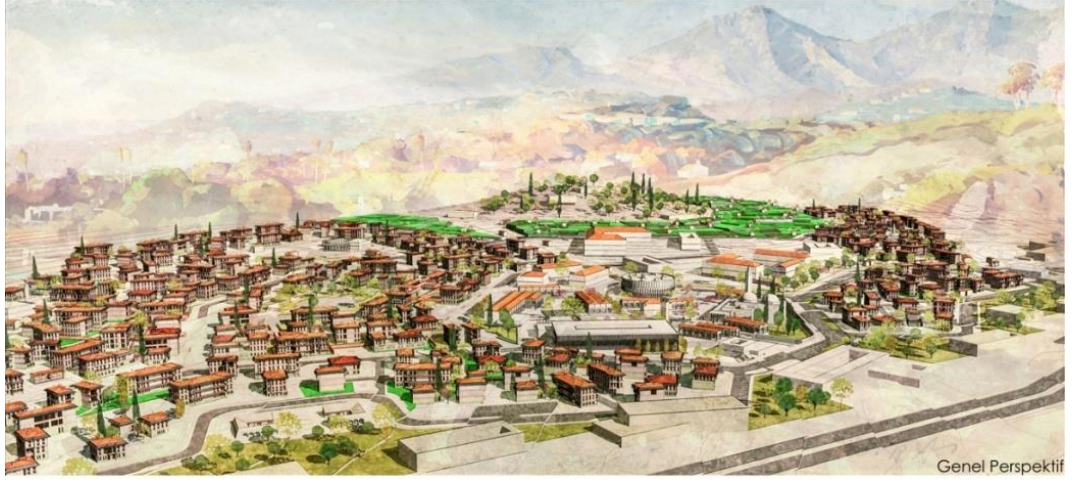
BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	19.Kültürel çeşitliliğe yönelik sosyal yaşamın desteklenmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Farklı kültürel ve sosyal profillere sahip mahalle sakinlerinden oluşan zengin mahalle kurgusu tasarımın temel hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir.
	22.Mahallede bulunan mevcut sektörlerin devamlılığının sağlanması/korunması	Tarımsal üretimde ekonomik getirinin artırılması amaçlanmıştır. Bölgede yetiştirilme payının yüksek olduğu mısır, pamuk, enginar gibi ürünlere öncelik verilerek ve başka çeşitli ürünlerin de yetiştirilmesi düşünülmüştür.
	23.Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Tohum geliştirme merkezi, organik üretim, tarımsal eğitim merkezleri gibi mekânsal düzenlemelerle tarım kurgusu desteklenmiştir. Mahalle pazarı ile mahallenin tarımsal üretiminden elde edilen ürünlerin alışverişi yapılması düşünülmüştür.
	24. Alan kullanımını açısından çeşitliliğin sağlanması	Tarım, turizm sektörlerine yer verilmiştir.
ANLAM VE ALGISAL YAPI	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Makro 1 alanında yer verilen mekân kurguları aracılığıyla mahalleli ve dışarıdan gelen insanlar için araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yürütüldüğü, insanların eğitim çalışmalarına katılıp tarım konusunda yenilikçi üretim ile ilgili eğitim alabilecekleri AR-GE birimi tasarlanmıştır.

Çizelge Ek 1.81. Bursa Eşdeğer Mansiyon

Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Bursa	Proje Derecesi:	Eşdeğer Mansiyon
Ekip Listesi		Yardımcılar	
Ahmet İlyas BİLGİN Leyla DOĞAN		Faruk ÖZGÖKÇE Serhat ÖZLÜ Hasan KAVAN Mürvet YAMAN İbrahim ŞAŞKAN Mehmet BİKEÇ Emirhan Kazım BURSALI Ersan BİÇİL Ahmet ERGÜN	
Tasarım Yaklaşımı: Bursa Yeşil Koza Mahallesi “Yerel Potansiyellerini Günümüz İhtiyaçları Doğrultusunda Tekrar Üreten Öncü Mahalle” Mahallenin kentin bir alt bileşeni olarak kendi içinde belli özelliklere göre alt birimlerden oluşması nedeniyle tasarım “koza mahalle” olarak adlandırılmıştır. Koza mahallede, etkileşime ve iletişime açık sosyal mekânların, farklı gelir gruplarındaki bireylerin birlikte yaşamalarına imkan veren, insan ölçeğinin esas alındığı, geçmişten gelen değerlerin modern kent dokusu ile entegre edildiği, sürekliliği olan, yaya ve bisiklet yolları ile çevrili ve ait olduğu kent ile kimlik bağlarını sürdüren, koza yönetim sistemi ile yönetilen bir yerleşim olarak kurgulanmıştır (Bilgin ve ark. 2017).			

Şekil Ek 1.156. Vaziyet planı (Bilgin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.157. Genel perspektif (Bilgin ve ark. 2017)

Şekil Ek 1.158. Genel perspektif (Bilgin ve ark. 2017)

Çizelge Ek 1.82. Bursa Eşdeğer Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bilgin ve ark. 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre E.	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Tasarımda Uludağ, Bursa Ovası, kestane, çınar, şeftali ve erguvan ağaçları gibi Bursa kentinin doğal yapı kimlik unsurları ve alanın topografik yapısı dikkate alınmıştır. Doğal bitki örtüsü ve mevcut yol izleri korunmuştur.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morfol-öji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Eğime oturtulan yerleşimde konut adaları, mahalle merkezi, kentsel tarım ve üretim alanları için bölgeleme yapılmıştır. Bölgelerin içerisine kullanım şekli farklılaşan meydanlar yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.156 ve Şekil Ek 1.157).
		Ölçek	4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Sokak dokusu konut ve konutlar arası sosyalleşme amaçlı donatılar ile oluşturulmuştur. Sokağın insanlar tarafından kullanıldıkça yaşayan bir mekân olması anlayışı ile sosyal donatıların yerleşiminde farklı demografik grupların (yaşlılar, kadınlar, çocuklar vs.) ihtiyaçlarına ve bir aradalığına imkân sağlayacak çözümler getirilmiştir (Şekil Ek 1.158).
	Yapılı Çevre Elemanları	Ölçek	5.Kentin korunması gereken silüetini bozmayacak şekilde yapılaşmanın tasarımda dikkate alınması (Ocakçı ve ark. 2017)	Bursa'nın yamaçtan ovaya uzanan yerleşim alanlarındaki kübik ve tek tip olmayan, çatılı, geleneksel Osmanlı konut tipolojilerinden izler taşıyan konutların mahalle merkezi etrafında yerleştirilmesi ile bir silüet oluşturulmuştur.
		Yapılı Çevre Elemanları	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Topografyadan kazanılan katlar hariç maksimum 9.50 m yükseklikte kalınmıştır. Yürünebilirlik ilkesi doğrultusunda yürünebilir yaya rotaları ve sürekli bisiklet yolları önerilmiştir.
	Yapılı Çevre Elemanları	Yapılı Çevre Elemanları	11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Yeşil koridor kurgusu ile yeşil alan ve parkların yürüyüş ve bisiklet yolları aracılığı ile mahalle alt birimlerini birbirine bağlaması amaçlanmıştır. Peyzaj öğeleri Bursa'ya özgü ağaç ve bitki gruplarından seçilmiştir. Bahçelerde yer yer çeşme ve küçük süs havuzu kullanımlarına yer verilmiştir. Kentsel tarım alanları ile geleneksel mahalle kültüründe de yer alan sebze ve meyve yetiştiriciliğine imkân sağlanmıştır. Bazı binalarda güneş panellerine yer verilerek enerji üretimi desteklenmiştir.
	Mim	Mim	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Günübirlik ticaret aktiviteleri için tasarlanan ticaret birimleri Kozahan'ın formundan esinlenerek günümüz mimari yapı elemanları ile tasarlanmıştır. Ticari birimlerin ön cephelerinde portik ve arastalara yer verilmiştir.

Çizelge Ek 1.82. Bursa Eşdeğer Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bilgin ve ark. 2017) (devam)

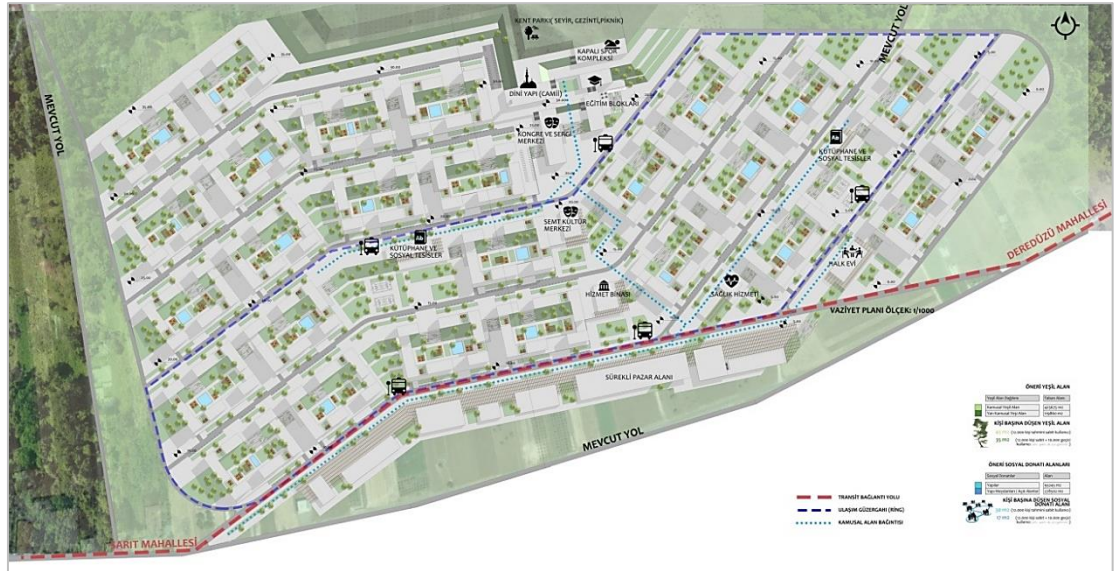
BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Özellikler	14. Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Farklı sosyo-ekonomik düzeylerin aynı mahallede ve alt birimlerde yer almasına yönelik olarak farklı yapı tipolojileri geliştirilmiştir. Tek katlı, ikili ve üçlü yapı blokları, 1, 2 ve 3 katlı konutlar aynı ada içine yerleştirilmiştir. Konut tipolojilerinin belirlenmesinde geleneksel Bursa evlerinin mimari ve yaşam kurguları yorumlanmıştır. Yapılar ışık ve güneş alma özelliklerine göre ayrı nizamda yerleştirilmiştir.
			SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16. İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)
17. Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Komşuluk ilişkilerinde süreklilik sağlamaya yönelik olarak konutların etrafında açık bahçe duvarlarına yer verilmiştir. Mahalle alt birimlerine komşuluk ilişkilerinin geliştirileceği oturma grupları yerleştirilmiştir.			
20. Toplumsal ve mekânsal ayrışmanın önlenmesi	Toplumsal bütünleşme hedefi ile konut blokları ve kamusal yapıların yer aldığı alanlar iletişime açık bir şekilde, duvarsız olarak ya da kısmen 0,50 m yüksekliğinde duvarlar ile tasarlanmıştır. Geleneksel mahalle kültüründeki yardımseverlik, misafirperverlik, saygı, güven gibi değerlerin günümüzde de canlandırılarak devam ettirilmesi amacıyla Koza Mahalle Yaşam Merkezleri oluşturulmuştur.			
21. Mahallede var olan aktivitelerin, sanat ve zanaat türlerinin desteklenmesi ve sürdürülmesi	Mahallenin emekli ve yaşlı sakinleri tarafından gönüllü veya ücretli çalışanlar tarafından çalıştırılacak koza mahalle atölyelerinde gıda, giyim ve mobilya gibi bölümlere ve Bursa'ya ait çinicilik, ebru, sepet örme gibi el sanatlarına yer verilmesi düşünülmüştür.			
23. Yöresel kimliğin korunması ve geliştirilmesi için ekonomik politikalarla bütünleşme sağlanması (ÇŞB 2017a)	Mahallede komşuluk birimlerinde mahallelinin ihtiyaç duyduğu günlük ticari birimlere yer verilmiştir.			

Çizelge Ek 1.82. Bursa Eşdeğer Mansiyon tasarım yaklaşımı (Bilgin ve ark. 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
ANLAM VE ALGISAL YAPI	26.Kullanıcılara kendi yaşam çevrelerini benimsetmeyi hedefleyen insan odaklı ve yaya öncelikli kentsel mekânların tasarlanması (ÇŞB 2017a)	Yoğun yaya kullanım olanağı ile mekânların hissedilmesi ve sahiplenmesi amaçlanmıştır.
	27.Topluluk duygusunun ve kentlilik bilincinin desteklenmesi	Minimal tarım alanları gündelik yaşamın bir parçası haline getirilerek genç nesillere bu bilincin aktarılması hedeflenmiştir.
	28.Toplumsal belleğe ait soyut kimlik değerlerinin, simge ve sembollerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması	Her alt birim ve mahallede kent kimliği ile süreklilik arz eden imgeler için ayrılan yerlere ne yapılacağına mahallelinin ortak kararı ile belirlenmesine karar verilmiştir. Mahalleyi oluşturan alt birimlerin çeşme, heykel, peyzaj vs. kendine has imgelerle sahiplenilmesi ve bilinirliğinin artırılması amaçlanmıştır.
	30.Kentsel belleği sürekli hale getiren yapıların ve mekânların (nirengi noktaları) korunması, mekânsal kimliğin önemli bileşenleri olan sokak, cadde, mahalle, park, meydan, mescit vb. isimlerinin değiştirilmemesi (ÇŞB 2017a)	Sokak ve mahalle isimlerinin kent kimliği ile uyumlu isimlerden seçilmesine karar verilmiştir.

Çizelge Ek 1.83. Gaziantep Eşdeğer Mansiyon I

Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Gaziantep	Proje Derecesi:	Eşdeğer Mansiyon
Ekip Listesi			
Hasan AKYÜZ			
Danışman			
İlay TOPALKARA			
Tasarım Yaklaşımı: Yüzlerce yıllık kültür geçmişine sahip, ipek yolunun önemli kavşakları üzerinde yer alan, geçmişe ait donatıları kısmen de olsa koruyan Gaziantep İli çalışma alanı olarak belirlenerek, geçmişten beslenen ve günümüz ihtiyaçlarını karşılayan özgün mekânsal çözüm önerilerinin getirildiği bir proje sunulması amaçlanmıştır (Akyüz ve Topalkara 2017).			

Şekil Ek 1.159. Vaziyet planı (Akyüz ve Topalkara 2017)

Şekil Ek 1.160. Konut birimleri (Akyüz ve Topalkara 2017)

Şekil Ek 1.161. Ortak alan (Akyüz ve Topalkara 2017)

Çizelge Ek 1.84. Gaziantep Eşdeğer Mansiyon I tasarım yaklaşımı (Akyüz ve Topalkara 2017)

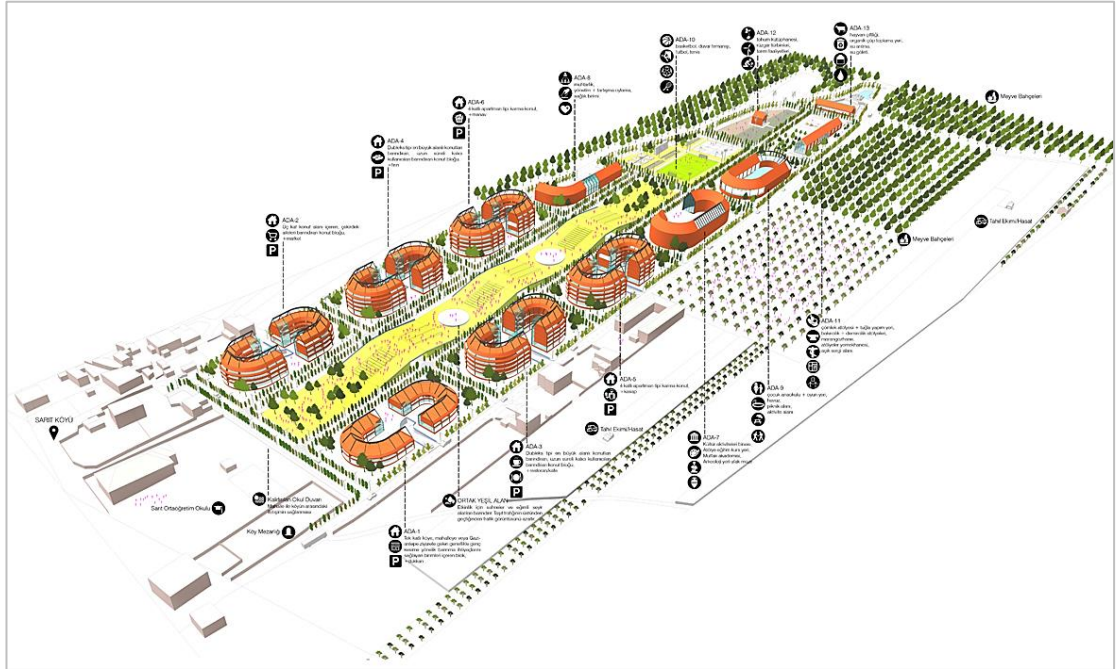
BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Arazide mevcut kot farkı korunarak düşey yerleşim vurgulanmıştır.
	Morfoloji	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Parseller ve sokaklar düzenlenmiş kot çizgileri ile paralel tasarlanarak doğal bir sirkülasyon sağlanmıştır. Geçitler ve kentsel boşlukların yer aldığı avlulu konut blokları tasarlanmıştır (Şekil Ek 1.159).
		4.Topografya ve sosyo-kültürel unsurlara göre sokak tipolojisinin belirlenmesi	Gölge sokak oluşumu ile gelenekten geleceğe her zaman ihtiyaç duyulan iklimsel ihtiyaçlara cevap oluşturulmuştur.
	Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Mahalle kurgusunda yaya ölçeği dikkate alınmıştır.
		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Alanda yer alan iki ana yol aksı korunarak şehir merkezi ile bağlantı kurulması amaçlanmıştır.
	Yapılı Çevre Elemanları	12.Bölgedeki yerel mimariye özgü malzeme, yapı ögesi ve yapım tekniklerinin yaşatılması ve günümüze uyarlanmasının teşvik edilmesi (ÇŞB 2017a)	Taş kaplamaya yer verilerek geleneksel taş dokusunun hâkim olduğu geçmiş anımsatılmak istenilmiştir.
		13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Kültür avlusunun üzeri plak ile örtülerek geleneksel dokuda yer alan kabaltının günümüze yorumlanması sağlanmıştır. Geleneksel Antep mimarisinden zenginlik ve kültür göstergesi olan “gane”ler yağmur suyu depolama fonksiyonu ile yorumlanarak kurguya dâhil edilmiştir.
		14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Konut tipolojisinde aile bireylerinin mahremiyet sınırlarının korunması gözetilmiştir. Yükseklik farklarıyla ışık ve rüzgâr verimliliği artırılmış, ortak kullanım terasları oluşturulmuş, birbirine saygı duyan konut blokları oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.160).

Çizelge Ek 1.84. Gaziantep Eşdeğer Mansiyon I tasarım yaklaşımı (Akyüz ve Topalkara 2017) (devam)

BİLEŞEN	HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
SOSYO- KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI	16. İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Avlu (hayat) iletişimin ve sosyalleşmenin gerçekleştiği mekân olarak kurgulanmıştır. Bu kültür mahallenin geneline yayılmak istenmiş ve kültür avlusu oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.161). Geçirgen ve esnek bir yapıya sahip olan kültür avlusu ticari birimlerle desteklenmiştir. Kamusal alanda okul, cami, spor alanları, kütüphane, sağlık birimi ve muhtarlık birimlerine yer verilmiştir.
	17. Mahallede mevcut komşuluk ilişkilerinin sürdürülmesi ve komşuluk ilişkilerini güçlendirecek mekânlar tasarlanması	Kotlar arasındaki farklılıklara çözüm olarak getirilen merdiven ve rampa çözümleri ile sosyo-kültürel yapı yani komşuluk ilişkilerinin güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

Çizelge Ek 1.85. Gaziantep Eşdeğer Mansiyon II

Yarışma Adı:	Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Yılı:	2017
Proje Alanı:	Gaziantep	Proje Derecesi:	Eşdeğer Mansiyon
Ekip Listesi			
Volkan DALAĞAN			
Tasarım Yaklaşımı: HAARDA [halk dilinde – Gaziantep yöresinde nerede? – hani nerede? anlamında kullanılan sözcük, Türkiye'nin diğer bölgelerinde genel yaygın kullanım adı: hangırda] projesi ile modern sürdürülebilir bir yerleşke olarak Sarıt Köyü ile ilişkili ve iletişimli bir mahalle tasarlanması amaçlanmıştır. Mahalle üç tarafı yol ile bağlantılı, kuzey-güney doğrultusunda uzanan 88.500 m ² 'lik bir arazide kurgulanmıştır (Dalağan 2017).			

Şekil Ek 1.162. Yerleşim planı (Dalağan 2017)

Şekil Ek 1.163. Konut-sokak ilişkisi (Dalağan 2017)

Şekil Ek 1.164. Üretim (Dalağan 2017)

Cizelge Ek 1.86. Gaziantep Eşdeğer Mansiyon II tasarım yaklaşımı (Dalağan 2017)

BİLEŞEN		HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI	
FİZİKSEL YAPI	Doğal Çevre Elemanları	1.Doğal karakteri oluşturan öğelerin korunması, tasarıma entegre edilmesi ve vurgulanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Arazide bulunan yeşil alanlar tarımla bütünleşik olarak ele alınmıştır. Yerleşimde 30 m'lik kot farkı kullanılmıştır.	
		2.Kentsel dönüşüm alanının, yakın çevresinde yer alan arazi kullanımı ile uyumlu olarak planlanması ve yakın çevresinde yer alan doğal ve açık alanlar ile bağlantısının kurulması (Ocakçı ve ark. 2017)	Alanın kuzeyinde yer alan ağaçlı ekilebilir tarlalar sokak açılımlarında vista oluşturmuştur.	
	Yapılı Çevre Elemanları	Morf.	3.Mahalle dokusunu oluşturan sokak ağlarının ve sokak ağlarının oluşturduğu önemli odak noktalarının, parsel biçimlerinin tasarımda dikkate alınması	Her bir adada farklı konut tipleriyle homojen yapı blokları oluşturulması hedeflenmiştir. Konut adalarında U planlı konut blokları karşılıklı olarak yerleştirilmiştir (Şekil Ek 1.162).
		Ölçek	6.Mahallenin deneyimlenebilir büyüklükte olması (Özbek Eren 2012) ve yerleşimin insan ölçeğiyle uyumlu yoğunlukta tasarlanması (Ocakçı ve ark. 2017)	Sokaklar yürüyüş ve bisiklet parkurları ile birbirine bağlanmıştır.
	Yapılı Öğeler		7.Mahalle tasarımında kent içinde bölgesel süreklilik ve uyumun aranması	Sarıt Köyü ile ilişkilendirilen mahallenin yerlisiyle iletişimli bir yapıda tasarlanması amaçlanmıştır. Bu nedenle Sarıt Köyü'ne yakınlık ile kat sayıları arasında ilişki kurularak köye yakın yapı bloklarının kat sayısı azaltılmış ve blok yükseklikleri kademeli olarak artırılarak mahalle merkezinde en yüksek noktasına ulaştırılmıştır.
			11.Peyzaj alanları ve peyzaj elemanlarının mahalle kimliğine ve dokusuna uyumlu olarak tasarlanması ve ekolojik yaklaşım izlenmesi	Arazinin orta kısmında bulunan ince uzun formdaki tarım arazisi korunarak park ve topluluk mekânı olarak düşünülmüştür. Arazi içindeki yeşil alanlar tarımla bütünleşik olarak ele alınmıştır. Yeşil alanlar yaya yolları ile birbirine bağlanmıştır ve yol çevrelerinin yeşil bir görünümde olmasına özen gösterilmiştir. Atık çöplerin toplanması, rüzgâr enerjisinden yararlanma, yağmur-gri suyun kullanımı ile ekolojik yaklaşımlar tasarıma dahil edilmiştir.

Cizelge Ek 1.86. Gaziantep Eşdeğer Mansiyon II tasarım yaklaşımı (Dalağan 2017) (devam)

BİLEŞEN			HEDEFLER	TASARIM YAKLAŞIMI
FİZİKSEL YAPI	Yapılı Çevre E.	Mimari Özellikler	13.Yörenin karakterine, tarihi değerine ve geleneksel mimarisine saygılı ancak onları kopyalamayan, çağdaş tasarımların teşvik edilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Geleneksel Türk evi ve sokaklarına modern bir yorumun getirildiği bir mahalle kurgusu yapılmıştır.
			14.Tasarımda topoğrafya ve doğal yapı unsurları (ısı, ışık, yağış, hâkim rüzgâr yönü, gölge gereklilikleri vb.) ile mahremiyeti sağlama, manzaraya yönelim gibi faktörlerin dikkate alınması ve yöre halkının sosyo-kültürel yaşam pratiklerine, farklı sosyo-demografik durumdaki kullanıcılara göre ve yöresel mimari karaktere uygun konut tipolojisi geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Farklı konut tipolojilerinden oluşan homojen yapı blokları tasarlanmıştır. Yapı birimleri balkon, cumba öğeleri ve geniş görüş açıları ile tasarlanarak kullanıcılar için kendi güvenliklerini sağlayabilecekleri bir ortam oluşturulmuştur. 59 m çapındaki modülün 29,5 m uzunluğundaki iki modüle bölünmesiyle iç avlu oluşturulmuştur (Şekil Ek 1.163).
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI			16.İnsanlar arası ilişkileri geliştirmeye imkân tanıyacak kamusal mekânların (çocuk parkları, spor alanları, aile, gençlik merkezleri, semt kütüphaneleri, çay bahçeleri, pazar yeri, mescit, çeşme, kent parkları) ve yarı kamusal mekânların (kafeler, avlular, çarşılar) kurgulanması (ÇŞB 2017a)	Mahalle merkezinde düşey tarım alanları, rüzgâr türbinleri, tohum kütüphanesi, sağlık ve eğitim birimleri, sanat galerileri, atölyeler ve diğer sosyal ihtiyaçların yer aldığı birimlere yer verilmiştir. Kamusal alanlar kolay erişimli ve farklı yaş grubu ve aktivitelerin bir arada olacağı şekilde tasarlanmıştır. Aktif ve pasif açık alanların kullanıcıları bir araya getirerek sosyalleştirmesi düşünülmüştür.
			19.Kültürel çeşitliliğe yönelik sosyal yaşamın desteklenmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Kullanıcı çeşitliliği ve köy ile oluşturulan etkileşimden doğan deneyimlerle farklı bir kimlik oluşturulması hedeflenmiştir (Şekil Ek 1.164).
ANLAM VE ALGISAL YAPI			25.Aidiyet duygusunu geliştiren unsurların korunması ve geliştirilmesi (Ocakçı ve ark. 2017)	Her mahallenin mimari ve vaziyet planı kurgularında yapılar arası ve açık alan ilişkileriyle, konut boyutlarıyla, sokak genişlikleriyle, ada büyüklükleriyle, malzeme seçimi ve mimari karakter ile bir his, aidiyet duygusu yaratan bir kimliğe sahip olması gerektiği vurgulanmıştır.

EK 2 Ödüllü Yarışma Projeleri / Mahalle Kimliğinin Sürdürülmesine Yönelik Hedefler Matrisi

Ödüllü Projeler	FİZİKSEL YAPI															SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK YAPI										ANLAM VE ALGISAL YAPI				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
7 İklim Bölge- Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması	Akdeniz Bölgesi 1. Ödül	
	Akdeniz Bölgesi 2. Ödül	
	Akdeniz Bölgesi 3. Ödül	
	Akdeniz Bölgesi 1. Mansiyon	
	Akdeniz Bölgesi 2. Mansiyon	
	Akdeniz Bölgesi 3. Mansiyon	
	Doğu Anadolu Bölgesi 1. Ödül	
	Doğu Anadolu Bölgesi 2. Ödül	
	Doğu Anadolu Bölgesi 3. Ödül
	Doğu Anadolu Bölgesi 1. Mansiyon
	Doğu Anadolu Bölgesi 2. Mansiyon
	Doğu Anadolu Bölgesi 3. Mansiyon
	Ege Bölgesi 1. Ödül
	Ege Bölgesi 2. Ödül
	Ege Bölgesi 3. Ödül
	Ege Bölgesi 1. Mansiyon
	Ege Bölgesi 2. Mansiyon
	Ege Bölgesi 3. Mansiyon
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi 2. Ödül
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi 3. Ödül
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi 1. Mansiyon
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi 2. Mansiyon
	İç Anadolu Bölgesi 1. Mansiyon
	İç Anadolu Bölgesi 2. Mansiyon
	İç Anadolu Bölgesi 3. Mansiyon
	Karadeniz Bölgesi 1. Ödül
	Karadeniz Bölgesi 2. Ödül
	Karadeniz Bölgesi 3. Ödül
Karadeniz Bölgesi 1. Mansiyon	
Karadeniz Bölgesi 2. Mansiyon	
Karadeniz Bölgesi 3. Mansiyon	
Marmara Bölgesi 3. Ödül	
Marmara Bölgesi 1. Mansiyon	
Marmara Bölgesi 2. Mansiyon	
Marmara Bölgesi 3. Mansiyon	
Mahalle Tasarımı Fikir Yarışması	Bursa Eşdeğer Ödül	
	Adana Eşdeğer Ödül	
	Diyarbakır Eşdeğer Ödül	
	Rize Eşdeğer Ödül
	Aydın Eşdeğer Mansiyon
	Bursa Eşdeğer Mansiyon
	Gaziantep Eşdeğer Mansiyon I
Gaziantep Eşdeğer Mansiyon II	

EK 3 Sözlük

- Abbara:** Mardin'in sokaklarında yer alan kemerli geçitlere denir. Mardin'in belirgin dokusal simgesidir. Pek çok noktada evlerin altından geçer ve birbirleriyle de kesiştiği görülebilir (Anonim 2019a).
- Arkad:** Kemer şeklinde açma (Hasol 1998).
- Cumba:** Eski evlerde pencere hizasından sokağa doğru çıkıntısı olan kafesli bölüm (TDK 2019).
- Eyvan:** Bir tarafı dışarıya açık olan oda, ayvan (TDK 2019).
Eski evlerde, özellikle Güneydoğu Anadolu evlerinde avluya bakan yüzü açık, yüksekçe döşemeli, dikdörtgen planlı hacim (Hasol 1998).
- Gane:** Küçük havuz (Gaziantep) (Anonim 2019b).
- Gezemek:** Üst katların avluya bakan kısımlarında mekânlar arası bağlantıyı da sağlayan balkon biçimindeki açık bir çıkma (Dalkılıç ve Bekleyen 2011).
- Hayat:** Genellikle köy ve kasaba evlerinde, üstü kapalı, bir veya birkaç yanlı açık sofa (TDK 2019).
- Havuş:** Doğu Anadolu Bölgesi'ne özgü "havuş" bahçe- avlu görevi gören Geleneksel Doğu Anadolu evi ortak mekânıdır (Keskin ve ark. 2017b).
- Kabaltı:** Bazı evlerin sokağa taşan odalarının (sokağın üzerine kurulan odalar) alt kısımlarının sokakta oluşturduğu geçitler (Dalkılıç ve Bekleyen 2011).
- Permakültür:** Sürdürülebilir insan yerleşimleri oluşturmak için bir tasarım sistemidir (Mollison 1991).
- Revak:** Üstü örtülü, önü açık galeri, kemeraltı (Hasol 2018).
- Serdap:** Eski evlerde, çok sıcak günlerde sığınılan yer altı odası (Hasol 1998).
- Serender:** (Doğu Karadeniz'de serin havadar yer) Ayvan (Hasol 1998).
Tahıl, fındık gibi ürünlerin saklandığı, yerden yüksekçe depo (Hasol 1998).
- Sofa:** Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol (Hasol 1998).
- Taşlık:** Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı vb (TDK 2019).

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Pınar TUĞCU
Doğum Yeri ve Tarihi : İstanbul 25.06.1991
Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Bursa Anadolu Erkek Lisesi (2005-2009)
Lisans : Gebze Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü
Bölüm İkcılığı (2009-2014)
Universitat Ramon Llull / Barselona
(Erasmus Programı / 2013 Bahar Dönemi)
Yüksek Lisans : Uludağ Üniversitesi (2016-2019)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar : Tuğcuoğlu Mimarlık (2014-2015)
Bursa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (2015-halen)

İletişim (e-posta) : tugcu_pinar@hotmail.com

Yayımları :

Tuğcu, P., Vural Arslan, T. 2018. Kentsel Dönüşüm Konulu Tez Çalışmalarında (1999-2017) Öne Çıkan Konular, Sorunlar ve Öneriler. Paradoks Dergisi, 14(1): s.87-127.

Tuğcu, P., Vural Arslan, T. 2019. Türkiye’de Geleneksel Mahalle Kimliğinin Sürdürülebilirliğinin Yarışma Projeleri Üzerinden İncelenmesi. Mimarlık ve Yaşam Dergisi, 4(1): s.93-115.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	PINAR TUĞCU
Tez Adı	Mahalle Kimliği Kavramının Kentsel Dönüşüm Proje Yarışmaları Üzerinden Değerlendirilmesi
Enstitü	Fen Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Mimarlık Anabilim Dalı
Tez Türü	İnceleme
Tez Danışman(lar)ı	Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) izni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☒ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama izni	☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 01/10/2019
İmza :